

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

**ПЕДАГОГІЧНІ ВИДАННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ ст. – 1917 р.
У ФОНДІ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Науково-допоміжний бібліографічний покажчик

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

**ПЕДАГОГІЧНІ ВИДАННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ ст. – 1917 р.
У ФОНДІ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Науково-допоміжний бібліографічний покажчик

Вінниця
«ТВОРИ»
2022

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 7 від 23.06.2022 р.)*

- Упорядники:** *Дяченко Л. М.*, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- Кропочева Н. М.*, молодший науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- Науковий редактор** *Березівська Л. Д.*, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- Бібліографічний редактор** *Кропочева Н. М.*, молодший науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- Рецензенти:** *Григоревська О. В.*, доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- Міхно О. П.*, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, директор Педагогічного музею України
- Огієнко О. І.*, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

П 24 **Педагогічні видання німецькою мовою другої половини ХІХ ст. – 1917 р. у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського** : наук.-допом. бібліогр. покажч. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: Дяченко Л. М., Кропочева Н. М. ; наук. ред. Березівська Л. Д. ; бібліогр. ред. Кропочева Н. М.]. – Вінниця : ТВОРИ, 2022. – 214 с.
ISBN 978-617-552-142-7

У науково-допоміжному бібліографічному покажчику систематизовано бібліографічні записи педагогічних видань німецькою мовою другої половини ХІХ ст. – 1917 р. з фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського.

Покажчик адресовано науковим, науково-педагогічним, педагогічним працівникам, здобувачам освіти, бібліотечним фахівцям і всім, кого цікавлять питання розвитку педагогічної науки й освіти в історичній ретроспективі.

**NATIONALE AKADEMIE
DER PÄDAGOGISCHEN WISSENSCHAFTEN DER UKRAINE
STAATLICHE WISSENSCHAFTLICHE PÄDAGOGISCHE
W. O. SUCHOMLYNSKYJ-BIBLIOTHEK DER UKRAINE**

**PÄDAGOGISCHE EDITIONEN IN DEUTSCHER SPRACHE
VON DER ZWEITEN HÄLFTE DES 19. JAHRHUNDERTS BIS 1917
IM FONDS DER STAATLICHEN WISSENSCHAFTLICHEN
PÄDAGOGISCHEN W. O. SUCHOMLYNSKYJ-BIBLIOTHEK
DER UKRAINE**

Wissenschaftlicher bibliographischer Hilfsindex

Winnyzja
«TWORY»
2022

*Es wird vom Akademischen Rat der Staatlichen wissenschaftlichen pädagogischen
W. O. Suchomlynskyj-Bibliothek der Ukraine zur Veröffentlichung empfohlen
(Protokoll № 7 vom 23. Juni 2022)*

- Verfasserinnen:** *Djatschenko L. M.*, Doctor of Philosophy – Doktoratsstudium Erziehungs- und Bildungswissenschaft, Senior-Forscherin der Abteilung für pädagogische Quellenstudien und Biographiestudien an der Staatl. wiss. päd. W. O. Suchomlynskyj-Bibliothek der Ukraine
Kropotschewa N. M., Junior-Forscherin der Abteilung für pädagogische Quellenstudien und Biographiestudien an der Staatl. wiss. päd. W. O. Suchomlynskyj-Bibliothek der Ukraine
- Wissenschaftliche Redakteurin** *Beresiwska L. D.*, Doktor der pädagogischen Wissenschaften, Professor, korrespondierendes Mitglied der NAPW der Ukraine, Direktor der Staatl. wiss. päd. W. O. Suchomlynskyj-Bibliothek der Ukraine
- Bibliographische Bearbeiterin** *Kropotschewa N. M.*, Junior-Forscherin der Abteilung für pädagogische Quellenstudien und Biographiestudien an der Staatl. wiss. päd. W. O. Suchomlynskyj-Bibliothek der Ukraine
- Rezensenten:** *Grygorewska O. W.*, Doktor der Wissenschaften in sozialer Kommunikation, Senior Researcher, leitende Forscherin der Abteilung für bildungswissenschaftliche Informationsressourcen an der Staatl. wiss. päd. W. O. Suchomlynskyj-Bibliothek der Ukraine
Michno O. P., Doktor der pädagogischen Wissenschaften, Senior Researcher, Direktor des Pädagogischen Museums der Ukraine
Ogienko O. I., Doktor der pädagogischen Wissenschaften, Professor, Chefforscherin der Abteilung für ausländische Systeme der pädagogischen Bildung und Erwachsenenbildung an der Iwan-Sjasjun-Institut für pädagogische Bildung und Erwachsenenbildung der NAPW der Ukraine

P 24 Pädagogische Editionen in deutscher Sprache von der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts bis 1917 im Fonds der Staatlichen wissenschaftlichen pädagogischen W. O. Suchomlynskyj-Bibliothek der Ukraine: wiss. bibliogr. Hilfsindex / NAPW der Ukraine, Staatl. wiss. päd. W. O. Suchomlynskyj-Bibliothek der Ukraine ; [Verf.: Djatschenko L. M., Kropotschewa N. M. ; wiss. Red. Beresiwska L. D. ; bibliogr. Bearb. Kropotschewa N. M.]. – Winnyzja : TWORY, 2022. – 214 S.

ISBN 978-617-552-142-7

Im wissenschaftlichen bibliographischen Hilfsindex werden die bibliografische Daten über pädagogische Editionen in deutscher Sprache von der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts bis 1917 aus dem Fonds der Staatlichen wissenschaftlichen pädagogischen W. O. Suchomlynskyj-Bibliothek der Ukraine systematisiert.

Dieser bibliographische Index richtet sich an die wissenschaftliche und pädagogische Fachkräfte, Lehramtsstudierende, Bibliotheksfachleute und alle, die an der Entwicklung der Erziehungs- und Bildungswissenschaft im historischen Rückblick interessiert sind.

UDK 016:37=112.2"185/1917"

© Staatliche wissenschaftliche pädagogische
W. O. Suchomlynskyj-Bibliothek der Ukraine, 2022

ЗМІСТ

Від упорядників.....	9
ВИДАННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ ЯК ДЖЕРЕЛО ЗНАНЬ ПРО РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇНАХ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.	15
Список скорочень.....	21
Розділ 1. ОФІЦІЙНІ ВИДАННЯ	22
1.1. Нормативно-правові видання	22
1.2. Нормативні видання.....	23
1.3. Нормативно-інструктивні видання	25
Розділ 2. НАУКОВІ ВИДАННЯ.....	25
2.1. Монографії.....	25
2.2. Дисертації та автореферати дисертацій	43
2.3. Тези доповідей, повідомлень	48
2.4. Матеріали конференцій, з'їздів, симпозіумів, засідань, звітів	62
2.5. Збірники наукових праць	72
Розділ 3. ВИРОБНИЧО-ПРАКТИЧНІ ВИДАННЯ	93
3.1. Практичні поради	93
3.2. Практичні посібники.....	95
3.3. Методичні рекомендації	104
3.4. Методичні посібники	112
Розділ 4. НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ.....	120
4.1. Навчальні програми та плани	120
4.2. Конспекти лекцій	122
4.3. Підручники	125
4.3.1. Підручники для закладів вищої освіти.....	125
4.3.2. Підручники для закладів загальної середньої освіти	137
4.4. Навчально-методичні посібники	143
4.5. Навчально-наочні посібники	153
4.6. Хрестоматії.....	157
4.7. Практикуми	170
4.8. Робочі зошити.....	171

Розділ 5. ДОВІДКОВІ ВИДАННЯ.....	173
5.1. Енциклопедії.....	173
5.2. Словники.....	179
5.3. Довідники	180
5.4. Каталоги.....	188
Розділ 6. ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІ ВИДАННЯ.....	193
Розділ 7. ЕПІСТОЛЯРНІ ДЖЕРЕЛА	195
Іменний покажчик.....	196
ДОДАТКИ	206

INHALT

Von den Verfasserinnen	9
EDITIONEN IN DEUTSCHER SPRACHE ALS WISSENSQUELLE ÜBER DIE ENTWICKLUNG DER ERZIEHUNGS- UND BILDUNGSWISSENSCHAFT IN DEN DEUTSCHSPRACHIGEN LÄNDERN IN DER ZWEITEN HÄLFTE DES 19. JAHRHUNDERTS UND IM ANFANG DES 20. JAHRHUNDERTS	15
Abkürzungsverzeichnis	21
Kapitel 1. AMTLICHE PUBLIKATIONEN	22
1.1. Rechtliche Vorschriften.....	22
1.2. Normative Ausgaben.....	23
1.3. Anweisungsausgaben	25
Kapitel 2. WISSENSCHAFTLICHE AUSGABEN.....	25
2.1. Monographien	25
2.2. Dissertationen und Thesen der Dissertationen	43
2.3. Zusammenfassungen der Vorträge und Reden.....	48
2.4. Materialien von Konferenzen, Kongressen, Tagungen, Berichten	62
2.5. Sammelbände der wissenschaftlichen Arbeiten	72
Kapitel 3. PRAKTISCHE BILDUNGSEDITIONEN	93
3.1. Praktische Anleitungen.....	93
3.2. Praktische Lehrmittel	95
3.3. Methodische Empfehlungen	104
3.4. Methodische Lehrmittel	112
Kapitel 4. EDITIONEN FÜR BILDUNGSEINRICHTUNGEN.....	120
4.1. Lehrprogramme und Lehrpläne	120
4.2. Umriss der Vorlesungen	122
4.3. Lehrbücher	125
4.3.1. Lehrbücher für Hochschulen	125
4.3.2. Lehrbücher für Schulen	137
4.4. Methodische Lehrbehefte	143
4.5. Lehr- und Anschauungsmittel.....	153
4.6. Chrestomathien	157
4.7. Practicum und praktische Aufgaben	170
4.8. Arbeitshefte.....	171

Kapitel 5. NACHSCHLAGEWERKE.....	173
5.1. Enzyklopädien.....	173
5.2. Wörterbücher	179
5.3. Nachschlagebücher.....	180
5.4. Kataloge	188
Kapitel 6. LITERARISCHE WERKE	193
Kapitel 7. EPISTOLARISCHE WERKE.....	195
Namenregister	196
ANHÄNGE.....	206

Від упорядників

Гортаючи сторінки видань XVII – початку XX ст., особливо тих, які віднесено до наукового об'єкту, що становить національне надбання, розуміємо значення розширення можливостей доступу до них. Це обумовлено не лише об'єктивним удосконаленням засобів зберігання інформації, а й прагненням дослідників вивчити, переосмислити, зберегти й передати наступним поколінням наукові надбання попередників, у тому числі знання про особливості перебігу історико-педагогічних та освітніх процесів, що відображені на сторінках цих видань. Дослідження вітчизняної і зарубіжної педагогічної спадщини в історичній ретроспективі, вивчення педагогічного досвіду в динаміці його розвитку дає змогу виявити та переосмислити конструктивні ідеї для подальшого їх впровадження в процесі оновлення системи освіти України.

Джерелом таких знань є документи з колекції рідкісних видань XVII – початку XX ст. у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ України). До її складу належать видання з особових колекцій, особистих зібрань та приватних бібліотек. Із-поміж значної кількості штампів власників, екслібрисів, провенієнцій (печаток, штампів, написів) натрапляємо на імена М. Володкевича, М. Максимовича, І. Сікорського, В. Щербини, назви закладів освіти та громадських об'єднань, наприклад, «Жіноче комерційне училище Л. М. Володкевич в Києві», «Київські вищі курси», «Харківське об'єднання поширення в народі грамоти», а також бібліотек, зокрема Педагогічного музею Київського військового округу.

Для представлення фахівцями ДНПБ України змісту документів згаданої колекції широкій спільноті наукоців і освітян проведено історико-бібліографічне дослідження «Журнали психолого-педагогічної тематики XIX – початку XX ст. з фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського», упорядковано каталог «Підручники і навчальні посібники для початкових і середніх навчальних закладів (1748–1917 рр.) з фондів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського»¹, оприлюднено віртуальні виставки на основі матеріалів колекції, триває оцифрування рідкісних видань, що дає змогу розширити можливості доступу до них.

¹ Підручники і навчальні посібники (1748–1917 рр.) з фондів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського для початкових і середніх навчальних закладів : каталог / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: Мацібора Н. Г. та ін. ; наук. ред. Рогова П. І.]. – Київ : Атіка, 2005. – 384 с.

Важливим і перспективним науково-інформаційним проєктом ДНПБ України стало створення електронної бібліотеки з доступом до [бази даних рідкісних видань](#) та можливістю завантаження повних текстів. Цей проєкт має унікальне наукове, культурне та просвітницьке значення.

Значимим є також започаткування ДНПБ України інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні педагоги України та світу», до якого інтегровано оцифровані дані про відомих вітчизняних і зарубіжних педагогів. Інформація до цього ресурсу постійно оновлюється завдяки опрацюванню автентичних опублікованих праць філософів, педагогів, психологів з колекції рідкісних видань іноземними мовами².

Видання іноземними мовами є невід'ємною складовою колекції рідкісних видань XVII – початку XX ст. у фонді ДНПБ України. Під час наукового дослідження «Педагогічна наука та освіта в особах, документах, бібліографії» (2020–2022 рр.) виявлено, що значну частину цієї колекції становлять німецькомовні джерела другої половини XIX – початку XX ст., а педагогічні видання цього періоду представлено у фонді бібліотеки в усій тематичній, видовій та жанровій різноманітності.

Бібліографічний пошук засвідчив, що в сучасній українській бібліографії відсутні бібліографічні посібники з упорядкованою множиною бібліографічних описів педагогічних видань німецькою мовою другої половини XIX ст. – початку XX ст. На основі аналізу змісту німецькомовних педагогічних видань у фонді ДНПБ України з'ясовано, що країни Європи у цей період пережили справжню педагогічну революцію, яка зумовила оновлення підходів до теорії і практики освітньої діяльності. З огляду на це репрезентований науково-допоміжний бібліографічний показник «Педагогічні видання німецькою мовою другої половини XIX ст. – 1917 р. у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського» сприятиме розв'язанню актуальних завдань джерелознавчого, бібліографічного та культурно-історичного змісту.

Показник містить 818 бібліографічних записів педагогічних видань німецькою мовою, опублікованих з 1850 по 1917 рік. Кожен з них подано з перекладом назв видань на українську мову.

Ураховуючи специфіку типовидового складу документів та хронологічні рамки, бібліографічні описи та скорочення слів здійснено відповідно до чинних в Україні стандартів: ДСТУ 3017:2015 «Видання. Основні види. Терміни та

² Видатні педагоги України та світу [Електронний ресурс]: [інформ.-бібліогр. ресурс] / Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. – Електр. текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/>, вільний. – Назва з екрана (дата звернення: 15.04.2022).

визначення понять», ДСТУ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», ДСТУ 7093:2009 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами» та з урахуванням методичних рекомендацій щодо бібліографічного опису видань XVIII – початок XX ст.³

На основі аналізу змісту німецькомовних педагогічних видань другої половини XIX – початку XX ст. у фонді ДНПБ України виявлено їхні види за характером інформації та згруповано бібліографічні записи у сім розділів. У покажчику використано суцільну нумерацію бібліографічних записів, які розміщено у межах розділів і підрозділів за абеткою німецької мови.

У першому розділі покажчика вміщено бібліографічні записи офіційних видань німецькою мовою. Серед них нормативно-правові видання – документи, що мають силу правових норм (закони, укази, постанови, розпорядження, рішення, положення); нормативні видання, що містять норми, правила, вимоги, загальні принципи різних видів освітньої діяльності та характеристики їх результатів; нормативно-інструктивні документи щодо врегулювання окремих питань взаємодії суб'єктів освітньої діяльності та інструкції з викладання навчальних предметів у закладах освіти.

Другий розділ містить бібліографічні записи німецькомовних наукових видань. Це, зокрема, монографії, у яких викладено результати дослідження конкретної проблеми або теми; опубліковані дисертації та автореферати з коротким викладом змісту наукової праці, поданої на здобуття вченого ступеня доктора філософії; тези доповідей і повідомлень, проголошених під час проведення наукових заходів; матеріали конференцій, з'їздів, симпозіумів, засідань зі звітами, рекомендаціями та рішеннями, що відображають підсумки наукових заходів; збірники наукових праць, у яких висвітлено результати досліджень колективів авторів, наукових установ, закладів освіти чи товариств.

У третьому розділі подано бібліографічні записи виробничо-практичних видань німецькою мовою. У переліку видань цього розділу виокремлено такі групи: практичні поради й посібники з описом застосування освітніх технологій для вдосконалення навчання та викладання у закладах загальної середньої, професійної та вищої освіти; методичні рекомендації та

³ Методичний посібник з укладання друкованих каталогів книг громадянського друку (XVIII – початок XX ст.) із фондів бібліотек України / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, МКІТ України, НПБ України; [авт.-уклад. Р. С. Жданова; наук. ред. П. І. Рогова; рецензенти: Г. І. Ковальчук, Є. В. Рукавіцина-Гордзієвська; літ. ред. Г. М. Лисиця; відп. ред.: В. О. Кононенко, С. О. Басенко]. – Київ, 2005. – 124 с.

настанови щодо виконання певних дій і процесів практичної педагогічної діяльності; методичні посібники, основним змістом яких є методика педагогічної діяльності, опис методів навчання й виховання.

У четвертому розділі покажчика відображено найбільшу кількість німецькомовних педагогічних видань. У нього увійшли бібліографічні записи навчальних видань для закладів освіти різних типів. Серед видань цього розділу навчальні програми і плани для закладів загальної середньої та професійної освіти; конспекти лекцій для студентів закладів вищої освіти, у тому числі семінарів з підготовки майбутніх учителів; підручники для університетів і шкіл; навчально-методичні посібники, основним змістом яких є методика викладання навчальної дисципліни або методика розвитку й виховання особистості; навчально-наочні посібники з ілюстративними матеріалами для унаочнення предмета навчальної дисципліни; хрестоматії з філософськими, педагогічними, історичними та літературно-художніми творами чи уривками з них, які є предметом вивчення у навчальній дисципліні; практикуми, що містять сукупність практичних завдань із певної навчальної дисципліни для кращого засвоєння здобувачами освіти набутих знань, умінь і навичок; робочі зошити для самостійної роботи учнів.

У п'ятому розділі згруповано бібліографічні записи довідкових видань німецькою мовою – енциклопедій, словників, довідників, каталогів. Серед них енциклопедії з виховання й навчання, енциклопедичні довідники з педагогіки, словники філософських понять і категорій, довідники навчальних посібників для вищих, середніх і початкових шкіл, довідники з теорії виховання й навчання для закладів вищої освіти, каталоги виставок, бібліотек, видавництв тощо.

У шостому розділі наведено бібліографічні записи літературно-художніх видань, серед яких твори письменників німецькомовних країн та інших країн Європи й Америки, перекладені німецькою мовою. До розділу увійшли збірники казок для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, повчальні історії й оповідання для школярів та їхніх батьків.

Окремо наголосимо на цінності епістолярної спадщини відомих персоналій. Бібліографічні записи епістолярних джерел розміщено в заключному сьомому розділі. Ці документи набувають особливого значення для дослідження ролі особистості в розвитку освіти, культури й суспільства. Це листи відомих філософів і педагогів та адресовані їм листи. Вони є цінним джерелом інформації про перебіг подій, що їх пережила як кожна людина, так і суспільство.

Матеріали покажчика опрацьовано *de visu*. Під час перегляду видання здійснювалося виявлення переднього слова (*das Vorwort*), вступу (*die Einleitung*), змісту (*der Inhalt*), бібліографічних джерел (*die Quelle*), алфавітного предметного покажчика (*Alphabetisches Namenregister*), іменного та предметного покажчиків

(Namen- und Sachregister), вихідних даних на титульних сторінках. Для уточнення бібліографічних відомостей, особливо за їх відсутності на титульних сторінках, використано електронні ресурси [OPACplus](#) Баварської державної бібліотеки (Bayerische Staatsbibliothek)⁴.

Бібліографічні описи видань укладено з дотриманням правил орфографії, пунктуації німецької мови та з урахуванням німецького правопису другої половини ХІХ – початку ХХ ст.

Видання, що містяться в конвалюті, позначено відповідними примітками, наприклад: *перша кн. конвалюту*.

Багатотомні видання представлено окремими томами, серед них праці Р. Ашама (R. Ascham), Ф. А. В. Дістервега (F. A.W. Diesterweg), Х. Г. Зальцмана (Chr. Gotth. Salzmann), А. Г. Німейєра (A. H. Niemeyer), Й. Г. Песталоцці (J. H. Pestalozzi), Ф. Рабле (Fr. Rabelais), Ж. Ж. Руссо (J. J. Rousseau) та інших визначних персоналій.

Для роз'яснення особливостей бібліографічних описів видань німецькою мовою другої половини ХІХ – початку ХХ ст. додамо деякі уточнення.

Прийменник *von* стосується відомостей про автора або редактора, автора передмови, вступного слова тощо. Переважно його зазначено на титульних сторінках видань німецькою мовою. Цю особливість враховано в опрацюванні зони відомостей про відповідальність.

У разі, коли ім'я автора встановлено із зовнішніх довідкових джерел, у бібліографічному описі використано квадратні дужки [].

Особливістю опису рідкісних видань німецькою мовою є використання безособових дієслів, зокрема: редаговано (*redigiert*), оброблено (*bearbeitet*), дібрано (*ausgewählt*), викладено (*vorgelegt*), зібрано (*gesammelt*), представлено (*dargestellt*), критично обговорено (*kritisch beurteilt*), які можуть одночасно стосуватися автора, укладача (упорядника), редактора тексту.

За наявності сумнівів щодо правильності зазначеного року випуску видання у бібліографічному описі його вказано у квадратних дужках зі знаком питання, наприклад: [1901?]; [19--?]; [18--?].

Серійні видання «Класики педагогіки» (*Die Klassiker der Pädagogik*), «Педагогічна бібліотека» (*Pädagogische Bibliothek*), «Зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів» (*Sammlung der bedeutendsten pädagogischen Schriften aus alter und neuer Zeit*) та інші у своєму бібліографічному описі в області серії містять відомості про багатотомний документ.

⁴ [OPACplus/BSB-Katalog](#) – Ein Online Public Access Catalogue der Bayerischen Staatsbibliothek – онлайн-каталог Баварської державної бібліотеки, доступ до якого забезпечено через інтегровані бібліотечні системи.

В описах відбитків (der Abdruck), окремих відбитків (Separat-Abdruck), передруків (Abgedruckt), спеціальних передруків (Sonderabdruck) у кінці бібліографічного опису зазначено відповідну інформацію, наприклад: *окр. передрук з журн. «Гімназійна освіта» (Separat Abdruck aus der Zeitschrift für Gymnasialwesen).*

Для підвищення інформативності бібліографічного покажчика та полегшення користування ним подано основні елементи довідково-пошукового апарату: зміст, передмова від упорядників, вступна наукова стаття, список скорочень, іменний покажчик, додатки. У додатках розміщено ілюстративні матеріали, зокрема обкладинки окремих педагогічних видань, портрети авторів наукових праць, бібліографічні описи німецькою мовою, короткі анотації українською мовою.

Сподіваємося, що бібліографічний покажчик буде корисним науковим, науково-педагогічним, педагогічним працівникам, здобувачам освіти, бібліотечним працівникам та всім, кого цікавлять питання розвитку педагогічної науки й освіти в історичній ретроспективі. Звернення науковців і освітян до різноманіття автентичних педагогічних видань німецькою мовою у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського дасть змогу забезпечити достовірність, аргументованість й змістовність результатів історико-педагогічних, бібліографічних, культурологічних досліджень.

ВИДАННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ ЯК ДЖЕРЕЛО ЗНАНЬ ПРО РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇНАХ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Для розуміння глибинних причин освітніх процесів як в Україні, так і в зарубіжних країнах важливого значення набуває їх вивчення в історичній ретроспективі. Зокрема, у період реформування системи освіти особливу роль відіграє розроблення термінологічних питань педагогіки, оскільки терміносистеми педагогічної науки й практики є віддзеркаленням суспільних тенденцій, що визначили розвиток освіти в конкретний історичний період. Водночас успішному реформуванню галузі національної освіти сприятиме вивчення надбань видатних мислителів-педагогів зарубіжних країн. Для успішного розв'язання стратегічних завдань освіти, науки та виховання важливим є ретельне дослідження особливостей розвитку європейської педагогічної думки з метою виявлення конструктивних ідей зарубіжного досвіду, їх творчого переосмислення й практичного застосування. У працях О. Сухомлинської наголошено на вагомості екскурсу в історію розвитку педагогіки, пошуку передового досвіду закордоння, які можуть стати підвалинами сучасної науки.

У цьому контексті особливе значення має вивчення досвіду розбудови системи освіти й розвитку педагогічної науки в німецькомовних країнах, зокрема Німеччині. Ця країна має багаті історичні традиції освіти, що дає їй змогу відігравати провідну роль у галузі світової науки й освіти. У другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Німеччина пережила справжню педагогічну революцію. У цей період з усією гостротою виявилась невідповідність традиційної педагогіки новим суспільно-економічним умовам, тому виникла нагальна потреба в оновленні підходів до теорії і практики освітньої діяльності. Це було обумовлено стрімким розвитком виробництва в результаті прогресу науки і техніки. Педагогічна революція в Німеччині в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. ознаменувалась виникненням реформаторської педагогіки. Сутність освітнього процесу на засадах реформаторської педагогіки у німецьких школах викликає інтерес і сучасних українських дослідників, оскільки сьогодні в Україні маємо схожі потреби реформування вітчизняної шкільної освіти.

Відновлення інтересу до розвитку педагогічної науки і практики кінця ХІХ – початку ХХ ст. спостерігаємо в працях і діяльності українських педагогів-просвітників Г. Ващенка, А. Вержбицького, М. Грушевського, М. Даденкова, О. Музиченка, І. Огієнка, С. Русової та ін.

У вітчизняній історико-педагогічній літературі можна виокремити низку робіт українських науковців, які досліджували різні аспекти розвитку реформаторської педагогіки кінця ХІХ – початку ХХ ст., зокрема вальдорфської педагогіки (С. Гозак, О. Іонова, Л. Литвин, О. Лукашенко, С. Лупаренко, В. Новосельська, В. Партола, О. Передерій), експериментальної і прагматичної педагогіки (Л. Веремюк, В. Коваленко, Н. Кравцова, Л. Лисенко, О. Радіонова), педології (І. Болотінова, Ю. Литвина, Н. Осьмук, А. Степаненко, О. Титаренко та ін.). Так, Г. Кемінь схарактеризувала розвиток ідей «нового виховання» у західноєвропейській педагогіці (кінець ХІХ – середина ХХ ст.); С. Куркіна аналізувала проблеми виховання особистості й колективу в реформаторській педагогіці (друга половина ХІХ – перша третина ХХ ст.); Т. Петрова досліджувала гуманізацію навчально-виховного процесу у «реформаторській» педагогіці кінця ХІХ – початку ХХ ст.; А. Растригіна висвітлила розвиток теорії вільного виховання у вітчизняній і зарубіжній педагогіці кінця ХІХ – першої половини ХХ ст.

Особливості розвитку реформаторської педагогіки в Німеччині з'ясовували у своїх працях Н. Абашкіна, Н. Козак, О. Коцюбинський та ін. Дослідження Н. Абашкіної присвячено розвитку професійної освіти в Німеччині (кінець ХІХ – ХХ ст.). Дидактичні основи професійної підготовки майбутніх учителів у ФРН (друга половина ХVІІІ – кінець ХХ ст.) проаналізувала Н. Козак. Питання організації навчально-виховного процесу на засадах реформаторської педагогіки у школах Німеччини в першій третині ХХ ст. досліджував О. Коцюбинський.

Для формування цілісного наукового знання про розвиток історико-педагогічного процесу в тісному зв'язку з національною культурою досліджуваних країн та з'ясування умов провадження професійної діяльності важливим є звернення науковців до автентичних літературних джерел, що дає змогу забезпечити достовірність, змістовність й аргументованість результатів історико-педагогічних, бібліографічних, культурологічних досліджень. Цінною джерельною базою для дослідників історії педагогіки та освіти є документи колекції рідкісних видань у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського.

Актуалізації історико-педагогічного знання про розвиток педагогічної науки в німецькомовних країнах, зокрема в Німеччині, сприяє аналіз педагогічних видань німецькою мовою другої половини ХІХ – початку ХХ ст. у колекції «Видання іноземними мовами ХVІІ – початку ХХ ст.» фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. Видання цього історичного періоду обрано тому, що друга половина ХІХ – початок ХХ ст. характеризувалась значними

реформаційними перетвореннями у системі освіти багатьох європейських країн. Зокрема, під час реформування системи освіти Німеччини особливого значення набуло розроблення термінологічних питань педагогіки. З'ясовано, що зміни в терміносистемі німецької педагогічної науки і практики на межі XIX й XX ст. зумовлені впливом тогочасних суспільних тенденцій, які обумовили подальший розвиток освіти в цій країні. Перебудова загальної та професійної школи, організація нових видів і типів освітніх установ сприяли значному збагаченню педагогічної науки новими термінами. Значного розвитку набули нові галузі педагогіки, виникли нові поняття, що стосуються змісту і завдань освіти, серед яких педагогіка вільного виховання, експериментальна педагогіка, громадянське виховання, трудова школа, народна школа, корисний громадянин, теорія «нового» виховання і «нових» шкіл тощо.

Необхідність освітніх реформ у другій половині XIX – на початку XX ст. у Німеччині була спричинена суперечностями між традиційною педагогікою і новими суспільно-економічними умовами. У 30-х рр. XIX ст. в Німеччині почався промисловий переворот, який відзначився переходом від мануфактури з її ручною ремісничою технікою до великого машинного фабрично-заводського виробництва, що забезпечило впровадження в промислове виробництво і транспорт системи робочих машин, парових двигунів, створення самостійної машинобудівної галузі. У соціальному плані головну роль почали відігравати фабриканти та люди найманої праці. У таких умовах для підприємств і фабрик, оснащених найновішою технікою, потрібні були робітники нового типу. Про нагальність змін у тогочасній освіті німецькомовних країн, зокрема в Німеччині, зазначено у збірнику наукових праць «Наукові статті та звіти про стан технічної освіти», укладеному за сприяння Німецького комітету з питань технічної освіти (1914)¹.

У звітах про діяльність міських професійних шкіл з подальшим підвищенням кваліфікації у Лейпцигу знаходимо підтвердження думки про те, що традиційна німецька школа кінця XIX ст. орієнтувалася на виховання слухняних і дисциплінованих працівників. Загальноосвітні знання, що їх давала школа, були догматичними, а методи навчання не спонукали учнів до самостійного мислення^{2,3}. Необхідні були нові підходи до теорії і практики

¹ Abhandlungen und Berichte über technisches Schulwesen. Bd. V. Arbeiten auf dem Gebiete des technischen Hochschulwesens / Veranlasst und Herausgegeben vom Deutscher Ausschuss für technisches Schulwesen. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1914. – 184 S.

² Bericht über die städtischen Fach- und Fortbildungsschulen zu Leipzig im Schuljahre 1912/13. – Leipzig : Druck von Oswald Schmidt, 1913. – 49 S.

³ Bericht über die städtischen Fach- und Fortbildungsschulen zu Leipzig im Schuljahre 1913/14. – Leipzig : Druck von Oswald Schmidt, 1914. – 84 S.

освіти й виховання, які відповідали б стрімкому розвитку виробництва, зумовленого прогресом науки і культури.

Серед розмаїття педагогічних концепцій, що з'явилися того часу в Європі, однією з найпоширеніших була концепція «педагогіки вільного виховання». Вона декларувала такі положення: дітей не треба виховувати спеціально, слід дати їм можливість спокійно й поступово розвивати свої здібності; в основі навчання й виховання мають бути лише інтереси дитини та її самостійність; головне завдання вихователя – допомагати дитині в цьому, не нав'язуючи своїх думок і вимог. Одним з німецьких прихильників теорії вільного виховання був Генріх Шаррельман (Heinrich Scharrelmann) (1871–1940). Він поставив перед школою завдання розвивати творчі сили кожної дитини, давати простір дитячій фантазії через самостійний розвиток. Провідну роль у навчанні вчений відводив «переживанням» дітей, здобуттю ними власного досвіду. Свої ідеї та міркування щодо досвідного навчання він виклав у праці «Досвідна педагогіка: збірник нарисів та зразків уроків» (1912).

На зламі XIX – XX ст. у деяких європейських країнах, у тому числі й у Німеччині, створюються лабораторії – спеціальні центри психологічних і педагогічних досліджень. Поява таких центрів зумовила виникнення експериментальної педагогіки, у центрі уваги якої були не проблеми навчання дитини, а вивчення особливостей розвитку дитини.

Найвидатнішими представниками цієї педагогіки були Вільгельм Август Лай (Wilhelm August Lay) (1862–1926) та Ернст Мейман (Ernst Meumann) (1862–1915). Так, В. А. Лай у працях «Методика навчання природничих дисциплін і критика реформаторських зусиль на основі сучасної психології» (1899)⁴ та «Експериментальна дидактика» (1903)⁵ критично висловлювався про тогочасну загальноосвітню школу і пропонував замінити її «школою дій», де учні мали б змогу діяти творчо і самостійно та набувати власного досвіду пристосування до середовища.

На переконання Е. Меймана, експериментальна педагогіка має вивчати проблеми фізичного й психічного розвитку дитини, особливості її мислення, сприймання, відчуття тощо. Це твердження відображене вченим у праці «Інтелект і воля» (1913)⁶. Заслугою експериментальної педагогіки були

⁴ Lay, W. A. Methodik des naturgeschichtlichen Unterrichts und Kritik der Reformbestrebungen auf Grund der neueren Psychologie / von Wilhelm August Lay. – Karlsruhe : Verlag von Otto Nernich, 1899. – VII, 123, [1] S.

⁵ Lay, W. A. Experimentelle Didaktik : ihre Grundlegung mit besonderer Rücksicht auf Muskelsinn, Wille und Tat. I. Allgemeiner Teil / von Prof. Wilhelm August Lay. – Wiesbaden : Otto Nernich Verlag, 1903. – XII, 595 S.

⁶ Meumann, E. Intelligenz und Wille / von E. Meumann. – 2-te umgearbeitete u. vermehrte Auflage. – Leipzig : Verlag von Quelle & Meyer, 1913. – VIII, 362 S.

передусім точність і визначеність її результатів, хоча не всі педагогічні акти, дії або вияви можна охопити в рамках експерименту.

На початку ХХ ст. у Німеччині утвердився такий педагогічний напрям, як «громадянське виховання», з'явилося поняття «трудова школа». Найвідомішим представником цього напрямку був Георг Кершенштайнер (Georg Kerschensteiner) (1854–1932), який певний час керував справами освіти у Мюнхені. У своїй праці «Громадянське виховання німецької молоді» (1901)⁷ він стверджував, що головне завдання шкільного виховання – сформувати в учнів розуміння значення держави, усвідомлення громадянського обов'язку і любові до батьківщини. Кожен громадянин має бути «корисним», тобто працювати на благо держави. Для цього, за словами вченого, учням треба дати мінімум знань і максимум умінь і навичок ручної праці, тому школа має бути «трудовою». Відповідно школа має бути школою праці, у якій здійснюється загальна трудова підготовка до майбутньої професійної діяльності, щоб «корисний громадянин» розглядав свою професію як засіб служіння державі й у цьому бачив мету свого життя. Ці положення розкриті вченим у таких працях, як «Концепт трудової школи» (1913)⁸, «Основна аксіома освітнього процесу та висновки для організації роботи школи» (1917)⁹.

Реформуючи народну школу, Г. Кершенштайнер на чільне місце поставив запровадження творчої праці учнів відповідно до їх віку та характеру школи. З огляду на це тодішню так звану «книжну» або вербальну школу мала замінити діяльна трудова школа. Вчений був прихильником подвійної системи народної освіти. Його «народна школа» не стосувалася школи середньої (гімназій і реальних училищ). На середню школу його «трудовий принцип» майже не поширювався. На думку вченого, у реальних училищах праця може здійснюватись у лабораторіях, а в гімназіях трудова діяльність обмежується роботою з книжкою. Така подвійність його педагогіки пояснюється поглядами на суспільну потребу в працівниках для різних галузей діяльності: рільників, робітників фабрик і представників інтелектуальної праці.

Для розуміння соціально-політичного контексту розвитку педагогічної науки в Німеччині кінця ХІХ – початку ХХ ст. важливим є звернення

⁷ Kerschensteiner, G. Staatsbürgerliche Erziehung der deutschen Jugend : gekrönte Preisarbeit / von Georg Kerschensteiner. – Erfurt : Verlag von Carl Villaret, 1901. – IV, 78 S.

⁸ Kerschensteiner, G. Begriff der Arbeitsschule / von Georg Kerschensteiner. – Zweite, verbesserte und wesentlich vermehrte Auflage 3. bis 5. tausend. – Leipzig ; Berlin : B. G. Teubner Verlag, 1913. – VI, 143 S.

⁹ Deutsche Erziehung : Schriften zur Förderung des Bildungswesens im neuen Deutschland. Heft 8. Kerschensteiner Georg. Das Grundaxiom des Bildungsprozesses und seine Folgerungen für die Schulorganisation / Herausgegeben von E. Muthesius. – Berlin : Union Deutsche Verlagsgesellschaft, 1917. – 68 S.

до державних нормативно-правових актів, нормативних та нормативно-інструктивних документів. Такі офіційні видання є й у фонді ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського.

Окремо звернемо увагу на чотиритомне видання «Освіта в Німецькому Рейху» (Das Unterrichtswesen im Deutschen Reich: in 4 Bänden) (1904). У кожному з томів можна знайти вичерпну інформацію щодо особливостей функціонування закладів освіти різних рівнів та спрямування.

Період кінця XIX – початку XX ст. в історії педагогічної думки провідних європейських країн був позначений новими підходами до розв’язання найважливіших науково-теоретичних проблем освіти й навчання дітей та молоді. Це був час, коли в країнах Західної Європи, зокрема в Німеччині, з’явилися експериментальна педагогіка та «нові школи», що потребувало подолання відставання школи від науково-технічного прогресу і сприяло реформуванню «старої» системи шкільного та педагогічного виховання. Цей історичний етап ознаменувався значними реформаційними перетвореннями у системі освіти Німеччини, а терміносистеми німецької педагогічної науки і практики були відображенням суспільних тенденцій, що визначили тогочасний розвиток освіти в країні. Період другої половини XIX – початку XX ст. мав вирішальне значення для подальшого розвитку педагогіки як науки та окремих її галузей, що сприяло розвитку концепції вільного виховання, дидактики.

Для з’ясування впливу політичних, економічних та соціальних умов на розвиток наукової думки в кожній країні, виявлення залежності між минулим, сучасним і майбутнім в розвитку педагогічної науки важливим є формування широкої джерельної бази дослідження. Зазначимо, що звернення науковців до оригінальних іншомовних літературних джерел з колекції «Видання іноземними мовами XVII – початку XX ст.» фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського дасть змогу забезпечити достовірність, змістовність й аргументованість результатів історико-педагогічних досліджень.

*Л. М. Дяченко,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
відділу педагогічного джерелознавства та біографістики
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського*

Список скорочень

- Abb. – Abbildung(en) – зображення
Abt. – Abteilung(en) – відділ
Abth. – Abtheilung(en) – відділ
Aufl. – Auflage – видання
Ausg. – Ausgabe(n) – випуск
Bd., Bdn. – Band, Bände, Bänden – том
Bdch. – Bändchen – томик
bearb. – bearbeitet – опрацьовано
bes. – besonders – особливо
bzw. – beziehungsweise – зокрема
Diss. – Dissertation – дисертація
Dr. – Doktor – доктор
Einl. – Einleitung – вступ
Erl. – Erläuterung(en) – роз'яснення
erl. – erläutert – роз'яснено
erw. – erweitert – розширено
G. m. b. H. – Gesellschaft mit beschränkter Haftung – товариство з обмеженою відповідальністю
H. – Heft – зошит, випуск
Hrsg. – Herausgeber – відповідальний редактор
hrsg. – herausgegeben – редаговано, упорядковано
Il. – Illustration(en) – ілюстрація
il. – illustriert – ілюстровано
Jg. – Jahrgang – випуск
K. – Karte – карта
mitget. – mitgeteilt – передано
neubearb. – neubearbeitet – перероблено
Nr. – Nummer – номер, випуск
Prof. – Professor – професор
S. – Seite(n) – сторінка
Tab. – Tabelle(n) – таблиця
Taf. – Tafel(n) – таблиця
T., Th. – Theil, Teil – частина
Teilbde. – Teilband, Teilbände – півтом
u. a. – und andere(n) – та інші
überarb. – überarbeitet – перероблено
Übers. – Übersetzung – переклад
übers. – übersetzt – перекладено
umgearb. – umgearbeitet – перероблено
u.s.w. – und so weiter – і таке інше
veränd. – verändert – змінено
verb. – verbessert – покращено
verm. – vermehrt – збільшено
Votr. – Vortrag – доповідь

Розділ 1. ОФІЦІЙНІ ВИДАННЯ

1.1. Нормативно-правові видання

1. **Die Bestimmungen** des Königlich Preussischen Ministers der geistlichen, Unterrichts- und Medizinal-Angelegenheiten, betreffend die Volks- und Mittelschule, die Lehrerbildung und die Prüfungen der Lehrer nebst dem Gesetze über die Beaufsichtigung des Unterrichts- und Erziehungswesens sowie den wichtigsten dazu erlassenen Ministerial-Verfügungen / nach amtlichen Quellen zusammengestellt H. Reinecke. – Zehnte Ausgabe, weitergeführt bis zum 1 Juli 1905 / von G. Schöppa. – Leipzig : Verlag der Dürr'schen Buchhandlung, 1906. – 181 S.

Переклад назви: Розпорядження Королівського прусського Міністерства у справах культури, освіти і медицини щодо організації діяльності початкових і середніх шкіл, підготовки та екзаменаційного оцінювання вчителів відповідно до Закону про забезпечення навчання й виховання та ключових наказів міністерства.

2. **Die Handelsgesetze des Erdballs** umfassend das Handels-, Wechsel-, Konkurs- und Seerecht Aller Kulturvölker mit Ergänzungen und Erläuterungen aus dem Zivilrecht, Prozessrecht und der Gerichtsverfassung : einer Zusammenstellung der Handelsrechtlichen Nebengesetze in der Landessprache mit Gegenüber Stehender deutsche übersetzung. Band XII. Abteilung 1. Mittel-Europa I enthaltend das Handels-, Wechsel-, Konkurs- und Seerecht von Belgien nebst Kongostaat – Frankreich, Monaco / Begründer von Oskar Borchardt ; herausgegeben von Joseph Kohler u. a. ; bearbeitet von zahlreichen Autoren aller Kulturländer, Begründer des Werkes Oskar Borchardt. – 3-te, wesentlich erweiterte und mit Verwertung amtlichen Materials neu bearbeitete Auflage. – Berlin : R. v. Decker's Verlag, G. Schenck, [1909]. – [1446] S.

Переклад назви: Закони про торгівлю в світі, що охоплюють вимоги комерційного, вексельного, біржового, морського права всіх цивілізованих народів, з доповненнями та роз'ясненнями з цивільного, процесуального й судового права : збірка актів комерційного законодавства державними мовами країн з перекладів німецькою мовою. Том 12. Відділ 1. Центральна Європа : комерційне, вексельне, біржове, морське право, закони про банкрутство в Бельгії (у тому числі в Конго), Франції, Монако. Для вищих шкіл торгівлі.

3. **Grassauer, F.** Handbuch für österreichische Universitäts- und Studien-Bibliotheken sowie für Volks-, Mittelschul- und Bezirks-Lehrerbibliotheken : Mit einer Sammlung von Gesetzen, a. h. Entschliessungen, Verordnungen, Erlässen, Acten und Actenausügen / von Ferdinand Grassauer. – Wien : Verlag von Carl Graeser, 1883. – IV, 314 S.
Переклад назви: Керівництво для австрійських університетських і наукових бібліотек, а також для бібліотек у початковій і середній школі та районних бібліотек : зі збірником законів, постанов, розпоряджень, наказів, актів і витягів.
4. **Končnik, P.** Gesetzliche Vorschriften über die Schulpraxis in Steiermark : Für Lehramtszöglinge des 4. Jahrganges und für Lehrer / Peter Končnik. – 2-te, erweiterte Auflage. – Wien : K. k. Schulbucherverlag, 1917. – 166 S.
Переклад назви: Нормативно-правові документи щодо організації практики в школах федеральної землі Штирія : для майбутніх учителів четвертого року навчання та вчителів.
5. **Sammlung der Vorschriften** betreffend die Heranbildung und Prüfung der Lehrer an Volks- und Bürgerschulen : mit Benützung amtlicher Quellen / Herausgegeben von Franz Heinz. – Wien : Im kaiserlich-königlichen Schulbücher-Verlage, 1907. – XLIII, 428 S. : Tab.
Переклад назви: Збірник нормативно-правових актів щодо організації та проведення екзаменів для вчителів народних і бюргерських шкіл : з посиланнями на офіційні джерела.

1.2. Нормативні видання

6. **Baumann, J.** Für freie Universitäten neben den Staatsuniversitäten : Zugleich mit Ratschlägen für die letzteren / von Julius Baumann. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1907. – VI, 69 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihre Hilfswissenschaften / Bergündet von Friedrich Mann ; Heft 309).
Переклад назви: Для вільних університетів нарівні із державними : одночасно з порадами для останніх. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 309).
7. **Das Lehrmittelwesen** der Volksschule des Kantons Zürich. – Zürich : Kantonaler Lehrmittelverlag, 1911. – 20 S.

Переклад назви: Зміст навчальних матеріалів для народних шкіл кантону Цюрих.

8. **Die Mittelschulen Österreichs** : Sammlung der Vorschriften betreffend die Gymnasien (mit Einschluß der achtklassigen Realgymnasien, Reform-Realgymnasien, Ober-Realgymnasien und vierklassigen Realgymnasien), Realschulen und Mädchenlyzeen. Bd. I / Herausgegeben von Dr. Albert Halma, Dr. Gustav Schilling. – Wien ; Prag : Im Kaiserlich-Königlichen Schulbücher-Verlage, [Prag : Buchdruckerei des k. k. Schulbücher-Veslages], [1911]. – 906, [2] S. : Nachtrag : S. 869–919. – Im Auftrage des Ministeriums für Kultus und Unterricht mit Benutzung amtlicher Quellen.

Переклад назви: Середні школи в Австрії. Збірник нормативних документів, що регламентують діяльність гімназій (у тому числі восьмирічної реальної гімназії, реформованої реальної гімназії, вищої реальної гімназії і чотирирічної реальної гімназії), реальної школи і дівочих ліцеїв. Том 1. – Опубліковано за дорученням Міністерства культури та освіти з використанням офіційних джерел.

9. **Die Mittelschulen Österreichs** : Sammlung der Vorschriften betreffend die Gymnasien (mit Einschluß der achtklassigen Realgymnasien, Reform-Realgymnasien, Ober-Realgymnasien und vierklassigen Realgymnasien), Realschulen und Mädchenlyzeen. Bd. II / Herausgegeben von Dr. Albert Halma, Dr. Gustav Schilling. – Wien ; Prag : Im Kaiserlich-Königlichen Schulbücher-Verlage, [Prag : Buchdruckerei des k. k. Schulbücher-Veslages], 1911. – 472, [2] S. – Im Auftrage des Ministeriums für Kultus und Unterricht mit Benutzung amtlicher Quellen.

Переклад назви: Середні школи в Австрії. Збірник нормативних документів, що регламентують діяльність гімназій (у тому числі восьмирічної реальної гімназії, реформованої реальної гімназії, вищої реальної гімназії і чотирирічної реальної гімназії), реальної школи і дівочих ліцеїв. Том 2. – Опубліковано за дорученням Міністерства культури та освіти з використанням офіційних джерел.

10. **Morsch, H.** Das höhere Lehramt in Deutschland und Österreich : Ergänzungsband zur zweiten Auflage 1910 : die amtliche Stellung der Oberlehrer in Deutschland und Österreich nach den neuesten Dienstanweisungen nebst sonstigen Ergänzungen enthaltend / von Hans Morsch. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1913. – 99 S.

Переклад назви: Вища вчительська посада в Німеччині та Австрії : додатковий том до другого видання 1910 р. Містить офіційні вимоги до посадових обов'язків старших викладачів у Німеччині та Австрії відповідно до чинних посадових інструкцій та додатків до них.

11. **Pestalozzigesellschaft in Zürich.** Verein für Volksbildung und Volkserziehung : gegründet bei Anlass der 150. Wiederkehr des Geburtstages Heinrich Pestalozzis 1896. – Zürich : [s. n.], [1896]. – 4 S.

Переклад назви: Товариство Песталоцці в Цюриху. Об'єднання народної освіти і виховання, засноване з нагоди 150-річчя від дня народження Генріха Песталоцці 1896 р.

1.3. Нормативно-інструктивні видання

12. **Instruktionen für den Unterricht** an den Realschulen in Österreich im Anschlusse an einen Normallehrplan : Mit Erlass des Ministers für Cultus und Unterricht vom 1. März 1899, Z. 5546, veröffentlicht. – Wien : Verlag von A. Pichlers Witwe & Sohn, Buchhandlung für pädag. Literatur und Lehrmittel-Anstalt, v. Margaretenplatz. 2, [Teschen : K. und k. Hofbuchdruckerei Karl Prochaska], 1899. – IV, 300 S.

Переклад назви: Інструкції щодо викладання навчальних предметів у реальних школах Австрії відповідно до затвердженого навчального плану : оприлюднено за наказом Міністра культури і освіти від 01 березня 1899 р., Z. 5546.

13. **Vorschriften** für die Studirenden der Koeniglichen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Berlin. – Berlin : Druck von Julius Becker, 1896. – 50 S.

Переклад назви: Правила для студентів Королівського університету імені Фрідріха Вільгельма в Берліні.

Розділ 2. НАУКОВІ ВИДАННЯ

2.1. Монографії

14. **Allgemeine Geschichte** in Einzeldarstellung. Zweite Hauptabteilung. Achter Teil. **Ludwig Geiger.** Renaissance und Humanismus in Italien und Deutschland / Herausgegeben von W. Oncken ; Unter Mitwirkung von Felix Bamberg, Friedrich von Bezold, Alexander Brückner u. a. – Berlin : Historischer Verlag Baumgärtel, [1887?]. – VI, 586 S. : II.

Переклад назви: Загальна історія в окремих описах. Другий основний відділ. Частина 8. Ренесанс і гуманізм в Італії та Німеччині.

15. **Baldwin, J. M.** Das Denken und die Dinge oder Genetische Logik : eine Untersuchung der Entwicklung und der Bedeutung des Denkens. Band II. Experimentelle Logik oder genetische Theorie des Denkens / von James Mark Baldwin ; Unter Mitwirkung des Verfasser ins Deutsche übertragen von W. F. G. Geisse. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1910. – XII, 528 S.

Переклад назви: Мислення та речі або генетична логіка. Вивчення розвитку та значення мислення. Том 2. Експериментальна логіка або генетична теорія мислення.

16. **Bartholomäi, Fr.** Joh. Friedr. Herbart : ein Lebensbild / von Friedrich Bartholomäi. – Langensalza : Verlags-Comptoir von Hermann Beyer, 1875. – 128 S. – (Separatdruck aus der Bibliothek pädagogischer Klassiker).

Переклад назви: Йоганн Фрідріх Гербарт : огляд життя. – (Окремо надруковано з Бібліотеки педагогічної класики).

17. **Brandell, G.** Das Interesse der Schulkinder an den Unterrichtsfächern / von Georg Brandell. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1915. – IV, 168 S. : mit 37 Figuren. – (Beihefte zur Zeitschrift für angewandte Psychologie und psychologische Sammelforschung / Herausgegeben von William Stern and Otto Lipmann ; 10). – (Verkürzte Übersetzung des schwedischen Buches : Skolbarns intressen : En psykologisk-pedagogisk undersökning. – Stockholm : A. V. Carlsons Bokforlags-Aktiebolag, 1913. – 256 S. Die deutsche Übersetzung wurde durchgesehen von W. Stern).

Переклад назви: Інтерес учнів до навчальних дисциплін. – (Додаток до Журналу прикладної психології та колективних психологічних досліджень ; Випуск 10). – (Скорочений переклад книги шведською мовою : Інтереси школярів : психолого-педагогічне дослідження.).

18. **Bartels, F.** Die Anwendbarkeit der Herbart-Ziller-Stoy'schen didaktischen Grundsätze für den Unterricht an Volks- und Bürgerschulen : Eine zeitgeschichtliche pädagogische Betrachtung und kritische Studie / von Friedrich Bartels. – 2-te, vermehrte und völlig umgearbeitete Auflage. – Wittenberg : Verlag von R. Herrosé, (Gräfenhainichen : Druck von G. H. Schulze & Co.), 1888. – 204 S.

Переклад назви: Застосування дидактичних принципів Гербарта, Ціллера, Стоя на уроках у народних і бюргерських школах. Сучасний педагогічний погляд та критичний аналіз.

19. **Barth, P.** Die Elemente der Erziehungs- und Unterrichtslehre auf Grund der Psychologie der Gegenwart / Dargestellt von Paul Barth. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1906. – XI, 515 S.

Переклад назви: Елементи теорії виховання й навчання на основі сучасної психології.

20. **Bergmann, P.** Soziale Pädagogik auf erfahrungswissenschaftlicher Grundlage und mit Hilfe der induktiven Methode als universalistische oder Kultur-Pädagogik / Dargestellt von Paul Bergmann. – Gera : Druck und Verlag von Theodor Hofmann, 1900. – XVI, 615 S.

Переклад назви: Соціальна педагогіка як універсальна або культурологічна педагогіка : теоретико-емпіричний рівень наукового пізнання та застосування індуктивного методу дослідження.

21. **Budde, G.** Noologische Pädagogik : Entwurf einer Persönlichkeitspädagogik auf der Grundlage der Philosophie Rudolf Euckens / von Gerhard Budde, Prof. am Ratsgymnasium, vormals Lyzeum und Privatdozent der Pädagogik an der Techn. Hochschule in Hannover. – Langensalza : [Druck und Verlag] Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), Herzögl. Sächs. Hofbuchhändler, 1914. – VI, 436 S.– Auf der Titel: «Motto: Werde, wer du bist!» (Pindar).

Переклад назви: Ноологічна педагогіка : розроблення педагогіки особистості на основі філософії Рудольфа Ойкена.

22. **Credaro, L.** Grundzüge der Pädagogik nach Herbart : Mit besondere Vorwort des Verfassers zur deutschen Ausgabe / von Luigi Credaro ; einzig autorisierte Übersetzung von Jakob Bluwstein. – Wittenberg : R. Herrosé's Verlag (H. Herrosé), 1913. – VII, 114 S.

Переклад назви: Основи педагогіки за Й. Ф. Гербартом : зі спеціальною передмовою автора до німецькомовного видання.

23. **Dix, K. W.** Körperliche und geistige Entwicklung eines Kindes. Heft 1. Die Instinktbewegungen der ersten Kindheit : an der Hand eines biographischen Tagebuches / von Kurt Walter Dix. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1911. – XII, 78, [1] S. : mit einer Tafel zum Text.

Переклад назви: Фізичний і психічний розвиток дитини. Частина 1. Інстинктивні рухи в ранньому дитинстві : на основі біографічного щоденника.

24. **Dix, K. W.** Körperliche und geistige Entwicklung eines Kindes. Heft 2. Die Sinne : an der Hand eines biographischen Tagebuches / von Kurt Walter Dix. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1912. – IV, 176 S.

Переклад назви: Фізичний і психічний розвиток дитини. Частина 2. Почуття : на основі біографічного щоденника.

25. **Dix, K. W.** Körperliche und geistige Entwicklung eines Kindes. Heft 3. Vorstellen und Handeln : an der Hand eines biographischen Tagebuches / von Kurt Walter Dix. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1914. – IV, 148 S.

Переклад назви: Фізичний і психічний розвиток дитини. Частина 3. Уява та діяльність : на основі біографічного щоденника.

26. **Dörpfeld, F. W.** Denken und Gedächtnis : Eine psychologische Monographie / von F[ridrich] W[ilhelm] Dörpfeld, Rector. – Dritte Aufl. – Gütersloh : Druck und Verlag von C. Bertelsmann, 1886. – 179 S. – (Beiträge zur pädagogischen Psychologie in monographischer Form / F. W. Dörpfeld ; Ersters Heft).

Переклад назви: Мислення і пам'ять : монографія з психології. – (Внесок у педагогічну психологію у формі монографії ; Випуск 1).

27. **Dörpfeld, F. W.** Denken und Gedächtnis : Eine psychologische Monographie / von F[ridrich] W[ilhelm]. – Vierzehnte Aufl. – Gütersloh : Druck und Verlag von C. Bertelsmann, 1915. – XXVI, 171 S. – (Gesammelte Schriften / von F. W. Dörpfeld ; Erster Band : Beiträge zur pädagogischen Psychologie ; Erster Teil : Denken und Gedächtnis ; Zweiter Teil : Die schulmässige Bildung der Begriffe).

Переклад назви: Мислення і пам'ять : монографія з психології. – (Зібрання творів Ф. В. Дьопфельда ; Перший том : Внесок у педагогічну психологію ; Перша частина: Мислення і пам'ять; Друга частина : Формування понять у школі).

28. **Du Bois-Reymond, E.** Über die Grenzen des Naturerkennens : die sieben Welträthsel. Zweite Vorträge / von Emil du Bois-Reymond. – 4-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Veit & Comp., 1898. – 119, [1] S.

Переклад назви: Про межі пізнання природи : сім загадок світу.

29. **Dühring E.** Kritische Geschichte der Philosophie von ihren Anfängen bis zur Gegenwart / von Eugen Dühring. – 3-te, theilweise umgearbeitete Auflage. – Leipzig : Fues's Verlag (R. Reisland), 1878. – XIII, 543 S.
Переклад назви: Критична історія філософії : від зародження до сьогодення.
30. **Fechner, G. Th.** Ueber die physikalische und philosophische Atomenlehre / von Gustav Theodor Fechner. – 2-te, vermehrte Auflage. – Leipzig : Hermann Mendelssohn, 1864. – XXII, 260 S.
Переклад назви: Про фізичну і філософську теорію атомів.
31. **Fetz, A.** Schulschrift, Verkehrsschrift, Individualschrift und Schriftverlotterung : Eine kritische Beleuchtung der heutigen Forderungen und Reformvorschläge / von A. Fetz, Schulvorstleher in Bremernhaben. – Leipzig : Verlag von K. F. Koehler, Druck von Oscar Brandstetter, 1913. – 111 S. : (Nachtrag : S. 106).
Переклад назви: Шкільний шрифт, дорожній шрифт, індивідуальний шрифт і значення шрифту : критичний аналіз сучасних вимог та пропозиції щодо реформування.
32. **Flügel, O.** Monismus und Theologie / von Otto Flügel, [Vorwort zur dritten Auflage des Verfassers]. – 3-te, umgearbeitete Auflage der spekulativen Theologie der Gegenwart. – Götten : Verlag von Otto Schulze, 1908. – 418 S. – Inhalt : I. Monismus ; II. Monismus und die Grundbegriffe der Theologie : III. Monismus in theologischen Systemen ; IV. Monismus der Methode oder realistischer Pluralismus ; Namenverzeichnis.
Переклад назви: Монізм і теологія.
33. **Foltz, O.** Gedanken des Pädagogen und Philosophen Herbart : aus Herbarts sämtlichen Werken / Ausgewählt und zusammengestellt von Otto Foltz. – Langelsalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1910. – IV, 162 S.
Переклад назви: Міркування педагога й філософа Гербарта : вибране з повного зібрання праць Гербарта.
34. **Franke, F. J. F.** Herbart : Grundzüge seiner Lehre / von Friedrich Franke. – Leipzig : G. J. Göschen'sche Verlagshandlung, [Druck von Paul Dünnhaupt, Gätten in Anhalt] 1909. – VIII, 176 S. – Literatur : S. VII.
Переклад назви: Й. Ф. Герbart : основи його вчення.

35. **Gleichmann, A.** Über Herbart's Lehre von den Stufen des Unterrichts : Ein Beitrag zur Verständigung über dieselben und zur Kritik der formalen Stufen Zillers / von August Gleichmann. – 4-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1904. – VIII, [165] S.
Переклад назви: Про вчення Гербарта щодо ступенів навчання : внесок у його розуміння та критика формальних ступенів навчання Ціллера.
36. **Haase, H.** Der ursprüngliche Sinn der Lehre von den Stufen des Unterrichts : Ein Beitrag zur Frage der Persönlichkeitsbildung / von Hermann Haase. – Leipzig : Friedrich Brandstetter, 1910. – VI, 158 S.
Переклад назви: Первинна сутність вчення про етапи навчання : до питання розвитку особистості.
37. **Herbart, J. Fr.** Allgemeine Pädagogik aus dem Zweck der Erziehung / von Johann Friedrich Herbart ; mit Einleitung und Anmerkungen herausgegeben von Theodor Fritsch. – Leipzig : Druck und Verlag von Siegismund & Volkening, [1902]. – 238, [2] S.
Переклад назви: Загальна педагогіка з особливою увагою до цілей виховання.
38. **Herbartische Reliquien :** ein Supplement zu Herbart's Sämmtlichen Werken / Herausgegeben von Dr. Tuisko Ziller. – Zweite Ausgabe. – Leipzig : Verlag von Gustav Gräbner, (Druck von Ferber und Seydel), 1884– VI, 346 S.
Переклад назви: Реліквії Гербарта : додаток до повного зібрання творів Гербарта.
39. **Hierl, E.** Die Entstehung der neuen Schule : Geschichtliche Grundlagen der Pädagogik der Gegenwart / von Ernst Hierl. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1914. – 211 S. – (Über Friedr. Paulsen, L. Gurlitt, G. Kerschensteiner, die großen Vorläufer (Nietzsche, Lagarde, Biedermann) u. a.).
Переклад назви: Створення нової школи : історичні основи сучасної педагогіки.
40. **Immanuel Kant.** Ein Lebensbild : nach Darstellungen der Zeitgenossen Jachmann, Borowski, Wasianski / Herausgegeben von Alfons Hoffmann. – Halle : Hugo Peter, 1902. – XIV, 442 S.
Переклад назви: Іммануїл Кант. Картина життя : на основі свідчень його сучасників : Яхмана, Боровскі, Васянскі.

41. **Immanuel Kant**, über Pädagogik : mit Kant's Biographie / Herausgegeben von Theodor Vogt. – 3-te Auflage. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1901. – VI, 139 S. – (Bibliothek Pädagogischer Klassiker : eine Sammlung der bedeutendsten pädagogischen Schriften alterer und neuerer Zeit / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Band 13).
Переклад назви: Іммануїл Кант. Про педагогіку : з біографією Канта. – (Бібліотека педагогічної класики : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів ; Том 13).
42. **J. H. Pestalozzi's Ausgewählte Werke.** Bd. 1 : Mit Pestalozzi's Biographie / Herausgegeben von Friedrich Mann. – Aufl. 2. – Langensalza : Druck und Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1878. – XVI, 360 S. – (Bibliothek Pädagogischer Klassiker : eine Sammlung der bedeutendsten pädagogischen Schriften aus alter und neuer Zeit / Unter Mitwirkung mehrerer Schulmänner und Gelehrten fortgeführt, bezm. neu herausgegeben Friedrich Mann ; Band 1).
Переклад назви: Вибрані праці Й. Г. Песталоцці. Том 1 : з біографією Песталоцці. – (Бібліотека педагогічної класики : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів ; Том 1).
43. **Joh. Friedr. Herbart's** Pädagogische Schriften : Mit Herbart's Biographie. Bd. 1 / Herausgegeben von Fr. Bartholomäi. – 6-te Auflage, neu bearbeitet und mit erläuternden Anmerkungen versehen. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1896. – XII, 446 S. – (Bibliothek Pädagogischer Klassiker : eine Sammlung der bedeutendsten pädagogischen Schriften alterer und neuerer Zeit / Herausgegeben von Friedrich Mann).
Переклад назви: Йоганн Фрідріх Гербарт. Педагогічні праці : з біографією Гербарта. Том 1. – (Бібліотека педагогічної класики : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів).
44. **Joh. Friedr. Herbart's** Pädagogische Schriften : Mit Herbart's Biographie. Bd. 2 / Herausgegeben von Fr. Bartholomäi. – 6-te Auflage, neu bearbeitet und mit erläuternden Anmerkungen versehen. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1896. – VI, 466 S. – (Bibliothek Pädagogischer Klassiker : eine Sammlung der bedeutendsten pädagogischen Schriften alterer und neuerer Zeit / Herausgegeben von Friedrich Mann).
Переклад назви: Йоганн Фрідріх Гербарт. Педагогічні праці : з біографією Гербарта. Том 2. – (Бібліотека педагогічної класики : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів).

45. **Jonas, Joh. A.** Darstellender, zerlegender, lehrender Unterricht : Zur Klärung der Unterrichtsform und der Ziele des Unterrichts / von Rektor Joh. A. Jonas. – Leipzig : Verlag der Dürr'schen Buchhandlung, 1910. – X, 487 S.
Переклад назви: Описове, аналітичне, синтетичне навчання : щодо з'ясування форм і цілей навчання.
46. **Kant, I.** Die Religion innerhalb der Grenzen der blossen Vernunft / von Immanuel Kant. – Leipzig : Druck und Verlag von Philipp Reclam jun, [19--?]. – XXXII, 220 S. – Text der Ausgabe 1793, (A) mit Beifügung der Abweichungen der Ausgabe 1794, (B). – Перша кн. конволюта.
Переклад назви: Релігія в межах самого лише розуму.
47. **Kant, I.** Grundlegung zur Metaphysik der Sitten / von Immanuel Kant ; herausgegeben von Theodor Fritsch. – Leipzig : Verlag von Philipp Reclam jun, [1904]. – 106, [1] S. – Друга кн. конволюта.
Переклад назви: Основи метафізики моральності.
48. **Kant, I.** Träume eines Geistersehers erläutert durch Träume der Metaphysik / von Immanuel Kant. – Königsberg : bei Johann Jacob Ranter, [19--?]. – XXXIII, 75 S. – (Universal Bibliothek ; 1320). – Text der Ausgabe (A) 1766, unter Berücksichtigung der Ausgaben B und C. – Перша кн. конволюта.
Переклад назви: Мрії провидця духу, що пояснені мріями метафізики.
49. **Kerschensteiner, G.** Begriff der Arbeitsschule / von Georg Kerschensteiner. – 2-te, verbesserte und wesentlich vermehrte Auflage. – Leipzig ; Berlin : V. G. Teubner Verlag, 1913. – VI, 143 S. : Tab.
Переклад назви: Концепт трудової школи.
50. **Kerschensteiner, G.** Staatsbürgerliche Erziehung der deutschen Jugend : gekrönte Preisarbeit / von Georg Kerschensteiner. – Erfurt : Verlag von Carl Villaret, 1901. – IV, 78 S.
Переклад назви: Громадянське виховання німецької молоді : наукова праця, удостоєна нагороди.
51. **Key, E.** Das Jahrhundert des Kindes / von Ellen Key ; autorisierte Uebertragung von Francis Maro. – 3-te Auflage. – Berlin : S. Fischer Verlag, 1903. – 391 S.
Переклад назви: Століття дитини.

52. **Kinkel, W.** Joh. Fr. Herbart. Sein Leben und seine Philosophie / Dargestellt von Walter Kinkel. – Giessen : J. Ricker'sche Verlagsbuchhandlung (Alfred Töpelmann), 1903. – VIII, 204 S.
Переклад назви: Й. Ф. Гербарт. Його життя та філософія.
53. **Koenig, E.** Entwicklung des Causalproblems von Cartesius bis Kant : Studien zur Orientirung über die Aufgaben der Metaphysik und Erkenntnisslehre / von Edmund Koenig. – Leipzig : Verlag von Otto Wigand, 1888. – VI, 340 S.
Переклад назви: Стан розробленості проблеми причинності від Декарта до Канта : дослідження, орієнтовані на розв'язання завдань метафізики та гносеології.
54. **Koigen, D.** Ideen zur Philosophie der Kultur : der Kulturakt / David Koigen. – München ; Leipzig : Verlegt bei Georg Müller, [1910]. – XVIII, 593, [2] S.
Переклад назви: Ідеї філософії культури : культурна дія.
55. **Krause, F. W. D.** Die Kant-Herbartsche Ethik : Kritische Studie / von F. W. D. Krause. – Gotha : G. F. Thienemanns Hofbuchhandlung, 1889. – IV, 158 S.
Переклад назви: Етика Канта і Гербарта : критичне дослідження.
56. **Kretschmar, J.** Entwicklungspsychologie und Erziehungswissenschaft : eine pädagogische Studie auf entwicklungstheoretischer, ethnologischer und kulturhistorischer Grundlage / von Johannes Kretschmar. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1912. – VI, 217 S.
Переклад назви: Психологія розвитку та педагогічна наука : педагогічне дослідження на основі теорії розвитку, етнології та історії культури.
57. **Langenbeck, H.** Die theoretische Philosophie Herbart's und seiner Schule, und die darauf bezügliche Kritik : [Bildewerk] / Untersuchungen von Hermann Langenbeck. – Berlin : Verlag von Wilhelm Hertz, 1867. – XVIII, 380 S.
Переклад назви: Теоретична філософія Гербарта і його школи та її критика.
58. **Lay, W. A.** Experimentelle Didaktik : ihre Grundlegung mit besonderer Rücksicht auf Muskelsinn, Wille und Tat. I. Allgemeiner Teil / von Prof. Wilhelm August Lay. – Wiesbaden : Otto Nernich Verlag, 1903. – XII, 595 S.
Переклад назви: Експериментальна дидактика : її основи з описом процесів м'язового відчуття, волі та дій. Том 1. Загальна частина.

59. **Loewe, J. H.** Die Philosophie Fichte's nach dem Gesammtergebnisse ihrer Entwicklung und in ihrem Verhältnisse zu Kant und Spinoza. Mit einem Anhang: Ueber den Gottesbegriff Spinoza's und dessen Schicksale / von Johann Heinrich Loewe. – Stuttgart : Verlag von Wilhelm Nitzschke, 1862. – 321 S. : mit einem Anhang: Ueber den Gottesbegriff Spinoza's und dessen Schicksale.
Переклад назви: Філософія Фіхте : підсумки розвитку та співвідношення з філософією Канта та Спінози. З додатком : Поняття Бога у філософії Спінози.
60. **Messer, A.** Die Reformbewegung auf dem Gebiete des Preußischen Gymnasialwesens von 1882 bis 1901 / von August Messer. – Leipzig ; Berlin : Verlag von B. G. Teubner, 1901. – VI, 173 S.
Переклад назви: Реформаторський рух у гімназійній освіті Пруссії з 1882 по 1901 рік.
61. **Meumann, E.** Intelligenz und Wille / von E. Meumann. – 2-te, umgearbeitete und vermehrte Auflage. – Leipzig : Verlag von Quelle & Meyer, 1913. – VIII, 362 S.
Переклад назви: Інтелект і воля.
62. **Morsch, H.** Das höhere Lehramt in Deutschland und Österreich : ein Beitrag zur vergleichenden Schulgeschichte und zur Schulreform / von Prof. Dr. Hans Morsch, Oberlehrer am königl. Eiser Wilhelms-Realgymnasium zu Berlin. – 2-te, verbesserte und vermehrt Auflage, Mit einem alphabetische Sach- und Namensregister. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1910. – VIII, 486 S. : Mit einem alphabetischen Sach- und Namensregister : S. 474–485. – [Auf der Titelseite: Willst du dich selber erkennen, so sieh, wie die andern es treiben].
Переклад назви: Вища вчительська посада в Німеччині та Австрії : внесок у порівняльну історію розвитку школи та розвиток шкільної реформи.
63. **Neudrucke seltener philosophischer Werke. Band II. Liebmann Otto.** Kant und die Epigonen : eine kritische Abhandlung / Kantgesellschaft ; herausgegeben von Kantgesellschaft ; besorgt von Bruno Bauch. – Berlin : Verlag von Reuther und Reichard, 1912. – XII, 219 S.
Переклад назви: Перевидання рідкісних філософських творів. Том 2. Кант і епігони : критичний трактат.

64. **Ostermann, W.** Die Pädagogik unserer Klassiker im Zusammenhang mit ihrer Weltanschauung / von W. Ostermann. – Berlin : Union Deutsche Verlagsgesellschaft, 1913 (Stuttgart : Druck der Union Deutsche Stuttgart : Druck der Union Deutsche Verlagsgefellschaft). – IV, 276 S.
Переклад назви: Педагогіка наших класиків у взаємозв'язку з їхнім світобаченням.
65. **Pädagogische Monographien. Bd. III. Baade Walter.** Experimentelle und kritische Beiträge zur Frage nach den secundären Wirkungen des Unterrichts insbesondere auf die Empfänglichkeit des Schülers / Herausgegeben von Dr. Ernst Meumann, Professor der Philosophie u. Pädagogik in Königsberg. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1907. – 124 S. : mit 19 Tab.
Переклад назви: Педагогічні монографії. Том 3. Експериментальний і критичний внески у розв'язання питання вторинного впливу навчання, зокрема на сприйнятливність школярів.
66. **Pädagogische Monographien. Bd. IV. Georg Neuert.** Über Begabung und Gehörsgrad der Zöglinge der badischen Taubstummenanstalten Gerlachsheim und Meersburg : eine statistische Studie, zugleich als Beitrag zur Trennungsfrage / Herausgegeben von E. Meumann. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1907. – VI, 168 S.
Переклад назви: Педагогічні монографії. Том 4. Про здібності й рівень слухового сприймання вихованців баденських навчальних закладів для глухонімих у містах Герлахсхайм і Мерсбург : статистичне дослідження.
67. **Pädagogische Monographien. Bd. V. Ludwig Pfeiffer.** Experimentelle Untersuchungen über qualitative Arbeitstypen / Herausgegeben von Ernst Meumann. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1908. – 281 S.
Переклад назви: Педагогічні монографії. Том 5. Людвіг Пфайфер. Експериментальне вивчення якісних проявів типів працездатності.
68. **Pädagogische Monographien. Bd. VI. Paola Lombroso.** Das Leben der Kinder / Autorisierte Übersetzung Helen Goldbaum, herausgegeben von Ernst Maumann. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1909. – VI, 112 S. : mit 32 Abbildungen im Text.
Переклад назви: Педагогічні монографії. Том 6. Паола Ломброзо. Життя дітей.

69. **Pädagogische Monographien.** Bd. VII. **Karrenberg, C.** Der Mensch als Zeichenobjekt : ein Versuch zur Lösung der Frage : kann der Mensch Gegenstand des Zeichenunterrichts in der Volksschule sein? / Herausgegeben von E. Meumann. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1910. – IV, 74 S. : mit 3 Figuren im Text und 46 Figurentafeln.
Переклад назви: Педагогічні монографії. Том 7. Людина як об'єкт малювання : пошук відповіді на питання: чи може бути людина предметом для малювання на уроках образотворчого мистецтва у народній школі?
70. **Pädagogische Monographien.** Bd. X. **Hunter, A.** Grundzüge der allgemeinen Charakterologie mit besonderer Berücksichtigung der pädagogischen Schriften / Herausgegeben von Ernst Meumann. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1910. – 95 S.
Переклад назви: Педагогічні монографії. Том 10. Основні положення загальної характерології з оглядом педагогічних праць.
71. **Pädagogische Monographien.** Bd. XII. **Schoeneberger Hans.** Psychologie und Pädagogik des Gedächtnisses : eine kritische Gesamtdarstellung der experimentellen Erforschung der Gedächtnisfunktionen und ihrer pädagogischen Bedeutung / Herausgegeben von E. Meumann. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1911. – 148 S.
Переклад назви: Педагогічні монографії. Том 12. Психологія й педагогіка пам'яті : критичний огляд результатів експериментальних досліджень функцій пам'яті та їх значення для розвитку педагогіки.
72. **Pädagogische Monographien.** Bd. XIII. **Hans Pohlmann.** Beitrag zur Psychologie des Schulkindes auf Grund systematisch-empirischer Untersuchungen über die Entwicklung des Wortverständnisses und damit zusammenhängender sprachlicher und psychologischer Probleme bei Kindern im Alter von 5 bis 14 Jahren / von Hans Pohlmann, herausgegeben von Ernst Meumann. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1912. – 314 S.
Переклад назви: Педагогічні монографії. Том 13. Внесок у розвиток психології дітей шкільного віку на основі результатів систематичних емпіричних досліджень розвитку розуміння мовлення та мовленнєвих і психологічних проблем, пов'язаних з його порушеннями.

73. **Paßkönig, O.** Kindesseele aus Kindermund : Psychographische Beiträge zur Psychologie und Ethik des Kindes / von Oswald Paßkönig. – Leipzig : Siegismund & Volkening, (Leipzig : Spammersche Buchdruckerei), 1913. – IV, 176 S.
Переклад назви: Дитяча душа устами дітей : психографічний внесок у психологію й етику дитини.
74. **Pfordten, O.** Das Gefühl und die Pädagogik / von Otto von der Pfordten. – Heidelberg : Carl Winters Universitätsbuchhandlung, 1914. – 133, [1] S.
Переклад назви: Відчуття і педагогіка.
75. **Plutarch's Abhandlung** über die Erziehung der Kinder / Plutarch ; Übersetzung, Einleitung und Kommentar von Heinr. Deinhardt. – Wien : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, 1879. – 65 S.
Переклад назви: Трактат Плутарха про виховання дітей.
76. **Pohlmann, A.** Experimentelle Beiträge zur Lehre vom Gedächtnis / von Adolf Pohlmann. – Berlin : Gerdes & Hödel pädagogische Verlagsbuchhandlung, 1906. – 191 S.
Переклад назви: Значення експериментальних досліджень для розвитку теорії пам'яті.
77. **Preyer, W.** Die Seele des Kindes : Beobachtungen über die geistige Entwicklung des Menschen in den ersten Lebensjahren / von W. Preyer ; nach dem Tode des Verfassers bearbeitet und herausgegeben von Karl L. Schaefer. – Aufl. 8 – Leipzig : Th. Grieben's Verlag (L. Fernau), 1912. – 424 S. : mit dem Portr. des Verfassers.
Переклад назви: Душа дитини : спостереження за психічним розвитком людини в перші роки життя.
78. **Richter, K.** Der Anschauungsunterricht in den Elementarklassen : nach seiner Aufgabe, seiner Stellung und seinen Mitteln, sowie nach seiner geschichtlichen Entwicklung / Dargestellt von Karl Richter. – 4-te, verbesserte und vermehrte Auflage. – Leipzig : Friedrich Brandstetter, 1905. – XIX, 379 S.
Переклад назви: Спостережне навчання в початкових класах : його завдання, мета, засоби та історичний розвиток.

79. **Richter, K.** Die Herbart-Zillerschen formalen Stufen des Unterrichtes nach ihrem Wesen, ihrer geschichtlichen Grundlage und ihrer Anwendung im Volksschulunterrichte / Dargestellt von Karl Richter. – 3-te, durchgesehene und vermehrte Auflage. – Leipzig : Max Hefes Verlag, 1908. – XI, 224 S.
Переклад назви: Формальні етапи навчання за Гербартом-Ціллером : сутність, історичні основи та їх застосування під час уроків у народній школі.
80. **Romanes, G. J.** Die geistige Entwicklung im Tierreich : nebst einer nachgelassenen Arbeit : Über den Instinkt von Charles Darwin / von G. John Romanes. – Autorisierte Deutsche Ausgabe. – Leipzig : Ernst Günthers Verlag, 1885. – VI, 456 S.
Переклад назви: Розвиток психіки у тваринному світі : включно з працею Чарльза Дарвіна про інстинкт.
81. **Sachse, J. J.** Geschichte und Theorie der Erziehungsstrafe / von J. J. Sachse. – 3-te, verbesserte Auflage. – Paderbarn : Druck und Verlag von Ferdinand Schöningh, 1913. – VIII, 298 S.
Переклад назви: Історія і теорія застосування покарання у вихованні.
82. **Sallwürk, E. v. Haus,** Welt und Schule : Grundfragen der elementaren Volksschulerziehung / von Ernst von Sallwürk. – 2-te Auflage. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1912. – IV, 132 S. : Portr. – (Die Pädagogik der Gegenwart / Herausgegeben von Albin Möbusz und Hermann Walsemann ; Band I).
Переклад назви: Дім, світ і школа : основні питання елементарного виховання в народній школі. – (Педагогіка сьогодення ; Том 1).
83. **Schleiermacher, F.** Schleiermachers Pädagogische Schriften : mit einer Darstellung seines Lebens / von [Friedrich Daniel Ernst] Schleiermacher ; herausgegeben von C. Platz. – 3-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1902. – XLIV, 628 S. – (Bibliothek Pädagogischer Klassiker : eine Sammlung der bedeutendsten pädagogischen Schriften alterer und neuerer Zeit / Herausgegeben von Friedrich Mann : Bd. 5). – Mit Genehmigung des Original Verlegers Herrn G. Reimer in Berlin.
Переклад назви: Педагогічні праці Ф. Д. Е. Шляйєрмахера : з описом його життя. – (Бібліотека педагогічної класики : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів ; Том 5).

84. **Schmid, K. A.** Geschichte der Erziehung vom Anfang an bis auf unsere Zeit. Erste Band. Die vorchristliche Erziehung / Bearbeitet in Gemeinschaft mit einer Anzahl vom Gelehrten und Schulmannern von K. A. Schmid ; bearbeitet von K. A. Schmid und G. Baur. – Stuttgart : Verlag der J. G. Cotta'sche Buchhandlung, (Stuttgart : Druck von Gebrüder Kröner), 1884. – VI, 340 S.
Переклад назви: Історія виховання від початку до наших часів. Перший том. Дохристиянське виховання.
85. **Schmid, K. A.** Geschichte der Erziehung vom Anfang an bis auf unsere Zeit. Zweite Band. Erste Abteilung / Bearbeitet in Gemeinschaft mit einer Anzahl vom Gelehrten und Schulmannern von K. A. Schmid ; fortgeführt von Georg Schmid. – Stuttgart : Verlag der J. G. Cotta'schen Buchhandlung, (Stuttgart : Druck der deutsche Verlagsgesellschaft), 1892. – 610 S.
Переклад назви: Історія виховання від початку до наших часів. Другий том. Перший відділ.
86. **Schmid, K. A.** Geschichte der Erziehung vom Anfang an bis auf unsere Zeit. Dritter Band. Erste Abteilung / Bearbeitet in Gemeinschaft mit einer Anzahl vom Gelehrten und Schulmannern von K. A. Schmid ; fortgeführt von Georg Schmid. – Stuttgart : Verlag der J. G. Cotta'sche Buchhandlung, 1892 (Druck der Union Deutsche Verlagsgesellschaft). – VI, 439 S.
Переклад назви: Історія виховання від початку до наших часів. Третій том. Перший відділ.
87. **Schmid, K. A.** Geschichte der Erziehung vom Anfang an bis auf unsere Zeit. Dritter Band. Zweite Abteilung / Bearbeitet in Gemeinschaft mit einer Anzahl vom Gelehrten und Schulmannern von K. A. Schmid ; fortgeführt von Georg Schmid. – Stuttgart ; Berlin : Verlag der J. G. Cotta'sche Buchhandlung, (Stuttgart : Druck der Union Deutsche Verlagsgesellschaft), 1892. – VI, 310 S.
Переклад назви: Історія виховання від початку до наших часів. Третій том. Другий відділ.
88. **Schmid, K. A.** Geschichte der Erziehung vom Anfang an bis auf unsere Zeit. Vierter Band. Erste Abteilung / Bearbeitet in Gemeinschaft mit einer Anzahl vom Gelehrten und Schulmannern von K. A. Schmid ; fortgeführt von Georg Schmid. – Stuttgart ; Berlin : Verlag der J. G. Cotta'sche Buchhandlung, (Stuttgart : Druck der Union Deutsche Verlagsgesellschaft), 1896. – VIII, 612 S.

Переклад назви: Історія виховання від початку до наших часів. Четвертий том. Перший відділ.

89. **Schmid, K. A.** Geschichte der Erziehung vom Anfang an bis auf unsere Zeit. Vierter Band. Zweite Abteilung / Bearbeitet in Gemeinschaft mit einer Anzahl vom Gelehrten und Schulmannern von K. A. Schmid ; fortgeführt von Georg Schmid. – Stuttgart : Verlag der J. G. Cotta'schen Buchhandlung, (Stuttgart : Druck der deutsche Verlagsgesellschaft), 1898. – [575] S.

Переклад назви: Історія виховання від початку до наших часів. Четвертий том. Другий відділ.

90. **Schmid, K. A.** Geschichte der Erziehung vom Anfang an bis auf unsere Zeit. Fünfter Band. Dritte Abteilung / Bearbeitet in Gemeinschaft mit einer Anzahl vom Gelehrten und Schulmannern von K. A. Schmid ; fortgeführt von Georg Schmid. – Stuttgart ; Berlin : J. G. Cotta'sche Buchhandlung Nachfolger G. m. b. H., (Stuttgart : Druck der deutsche Verlagsgesellschaft), 1902. – X, 592 S.

Переклад назви: Історія виховання від початку до наших часів. П'ятий том. Третій відділ.

91. **Schmidt, Chr.** Die Hauptforderungen der Herbart-Billerschen Unterrichtslehre : (Konzentration, Kulturstufen, formale Stufen) / Dargestellt und kritisch beurteilt von Christian Schmidt. – Ellingen : Druck und Verlag von Wilh. Langguth, 1889. – 163 S.

Переклад назви: Основні вимоги теорії навчання Й. Ф. Гербарта та Т. Біллера : (концентрація, культурні рівні, формальні ступені).

92. **Schubert-Soldern, R. v.** Die menschliche Erziehung : Versuch einer theoretischen Grundlegung der Pädagogik / von Richard von Schubert-Soldern. – Tübingen : Verlag der H. Laupp'schen Buchhandlung, 1905. – VIII, 197 S.

Переклад назви: Виховання людини : спроба теоретичного обґрунтування основ педагогіки.

93. **Scupin, E.** Bubi im vierten bis sechsten Lebensjahre : ein Tagebuch über die geistige Entwicklung eines Knaben während der ersten sechs Lebensjahre. Zweite Teil : Das vierte bis sechste Lebensjahr umfassend / von Ernst und Gertrud Scupin. – Leipzig : Th. Grieben's Verlag (L. Fernau), 1910. – VIII, 272 S. : mit Nachbildungen von Zeichnungen und von Bauten.

Переклад назви: Дитя від чотирьох до шести років : щоденник психічного розвитку хлопчиків у перші шість років життя. Друга частина : охоплює період від чотирьох до шести років життя дитини. З репродукціями малюнків і зображеннями будівель.

94. **Smith, A.** Natur und Ursachen des Volkswohlstandes. Erster Band. 2-te Auflage / Adam Smith ; neu übersetzt von Wilhelm Loewenthal. – Berlin : Verlag von Elwin Staude, 1882. – IX, 512 S.

Переклад назви: Природа та причини добробуту націй. Перший том.

95. **Smith, A.** Natur und Ursachen des Volkswohlstandes. Zweiter Band. 2-te Auflage / Adam Smith ; neu übersetzt von Wilhelm Loewenthal. – Berlin : Verlag von Elwin Staude, 1882. – 467 S.

Переклад назви: Природа та причини добробуту націй. Другий том.

96. **Stössel, E.** Darstellung, Kritik und pädagogische Bedeutung der Herbartischen Psychologie : Kann Herbarts Psychologie als ausreichende Grundlage der pädagogischen Methodologie gelten? Eine kritische Untersuchung / von Edwin Stössel ; herausgegeben von Alfred M. Schmidt. – Altenburg : Theodor Unger Verlag, 1907. – XVI, 230 S.

Переклад назви: Опис, критика та педагогічне значення гербартівської психології : чи можна вважати психологію Гербарта достатньою основою педагогічної методології? Критичне дослідження.

97. **Tögel, H.** Die Fragen der Unterrichtslehre in neuer Beleuchtung / von Hermann Tögel. – Dresden : Verlag von Bleyl & Kaemmerer, 1906. – VIII, 231 S. – (Didaktik und Wirklichkeit).

Переклад назви: Питання теорії навчання в її новому баченні. – (Дитактика і дійсність).

98. **Trüper, J.** Friedrich Wilhelm Dörpfelds Sociale Erziehung in Theorie und Praxis / von J. Trüper. – Gütersloh : Druck und Verlag von C. Bertelsmann, 1901. – 265 S.

Переклад назви: Фрідріх Вільгельм Дерпфельд : соціальне виховання в теорії та практиці.

99. **Ufer, Chr.** Vorschule der Herbartischen Pädagogik / von Chr. Ufer ; neu herausgegeben von J. L. Jeffer. – 10-te, umgearbeitete und

vermehrte Auflage. – Dresden ; Blasewitz : Verlag von Bleyl & Kaemmerer, 1909. – VIII, 134 S.

Переклад назви: Дошкільна підготовка в рамках педагогіки Гербарта.

100. **Voigt, G.** Die Bedeutung der Herbartischen Pädagogik für die Volksschule / von G. Voigt. – 4-te, verbesserte Auflage. – Leipzig : Verlag der Dürr'schen Buchhandlung, 1908. – 116 S.

Переклад назви: Значення педагогіки Гербарта для розвитку народної школи.

101. **Waitz, Th.** Allgemeine Pädagogik / von Dr. Theodor Waitz, außerordentlichem Professor der Philosophie an der Universität zu Marburg. – Braunschweig : Druck und Verlag von Friedrich Vieweg und Sohn, 1852. – XVI, 446 S.

Переклад назви: Загальна педагогіка.

102. **Waitz Th.** Allgemeine Pädagogik und Kleinere pädagogische Schriften : Mit einer Einführung über das Verhältnis der Waitzschen Pädagogik zu seiner Ethik, Psychologie, Anthropologie und Persönlichkeit und einem Bildnis des Verfassers / von Theodor Waitz ; herausgegeben von Otto Gebhardt. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1910. – XVI, CXXXVII, 428 S. – (Pädagogische Bibliothek : eine Sammlung der bedeutendsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit / Herausgegeben von Friedrich Mann).

Переклад назви: Загальна педагогіка та менші педагогічні твори : зі вступом про взаємозв'язок педагогіки Т. Вайца з етикою, психологією, антропологією та розвитком особистості. – (Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів).

103. **Walther, H.** J. Fr. Herbarts Charakter und Pädagogik in ihrer Entwicklung / von Heinrich Walther. – Stuttgart ; Berlin : Verlag von W. Kohlhammer, 1912. – VII, 308 S.

Переклад назви: Гербартів характер і педагогіка в його розвитку.

104. **Weber, G.** Allgemeine Weltgeschichte mit besonderer Berücksichtigung des Geistes- und Culturlebens der Völker und mit Benutzung der neueren geschichtlichen Forschungen . Dreizehnter Band. [Das Zeitalter der Reformen und Revolutionen] / für die gebildeten Stände bearbeitet von Georg Weber. – Leipzig : Verlag von Wilhelm Engelmann, 1878. – XII, 1024 S.

Переклад назви: Загальна історія світу з оглядом духовного та культурного життя народів на основі результатів останніх історичних досліджень. Том 13. [Епоха реформ і революцій].

105. **Wolodkewitsch, N.** Eine Untersuchung der höheren Geistesfähigkeiten bei Schulkindern / von Nicolai Wolodkewitsch ; aus dem Russischen ins Deutsche übertragen von Fr. Aldinger. – Berlin : Hermann Walther, Verlagsbuchhandlung, G. m. b. H., 1907. – 61 S.

Переклад назви: Дослідження проблем розвитку інтелектуальних здібностей дітей шкільного віку.

106. **Zeidler, J. G.** Sieben böse Geister, welche heutiges Tages guten Theils die Küster oder sogenannte Dorff-Schulmeister regieren : mit einer Einleitung / von Johann Gottfried Zeidler ; herausgegeben von Albert Richter. – Leipzig : Friedrich Brandstetter, (Druck von Hesse & Becker), 1892. – 196 S. – (Neudrucke Pädagogischer Schriften / Herausgegeben von Albert Richter ; XI). – Четверта кн. конволюта.

Переклад назви: Сім злих духів, які нині управляють значною частиною церковнослужителів або так званих сільських вчителів : зі вступом.

2.2. Дисертації та автореферати дисертацій

107. **Bagier, G.** Herbart und die Musik, mit besonderer Berücksichtigung der Beziehungen zur Ästhetik und Psychologie / von Guido Bagier. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), Herzogl. Sächs. Hofbuchhändler, 1911. – VI, 168 S. : Literatur : S. 157–158. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihre Hilfswissenschaften / Bergündet von Friedrich Mann ; Heft 430). – (Dieser Heft erscheint gleichzeitig als Dissertation der philosophischen Fakultät der Universität Leipzig).

Переклад назви: Герbart і музика, з урахуванням зв'язків між естетикою і психологією. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 430). – (Цей випуск також опубліковано як дисертацію філософського факультету Лейпцизького університету).

108. **Bordes, O.** Ueber Fichtes und Herbarts Lehre vom Ich und ihr Verhältnis zu einander : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde genehmigt von der hohen philosophischen Fakultät der Universität Rostock. Mai 1906 / von Otto Bordes. – Berlin : Druck von Otto Günther, 1906. – 72 S.

Переклад назви: Вчення Фіхте та Гербарта про взаємовідносини між «Я» і «ви»: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Вищий факультет філософії Ростокського університету, травень 1906.

109. **Brunn, A. H.** Herbart's Metaphysik in ihrem Verhältniss in den Thatsachen der Erfahrung : Inaugural-Dissertation / Vorgelegt von Alfred Hermann Brunn. – 1897.

Переклад назви: Метафізика Гербарта у відношенні до фактів досвіду : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії.

110. **Debar, R.** Die Pädagogik Benekes in ihrem Verhältnis zu Herbart's Pädagogik : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der hohen philosophischen Fakultät der Universität in Leipzig / Vorgelegt von Rudolf Debar. – Schwarzenberg i. Sa., Leipzig : Buchdruckerei, 1911. – 156, [11] S. – Angenommen von der II. Sektion auf Grund der Gutachten der Herren Volkelt und Meumann. Leipzig, den 22. XII. 1910. Der Procancellar. Branderburg.

Переклад назви: Педагогіка Ф. Е. Бенекє в контексті гербартівської педагогіки : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Філософський факультет Лейпцизького університету.

111. **Düvel, W. J. F.** Herbart's Stellung zu seinen Pädagogischen Vorgängern : Inaugural-Dissertation der Philosophischen Fakultät der Universität Jena zur Erlangung der Doktorwürde / Vorgelegt von Willy Düvel. – Jena : Druck von Ant. Kämpfe, 1900. – VI, 310, [2] S.

Переклад назви: Позиція Гербарта щодо наукових поглядів своїх попередників у педагогіці : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Філософський факультет Єнського університету.

112. **Gille, A.** Herbart's Ansichten über den mathematischen Unterricht : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der philosophischen Doktorwürde verfasst und mit Genehmigung der philosophischen Fakultät der vereinigten Friedrichs-Universität Halle-Wittenberg samt den Thesen öffentlich zu Verteidigen am 7. März 1888, mittags 12 Uhr / von Albert Gille. – Halle a. S. : Druck der Buchdruckerei des Waisenhauses, 1888. – 50, [2] S.

Переклад назви: Погляди Гербарта щодо викладання математики : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. З тезами для публічного захисту від 7 березня 1888 р. опівдні. Філософський факультет Об'єднаного Галле-Віттенберзького університету імені Фрідрікса.

113. **Goetzke, K.** Der Begriff der Regierung in Herbarts Pädagogik : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der hohen philosophischen Fakultät der kgl. bayer. Friedrich-Alexanders-Universität Erlangen / Vorgelegt von Karl Goetzke. Tag der mündlichen Prüfung : 25. Juli 1902. – Erlangen : Kgl. bayer. Hof- und Univ.- Buchdruckerei von Fr. Junge (Junge & Sohn), 1902. – 58, [2] S.
Переклад назви: Поняття управління в педагогіці Гербарта : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Філософський факультет Ерлангенського університету імені Фрідріха-Александра. Публічний захист : 25 липня 1902 р.
114. **Henkel, C.** Herbarts Polemik gegen die Begründung der Ethik Kants : Inaugural-Dissertation verfasst und der I. Sektion der hohen philosophischen Fakultät der Universität Zürich behufs Erlangung der Doktorwürde / Vorgelegt von Carl Henkel. – 1905. – 123, [1] S. – (Genehmigt auf Antrag des Referenten Herrn Prof. Dr. phil et med. Störing).
Переклад назви: Полеміка Гербарта проти обґрунтування етики Канта : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Перша секція вищого філософського факультету Цюрихського університету.
115. **Kaftan, J.** Sollen und Sein in ihrem Verhältnis zueinander : eine Studie zur Kritik Herbarts : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doctorwürde in der Philosophischen Facultät der Universität Leipzig / von Julius Kaftan. – Leipzig, 1872. – 80 S.
Переклад назви: «Бути зобов'язаним» і «бути» у їх взаємовідносинах : дослідження на основі праць Гербарта : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Факультет філософії Лейпцизького університету.
116. **Kemsies, F.** Herbart und A. Diesterweg : Ein Vergleich ihrer Erziehungs- und Unterrichtsgrundsätze mit Rücksicht auf die Voraussetzungen aus Psychologie und Ethik : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doctorwürde der philosophischen Facultät der Albertus-Universität zu Königsberg in Pr. / Vorgelegt und mit den beigefügten Thesen am 7. August 1889, Vormittags 12 Uhr öffentlich vertheidigt von Ferdinand Kemsies ; Opponenten : Herr Dr. Brosow, Herr Dr. Preiss. – Gumbinnen : Druck von W. Krauseneck, [A. W. Schade's Buchdruckerei (L. Schade) in Berlin, Stallschreiberstr. 47], 1889. – 52, [2] S.
Переклад назви: Й. Ф. Герbart та А. Дістервег : порівняльний аналіз сформульованих ними основних принципів виховання й навчання

з урахуванням психологічних і етичних аспектів : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Філософський факультет Кенігсберзького університету «Альбертіна» в Пруссії. Публічний захист дисертації з доданими тезами відбувся 7 серпня 1886 р. о 12:00.

117. **Kühn, V.** Kurze Darstellung und Kritik der praktischen Ideen Herbarts vom Standpunkt religiöser Heteronomie : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Philosophischen Fakultät der Universität Leipzig / Vorgelegt von Victor Kühn. – 1894. – VIII, 71 S.

Переклад назви: Короткий виклад і критика практичних ідей Гербарта з позицій релігійної гетеронормії : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Філософський факультет Лейпцизького університету.

118. **Pickel, G.** Das Mitleid in der Ethik von Kant bis Schopenhauer : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der hohen philosophischen Fakultät der Königl. Bayer. Friedrich-Alexanders-Universität Erlangen / Vorgelegt von Georg Pickel. – 1908. – 51, [1] S. Tag der mündlichen Prüfung : 24. Februar 1908.

Переклад назви: Співчуття в етиці від Канта до Шопенгауера : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Вищий філософський факультет Ерлангенського університету імені Фрідріха–Александра в Королівстві Баварія. Дата публічного захисту дисертації : 24 лютого 1908 р.

119. **Richter, R.** Das Herbart'sche und Bergmann'sche Problem des Bewußtseins dargestellt und kritisch untersucht : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde in der Philosophie vorgelegt der Königlichen Universität zu Greifswald und öffentlich zu verteidigen nebst den beigefügten Thesen am 13. August 1883 / von Rudolf Richter. – [1883]. – 44, [2] S.

Переклад назви: Проблема свідомості в працях Й. Ф. Гербарта та Е. Бергмана з оглядом і критичним аналізом : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії, подана на розгляд до Королівського університету Грайфсвальда. Публічний захист дисертації з доданими тезами відбувся 13 серпня 1883 р.

120. **Schulze, K.** Herbarts ABC der Anschauung : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doctorwürde bei der philosophischen Facultät der Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Bonn eingereicht und mit den beigefügten Thesen verteidigt am 9. August 1886, Mittags 11 Uhr / von Karl Schulze aus Soelde ; Opponenten: [August Haumann ; Richard Mann ;

Heinrich Maiweg]. – Bonn : Universitäts-Buchdruckerei von Carl Georgi, 1886. – 70, [2] S.

Переклад назви: Герbartівська азбука зорового сприйняття : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Філософський факультет Рейнського університету імені Фрідріха Вільгельма в Бонні. Захист дисертації з доданими тезами відбувся 9 серпня 1886 р. об 11:00.

121. **Span, P.** Die Fortbildung der Pädagogik Herbarts Durch Ziller : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde an der philosophischen Facultät der Universität Jena / von Peter Span. – Hermannstadt : Druck der Archidiöcesan-buchdruckerei, 1889. – V, 53 S.

Переклад назви: Подальший розвиток педагогіки Гербарта Ціллером : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Філософський факультет Єнського університету.

122. **Ströle, H.** Herbarts Psychologie im Verhältnis zu seinem Erziehungsideal : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde einer Hohen Philosophischen Fakultät der Universität Tübingen / Vorgelegt von Hermann Ströle. – [1903]. – 116 S.

Переклад назви: Герbartівська психологія відповідно до його виховного ідеалу : дисертація для здобуття ступеня доктора філософії. Вищий філософський факультет Тюбінгенського університету.

123. **Tontscheff, N.** Die Lehre von den Stufen des Unterrichts bei Johann Friedrich Herbart : mit Berücksichtigung ihrer bisherigen Auffassungen : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Hohen Philosophischen Fakultät der Universität Leipzig / Vorgelegt von Nicolas Tontscheff. – 1899. – 57, [2] S.

Переклад назви: Вчення Йоганна Фрідріха Гербарта про ступені навчання : з урахуванням попередніх трактувань їх сутності : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Вищий філософський факультет Лейпцизького університету.

124. **Walther, M.** Herbart und die vorsokratische Philosophie : Ein Beitrag zum historischen Verständnis der Herbartschen Metaphysik : Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der hohen philosophischen Fakultät der vereinigten Friedrichs-Universität Halle-Wittenberg / Vorgelegt von Martin Walther. – 1908. – VIII, 143 S.

Переклад назви: Герbart і досократівська філософія : внесок в історичне осмислення метафізики Герbart : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Вищий філософський факультет Об'єднаного університету Фрідрікса Галле-Віттенберг.

125. **Ziechner, A.** Herbart's Ästhetik : dargestellt mit besonderer Rücksicht auf seine Pädagogik und im Zusammenhange mit der Entwicklung der Ästhetik an der Wende des 18. zum 19. Jahrhundert betrachtet : mit beiden preisen gekrönte preisschrift der philosophischen fakultät zu Leipzig / zur Erlangung der doktorwürde der honen Fakultät vorgelegt von A. Ziechner. – [1908]. – VIII, 189, [1] S.

Переклад назви: Естетика Герbart: огляд основних положень його педагогіки в контексті розвитку естетики на межі XVIII–XIX століть : науково-дослідна робота удостоєна двох нагород філософського факультету в Лейпцигу, подана А. Ціхнером на здобуття ступеня доктора філософії. Вищий факультет філософії Лейпцизького університету.

2.3. Тези доповідей, повідомлень

126. **Arndt, P.** Das Studium auf der Handelshochschule : Vortrag, gehalten am 21. Januar 1903 in der Volkswirtschaftlichen Gesellschaft in Berlin / von Paul Arndt. – Berlin : Verlag von Leonhard Simion, 1903. – 31 S. – (Volkswirtschaftlichen Zeitfagen, Vorträge und Abhandlungen / Herausgegeben von Volkswirtschaftlichen Gesellschaft in Berlin ; Heft 193).

Переклад назви: Навчання у торговельній вищій школі : доповідь, проголошена на засіданні Товариства народного господарства в Берліні 21 січня 1903 р. – (Журнал народного господарства, доповіді та наукові статті ; Випуск 193).

127. **Barth, E.** Ueber den Umgang : Ein Beitrag zur Schulpädagogik / von Ernst Barth, Direktor einer Privat-Erziehungsanstalt in Leipzig. – Leipzig : Louis Pernitzsch, 1870. – IV, 74 S.

Переклад назви: Про спілкування : внесок у розвиток шкільної педагогіки.

128. **Benz, G.** Die sozialen Pflichten des Studenten / von Gustav Benz. – Basel : Druck und Verlag von Friedrich Reinhardt, 1902. – 31, [1] S.

Переклад назви: Соціальні обов'язки студентів.

129. **Böhm, A.** Fr. W. Försters moralpädagogische Ansichten : Darstellung und Kritik / von A[ibert] Böhm, Lehrer am pädagogischen Univorsitäts-Seminar zu Jena. – Langensalza : Herman Beyer & Söhne (Beyer & Mann), Herzog. Sachs. Hofbuchhändler, 1910. – 27 S. – (Pädagogische Magazin : [Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften] / [Herausgegeben von Friedrich Mann] ; Heft 406).
Переклад назви: Морально-педагогічні погляди Фрідріха Вільгельма Фьорстера : огляд і критика. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 406).
130. **Cornelius, H.** Aufgabe und Gestaltung der höheren Schulen : Drei Vorträge / von Hans Cornelius, Ernst Reisinger, Georg Kerschensteiner. – München : Süddeutsche Monatshefte G. M. B. H., (Wittenberg : Gedruckt bei Herrosé & Ziemsen), 1910. – 65 S.
Переклад назви: Завдання та організація вищих шкіл : три доповіді.
131. **Dannmeier, H.** Kind und Alkohol / von Hermann Dannmeier, Rektor in Kiel. – 3-te Auflage. – Hamburg : Verlag Deutschlands Grossloge II des J. O. G. (Druck von F. W. Rademacher), 1913. – 16 S.
Переклад назви: Дитина й алкоголь.
132. **Das Königliche Institut** für Seeverkehr und Weltwirtschaft an der Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Kaiser Wilhelm Stiftung : Festsitzung anlässlich der Eröffnungsfeier am 20. Februar 1914. – Jena : Verlag von Gustav Fischer, 1914. – 50 S.
Переклад назви: Королівський інститут морського сполучення та світової економіки Кільського університету імені Крістіана Альбрехта, Фонду Кайзера-Вільгельма : святкове засідання з нагоди урочистого відкриття 20 лютого 1914 р.
133. **Die Aufgaben der Handelshochschule** München : Reden und Begrüssungen anlässlich der feierlichen Eröffnung. – Anhang : Vorläufiger Bericht über das Gründungsjahr 1910. – München : Verlag R. Oldenbourg, 1911. – 42 S.
Переклад назви: Завдання Мюнхенської вищої школи торгівлі : промови та привітання з нагоди церемонії відкриття. Додаток : Повідомлення про заснування закладу освіти в 1910 р.

134. **Dost, O.** Die Pädagogik John Locke's im Zusammenhange mit seiner Philosophie / Dargestellt von Otto Dost. – Plauen : Verlag von A. Hohmann, 1877. – 50 S.
Переклад назви: Педагогіка Джона Лока в контексті його філософських поглядів.
135. **Einladungsschrift** zur 50. Hauptversammlung des Vereins für Herbartische Pädagogik in Rheinland und Westfalen / Im Auftrage des Vorstandes herausgegeben von C. Achinger. – Elberfeld : Druck : Albert Fastenrath, 1909. – 202 S.
Переклад назви: Запрошення на 50-ті щорічні загальні збори Товариства гербартівської педагогіки в Рейнланді та Вестфалії.
136. **Eisler, H.** Weibliche Handarbeiten / von Hermine Eisler. – Wien ; Prag ; Leipzig : Schulwissenschaftlicher Verlag A. Haase, [191-?]. – [38] S. : il. – (Sonderabdruck aus der Arbeitskunde / von Robert Ladenbauer).
Переклад назви: Жіноча ручна праця.
137. **Eulenburg, F.** Gesellschaft und Natur : Akademische Antrittsrede / von Franz Eulenburg. – Tübingen : Verlag von J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1905. – 41, [1] S. – Sonderabdruck aus dem «Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik».
Переклад назви: Суспільство і природа : академічна промова з нагоди вступу на посаду доцента. – Спеціальний передрук з «Архіву соціальних наук і соціальної політики».
138. **Fichte, J. G.** Reden an die deutsche Nation / von Johann Gottlieb Fichte. – Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. : Leipzig, [191-?]. – 254, [2] S. – (Universal Bibliothek ; 392, 393).
Переклад назви: Промови до німецької нації.
139. **Flügel, O.** Der Rationalismus in Herbarts Pädagogik : Vortrag, gehalten auf der lutherischen Pastoren-Konferenz zu Gnadau den 15. April 1896 / von Otto Flügel. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne, Herzogl. Sächs. Hofbuchhändler, [Druck von Hermann Beyor & Söhne], 1896. – 40 S. – (Pädagogisches Magazin ; Heft 82.)
Переклад назви: Раціоналізм у педагогіці Гербарта : доповідь, проголошена під час конференції лютеранських пасторів у Гнадау 15 квітня 1896 р. – (Педагогічний журнал ; Випуск 82).

140. **Flügel, O.** Die Religionsphilosophie in der Schule Herbarts / von Otto Flügel. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, Herzogl. Sächs. Hofbuchhändler, 1894. – 36 S. – (Pädagogisches Magazin ; Heft 51).
Переклад назви: Релігійна філософія в школі Гербарта. – (Педагогічний журнал ; Випуск 51).
141. **Free, H.** Lehre Herbarts von der menschlichen Seele, mit Herbarts eigenen Worten / Zusammengestellt von Heinrich Free. – Bernburg : Verlag von J. Bacmeister, Hofbuchhändler, [Druck von G. P. Schulze & Co. in Gräfenhainichen], [1885]. – V, 74 S.
Переклад назви: Вчення Гербарта про людську душу за працями самого Гербарта.
142. **Fritzsch, Th.** Ernst Tillich : Zur 100. Wiederkehr seines Todestages / von Theodor Fritzsch. – Langensalza : [Verlag und Druck] Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), Heryogl. Saachs. Hofbuchhändler, 1908. – 53 S. : Portr. – Quellen und Litheratur : S. 52–53. – (Pädagogische Magazin : Abhaldungen vom Gebieto der Pädagogik und ihre Hilfswissenschaftten / Herausgegeben von Friedrich Mann ; 330. Heft).
Переклад назви: Ернст Тіліх : до 100-річчя від дня смерті. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук. Випуск 330).
143. **Gehmlich, E.** Erziehung und Unterricht im 18 Jahrhundert nach Salzmanns Roman «Karl von Karlsberg» / von Ernest Gehmlich. – Langensalza : Druck und Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1894. – 42 S. – (Pädagogische Magazin : Abhaldungen vom Gebieto der Pädagogik und ihre Hilfswissenschaftten / Herausgegeben von Friedrich Mann).
Переклад назви: Виховання й навчання у XVIII столітті за романом К. Г. Зальцмана «Карл фон Карлсберг». – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук).
144. **Gleichmann, A.** Der bloss darstellende Unterricht Herbarts : Eine Studie / von A[ugust] Gleichmann, Prof., (weil. Sonrinardirektor in Eisenach). – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), Herzogl. Sächs. Hofbuchhändler, 1904. – 56 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaftten / Herausgegeben von Friedrich Mann ; 24. Heft).

Переклад назви: Описове навчання Гербарта : наукове дослідження. (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 24).

145. **Grimm, E.** Descartes' Lehre von den angeborenen Ideen / von Dr. Eduard Grimm. – Jena : Mauke's Verlag (Hermann Dufft), [Druck von Hossfeld & Oetling], 1873. – IV, 77 S. (У 1873 р. відбувся захист дисертації за цією темою).

Переклад назви: Вчення Декарта про вроджені ідеї.

146. **Grössler, H.** Das gleichschwebende vielseitige Interesse nach Herbart der Zweck des Unterrichts / von Hermann Grössler. – Eisleben : Druck von Ernst Schneider, 1883. – 61 S.

Переклад назви: Розвиток багатостороннього інтересу за Гербартом як мета навчання.

147. **Haeckel, E.** Der Monismus als Band zwischen Religion und Wissenschaft : Glaubensbekenntniss eines Naturforschers, vorgetragen am 9. October 1892 in Altenburg beim 75-jährigen Jubiläum der Naturforschenden Gesellschaft des Osterlandes / von Ernst Heinrich Philipp August Haeckel. – Bonn : Verlag von Emil Strauss, [Altenburg : Pierer'sche Hofbuchdruckerei, Stephan Geibel & Co.], 1893. – 54 S. – [Gedichte von Goethe und. A. Fitger].

Переклад назви: Монізм як зв'язна ланка між релігією і наукою : Символ віри вченого-природознавця, проголошений 9 жовтня 1892 р. в Альтенбурзі під час урочистостей з нагоди 75-ї річниці Товариства натуралістів в Остерланді.

148. **Häntsch, K.** Herbarts pädagogische Kunst und von pädagogischer Kunst überhaupt : Ein Beitrag zum Kampf um Herbart und eine Einführung in das Studium seiner Pädagogik / von Dr. Kurt Häntsch. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, [Druck von Breitkopf & Härtel], 1907. – IV, 83 S.

Переклад назви: Педагогічне мистецтво Гербарта та педагогічне мистецтво в цілому : внесок у боротьбу за Гербарта та вступ до вивчення його педагогіки.

149. **Hartmann, M.** Die Alkoholfrage in der höheren Schule : [Vortrag gehalten am 2. Oktober 1910 in Augsburg] / von Professor Dr. Martin Hartmann. – Hamburg : Guttempler-Verlag, Hamburg 20, Eppendorferlandstr. 39, 1911. – 24 S.

Переклад назви: Питання вживання алкоголю серед учнів вищої школи : доповідь, проголошена 2 жовтня 1910 р. в Аугсбургу.

150. **Hayward, F. H.** Drei historische Erzieher: Pestalozzi, Fröbel, Herbart / von Frank Herbert Hayward ; autorisierte Übersetzung aus dem Englischen von Gustav Hief. – Leipzig ; London ; Paris : A. Owen & Co., 1906. – 62 S.

Переклад назви: Три великі вихователі: Песталоцці, Фребель, Гербарт.

151. **Heim, A.** Sehen und Zeichnen : Vortrag gehalten auf dem Rathause zu Zürich (1. Februar, 1894) / von Albert Heim. – Basel : Benno Schwabe, 1894. – 31 S.

Переклад назви: Бачити й малювати : доповідь, проголошена в міській раді Цюриха (1 лютого 1894 р.).

152. **Hemprich, K.** Otto Flügels Leben und Schriften / von Karl Hemprich. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1908. – 60 S. : Portr. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 354).

Переклад назви: Жаття та праці Отто Флюгеля. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 354).

153. **Hierongmus, D.** Herbarts Regierung und Zucht oder Welche Bedeutung hat die von Herbart durchgeführte Unterscheidung von Regierung und Zucht für die Pädagogik, und wie ist sie zu beurteilen? – Berlin: Buchhandlung der Deutschen Lehrerzeitung (Fr. Zillessen), 1897. – 27 S.

Переклад назви: Управління й дисципліна за Гербартом, або Яке значення для педагогіки має з'ясування Гербартом відмінностей між цими поняттями і як їх оцінювати?

154. **Israel, G. A.** Ist es ratsam dem pädagogischen Unterrichte im Seminar Herbart's System zu Grunde zu legen? : Vortrag gehalten auf dem 6. deutschen Seminarlehrertage zu Berlin am 28. September 1881 / von August Israel. – Gotha : Verlag von E. F. Thienemann's Hofbuchhandlung, 1881. – 32 S. – (Nebst den Verhandlungen über die Vortrag abgedruckt aus den «Pädagogischen Blättern», herausgegeben von Dr. Rehr, Bd. 10, Heft 6).

Переклад назви: Чи доцільно здійснювати педагогічну підготовку на основі семінарів Гербарта? : доповідь, проголошена під час шостого дня німецького вчительського семінару в Берліні 28 вересня 1881 р. – (Передрук з «Педагогічних листків», Том. 10, Випуск 6).

155. **Jarotzky, A.** Zur Reform der Mittelschule : Gedanken und Vorschläge / von A. Jarotzky. – [Jurjew] : [s. n.], [1912]. – 52 S.
Переклад назви: Щодо реформи середньої школи: роздуми та пропозиції.
156. **Keferstein, H.** Betrachtungen über Lehrerbildung / von Horst Keferstein. – 3-te, umgearbeitet Auflage. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1898. – VIII, 51 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begründet von Friedrich Mann ; Heft 1).
Переклад назви: Огляд стану педагогічної освіти. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 1).
157. **Keferstein, H.** Volksbildung und Volksbildner / von Horst Keferstein. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1899. – IX, 38 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begründet von Friedrich Mann ; Heft 121).
Переклад назви: Народна освіта та народні освітяни. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 121).
158. **Laass.** Welches ist das Ziel des naturwissenschaftlichen Unterrichts, und wieweit sind zu dessen Erreichung die neueren Bestrebungen, bezw. Jungeschen Ideen zu berücksichtigen? / von Laass. – Leipzig : Verlag von Hermann Haacke, 1898. – 29 S.
Переклад назви: Якими є цілі навчання природознавства та наскільки нововведення допомогли їх досягти, зокрема з урахуванням ідей Фрідріха Юнге?
159. **Lazarus, M.** Rede auf Herbart, bei der Enthüllung des Denkmals in Oldenburg : zum 100 Jährigen Geburtstage am 4. Mai 1876 / Gehalten von M. Lazarus. – Berlin : Ferd. Dümmers Verlagsbuchhandlung (Harrwitz und Gossmann), [A. W. Schade's Buchdruckerei in Berlin, Stallschreiberstr. 47], 1876. – 16 S.
Переклад назви: Промова про Гербарта на відкритті пам'ятника в Ольденбурзі : з нагоди його 100-річчя 4 травня 1876 р.
160. **Löwenfeld, R.** Volksbildung und Volksunterhaltung : Ein Vortrag, gehalten in der General-Versammlung der Gesellschaft für Verbreitung von Volksbildung am 8. Juni 1897 zu Halle a. S. / von Raphael Löwenfeld. – Berlin : Verlag von Carl Duncker, 1897. – 25 S.

Переклад назви: Народна освіта і народні розваги : доповідь, проголошена на загальних зборах Товариства з поширення народної освіти 8 червня 1897 р. в Галле на Заале.

161. **Petersen, J.** Schule und Alkoholfrage : Vortrag, gehalten auf dem «12. internationalen Kongreß gegen den Alkoholismus» im Juli 1909 zu London. / J. Petersen. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1910. – 17 с. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 392).

Переклад назви: Школа та проблеми вживання алкоголю : доповідь, проголошена в рамках роботи XII Міжнародного конгресу з проблем алгоголізму в липні 1909 р. в Лондоні. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 392).

162. **Pohle, L.** Die Entwicklung des deutschen Wirtschaftslebens im letzten Jahrhundert : fünf Vorträge / von Ludwig Pohle. – 3-te Auflage. – Leipzig : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1913. – VII, 154 S. – (Aus Natur und Geisteswelt : Sammlung wissenschaftlich gemeinverständlicher Darstellungen ; 57 Bändchen).

Переклад назви: Розвиток економічного життя Німеччини в минулому столітті : п'ять доповідей. – (Зі світу природи та світу духовного : збірник науково-популярних уявлень ; Том 57).

163. **Prass, H.** Herbarts Pädagogik : Vortrag gehalten (teilweise) bei Gelegenheit des XI. Unter-Elsässischen Lehrertags zu Straßburg am 16. April 1890 / von Hermann Prass. – Strassburg : C. F. Schmidt's Universitäts-Buchhandlung Friedrich Bull, 1890. – 55, [1] S.

Переклад назви: Педагогіка Гербарта : доповідь з нагоди святкування одинадцятого Дня вчителя в регіоні Нижній Ельзас, проголошена (частково) 16 квітня 1890 р. в Страсбурзі.

164. **Regler, W.** Herbarts Stellung zum Eudämonismus / von Walther Regler. – Dresden : Verlag von Justus Naumann (Ludwig Ungelenk), 1901. – IV, 66 S.

Переклад назви: Позиція Гербарта щодо евдемонізму.

165. **Rehmke, J.** Der Schulherr : eine allgemein-pädagogische Untersuchung / von Johannes Rehmke. – Leipzig ; Frankfurt : Kesselringsche Hofbuchhandlung (E. v. Mayer) Verlag, [1901]. – 31 S.
Переклад назви: Шкільний учитель : загальне педагогічне дослідження.
166. **Reichinstein-Zimann, E.** Christian Gotthilf Salzmann und seine Bedeutung für die Pädagogik / von Eugenie Reichinstein-Zimann. – Berlin : Emil Ebering, 1912. – 55 S.
Переклад назви: Крістіан Готхільф Зальцман та значення його постаті в педагогіці.
167. **Rein, W.** Die Herbartische Pädagogik im Lichte der Gegenwart / von Wilhelm Rein. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1915. – 42 S.
Переклад назви: Герbartівська педагогіка в контексті сучасності.
168. **Reyer, E.** Entwicklung und Bedeutung der Volksbibliotheken / von E. Reyher. – [Leipzig] : [s. n.], [1892]. – 7 S. – Separat Abzug von der «Deutschen Rundschau» XVIII. Jahrgang, Heft 10.
Переклад назви: Розвиток і значення роботи народних бібліотек. – Витяг з наукового журналу «Німецький оглядач». Том 28, Випуск 10.
169. **Richter, A.** Geschichtsunterricht im 17. Jahrhundert / von Albert Richter. – Langensalza : Druck und Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1893. – 27 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihre Hilfswissenschaften / Bergündet von Friedrich Mann ; Heft 35).
Переклад назви: Викладання історії в XVII столітті. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 35).
170. **Richter, A.** Prof. Dr. R. Lehmanns Ansicht über den Neu-Herbartianismus / Kritisch beleuchtet von Dr. phil. A. Richter. – Langensalza : [Verlag und Druck] Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), Herzogl. Sächs. Hofbochhändler, 1909. – 32 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; 378. Heft).
Переклад назви: Погляди професора, доктора наук Р. Лемана щодо нового герbartіанства. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 378).

171. **Richthofen, F. F. v.** Aufgaben und Methoden der heutigen Geographie : akademische Antrittsrede, gehalten in der Aula der Universität Leipzig am 27 April 1883 / von Ferdinand Freiherr von Richthofen. – Leipzig : Verlag von Veit & Comp., 1883 (Druck von Metzger & Wittig). – 72 S. Im dem nachfolgenden Aufsatz ist die in der Aula gehaltene Rede inhaltlich wiedergegeben, aber mehrfach durch längere Ausführung erweitert worden.
Переклад назви: Завдання сучасної географії та сучасні методи географічних досліджень : вступна академічна промова з нагоди обрання академіком Національної академії наук, проголошена в актовій залі Лейпцизького університету 27 квітня 1883 р. У цьому виданні відтворено повний текст виступу, але значно розширений і доповнений.
172. **Ross, R.** Öffentliche Bücher- und Lesehallen / von R. Ross ; Lehre-Vereinigung für die Pflege der künstlerischen Bildung Jugendschriften – Ausschuss (Hamburg). – Hamburg : Kommissionsverlag von C. Boysen, 1897. – VII, 64 S.
Переклад назви: Публічні бібліотеки та читальні зали.
173. **Roszbach, F.** Historische Richtigkeit und Volkstümlichkeit im Geschichtsunterrichte : Vortrag / von F. Roszbach. – 2-te, vermehrte Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1910. – 33 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begrundet von Friedrich Mann ; Heft 17).
Переклад назви: Історична правда та народна популярність під час викладання історії : доповідь. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 17).
174. **Sallwürk, E. v.** Herbarts Lehrjahre / von Ernst von Sallwürk. – Bielefeld : Verlag von A. Helmich's Buchhandlung (Hugo Anders), 1890. – 24 S. Відтиск із журналу : Sammlung pädagogischer Vorträge. Heft 1. Herausgegeben von Wilhelm Meyer-Warfau.
Переклад назви: Роки навчання Гербарта. – Відбиток із журналу: Зібрання педагогічних доповідей . Випуск 1.
175. **Sallwürk, E. v.** Interesse und Handeln bei Herbart / von Ernst von Sallwürk. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1900. – 11 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 147).
Переклад назви: Інтерес і дія за Гербартом. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 147).

176. **Sallwürk, E. v.** Streifzüge zur Jugendgeschichte Joh. Fr. Herbart's / von Ernst von Sallwürk. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1903. – 48 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 199).
- Переклад назви:** Екскурсії до історії юності Й. Ф. Гербарта. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 199).
177. **Schoel, A.** Zur Kritik der Herbartischen Religionsphilosophie : ein Beitrag zur Beantwortung der Religiösen Frage der Gegenwart / von Albert Schoel. – Leipzig : Veit and Comp, 1883. – 49 S.
- Переклад назви:** До критики гербартівської філософії релігії : внесок у пошук відповіді на релігійні питання сьогодення.
178. **Schön, F.** Kant und die Kantianer in der Pädagogik : Referat und neue Beiträge zur Geschichte der Pädagogik / von Friedrich Schön. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1911. – 42 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begrundet von Friedrich Mann ; Heft 434).
- Переклад назви:** Кант і кантіанці в педагогіці : загальний огляд й нові внески в історію педагогіки. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 434).
179. **Schröter, A.** Die staatsbürgerliche Erziehung der kaufmännischen Jugend / von Arthur Schröter. – Leipzig : Verlag von Carl Ernst Boeschel, 1910. – 47, [3] S.
- Переклад назви:** Громадянське виховання молоді, залученої до сфери торгівлі.
180. **Seidel, R.** Der unbekannte Pestalozzi der Sozialpolitiker und Sozialpädagoge / von Robert Seidel. – Zürich : Art. Institut Orell Füssli, [1909]. – 31 S.
- Переклад назви:** Невідомий Песталоцці : соціальний політик і соціальний педагог.
181. **Stoy, K. V.** Ueber Haus- und Schul-Polizei : Ein Vortrag gehalten im wissenschaftlichen Verein zu Berlin, am 19. Januar 1856 / von Dr. Karl Volkmar Stoy, Professor an der Universität Jena, Girector einer Erziehungs-Anstalt. – Berlin : L. Oehmigke's Verlag (Fr. Appelius), [Berlin : Druck von G. Bernstein Mauerstr., 53], [1856]. – 32 S.

Переклад назви: Про поліцію вдома та в школі : доповідь, проголошена на засіданні Наукового товариства в Берліні 19 січня 1856 р.

182. **Stoy, K. V.** Vaterhaus und Muttersprache : der pädagogischen Bekenntnisse. Sechstes Stück / von Karl Volkmar Stoy, Director einer Erziehungsanstalt, ordentlichen Honorarprofessor der Pädagogik an der Universität Jena, Grossherzoglich Sächsischem Schulrathe. – Jena : Friedrich Frommann, 1860. – 48 S.

Переклад назви: Батьківський дім і материнська мова : педагогічне кредо. Шостий примірник.

183. **Technische Abende** : Neun Vorträge im Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht. – Berlin : Ernst Siegfried Mittler und Sohn, Königliche Hofbuchhandlung, 1917. – [161] S. : 8 II.

Переклад назви: Технічні вечори : дев'ять доповідей в Центральному інституті виховання й навчання.

184. **Tews, J.** Die freiwilligen Bildungsbestrebungen und der Volksschullehrer : Vortrag auf dem 29. Brandenburgischen Provinziallehrertag am 3. Oktober 1900 in Prenzlau : nach einer nachträglichen Niederschrift des Vortragenden / von Johannes Tews. – Liegnitz : Druck von Carl Seyffarth, [1909]. – 16 S.

Переклад назви: Добровільні освітні прагнення та вчитель народної школи : доповідь на 29-му Бранденбурзькому провінційному Дні вчителя 3 жовтня 1900 р. у Пренцлау : стенограма доповіді.

185. **Tews, J.** Volksbibliotheken / von J. Tews. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne, 1899. – 16 S.

Переклад назви: Народна бібліотека.

186. **Troeltsch, E.** Humanismus und Nationalismus in unserem Bildungswesen : Vortrag gehalten in der Versammlung der Vereinigung der Freunde des humanistischen Gymnasiums in Berlin und der Provinz Brandenburg am 28. November 1916 / von Ernst Troeltsch. – Berlin : Weidmannsche Buchhandlung, [Druck von Fr. Stollberg, Meereburg], 1917. – 42 S.

Переклад назви: Гуманізм і націоналізм у нашій освітній системі : доповідь, проголошена на засіданні Товариства друзів гуманістичної гімназії в Берліні та провінції Бранденбург 28 листопада 1916 р.

187. **Veeh, L.** Die Pädagogik des Pessimismus / von Leonard Veeh. – Leipzig : Hermann Haacke, Verlagsbuchhandlung, 1900. – V, 46 S.
Переклад назви: Педагогіка песимізму.
188. **Vogelsang, W.** Vorschläge zur Reform der Allgemeinen Bestimmungen vom 15. Oktober 1872 / vom W. Vogelsang. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1907. – 39 S. (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begrundet von Friedrich Mann ; Heft 318).
Переклад назви: Пропозиції щодо реформування загальних положень від 15 жовтня 1872 р. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 318).
189. **Weber, A.** Volksbildung und Arbeiterklasse / von Alois Weber. – Basel : Verlag des Schriftenvertriebes des Arbeiterbundes, 1909. – 47 S.
Переклад назви: Народна освіта та робітничий клас.
190. **Wert der Theorie im pädagogischen Streit der Gegenwart.** – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1910. – 76 S. – Auf der Titel : Grundsätze müssen auf Begriffe errichtet werden ; auf alle andern Grundlagen können nur Anwandlungen zu Stande kommen. Kant, Kr. d. prakt. Vern.
Переклад назви: Цінність теорії в педагогічному диспуті сучасності.
191. **Willmann, O.** Pädagogische Vorträge über die Hebung der geistigen Thätigkeit durch den Unterricht / von Dr. Otto Willmann, Professor der Philosophie und Pädagogik, Direktor des pädagogischen Seminare an der deutschen Universität zu Prag. – 2-te, verbesserte Auflage. – Leipzig : Verlag von Gustav Gräbner, 1886. – XIII, 132 S.
Переклад назви: Педагогічні доповіді про покращення розумової активності через навчання.
192. **Willmann, O.** Pädagogische Vorträge über die Hebung der geistigen Tätigkeit durch den Unterricht / von Dr. Otto Willmann, Professor der Philosophie und Pädagogik, Direktor des pädagogischen Seminare an der deutschen Universität zu Prag. – 4-te, abermals vermehrte und verbesserte Auflage. – Leipzig : Verlag von Gustav Gräbner, 1905. – X, 144 S. – Mit einem Anhang : Der subjektive und der objektive Faktor des Bildungserwerbs.

Переклад назви: Педагогічні доповіді про покращення розумової активності через навчання. – 3 додатком : Суб'єктивний та об'єктивний чинники здобуття знань під час навчання.

193. **Winter, M.** Was wollen die Kinderfreunde? : ein Vortrag / Gehalten von Max Winter. – Wien : Verlag des «Arbeitervereines Kinderfreunde für Oesterreich», [Druck und Verlagsanstalt «Vorwärts»], 1917. – 16 S.

Переклад назви: Чого прагнуть ті, хто любить дітей? : доповідь.

194. **Wohlleben Pastor.** Das preussische Fürsorge-Erziehungsgesetz unter besonderer Berücksichtigung der den Lehrerstand interessierenden Gesichtspunkte : Vortrag, gehalten in der Sitzung des Kölner Lehrerverbandes am 13. Juli 1901 / vom Pastor Wohlleben. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1902. – 15 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; 182. Heft).

Переклад назви: Прусський закон про виховання неповнолітніх під громадським наглядом з точки зору вчителя : доповідь, проголошена на засіданні Кельнського вчительського товариства 13 липня 1901 р. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 182).

195. **Ziegler, Th.** Allgemeine Pädagogik : Sechs Vorträge / von Prof. Dr. Theobald Ziegler. – 4-te Auflage – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1914. – IV, 159 S. – (Aus Natur und Geisteswelt : Sammlung wissenschaftlich gemeinverständlicher Darstellungen ; Band 33).

Переклад назви: Загальна педагогіка : шість доповідей. – (Зі світу природи та світу духовного : збірник науково-популярних уявлень ; Том 33).

196. **Ziehen, T.** Die Erkennung des Schwachsinn im Kindesalter : nach einem Vortrag für Eltern und Lehrer / von Theodor Ziehen. – 2-te, vermehrte Auflage. – Berlin : Verlag von S. Karger, 1913. – 35 S.

Переклад назви: Виявлення слабоумства в дитячому віці : за матеріалами лекції для батьків і вчителів.

197. **Zur Charakteristik** und zum Verständnis Joh. Friedr. Herbarts (Geb. 4. Mai 1776, gest. 14 August 1841) : Lesefrüchte aus seinen Schriften / Gesammelt von A. G. Israel, Seminar-Oberlehrer in Dresden. – Gotha : Verlag

von E. F. Thienemanns Hofbuchhandlung, 1886. – 26 S. (Erweiterter Abdruck aus den «Pädagogischen Blättern f. Lehrerbildung», Jahr. 1886, Heft 4.).

Переклад назви: До характеристики й розуміння вчення Й. Ф. Гербарта (народився 4 травня 1776 р., помер 14 серпня 1841 р.): з цитатами з його творів. – (Розширене перевидання з журналу «Педагогічні сторінки з підготовки вчителів», 1886, Випуск 4).

2.4. Матеріали конференцій, з'їздів, симпозіумів, засідань, звітів

198. **Akbroit, S.** Mein Schulsystem und die hygienische Schulbank / von Samuel Akbroit, Rector in Odessa . – Baden-Baden : Ernst Kölblin, Hof-Buchdruckerei, 1898. – 16 S. – Verhandlungen der Deutschen Gesellschaft für öffentliche Gesundheitspflege zu Berlin. – Separatdruck aus der Hygienischen Rundschau 1898, № 5.

Переклад назви: Моя шкільна система та гігієнічні вимоги до шкільної парти. – Обговорено під час засідання Німецького товариства охорони громадського здоров'я в Берліні. – Окремий відбиток з журналу «Гігієнічного оглядач», 1898 № 5.

199. **Außerordentliche Kriegssitzung von Vorstand, Beirat und Ausschluß** des Deutschen Vereins für das Fortbildungsschulwesen am 5. September 1915 zu Charlottenburg. – Wittenberg : Druck von Herrosé & Ziemsen, G. m. b. H., [1915]. – 47 S.

Переклад назви: Позачергове засідання правління, консультативної ради та комітету Німецької асоціації безперервної освіти в умовах воєнного часу 5 вересня 1915 р. у Шарлоттенбурзі.

200. **Bericht über den I. österr. Kindergärtnerinnentag.** Abgehalten vom 2. bis 5. April 1912 in Wien. – Wien : Im Kaiserlich-Königlichen Schulbücher-Verlage, (Druck von Paul Gerin), 1912. – 183, [3] S., 4 Tab. – Herausgegeben vom Vereine für Kindergärten und Kinderbewahranftallen in Ossterreich.

Переклад назви: Звіт за підсумками Першого австрійського Дня вихователя дитячого садка, святкування якого відбулось з 2 по 5 квітня 1912 р. у Відні.

201. **Bericht über den III. Internationalen Kongress** für Säuglingsschutz (Gouttes de Lait). Berlin, 11.–15. September 1911 / Redigiert vom Arthur Keller. – Berlin : Verlag von Georg Stilke, 1912. – 1256 S., 4 Tab. – Herausgegeben von der Kongressleitung.

- Переклад назви:** Звіт за підсумками роботи Третього міжнародного конгресу з питань захисту немовлят (Краплі молока). Берлін, 11–15 вересня 1911 р.
202. **Bericht über die städtischen Fach- und Fortbildungsschulen zu Leipzig im Schuljahre 1912/13.** – Leipzig : Druck von Oswald Schmidt, 1913. – 49 S.
Переклад назви: Звіт про діяльність міських професійних шкіл з подальшим підвищенням кваліфікації у Лейпцигу за 1912–1913 навчальний рік.
203. **Bericht über die städtischen Fach- und Fortbildungsschulen zu Leipzig im Schuljahre 1913/14.** – Leipzig : Druck von Oswald Schmidt, 1914. – 84 S.
Переклад назви: Звіт про діяльність міських професійних шкіл з подальшим підвищенням кваліфікації у Лейпцигу за 1913–1914 навчальний рік.
204. **Cohn, H.** Die Schulhäuser und Schultische auf der Wiener Weltausstellung : eine augenärztliche Kritik / von Hermann Cohn. – Breslau : Verlag von E. Morgenstern, 1873. – 60 S. : mit 33 Zeichnungen.
Переклад назви: Приміщення школи та шкільні парти на Віденській міжнародній виставці : критичні зауваження лікарів-офтальмологів.
205. **Cohn, H.** Die Schulhygiene auf der Pariser Weltausstellung 1878 / Beurtheilt von Hermann Cohn. – Breslau : Verlag von E. Morgenstern, 1879 (Buchdruckerei Lindner). – 48 S. : mit 3 Tafeln Abbildungen und 2 Pl.
Переклад назви: Шкільна гігієна на Паризькій міжнародній виставці 1878 року.
206. **Czerny, A.** Die Erziehung zur Schule / von Adalbert Czerny. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1916. – 18 S. – (Schriften des deutschen Ausschusses für den mathematischen und naturwissenschaftlichen Unterricht ; II. Folge, Heft 1).
Переклад назви: Виховання в школі. – (Праці Німецького комітету математичної та природничої освіти ; Серія 2, Випуск 1).
207. **Deutsche Anstalten** für schwachsinnige, epileptische und psychopathische Jugendliche. Den Teilnehmern der vom 8.–11. September 1912 zu Bielefeld und Bethel tagenden XIV. Konferenz des Vereins für Erziehung, Unterricht und Pflege Geistesschwacher gewidmet / Redigiert von Dr. Paul Stritter, Dr. Ewald

Meltzer, Direktor Pastor Stritter und Oberarzt. – Halle a. S. : Carl Marhold Verlagsbuchhandlung, (Leipzig : Spammersche Buchdruckerei), 1912. – VIII, 343 S. : mit Tab. und Abbildungen ; Alphabetisches Register : S. 342–343. – (Die Anstaltsfürsorge für körperlich, geistig, sittlich und wirtschaftlich Schwache im Deutschen Reiche in Wort und Bild ; VIII. Abteilung).

Переклад назви: Німецькі лікувальні заклади для підлітків з психічними захворюваннями, епілепсією та психопатією. За матеріалами учасників XIV Конференції Об'єднання працівників сфери навчання, виховання та догляду за людьми з психічними розладами, 8–11 вересня 1912 р., м. Білефельд, м. Бетель. – (Інституційний догляд за фізично, психічно, морально та економічно неспроможними людьми в Німецькому Рейху в текстах та ілюстраціях ; Відділ 8).

208. **Die Anstaltsfürsorge für** körperlich, geistig, sittlich und wirtschaftlich Schwache im Deutschen Reiche in Wort und Bild. Abteilung III. Heim-, Heil- und Erholungsanstalten für Kinder in Deutschland in Wort und Bild. Bd. I / Redigiert von A. Keller. – Halle : Carl Marhold Verlagsbuchhandlung, 1913 (Leipzig : Druck der Spammerschen Buchdruckerei). – 459 S.: Abb.

Переклад назви: Заклади інституційного догляду за особами фізично, психічно, морально й економічно неспроможними в Німецькому Рейху в текстах та ілюстраціях. Відділ 3. Пансіони, санаторії, бази відпочинку для дітей у Німеччині в текстах та ілюстраціях. Том 1.

209. **Die deutschen Volksschullehrer-Konferenzen** des Jahres 1883 : Fünftes Pädagogisches Jahrbuch, enthaltend Themen und Thesen über Erziehung und Unterricht, aufgestellt, debattiert und angenommen in den Lehrerkonferenzen / Gesammelt von G. Giggel. – Dresden : Verlag von Bleyl und Kämmerer, 1884. – VIII, 80 S.

Переклад назви: Німецькі конференції вчителів народних шкіл 1883 року. П'ятий педагогічний щорічник : збірник наукових тез про навчання й виховання, оприлюднених, обговорених і затверджених на вчительських конференціях.

210. **Die deutschen Volksschullehrer-Konferenzen** des Jahres 1894 : Sechzehntes Pädagogisches Jahrbuch, enthaltend Themata und Thesen, ausgeführt, besprochen und angenommen in den Lehrerkonferenzen / Gesammelt von G. Giggel. – Dresden : Verlag von Bleyl & Kaemmerer (Paul Th. Kaemmerer), 1895. – VII, 85 S.

Переклад назви: Німецькі конференції вчителів народних шкіл 1894 року. Шістнадцятий педагогічний щорічник : збірник наукових тез про навчання й виховання, оприлюднених, обговорених і затверджених на вчительських конференціях.

211. **Die deutschen Volksschullehrer-Konferenzen des Jahres 1898** : Zwanzigstes Pädagogisches Jahrbuch, enthaltend Themata und Thesen, ausgeführt, besprochen und angenommen in den Lehrer-Konferenzen / Gesammelt von G. Giggel. – Dresden : Verlag von Bleyl & Kaemmerer (Paul Th. Kaemmerer), 1899. – VI, 75 S.

Переклад назви: Німецькі конференції вчителів народних шкіл 1898 року. Двадцятий педагогічний щорічник : збірник наукових тез про навчання й виховання, оприлюднених, обговорених і затверджених на вчительських конференціях.

212. **Die Stiftungen August Hermann Francke's in Halle** : Festschrift zur zweiten Säcularfeier seines Geburtstages / Herausgegeben von dem Directorium der Franckeschen Stiftungen. – Halle : Verlag der Buchhandlung des Weisenhauses, 1863. – VI, 296 S. : [mit Portr., 7 Il.].

Переклад назви: Фонди Августа Германа Франке в Галле : ювілейне видання з нагоди святкування дня народження.

213. **Elfter Jahresbericht des Vereins Volkswohl zu Dresden über seine Thätigkeit vom 1. Januar 1899 bis 31. Dezember 1899.** – [Dresden] : [Druck von C. Heinrich], [1899?]. – 28 S.

Переклад назви: Одинадцятий щорічний звіт про діяльність товариства «Суспільний добробут» у Дрездені з 1 січня 1899 р. по 31 грудня 1899 р.

214. **Fritsch, Th.** Die Geschichte der Pädagogik im Jahre 1906 / von Theodor Fritsch. – Berlin : Hermann Walther Verlagsbuchhandlung G. m. b. H., [1907]. – [42] S.

Переклад назви: Історія педагогіки 1906 року.

215. **Grünweller, A.** Unsere Stellung zu Herbart und Dörpfeld und unsere besonderen Aufgaben / von August Grünweller. – Berlin : Buchhandlung Fr. Zillesen, [1905]. – 56 S.

Переклад назви: Наша позиція щодо вчення Й. Ф. Гербарта і Ф. В. Дерпфельда та наші особливі завдання.

216. **Hubatsch, O.** Gespräche über die Herbart-Ziller'sche Pädagogik / von Oskar Hubatsch. – Wiesbaden : C. G. Kunzes Nachfolger, 1888. – 214 S.
Переклад назви: Бесіди про педагогіку Гербарта-Ціллера.
217. **Jahresbericht** der Königl. Baugewerkschule, Hochbauabteilung, Tiefbauabteilung und Polierschule : Schuljahr 1911/12. № 14. – [S. 1.] : Kattowitz, [1912]. – 16 S.
Переклад назви: Річний звіт про діяльність Королівської школи будівельної справи, відділень наземного й підземного будівництва та школи виконробів : за підсумками 1911–1912 навчального року. № 14.
218. **Jahresbericht** des Königl. Stifts-Gymnasiums in Zeitz über das Schuljahr 1903–1904. – Zeitz : Druck von Reinhold Jubelt, 1904. – 52 S.
Переклад назви: Річний звіт про діяльність Королівської католицької гімназії в місті Цайц за підсумками 1903–1904 навчального року.
219. **Jahresbericht des städtischen** Realgymnasiums zu Leipzig Ostern 1895 : Durch ihn Ladet zu den öffentlichen Prüfungen : Mittwoch den 3. April und Donnerstag den 4. April im Namen des Lehrerkollegiums ergebenst ein Prof. Dr. J. E. Böttcher. – Leipzig : Die Kommission der J. C. Hinrichsschen Buchhandlung, (Druck von B. G. Teubner), 1895. – 113, [1] S.
Переклад назви: Річний звіт міської реальної школи в Лейпцигу, Великдень 1895 р. : із запрошенням на публічні екзамени в середу 3 квітня та четвер 4 квітня від імені професорсько-викладацького складу за підписом професора, доктора наук Й. Е. Бьотхера.
220. **Jahresberichte** über das höhere Schulwesen : XII Jahrgang 1897 / Herausgegeben von Conrad Rethwisch. – Berlin : R. Gaertners Verlagsbuchhandlung, 1898. – [664] S.
Переклад назви: Річні звіти про стан системи вищої освіти : 1897 рік. Випуск 12.
221. **Jahresberichte** über das höhere Schulwesen : XIV Jahrgang 1899 / Herausgegeben von Conrad Rethwisch. – Berlin : R. Gaertners Verlagsbuchhandlung, 1900. – [702] S.
Переклад назви: Річні звіти про стан системи вищої освіти : 1899 рік. Випуск 14.

222. **Jugendliches Seelenleben** und Krieg : Materialien und Berichte / Herausgegeben von William Stern ; unter Mitwirkung Breslauer Ortsgruppe des Bundes für Schulreform und von O. Bobertag, K. W. Dix, C. Kik, A. Mann. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1915. – VII, 181 S. : mit 15 Abbildungen im Text. – (Beihefte zur Zeitschrift für angewandte Psychologie und Psychologie und psychologische Sammelforschung / Herausgegeben von William Stern and Otto Lipmann ; Bd. 12).
Переклад назви: Душевний стан молоді та війна : матеріали та доповіді. За участю Бреславського місцевого департаменту федерації з питань реформи шкільної освіти. – (Додаток до Журналу прикладної психології та психології і колективних психологічних досліджень ; Випуск 12).
223. **Münch W.** Zukunftspädagogik : Berichte und Kritiken, Betrachtungen und Vorschläge / von Dr. Wilhelm Münch, weiland Geh. Regierungsrat und Professor an der Universität Berlin ; mit einem Vorwort von Adolf Matthias [und Vorwort des Verfassers zu der zweiten Auflage]. – 3-te, mit der zweiten gleichlautende Auflage. – Berlin : Druck und Verlag von Georg Reimer, 1913. – XII, 310 S. – Inhaltsübersicht : Erster Teil : Berichte und Kritiken ; Zweiter Teil. Betrachtungen und Vorschläge.
Переклад назви: Педагогіка майбутнього : доповіді та критичні зауваження, роздуми та пропозиції.
224. **Oertli, E.** Zur Hygiene des Unterrichts : Kommentar der Ausstellung der Direktion des Erziehungswesens des Kantons Zürich (Schweiz) : 1. Die Handarbeit als Unterrichtsfach. 2. Das Arbeitsprinzip im Unterricht / von Eduard Oertli ; Internationale Hygiene-Aussteckung Dresden 1911. – Zürich : Buchdruckerei Berichthaus (vormals Ulrich & Co.), 1911. – 15 S.
Переклад назви: Про гігієну навчання : коментар до виставки Управління освіти кантону Цюрих (Швейцарія) : 1. Ручна праця як навчальний предмет. 2. Трудовий принцип у навчанні.
225. **Pädagogischer Jahresbericht** von 1898 : Einundfünfzigster Jahrgang / im verein mit Foerster, Frentag, Frisch [та ін.] ; bearbeitet und herausgegeben Heinrich Scherer. – Leipzig : Friedrich Brandstetter, 1899. – XI, 495, 337 S.
Переклад назви: Педагогічний щорічний звіт за 1898 рік : Випуск 51.
226. **Pädagogischer Jahresbericht von** 1911 : vierundsechzigster Jahrgang : kritischer Literaturbericht. [Teil] 1. Pädagogik und Psychologie / Herausgegeben von Paul Schlager. – Leipzig : Friedrich Brandstetter, 1912. – [111] S.

Переклад назви: Педагогічний річний звіт за 1911 рік. Випуск 64 : критичний реферативний огляд. Частина 1. Педагогіка і психологія.

227. **Pädagogischer Jahresbericht** von 1912 : fünfundsechzigster Jahrgang : kritischer Literatubericht. [Teil] 1. Pädagogik, Psychologie und Philosophie / Herausgegeben von Paul Schlager. – Leipzig : Friedrich Brandstetter, 1913. – [82] S.

Переклад назви: Річна педагогічна доповідь за 1912 рік. Випуск 65 : критичний реферативний огляд. Частина 1. Педагогіка, психологія та філософія.

228. **Pädagogischer Jahresbericht** vereinigt mit Pädagogischer Jahresschau für die Jahre 1914/15 : Des Pädagogischen Jahresberichts 67. Jahrgang. Der Pädagogischen Jahresschau 9. Jahrgang. / In Gemeinschaft mit E. Altmann, P. Barth, I. Blauert [u. a.] ; herausgegeben von E. Clausniser und P. Schlager. – Leipzig : Verlag von Friedrich Brandstetter und B. G. Teubner, 1916. – XXI, 484 S.

Переклад назви: Педагогічний щорічний звіт разом з педагогічним річним оглядом за 1914–1915 рр. : 67-й педагогічний щорічний звіт, 9-й педагогічний річний огляд.

229. **Pestalozzigesellschaft in Zürich.** Verein für Volksbildung und Volkserziehung : gegründet bei Anlass der 150. Wiederkehr des Geburtstages Heinrich Pestalozzis. I. Jahresbericht umfassend den Zeitraum von der Gründung der Gesellschaft bis zum 31. März 1897. – Zürich : Druck von Jacques Bollmann, 1897. – 119 S.

Переклад назви: Товариство Й. Г. Песталоцці в Цюриху. Об'єднання народної освіти й виховання, засноване з нагоди 150-річчя від дня народження Йоганна Генріха Песталоцці. Перший річний звіт за період від дня заснування Товариства по 31 березня 1897 р.

230. **Pestalozzigesellschaft in Zürich.** Verein für Volksbildung und Volkserziehung : gegründet 1896 bei Anlass der 150. Wiederkehr des Geburtstages Heinrich Pestalozzis. II. Jahresbericht, umfassend den Zeitraum vom 1. April 1897 bis 31. März 1898. – Zürich : Druck von Emil Rüegg, 1898. – 87 S.

Переклад назви: Товариство Песталоцці в Цюриху. Об'єднання народної освіти й виховання, засноване з нагоди 150-річчя від дня народження

Генріха Песталоцці. Другий річний звіт за період з 1 квітня 1897 р. по 31 березня 1898 р.

231. **Pestalozzigesellschaft in Zürich.** Verein für Volksbildung und Volkserziehung : gegründet 1896 bei Anlass der 150. Wiederkehr des Geburtstages Heinrich Pestalozzis. III. Jahresbericht umfassend den Zeitraum vom 1. April 1898 bis 31. März 1899 nebst Verzeichnis der Mitglieder. – Zürich : Druck von Emil Rüegg, 1899. – 128 S.

Переклад назви: Товариство Песталоцці в Цюриху. Об'єднання народної освіти й виховання, засноване з нагоди 150-річчя від дня народження Генріха Песталоцці. Третій річний звіт за період з 1 квітня 1898 р. по 31 березня 1899 р.

232. **Pestalozzigesellschaft in Zürich.** Verein für Volksbildung und Volkserziehung: gegründet 1896 bei Anlass der 150. Wiederkehr des Geburtstages Heinrich Pestalozzis. IV. Jahresbericht umfassend den Zeitraum vom 1. April 1899 bis 31. März 1900. – Zürich : Druck von Gebrüder Frank, 1900. – 62 S.

Переклад назви: Товариство Песталоцці в Цюриху. Об'єднання народної освіти й виховання, засноване з нагоди 150-річчя від дня народження Генріха Песталоцці. Четвертий річний звіт за період з 1 квітня 1899 р. по 31 березня 1900 р.

233. **Pestalozzigesellschaft in Zürich.** Verein für Volksbildung und Volkserziehung : gegründet 1896 bei Anlass der 150. Wiederkehr des Geburtstages Heinrich Pestalozzis. V. Jahresbericht umfassend den Zeitraum vom 1. April 1900 bis 31. März 1901. – Zürich : Buchdruckerei C. Conzett's Wwe, 1901. – 37 S.

Переклад назви: Товариство Песталоцці в Цюриху. Об'єднання народної освіти й виховання, засноване з нагоди 150-річчя від дня народження Генріха Песталоцці. П'ятий річний звіт за період з 1 квітня 1900 р. по 31 березня 1901 р.

234. **Rümker.** Das landwirtschaftliche Versuchs- und Unterrichtswesen in den Vereinigten Staaten von Nordamerika und in Preußen / von Rümker. – Berlin : Verlagsbuchhandlung Paul Parey, 1911. – 34 S. Nach Vortragen, gehalten in den Vortragszyklen der Landwirtschaftskammer für die Provinz Schlesien in Breslau am 11 Januar 1911. und für die Provinz Posen in Posen am 17 January 1911.

Переклад назви: Сільськогосподарські експерименти та сільськогосподарська освіта в Сполучених Штатах Північної Америки та в Пруссії. На основі доповідей з циклу лекцій Сільськогосподарських палат провінції Сілезія та провінції Позен, проголошених у Бреслау 11 січня 1911 р. та в Позені 17 січня 1911 р.

235. **Sallwürk, E. v.** Das Ende der Zillerschen Schule : zur pädagogischen Zeitgeschichte / von Ernst von Sallwürk. – Frankfurt a. M. : Moritz Diesterweg, 1904. – 73 S.

Переклад назви: Кінець школи Ціллера : щодо розвитку новітньої історії педагогіки.

236. **Sitzungsberichte** der Mathematisch-Naturwissenschaftlichen Klasse der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Band CXIX. Hundertneunzehnter Band. Abteilung I. Jahrgang 1910. – Heft I bis V. Erster Halband. Sitzungsberichte der Mathematisch-Naturwissenschaftlichen Klasse der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. – Wien : Aus Der Karseilich-Königlichen Hof- Und Staatsdruckerei ; In Kommission bei Alfred Hölder, 1910. – VI, 533 S.

Переклад назви: Звіти за результатами засідань відділення математичних і природничих наук Імператорської академії наук. Том 119. Відділ 1. Рік 1910. – Зошит 1–5. Перший півтом.

237. **Sitzungsberichte** der Mathematisch-Naturwissenschaftlichen Klasse der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Band CXX. Hundertzwanzigster Band. Abteilung I. Jahrgang 1911. – Heft I bis V. Erster Halbband. Sitzungsberichte der Mathematisch-Naturwissenschaftlichen Klasse der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. – Wien : Aus Der Karseilich-Königlichen Hof- Und Staatsdruckerei ; In Kommission bei Alfred Hölder, 1911. – VI, 657 S.

Переклад назви: Звіти за результатами засідань відділення математичних і природничих наук Імператорської академії наук. Том 120. Відділ 1. Рік 1911. – Зошит 1–5. Перший півтом.

238. **Spranger, E.** Begabung und Studium / von Eduard Spranger. – Leipzig ; Berlin : Verlag und Druck B. G. Teubner, 1917. – V, 99 S. – (Deutscher Ausschuss für Erziehung und Unterricht).

Переклад назви: Здібності й навчання. – (Німецький комітет виховання й навчання).

239. **Stenographischer Bericht** über den Vierten Preußischen Fortbildungsschultag vom 4.–6. Oktober 1911 zu Hagen i. W. – Berlin ; Köln : Kommissions-Verlag Ferd. Ashelm, 1911. – 86 S.
Переклад назви: Стенографічний звіт Четвертої пруської школи підвищення кваліфікації 4–6 жовтня 1911 р. в Гагені у Вестфалії.
240. **Tews, J.** Freiwillige Bildungsarbeit in Deutschland. Die Gesellschaft für Verbreitung von Volksbildung und ihre Wirksamkeit in den 25 Jahren ihres Bestehens : 1871–1896 : im Auftrage des Zentralausschusses der Gesellschaft / Dargestellt von J. Tews, Generalsekretär. – Berlin : Verlag der Gesellschaft für Verbreitung von Volksbildung, [Druck von W. & S. Loewenthal, C. Grünstr, 4], 1896. – 47 S.
Переклад назви: Добровільна освітня робота в Німеччині. Товариство з поширення народної освіти та його діяльність за 25 років існування в період 1871–1896 рр. : за поданням Центрального комітету Товариства.
241. **Trendelenburg, A.** Über Herbart's Metaphysik und eine neue Auffassung derselben / von Adolf Trendelenburg. – Berlin : Bei Gustav Bethge, 1854. – 32 S. – Abgedruckt aus den Monatsberichten der Königl. Akademie der Wissenschaften. November 1853.
Переклад назви: Про метафізику Гербарта та нове її тлумачення. – Передрук з місячних звітів Королівської академії наук, листопад 1853.
242. **Vierter Internationaler Kongress** für Volkserziehung und Volksbildung vom 25. bis 29. September 1914 in Leipzig. Unter dem Protektorate Sr. Majestät des Königs Friedrich August von Sachsen / Internationale Kongress für Volkserziehung und Volksbildung varden bis jetzt abgehalten : I. Mailand, 15. bis 17. September 1906 ; II. Paris, 1. bis 6. Oktober 1908 ; III Brüssel, 30. August bis 3. September 1910. – Leipzig : [s. n.], 1914. – [34] S.
Переклад назви: Четвертий міжнародний конгрес з питань народного виховання й освіти 25–29 вересня 1914 р. в Лейпцигу. Під протекторатом Його Величності короля Фрідріха Августа Саксонського / Міжнародний конгрес з питань народного виховання й освіти в попередні роки відбувся : I. Мілан, 15–17 вересня 1906 р. ; II. Париж, 1–6 жовтня 1908 р. ; III. Брюссель, 30 серпня – 3 вересня 1910 р.
243. **Wesendonck-Saarbrücken, H.** Die Schule Herbart-Ziller und ihre Jünger vor dem Forum der Kritik : Beiträge zur Geschichte, Entwicklung und Kampfweise der neuesten Richtung in der Pädagogik und zum Streite zwischen

Dittes und den Zillerianern / von H. Wesendonck-Saarbrücken. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, 1885. – 178 S.

Переклад назви: Школа Гербарта-Ціллера та її учні : обмін думками : внесок в історію становлення та розвитку нового напрямку в педагогіці й у дискусії між Дігтесом і ціллеріанцями.

244. **Wir Volksschullehrer und die Sozialdemokratie.** – Berlin : Buchhandlung Vorwärts Paul Singer G.m.b.H., 1914. – 40 S.

Переклад назви: Ми, вчителі народної школи, і соціал-демократія.

245. **XI. Deutscher Fortbildungsschultag** vom 6.–8. Oktober 1910 zu Breslau. – Magdeburg : Creutz'sche Verlagsbuchhandlung, 1910 (Druck von A. Hopfer in Burg). – 100 S. – (Schriften des Deutschen Vereins für das Fortbildungsschulwesen ; 28).

Переклад назви: XI Німецька школа підвищення кваліфікації 6–8 жовтня в Бреслау. – (Праці Німецького товариства неперервної освіти ; Випуск 28).

246. **Zweite Kriegstagung** des Deutschen Vereins für Fach- und Fortbildungsschulwesen am 28., 29. und 30. September 1917 in Weimar. – Wittenberg : Druck von Herrosé & Ziemsen, G. m. b. H., [1917]. – 56 S.

Переклад назви: Друге засідання Німецького товариства професійної шкільної освіти в умовах воєнного часу, 28, 29 і 30 вересня 1917 р. у Веймарі.

2.5. Збірники наукових праць

247. **Abhandlungen über** den mathematischen Unterricht in Deutschland Veranlasst durch die Internationale Mathematische Unterrichtskommission. Band I. Die höhere Schulen in Norddeutschland. Heft 2. **Walther Lietzmann.** Die Organisation des mathematischen Unterrichts an den höheren Knabenschulen in Preussen / Herausgegeben von F. Klein. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1910. – VII, 204 S. : mit 18 Figuren im Text.

Переклад назви: Наукові статті з проблем викладання математики в Німеччині, опубліковані з ініціативи Міжнародної комісії з викладання математики. Том 1. Вищі школи в Північній Німеччині. Випуск 2. Організація навчання математики у вищих школах для хлопчиків у Пруссії.

248. **Abhandlungen über** den mathematischen Unterricht in Deutschland Veranlasst durch die Internationale Mathematische Unterrichtskommission. Dritter Band. Einzelfragen des Höheren Mathematischen Unterrichts. Heft 1. **Schimmack Rud.** Die Entwicklung der mathematischen Unterrichtsreform in Deutschland / Herausgegeben von F. Klein ; mit einem Einführungswort von F. Klein. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1911. – 146 S.
- Переклад назви:** Наукові статті з проблем викладання математики в Німеччині, опубліковані з ініціативи Міжнародної комісії з викладання математики. Том 3. Окремі питання викладання вищої математики. Випуск 1. Розвиток реформи у викладанні математики в Німеччині.
249. **Abhandlungen über** den mathematischen Unterricht in Deutschland Veranlasst durch die Internationale Mathematische Unterrichtskommission. Band III. Einzelfragen des Höheren Mathematischen Unterrichts. Heft 7. **Alex Wernike.** Mathematik und philosophische Propädeutik / Herausgegeben von F. Klein. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – VI, 138 S. : mit 5 Figuren im Text.
- Переклад назви:** Наукові статті з проблем викладання математики в Німеччині, опубліковані з ініціативи Міжнародної комісії з викладання математики. Том 3. Окремі питання викладання вищої математики. Випуск 7. Математика і філософська пропедевтика.
250. **Abhandlungen über** den mathematischen Unterricht in Deutschland Veranlasst durch die Internationale Mathematische Unterrichtskommission. Band IV. Die Mathematik an den technsschen Schulen. Heft 4. **Schilling, C. und Meldau, H.** Der mathematische Unterricht an den Deutschen Navigationsschule / Herausgegeben von F. Klein. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – IV, 81 S.
- Переклад назви:** Наукові статті з проблем викладання математики в Німеччині, опубліковані з ініціативи Міжнародної комісії з викладання математики. Том 4. Математика в технічних школах. Випуск 4. Викладання математики в німецькій навігаційній школі.
251. **Abhandlungen über** den mathematischen Unterricht in Deutschland Veranlasst durch die Internationale Mathematische Unterrichtskommission. Band IV. Die Mathematik an den technsschen Schulen. Heft 5. **Trost, W.** Die mathematischen Fächer an den niederen gewerblichen Lehranstalten in Deutschland / Herausgegeben von F. Klein ; mit Einem Vorwort

H. E. Timerding und Einem Anhang von A. Haese. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1914. – VI, 150 S. : mit 64 Abbildungen im Text.
Переклад назви: Наукові статті з проблем викладання математики в Німеччині, опубліковані з ініціативи Міжнародної комісії з викладання математики. Том 4. Математика в технічних школах. Випуск 5. Математичні дисципліни в промислових навчальних закладах нижчого рівня в Німеччині.

252. **Abhandlungen über** den mathematischen Unterricht in Deutschland Veranlasst durch die Internationale Mathematische Unterrichtskommission. Band IV. Die Mathematik an den technischen Schulen. Heft 7. **Jahnke, J.** Die Mathematik an Hochschulen für besondere Fachgebiete / Herausgegeben von F. Klein. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1911. – VI, 54, [1] S.

Переклад назви: Наукові статті з проблем викладання математики в Німеччині, опубліковані з ініціативи Міжнародної комісії з викладання математики. Том 4. Математика в технічних школах. Випуск 7. Математика в закладах вищої освіти з викладанням спецдисциплін.

253. **Abhandlungen über** den mathematischen Unterricht in Deutschland veranlasst durch die Internationale Mathematische Unterrichtskommission. Band IV. Die Mathematik an den technsschen Schulen. Heft 8. **Furtwängler, Ph. und Ruhm, G.** Die mathematische Ausbildung der deutschen Landmesser / Herausgegeben von F. Klein. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1914. – VI, 50 S.

Переклад назви: Наукові статті з проблем викладання математики в Німеччині, опубліковані з ініціативи Міжнародної комісії з викладання математики. Том 4. Математика в технічних школах. Випуск 8. Математична підготовка німецьких геодезистів.

254. **Abhandlungen über** den mathematischen Unterricht in Deutschland veranlasst durch die Internationale Mathematische Unterrichtskommission. Band IV. Die Mathematik an den technsschen Schulen. Heft 9. **Stäckel, P.** Die Mathematische Ausbildung der Architekten, Chemiker und Ingenieure an den Deutschen technischen Hochschulen / Herausgegeben von F. Klein ; mit Einem Schlußwort zu Band IV von P. Stäckel. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1915. – XIII, 198 S. : mit 18 Figuren im Text.

Переклад назви: Наукові статті з проблем викладання математики в Німеччині, опубліковані з ініціативи Міжнародної комісії з викладання

математики. Том 4. Математика в технічних школах. Випуск 9. Математична підготовка архітекторів, хіміків та інженерів у німецьких технічних вищих школах.

255. **Abhandlungen und Berichte** über technisches Schulwesen. Bd. V. Arbeiten auf dem Gebiete des technischen Hochschulwesens / Veranlasst und Herausgeben vom Deutscher Ausschuss für technisches Schulwesen. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1914. – 184 S.

Переклад назви: Наукові статті та звіти про стан технічної освіти. Том 5. Діяльність у сфері вищої технічної освіти. Підготовлено й опубліковано Німецьким комітетом з питань технічної освіти.

256. **Arnold, O.** Schopenhauers pädagogische Ansichten im Zusammenhange mit seiner Philosophie / von Dr. Otto Arnold. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1906. – 129, [9] S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 280). – Literaturverzeichnis : S. 128–129.

Переклад назви: Педагогічні погляди Шопенгауера в поєднанні з його філософією. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 280).

257. **Baumgarten, F.** Die Lüge bei Kindern und Jugendlichen : eine Umfrage in den polnischen Schulen von Lodz / von Franciszka Baumgarten. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1917. – 111, [2] S. – (Beihefte zur Zeitschrift für Psychologie / Herausgegeben von William Stern and Otto Lipmann ; 15).

Переклад назви: Брехня серед дітей та молоді : опитування в польських школах у Лодзі. – (Додаток до «Психологічного журналу» ; Випуск 15).

258. **Bürklen, K.** Das Tastlesen der Blinden-punktschrift / von Karl Bürklen. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1917. – IV, 94 S. : mit 16 Abbildungen im Text und 6 Tabellen. – (Beihefte zur Zeitschrift für angewandte Psychologie und psychologische Sammelforschung / Herausgegeben von William Stern and Otto Lipmann ; 16).

Переклад назви: Тактильне читання шрифтом Брайля. – (Додаток до Журналу прикладної психології та колективних психологічних досліджень ; Випуск 16).

259. **Busse, L.** Die Weltanschauungen der großen Philosophen der Neuzeit / von Ludwig Busse. – 2-te Auflage. – Leipzig : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1905. – VI, 164 S. – (Aus Natur und Geisteswelt : Sammlung wissenschaftlich gemeinverständlicher Darstellungen ; 56. Bändchen, Koninsberger Hochschulkurfe ; Band 1).
Переклад назви: Світогляд великих філософів Нового часу. – (Зі світу природи та світу духовного : збірник науково-популярних уявлень ; Том 1).
260. **Claassen, W.** Die deutsche Landwirtschaft / von Walter Claassen. – 2-te Auflage. – Leipzig ; Berlin : Verlag von B. G. Teubner, 1917. – V, 104, [1] S. : mit 1 Karte. – (Aus Natur und Geisteswelt : Sammlung wissenschaftlich gemeinverständlicher Darstellungen ; 215 Bändchen).
Переклад назви: Німецьке сільське господарство. – (Зі світу природи та світу духовного : збірник науково-популярних уявлень ; Том 215).
261. **Cohn, J.** Untersuchungen über Geschlechts-, Alters- und Begabungs-Unterschiede bei Schülern / von Jonas Cohn und Julius Dieffenbacher. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth ; Naumburg : Lippert & Co., G. Pätz'sche Cuchdr. G. m. b. H., 1911. – VI, 213 S. : mit drei Tafeln. – (Beihefte zur Zeitschrift für angewandte Psychologie und psychologische Sammelforschung / Herausgegeben von William Stern and Otto Lipmann ; 2).
Переклад назви: Дослідження особливостей статевого й вікового розвитку та обдарованості учнів. – (Додаток до Журналу прикладної психології та колективних психологічних досліджень ; Випуск 2).
262. **Das Unterrichtswesen im Deutschen Reich :** in 4 Bänden. Band I. Die Universitäten im Deutschen Reich / aus Anlaß der Veranbtalltunge in St. Louis : in 4 Bänden. Band I. Die Universitäten im Deutschen Reich unter Mitwirkung zahlreicher Fachmänner harausgegeben von W. Lexis, Geh. Regierungsrät und o. Prof. an der Universität in Göttingen. – Berlin : Verlag von A. Asher & Co., [Druck von H. S. Hermann in Berkin], 1904. – XI, 655 S.
Переклад назви: Освіта в Німецькому Рейху : у чотирьох томах. Том 1. Університети в Німецькому Рейху. Оpubліковано з нагоди відкриття Міжнародної виставки в Сент-Луїсі.
263. **Das Unterrichtswesen im Deutschen Reich :** in 4 Bänden. Band II: Die höheren Lehranstalten und das Mädchenschulwesen im Deutschen Reich / von Conrad Rethwisch [Director des Königin Augusta-Gymnasiums

in Charlottenburg], Dr. Rudolf Lehmann [Prof. am Luisenstädtischen Gymnasium und Privatgozent an der Universität in Berlin], Gertrud Bäumer [in Halensee bei Berlin] ; herausgegeben von W. Lexis [Geh. Regierungsrat und Prof. an der Universität in Göttingen] / aus Anlass der Weltausstellung in St. Luis unter Mitwirkung zahlreicher Fachmänner. – Berlin : Verlag von A. Asher & Co., 1904. – VII, 426 S.

Переклад назви: Освіта в Німецькому Рейху : у чотирьох томах. Том 2. Вищі навчальні заклади та шкільна освіта для дівчат у Німецькому Рейху. Оpubліковано з нагоди відкриття Міжнародної виставки в Сент-Луїсі.

264. **Das Unterrichtswesen im Deutschen Reich :** in 4 Bänden. Band III. Das Volksschulwesen und das Lehrerbildungswesen im Deutschen Reich / aus Anlass der Weltausstellung in St. Luis unter Mitwirkung zahlreicher Fachmänner [Paul von Giżycki, Eduard Clausnitzer, Eduard Walther, J. Matthies] ; herausgegeben von W. Lexis. – Berlin : Verlag von A. Asher & Co., 1904. – IV, 441 S.

Переклад назви: Освіта в Німецькому Рейху : у чотирьох томах. Том 3. Діяльність народних шкіл та професійна підготовка вчителів у Німецькому Рейху. Оpubліковано з нагоди відкриття Міжнародної виставки в Сент-Луїсі.

265. **Das Unterrichtswesen im Deutschen Reich :** in 4 Bänden. Anhang zum III Band. Wohlfahrtseinrichtungen im Anschluss an die Volksschule im Deutschen Reich / aus Anlass der Weltausstellung in St. Luis unter Mitwirkung zahlreicher Fachmänner [Paul von Giżycki] ; herausgegeben von W. Lexis. – Berlin : Verlag von A. Asher & Co., 1904. – 128 S.

Переклад назви: Освіта в Німецькому Рейху : у чотирьох томах. Додаток до третього тому. Заклади соціального захисту в поєднанні з народною школою в Німецькому Рейху. Оpubліковано з нагоди відкриття Міжнародної виставки в Сент-Луїсі.

266. **Das Unterrichtswesen im Deutschen Reich :** in 4 Bänden. Band IV. Das Technische Unterrichtswesen : in 3 Teilbänden. Theil 1. Die Technischen Hochschulen im Deutschen Reich / aus Anlass der Weltausstellung in St. Luis unter Mitwirkung zahlreicher Fachmänner herausgegeben von W. Lexis. – Berlin : Verlag von A. Asher & Co., 1904. – VI, 303 S.

Переклад назви: Освіта в Німецькому Рейху : у чотирьох томах. Том 4. Технічна освіта : у трьох частинах. Частина 1. Технічні вищі школи

в Німецькому Рейху. Оpubліковано з нагоди відкриття Міжнародної виставки в Сент-Луїсі.

267. **Das Unterrichtswesen** im Deutschen Reich : in 4 Bänden. Band IV : Das Technische Unterrichtswesen : in 3 Teilbänden. Theil 2. Die Hochschulen für besondere Fachgebiete im Deutschen Reich ; Theil 3. Der mittlere und niedere Fachunterricht / aus Anlass der Weltausstellung in St. Luis unter Mitwirkung zahlreicher Fachmänner herausgegeben von W. Lexis. – Berlin : Verlag von A. Asher & Co., [Druck von H. S. Hermann], 1904. – VIII, 245 S.

Переклад назви: Освіта в Німецькому Рейху : у чотирьох томах. Том 4. Технічна освіта : у трьох частинах. Частина 2. Заклади вищої освіти для спеціальних галузей науки в Німецькому Рейху ; Частина 3. Професійно-технічна освіта в Німецькому Рейху. Оpubліковано з нагоди відкриття Міжнародної виставки в Сент-Луїсі.

268. **Deutsche Erziehung** : Schriften zur Förderung des Bildungswesens im neuen Deutschland. Heft 8. **Kerschensteiner Georg**. Das Grundaxiom des Bildungsprozesses und seine Folgerungen für die Schulorganisation / Herausgegeben von E. Muthesius. – Berlin : Union Deutsche Verlagsgesellschaft, 1917. – 68 S.

Переклад назви: Німецьке виховання : твори щодо сприяння розвитку освіти в новій Німеччині. Випуск 8. Кершенштайнер Георг. Основна аксіома освітнього процесу та висновки для організації роботи школи.

269. **Deutsche Fürsorge-Erziehungs-Anstalten** in Wort und Bild : Mit Einschluss von Österreichischen Fürsorge-Erziehungs-Anstalten. II Bd. / Redigiert von Direktor Pastor P. Seiffert-Strausberg ; herausgegeben von von Direktor P[aul] Seiffert-Strausberg. – Halle a. S. : Carl Marhold Verlagsbuchhandlung, [Druck der Spammerschen Buchdruckerei in Leipzig], 1914. – X, 409, [1] S. : [mit 1153 Abbildungen, Grundrissen und Plänen]. – (Die Anstaltsfürsorge für körperlich, geistig, sittlich und wirtschaftlich Schwache im Deutschen Reiche in Wort und Bild ; IX. Abteilung, II Band).

Переклад назви: Німецькі навчально-лікувальні заклади в текстах та ілюстраціях : з додатком про австрійські навчально-лікувальні заклади. Том 2. – (Інституційний догляд за фізично, психічно, морально та економічно неспроможними людьми в Німецькому Рейху в текстах та ілюстраціях ; Відділ 9 ; Том 2).

270. **Deutsche Schulerziehung** / in Verbindung Carl Andreae, Gertrud Bäumer, Forster Gaudig [u. a.] ; herausgegeben von W. Rein ; [Vorwort von W. Rein]. – Neue billige Ausgabe. – München : J. F. Lehmann's Verlag, 1913. – XIII, 634 S.
Переклад назви: Німецьке шкільне виховання.
271. **Die Experimentelle Pädagogik** : Organ der Arbeitsgemeinschaft für experimentelle Pädagogik mit besonderer Berücksichtigung der experimentelle Didaktik und der Erziehung schwachbegabter und abnormen Kinder. Band I. Heft 1/2 / Begründet und herausgegeben von Dr. W. A. Lay, Seminarlehrer in Karlsruhe und Dr. E. Meumann, Professor an der Universität Zurich. – Leipzig : Otto Nernich, 1905. – [124] S.
Переклад назви: Експериментальна педагогіка : Товариство експериментальної педагогіки з урахуванням експериментальної дидактики та виховання слабо обдарованих дітей і дітей з відхиленнями в розвитку. Том 1. Випуск 1–2.
272. **Die Experimentelle Pädagogik** : Organ der Arbeitsgemeinschaft für experimentelle Pädagogik mit besonderer Berücksichtigung der experimentelle Didaktik und der Erziehung schwachbegabter und abnormen Kinder. Band I. Heft 3/4 / Begründet und herausgegeben von Dr. W. A. Lay, Seminarlehrer in Karlsruhe und Dr. E. Meumann, Professor an der Universität Zurich. – Leipzig : Otto Nernich, 1905. – 128 S.
Переклад назви: Експериментальна педагогіка : Товариство експериментальної педагогіки з урахуванням експериментальної дидактики та виховання слабо обдарованих дітей і дітей з відхиленнями в розвитку. Том 1. Випуск 3–4.
273. **Die Geisteskrankheiten** des Kindesalters : Mit besonderer Berücksichtigung des schulpflichtigen Alters. Zweites Heft / von Dr. Th. Ziehen (Professor A. D. Universität Halle a. S.). – Berlin : Verlag von Reuters & Reichard, Druck von Paul Schettlers Erben, Gesellschaft. m. b. H., Hofbuchdruckerei in Göthen, 1904. – 94 S. – (Sammlung von Abhandlungen aus dem Gebiete der Pädagogischen Psychologie / Herausgeden von Prof. Th. Ziegler (Strassburg) & Prof. Th. Ziehen (Halle)).
Переклад назви: Психічні захворювання у дітей : з особливою увагою до дітей шкільного віку. Другий випуск. – (Збірник наукових праць у галузі педагогічної психології).

274. **Die Kultur der Gegenwart.** Teil I. Abteilung VI. Systematische Philosophie : des Gesamtwerkes / W. Dilthey [u a.] ; herausgegeben von Paul Hinneberg. – 2-te, durchgesehene Auflage. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1908. – X, 435 S.
Переклад назви: Культура сьогодення. Системна філософія : повне зібрання праць.
275. **Eng, H.** Abstrakte Begriffe im Sprechen und Denken des Kindes / von Helga Eng. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1914. – IV, 116 S. – (Beihefte zur Zeitschrift für angewandte Psychologie und Psychologie und psychologische Sammelforschung / Herausgegeben von William Stern and Otto Lipmann).
Переклад назви: Абстрактні поняття в мовленні й мисленні дітей. – (Додаток до Журналу прикладної психології та психології і колективних психологічних досліджень).
276. **Exarchopulos, N.** Das athenische und das spartanische Erziehungssystem im 5. und 6. Jahrhundert v. Chr. : Ein Vergleich / von Nikolaus Exarchopulos. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1909. – IV, 151 S. – (Pädagogische Magazin : abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 377).
Переклад назви: Афінська і спартанська система освіти в V–VI ст. до н. е. : порівняння. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 377).
277. **Fickert, A.** Die staatsbürgerliche Erziehung mit besonderer Berücksichtigung der Aufgaben der Lehrerseminare / von Artur Fickert, in Freiberg. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – 71, [1] S. – – Literatur : S. 72. – (Schriften der Vereinigung für Staatsbürgerliche Bildung und Erziehung ; 6).
Переклад назви: Громадянське виховання з урахуванням завдань учительських семінарів. – (Праці Товариства громадянської освіти та виховання ; Випуск 6).
278. **Flügel, O.** Die Bedeutung der Metaphysik Herbarts für die Gegenwart / von Otto Flügel. – Langensalza : [Verlag] Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), (Herzogl. Sächs. Hofbuchhändler), 1902 (Druck von Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann)). – VI, 218 S.
Переклад назви: Значення метафізики Гербарта для сучасності.

279. **Flügel, O.** Herbart und Strümpell / von Otto Flügel. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1904. – 50 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 235).
Переклад назви: Гербарт і Штрюмпель. – (Педагогічний журнал: трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 235).
280. **Flügel, O.** Herbarts Lehren und Leben / von Otto Flügel. – Leipzig : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1907. – IV, 156 S. – (Aus Natur und Geisteswelt. Sammlung wissenschaftlich gemeinverständlicher Darstellungen ; Bdch. 164).
Переклад назви: Життя і вчення Гербарта. – (Зі світу природи та світу духовного : збірник науково-популярних уявлень ; Том 164).
281. **Flügel, O.** Herbarts Lehren und Leben / von Otto Flügel. – 2-te Auflage. – Leipzig : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – IV, 138 S. – (Aus Natur und Geisteswelt : Sammlung wissenschaftlich gemeinverständlicher Darstellungen ; Bdch. 164).
Переклад назви: Життя і вчення Гербарта. – 2-ге видання. – (Зі світу природи та світу духовного : збірник науково-популярних уявлень ; Том 164).
282. **Flügel, O.** Die Religionsphilosophie der Schule Herbarts : Drobisch und Hartenstein / von O[tto]. Flügel. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), Herzogl. Sächs. Hofbuchhändler, 1905. – 88 S. – (Religionsphilosophie in Einzeldarstellungen / Herausgegeben von O. Flügel ; Heft 3).
Переклад назви: Релігійно-філософська школа Гербарта : М. В. Дробіш і Г. Гартенштайн. – (Релігійна філософія в окремих викладах ; Випуск 3).
283. **Foltz, O.** Einige Bemerkungen über die Ästhetik und ihr Verhältnis zur Pädagogik / von Otto Foltz. – Langensalza : Druck und Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1893. – 66 S. – (Pädagogische Magazin : abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 30).
Переклад назви: Деякі міркування щодо естетики та її відношення до педагогіки. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 30).

284. **Frick, O.** Pädagogische und didaktische Abhandlungen. Band 1. / von Otto Frick ; herausgegeben von Georg Frick. – Halle a. S. : Verlag von Buchhandlung des Waisenhauses, 1893. – VI, 580 S.
Переклад назви: Педагогічні й дидактичні трактати. Том 1.
285. **Fritzsche, R.** Die neuen Bahnen des erdkundlichen Unterrichts. Streitfragen aus alter und neuer Zeit / von Richard Fritzsche, Bürgerschullehrer in Altenburg. – 2-te, verbesserte Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), Herzogl. Sächs. Hofbuchhändler, 1906. – 121 S. – (Friedrich Mann's Pädagogisches Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik in ihrer Hilfswissenschaften ; Heft 169).
Переклад назви: Нові напрями навчання географії. Суперечності між давнім і новим часом. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 169).
286. **Fritzsche, W.** Die pädagogisch-didaktischen Theorien Charles Bonnets / von William Fritzsche. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1905. – 120 S. – Literatur : S. 118–120. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 259).
Переклад назви: Педагогічна й дидактична теорії Шарля Бонне. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 259).
287. **Ghidionescu, V.** Moderne Pädagogische Strömungen in Frankreich : Versuch einer geschichtlichen Darstellung und Kritik / von Vladimir Ghidionescu. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1910. – VIII, 193 S. – (Friedrich Mann's Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 411).
Переклад назви: Сучасні педагогічні течії у Франції. Історичний огляд і критичні зауваження. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 411).
288. **Giese, Fr.** Das freie literarische Schaffen bei Kindern und Jugendlichen. Zwei Teile : 1. Teil : Abhandlung. 2. Teil : Proben / von Fritz Giese. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1914. – XIV, 220, IV, 242 S. – (Beihefte zur Zeitschrift für angewandte Psychologie und psychologische

Sammelforschung / Herausgegeben von William Stern and Otto Lipmann ; Aus dem Institut für Psychologie und psychologische Sammelforschung ; 7).

Переклад назви: Вільна літературна творчість дітей та молоді : у двох частинах : Частина 1. Дослідження ; Частина 2. Апробація. – (Додаток до Журналу прикладної психології та колективних психологічних досліджень ; Випуск 7).

289. **Grunder, F.** Land-Erziehungsheime und Freie Schulgemeinden : Aus vieljähriger Praxis in Deutschland, England, Frankreich und der Schweiz / Kritische Beschreibung von F. Grunder. – Leipzig : Verlag von Julius Klinkhardt, 1916. – III, 209 S. – (Pädagogium : eine Methoden-Sammlung für Erziehung und Unterricht / Herausgegeben von Oskar Messmer und Aloys Fischer ; Band 7).

Переклад назви: Заміські освітні пансіони та вільні шкільні спільноти : з багаторічної освітньої практики Німеччини, Англії, Франції та Швейцарії. – (Педагогіум : методичний збірник з питань виховання й навчання ; Том 7).

290. **Grundriss der Germanischen Philologie** : 1. Band, 1. Lieferung / Herausgegeben von Hermann Paul ; unter Mitwirkung von K. von Amira, W. Arndt, O. Behaghel u. a. – 2-te, verbesserte und vermehrte Auflage. – Strassburg : Karl J. Trübner, 1896. – XX, 1651 S.

Переклад назви: Основи німецької філології : Том 1, Випуск 1.

291. **Haeckel, E.** Die Welträtsel : Gemeinverständliche Studien über Monistische Philosophie / von Ernst Haeckel. – Leipzig : Alfred Kröner Verlag, [1908]. – VII, 240 S. – (Kröners Taschenausgabe).

Переклад назви: Загадки світу : науково-популярні трактати про моністичну філософію.

292. **Häntsch, K.** Über Herbarts Bildungsideal : Neue vergleichende Untersuchungen und Ergänzungen / von Dr. Kurt Häntsch. – Dresden : Verlag von Bleyl & Kaemmerer, 1903. – III, 74 S. – (Zur Pädagogik der Gegenwart : Sammlung von Abhandlungen und Vorträgen ; Heft 13).

Переклад назви: Про гербартівський освітній ідеал : нові порівняльні дослідження й доповнення. – (До педагогіки сучасності : збірник наукових статей і доповідей ; Випуск 13).

293. **Hensel, P.** Rousseau / von Paul Hensel. – 2-te Auflage. – Leipzig : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – VI, 99 S. – (Aus Natur und Geisteswelt : Sammlung wissenschaftlich gemeinverständlicher Darstellungen ; Bändchen 180).
Переклад назви: Руссо. – (Зі світу природи та світу духовного : збірник науково-популярних уявлень ; Том 180).
294. **Herbart, J. F.** Allgemeine Pädagogik aus dem Zweck der Erziehung / von Johann Friedrich Herbart. – Neue billige Ausgabe. – Leipzig : Druck und Verlag von Siegismund & Volkening, 1894. – 136 S. – (Pädagogische Sammelmappe : Vorträge, Abhandlungen u. für Erziehung und Unterricht ; Heft 159).
Переклад назви: Загальна педагогіка з особливою увагою на цілях виховання. – (Педагогічний збірник : наукові статті та доповіді з проблем виховання й навчання ; Випуск 159).
295. **Hönigswald, R.** Die Skepsis in Philosophie und Wissenschaft / von Richard Hönigswald. – Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht, 1914. – IV, 170 S. – (Wege zur Philosophie : Schriften zur Einführung in das philosophische Denken ; 7).
Переклад назви: Скептицизм у філософії та науці. – (Шлях філософії : твори для вступу до філософського мислення ; Випуск 7).
296. **Hüttner, A.** Die Pädagogik Schleiermachers in der Periode seiner Jugendphilosophie / von Alfred Hüttner. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1907. – IV, 85 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begrundet von Friedrich Mann ; Heft 295).
Переклад назви: Педагогіка Шлейєрмахера в період його ранньої філософії. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 295).
297. **Jahrbuch** des Deutschen Lehrervereins. 36 Jahrgang. 1910. – Berlin ; Leipzig : Verlag von Julius Klinkhardt, 1910. – 311 S. : Portr.
Переклад назви: Щорічник Товариства вчителів. Випуск 36, 1910.
298. **Jahrbuch** des Deutschen Lehrervereins. 41 Jahrgang. 1915. – Berlin ; Leipzig : Verlag von Julius Klinkhardt, 1915. – 262 S. : Portr.
Переклад назви: Щорічник Товариства вчителів. Випуск 41, 1915.

299. **Jahrbuch** des Deutschen Lehrervereins. 42 Jahrgang. 1916. – Leipzig ; Berlin : Verlag von Julius Klinkhardt, 1916. – 267, [1] S.: Portr.
Переклад назви: Щорічник Товариства вчителів. Випуск 42, 1916.
300. **Jahrbuch des Vereins** für wissenschaftliche Pädagogik. Vierzigster Jahrgang / Begründet von T. Ziller ; herausgegeben von W. Rein. – Dresden ; Blasewitz : Verlag von Bleyl & Kaemmerer (Inh. : O. Schambach), 1908. – 342 S.
Переклад назви: Щорічник Товариства наукової педагогіки. Випуск 40.
301. **Jahrbuch des Vereins** für wissenschaftliche Pädagogik. Einundvierzigster Jahrgang / Begründet von Prof. Dr. T. Ziller ; herausgegeben von Prof. Dr. W. Rein. – Dresden ; Blasewitz : Verlag von Bleyl & Kaemmerer (Inh. : O. Schambach), Naumburg a. S. : Druck von A. Rietz & Sohn, 1909. – 347, [3] S.
Переклад назви: Щорічник Товариства наукової педагогіки. Випуск 41.
302. **Jahrbuch des Vereins** für wissenschaftliche Pädagogik. Zweiundvierzigster Jahrgang / Begründet von T. Ziller ; herausgegeben von W. Rein. – Dresden ; Blasewitz : Verlag von Bleyl & Kaemmerer (Inh. : O. Schambach), [Druck von A. Rietz & Sohn in Naumburg a. S.], 1910. – 247, [3] S.
Переклад назви: Щорічник Товариства наукової педагогіки. Випуск 42.
303. **Jahrbuch des Vereins** für wissenschaftliche Pädagogik. Vierundvierzigster Jahrgang 1912 / Begründet von Prof. Dr. T. Ziller, fortgesetzt von Prof. Dr. Th. Vogt ; herausgegeben von Prof. Lit. Dr. W. Rein. – Dresden ; Blasewitz : Verlag von Bleyl & Kaemmerer (Inh.: O. Schambach), 1912. – 259, [1] S.
Переклад назви: Щорічник Товариства наукової педагогіки. Випуск 44.
304. **Jahrbuch des Vereins** für wissenschaftliche Pädagogik. Sechsendvierzigster Jahrgang 1914 / Begründet von Prof. Dr. T. Ziller, fortgesetzt von Prof. Dr. Th. Vogt ; herausgegeben von Prof. Lit. Dr. W. Rein. – Dresden ; Blasewitz : Verlag von Bleyl & Kaemmerer (Inh.: O. Schambach), [Naumburg a. S. : Buchdruckerei A. Rietz ; Sohn], 1914. – 333 S.
Переклад назви: Щорічник Товариства наукової педагогіки. Випуск 46.
305. **Kirste, E.** Das Prinzip der Kindesgemässheit und seine psychologischen Probleme : Eine pädagogische Studie / von Ernst Kirste. – Leipzig : Verlag von Julius Klinkhardt, 1916. – XIV, 271 S. – Bibliographie : S. 261–271.

Переклад назви: Принцип відповідності та психологічні проблеми дитини : педагогічні дослідження.

306. **Klinik für psychische und nervöse Krankheiten.** VII Band. 1. Heft / Herausgegeben von Robert Sommer. – Halle : Carl Marhold Verlagsbuchhandlung, 1912. – 388 S.

Переклад назви: Лікування психічних захворювань та захворювань нервової системи. Том 7. Частина 1.

307. **Koehler, J.** Das biologische Prinzip im Sachunterricht / von Johannes Koehler. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1906. – 35 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 273).

Переклад назви: Біологічні принципи предметного навчання. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 273).

308. **Konopka, O.** Die Schulpolitik Südpreußens : auf Grund archivalischer Quellen / dargestellt von Otto Konopka. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1915. – 72 S. – (Friedrich Mann's Pädagogisches Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften ; Heft 614).

Переклад назви: Шкільна політика в Південній Пруссії : на основі архівних джерел. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 614).

309. **Kubbe, K.** Charakterbildung bei Herbart und Meumann : Speziell die Bedeutung des Vorstellungslebens für die Charakterbildung / von Karl Kubbe. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1912. – VI, 109 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begründet von Friedrich Mann ; Heft 469).

Переклад назви: Формування характеру за Гербартом і Мейманом : значення уявлень про життя для формування характеру. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 469).

310. **Lipmann, O.** Die Spuren interessebetonter Erlebnisse und ihre Symptome : (Theorie, Methoden und Ergebnisse der Tatbestandsdiagnostik) / von Otto Lipmann. – Leipzig : Verlag von Johann Amrosius Barth, 1911. – 96 S. – (Beihefte zur Zeitschrift für angewandte Psychologie und Psychologie und

psychologische Sammelforschung / Herausgegeben von William Stern and Otto Lipmann ; 1).

Переклад назви: Наслідки переживання значимих подій та їх симптоми : (теорія, методи і фактичні результати діагностування). – (Додаток до Журналу прикладної психології та психології і колективних психологічних досліджень ; Випуск 1).

311. **Lobsien, M.** Über den Vorstellungstypus der Schulkinder : Untersuchungen nach der Kraepelinschen Methode / von Marx Lobsien. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1911. – 67 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begründet von Friedrich Mann ; Heft 457).

Переклад назви: Про тип уявлень школярів : дослідження за методикою Крепеліна. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 457).

312. **Lorentz, F.** Die Bekämpfung der Tuberculose unter Schülern und Lehrern / von Friedrich Lorentz ; mit einem Vorwort von Nietner. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1913. – 25 S. – (Friedrich Mann's Pädagogisches Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik ind ihrer Hilfswissenschaften ; Heft 542).

Переклад назви: Боротьба з туберкульозом серед учнів і вчителів. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 542).

313. **Lorentz, Fr.** Über Resultate der modernen Ermüdungsforschung und ihre Anwendung in der Schulhygiene / von Friedrich Lorentz. – Hamburg ; Leipzig : Verlag von Leopold Voss, 1911. – 51 S. Erweiterter Abdruck aus der «Zeitschrift für Schulgesundheitspflege» 1911.

Переклад назви: Про результати сучасних досліджень втоми та їх застосування для забезпечення шкільної гігієни. Розширене перевидання журналу «Охорона здоров'я в школі» 1911 р.

314. **Mann, A.** Staat und Bildungswesen in ihrem Verhältnis zu einander im Lichte der Staatswissenschaft seit Wilhelm von Humboldt / von Albert Mann. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1901. – 82 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begründet von Friedrich Mann ; Heft 160).

Переклад назви: Взаємозв'язок держави й освіти в контексті суспільно-політичних наук за часів Вільгельма фон Гумбольдта. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 160).

315. **Margis, P.** E. T. A. Hoffmann : eine psychographische Individualanalyse / von Paul Margis. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1911. – IV, 221 S. : mit Zwei Faksimiles, Zwei Stammtafeln und Zwei graphologischen Urteilen. – (Beihefte zur Zeitschrift für angewandte Psychologie und Psychologie und psychologische Sammelforschung / Herausgegeben von William Stern and Otto Lipmann ; 4).

Переклад назви: Е. Т. А. Гофман : психологічний аналіз індивідуальності. – (Додаток до Журналу прикладної психології та психології і колективних психологічних досліджень ; Випуск 4).

316. **Martin, M.** Die höhere Mädchenschule in Deutschland / von M. Martin. – Leipzig : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1905. – IV, 128 S. – (Aus Natur und Geisteswelt : Sammlung wissenschaftlich gemeinverständlicher Darstellungen aus allen Gebieten des Wissens ; Band 65).

Переклад назви: Вища школа для дівчат у Німеччині. – (Зі світу природи та світу духовного : збірник науково-популярних уявлень ; Том 65).

317. **Meyer, J.** Die Fortbildung der aus der Volksschule entlassenen Mädchen : ein Beitrag zum gegenwärtigen Stand der Mädchenfortbildung und Vorschläge zur Errichtung von obligatorischen Mädchenfortbildungsschulen / von Johannes Meyer. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1910. – 45 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 410).

Переклад назви: Подальша освіта для дівчат, які закінчили народну школу : внесок у розуміння сучасного стану освіти для дівчат та пропозиції щодо створення шкіл для подальшої обов'язкової освіти дівчат. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 410).

318. **Mittenzwey, L.** Die Pflege der Individualität in der Schule / von L. Mittenzwey. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1905. – 56 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 61).

Переклад назви: Підтримка розвитку індивідуальності в школі. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 61).

319. **Natorp, P.** Gasammelte Abhandlungen zur Sozialpädagogik. 1 Abteilung. Historisches / von Paul Natorp. – Stuttgart : Fr. Frommanns Verlag (E. Hauff), 1907. – VI, 510 S.

Переклад назви: Збірник наукових праць з соціальної педагогіки. Відділ 1. Історичний.

320. **Pabst, A.** Moderne Erziehungsfragen : 25 Aufsätze, Vorträge und Studien über deutsche und ausländische Schulen. / von A. Pabst. – Osterwieck ; Leipzig : Verlag von A. W. Zickfeldt, 1911. – 206 S.

Переклад назви: Питання сучасного виховання : 25 доповідей, лекцій і досліджень особливостей розвитку німецької й зарубіжної школи.

321. **Pädagogischer Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : mit kritischen Erläuterungen versehen / Herausgegeben unter der Redaction von Dr. Gustav Adolf Lindner. VI. Band. **Diesterweg, F. A. W.** Rheinische Blätter : Mit einer Einleitung : F. A. W. Diesterweg / von F. A. W. Diesterweg ; ausgewählt und mit Einleitung versehen von A. Ghr. Jessen. – 2-te Auflage. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, Buchhandlung für pädagogische Literatur, 1879. – XXXIX, 293 S.

Переклад назви: Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 6. Рейнські листки : зі вступом : Ф. А. В. Дістервег.

322. **Rein, W.** Jenaer Seminarbuch : Festschrift zum 50. Semester des Päd. Universitäts-Seminars : XIV Bd. der Mitteilungen aus dem Päd. Universitäts-Seminar / unter W. Rein. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1911. – VIII, 314 S.

Переклад назви: Єнська семінарська книга : ювілейний збірник з нагоди 50-го семестру педагогічного семінару Єнського університету. Том 14. Тези педагогічного семінару Єнського університету.

323. **Rein, W.** Pädagogische Studien. Heft 1. Herbart's Regierung, Unterricht und Zucht / von Wilhelm Rein ; dargestellt und in ihrem Verhältnis zueinander besprochen von Wilhelm Rein. – 3-te Auflage. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichler' Witwe & Sohn, 1881. – 52 p.
Переклад назви: Педагогічні дослідження. Випуск 1. Герbartівське управління, викладання і дисципліна.
324. **Rein, W.** Pädagogische Studien. Heft 5. **Just Karl S.** Die Fortbildung der kantischen Ethik durch Herbart : eine von der philosophischen Fakultät in Leipzig gekrönte Preisschrift / Herausgegeben von Wilhelm Rein. – Eisenach : Verlag von J. Bacmeister, 1876. – 39 S.
Переклад назви: Педагогічні дослідження. Випуск 5. Розвиток кантівської етики в працях Гербарта : праця удостоєна нагороди філософського факультету в Лейпцигу.
325. **Rein, W.** Pädagogische Studien : neue Folge. XXIX Jahrgang / Gegründet von W. Rein ; herausgegeben vom M. Schilling. – Dresden ; Blasewitz : Verlag von Bleyl & Kaemmerer (O. Schambach), 1908. – IV, 456 S.
Переклад назви: Педагогічні дослідження : нова серія. Випуск 29.
326. **Reiser, H.** Erziehung und Unterricht : Abhandlungen und Erörterungen über die wichtigsten Fragen aus dem Gebiete der Pädagogik, Methodik, Didaktik, über den Musikunterricht und aus dem Berufsleben des Lehrers überhaupt / von Heinrich Reiser. – Abd. 2, unveränderter. – Aarau : Druck und Verlag von H. R. Sauerländer, 1872. – VIII, 489 S.
Переклад назви: Виховання й навчання : наукові статті та дискусії щодо найважливіших питань педагогіки, методики викладання, дидактики, розроблення уроків з музичного мистецтва, професійної діяльності вчителів.
327. **Richter, A.** Die geistige Bewegung der Gegenwart. T. 2. Die Persönlichkeit als geistiges Lebensideal / von A. Richter. – Langensalza : Herman Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1910. – 123 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 371).
Переклад назви: Духовний поступ в умовах сьогодення. Частина 2. Особистість як духовний життєвий ідеал. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 371).

328. **Schleinitz, O.** Darstellung der Herbartschen Interessenlehre / Otto Schleinitz. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1901. – 35 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begründet von Friedrich Mann ; Heft 170).
Переклад назви: Виклад основних положень гербартівської теорії інтересу. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 170).
329. **Schmollers Jahrbuch** für Gesetzgebung, Verwaltung und Volkswirtschaft im Deutschen Reiche. 41 Jahrgang. Viertes Heft / Herausgegeben von Gustaw Schmoller. – München ; Leipzig : Verlag von Duncker & Humblot, 1917 (Altenburg : Pierersche Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co). – V, 603 S.
Переклад назви: Щорічник з проблем законотворення, управління та народного господарства в Німецькому Рейху. Випуск 41. Чатина 4.
330. **Schulze, O.** Beruf und Berufswahl / von Otto Schulze. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1898. – 22 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 103).
Переклад назви: Професія та вибір професії. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 103).
331. **Schuppe, W.** Grundriss der Erkenntnistheorie und Logik / von Wilhelm Schuppe. – Berlin : R. Gaertners Verlagsbuchhandlung, 1894. – VIII, 186 S.
Переклад назви: Нариси з гносеології та логіки.
332. **Sully, J.** Untersuchungen über die Kindheit : Psychologische Abhandlungen für Lehrer und gebildete Eltern / von Dr. Joseph Sully, Professor Philosophie am University College in London, früher Professor der Pädagogik am College of Preceptors daselbst ; mit Erlaubnis des Verfassers aus dem Englischen übertragen und mit Anmerkungen versehen von Joseph Stimpfl, Rgl. Seminarlehrer in Bamberg ; einzige autorisierte Übersetzung. – 3-te, verbesserte Auflage. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1909. – VIII, 343 S. : mit 121 Abbildungen im Text. – Bibliographie : S. 340–343 [52 Quelle].
Переклад назви: Дослідження дитинства : психологічні трактати для вчителів та освічених батьків.

333. **Vogel, P.** Fichtes philosophisch-pädagogische Ansichten in ihrem Verhältnis zu Pestalozzi / von Paul Vogel. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1907. – 175 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 300).
Переклад назви: Філософсько-педагогічні погляди Й. Г. Фіхте щодо ідей Й. Г. Песталоцці. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 300).
334. **Weller, H. E.** Die kindlichen Spiele in ihrer pädagogischen Bedeutung bei Locke, Jean Paul und Herbart / von Dr. phil. [Hugo Ewald] Weller, Schuldirektor. – Langensalza : [Verlag und Druck] Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), Herzogl. Sächs. Hofbuchhändler, 1908. – IV, 199 S. : mit Abgekürzungen. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 320).
Переклад назви: Дитячі ігри та їх педагогічне значення за Локом, Жаном Полем і Гербартом. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 320).
335. **Weltall und Menschheit :** Geschichte der Erforschung der Natur und der Verwertung der Naturkräfte im Dienste der Völker. Erster Band / Herausgegeben von H. Kraemer. – Berlin ; Leipzig ; Wien : Deutsches Verlagshaus Bong and Co, [1902]. – XII, 492 S.: II.
Переклад назви: Всесвіт і людство : історія досліджень природи та використання сил природи на благо народів. Перший том.
336. **Wolf, H.** Staatsbürgerliche Erziehung auf den höheren Schulen insbesondere auf dem Gymnasium / von Heinrich Wolf. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – 45, [1] S. – (Schriften der Vereinigung für staatsbürgerliche Bildung u. Erziehung ; 5).
Переклад назви: Громадянське виховання у вищих загальноосвітніх школах, зокрема в гімназії. – (Праці Товариства громадянської освіти й виховання ; Випуск 5).
337. **Wundt, W.** Reden und Aufsätze / von Wilhelm Wundt. – Leipzig : Alfred Kröner Verlag, 1913. – VI, 397 S.
Переклад назви: Промови та статті.

Розділ 3. ВИРОБНИЧО-ПРАКТИЧНІ ВИДАННЯ

3.1. Практичні поради

338. **Dornblüth, O.** Deutsches Erziehungsbuch : Ratgeber für Eltern und Erzieher / von Otto Dornblüth, Sanitätsrat Dr. med. Otto Dornblüth, Nervenarzt in Wiesbaden. – Wiesbaden : Verlag von J. F. Bergmann, [Druck der Königl. Universitätsdruckerei H. Sturtz A. G., Würzburg.], 1915. – 252 [9] S. – Inhalt in vier Teilen.
Переклад назви: Німецька книга про виховання : poradnik для батьків і вихователів.
339. **Falkenberg, W.** Die Hausaufgaben : Ein Wegweiser für Eltern, Hauslehrer und Gouvernanten / Bearbeitet von Wilhelm Falkenberg. – Dresden : E. Pierson's Verlag, (R. Lincke k. und k. Hofbuchhändler), [1905]. – XV, 287 S.
Переклад назви: Домашні завдання : путівник для батьків, домашніх учителів і гувернанток.
340. **Gscheidlen, Em.** An der Werkbank : Anleitung zur Handfertigkeit mit besonderer Berücksichtigung der Herstellung physikalischer Apparate : Für mittlere und reife Schüler / von Prof. Em. [Emanuel] Gscheidlen. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – 60 S. : mit 120 Figuren im Text und 44 Tafeln. – Inhaltsangabe : Einleitung ; 1. Rie Wertstatt ; 2. Werkzeug ; 3. Material ; 4. Die Bearbeitung des Materials ; 5. Entwürfe ; 6. Abbildungen- bzw. Werkzeugzeichnisse ; 7. Verzeichnis der Tafeln. – (Dr. Bastian Schmid's naturwissenschaftliche Schülerbibliothek ; 13).
Переклад назви: За верстаком : керівництво з розвитку навичок ручної праці з описом обладнання : для середньої і старшої школи.
341. **Gulbins, H.** Ratgeber bei Einrichtung von Mittelschulen in kleineren Städten nebst Versuch eines vollständigen Lehrplans / von Hermann Gulbins. – Frankfurt am Main : Verlag von Moritz Diesterweg, (Altenburg : Piererschen Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co.), 1912. – 101 S.
Переклад назви: Poradnik з організації діяльності середніх шкіл у невеликих містах і розроблення навчальних планів.
342. **Hirsch, M.** Volkshochschulen : Ihre Ziele, Organisation, Entwicklung, Propaganda / von Max Hirsch, Generalsekretär der Volkshochschule Humboldt-Akademie. – Berlin : Druck und Verlag von Georg Reimer, 1991. – 32 S.

Переклад назви: Народні вищі школи : цілі, організація, розвиток, популяризація.

343. **Neumayer, G.** Anleitung zu wissenschaftlichen Beobachtungen auf Reisen. Bd. II. Landskunde, Statistik, Heilkunde, Landwirtschaft, Botanik, Anthropologie, Ethnographie, Linguistik, Zoologie, das Mikroskop und der Photographischer Apparat u. s. w. / von Georg Neumayer (Hydrograph der Kaiserlichen Admiralität), P. Ascherson, A. Meitzen, Dr. A. Gärtner, A. Orth, L. Wittmack [u. a.] – 2-te, völlig umgearbeitete und vermehrte Auflage in zwei Bänden. – Berlin : Verlag von Robert Oppenheim, 1888. – 627 S. : mit zahlreichen Holzschnitten und zwei Lithogr. Tafeln. – Nachweis literarischer Hilfsmittel. : S. 626.

Переклад назви: Керівництво з проведення наукових спостережень під час подорожей. Том 2. Країнознавство, статистика, медицина, сільське господарство, ботаніка, антропологія, лінгвістика, зоологія, мікроскоп і фотоапарат та ін.

344. **Rabes, O.** Hinaus ins Freie! : Anleitung zum Beobachten unserer heimischen Tiere und Pflanzen / von O. Rabes. – Leipzig : Verlag von Quelle und Meyer, 1917. – 172 S.

Переклад назви: Мерщій на відкритий простір! Керівництво зі здійснення спостережень за тваринами й рослинами нашої Батьківщини.

345. **Reyer, E.** Entwicklung und Organisation der Volksbibliotheken / von Eduard Reyer. – Leipzig : Wilhelm Engelmann, 1893. – 116 S.

Переклад назви: Розвиток і організація роботи народних бібліотек.

346. **Schnell, F.** Zur Pädagogik der That : praktische Punkte der Erziehung und Bildung, nebst einem Anhang, Schulgesetze betreffend / von Ferdinand Schnell. – Berlin : Nicolai'sche Verlagsbuchhandlung, 1864. – [264] S. – Anhang, Schulgesetze betreffend : S. 3–88.

Переклад назви: Про педагогіку дії : практичні аспекти виховання й навчання з додатком законів про шкільну освіту.

347. **Schumacher, T.** Mütterchens Hilfstruppen : eine hübsche Geschichte und Anleitung, wie Knaben und Mädchen im Haushalte helfen können / von Tony Schumacher. – 3-te Auflage. – Stuttgart : Verlag von Leon & Müller, 1895. – IV, 184 S.

Переклад назви: Мамині помічники : історії та поради, як хлопчики та дівчатка можуть допомогти по господарству.

3.2. Практичні посібники

348. **Bühlmann, J.** Eine Schulreise in Deutschland : Ein Beitrag zur Kenntniß der Schulzustände der Gegenwart : für Lehrer, Schulfreunde, Schul- und Gemeindebehörden / von Josef Bühlmann. – Zürich : Verlags-Magazin, 1873. – 191, [1] S. : mit 4 Tafeln Abbildungen.

Переклад назви: Шкільна подорож до Німеччини : внесок у пізнання шкільних умов сучасності : для вчителів, друзів школи, шкільних та громадських органів управління.

349. **Der Lotse** : ein Führer für das Zeichnen in der Volksschule. – 2-te, verbesserte Auflage. – Leipzig : Alfred Hahns Verlag, 1914 (Druck von C. Grumbach). – 103 S.

Переклад назви: Провідник : путівник для малювання в народній школі.

350. **Die Praxis der Herbartianer** : Der Ausbau und gegenwärtige Stand der Herbartischen Pädagogik übersichtlich und systematisch geordnet und zusammengestellt nebst zahlreichen Unterrichtsbeispielen und Musterlektionen : Zugleich ein Kommentar zu des Verfassers Werk: «Vollständige Darstellung der Lehre Herbarts a.» (1. Band der «Klassiker der Pädagogik») : Ein theoretisch-praktisches Hilfsbuch zum Studium der wissenschaftlichen Pädagogik : Für Lehrer, Leiter und Freunde der Schule aus Herbartischen Quellen / Bearbeitet und herausgegeben von Ernst Wagner. – 4-te Auflage. – Langensalza : Schulbuchhandlung von F. G. L. Gressler, 1888. – VI, 305 S.

Переклад назви: Практика герbartіанців : становлення і сучасний розвиток педагогіки Гербарта : зібрано, систематизовано й упорядковано зразки уроків і лекцій разом з коментарями до наукової праці «Повний виклад вчення Гербарта» (Класики педагогіки. Том 1) : теоретико-практичний посібник з наукової педагогіки : для вчителів, директорів та всіх небайдужих до розвитку школи на основі вчення Гербарта.

351. **Fischer, A. S.** Der Kindergarten : Theoretisch-praktisches Handbuch / von A. S. Fischer, Director der ersten Privat Bildungsanstalt für Kindergarterinnen in Wien. – 5-te verbesserte Aufl. – Erlase des hohen k. k. Ministeriums für Kultur und Unterricht vom 5. Septmber 1900, Z. 24.315,

zum Unterrichtsgebrauch in den Bildungskursen für Kindergärtnerinnen, sowie an Lehre und Lehrerinnen-Bildungsanstalten mit deutscher Unterrichtssprache allgemein zugefallen. – Wien : Alfred Hölder, k. u. k. Hof- und Universitäts-Buchhändler, Rothenturmstraße, 15. 1900. – IV, 182 S. : (mit 2 Holzsschnitten 28 lithographierten Tafeln). – Literatur : S. 178.

Переклад назви: Дитячий садок : теоретико-практичний посібник.

352. **Fraenkel, M.** Die doppelhändige Ausbildung und ihr Wert für Schule und Staat : Mit Berücksichtigung der Vorteile der Steilschrift. / von Dr. med. Manfred Fraenkel, Charlottenburg ; Nebst einem praktisch-didaktischen Teil «Zur doppelhändigen Ausbildung» von Stadt- und Kreisschulinspektor F. Tromnau, Königsberg. – Zweite Aufl. – Berlin : Verlagsbuchhandlung von Richard Schoetz, Wilhelmstr.10, 1915. – VI, 150 S. : mit 33 Abbildungen im Text und 3 Tafeln. – Literaturverzeichnis : S. 148–150.

Переклад назви: Дворучне навчання та його значення для школи і держави : з урахування переваг типу шрифту. З практично-дидактичними додатком «Для навчання двома руками».

353. **Hartmann, B.** Die Analyse des kindlichen Gedankenkreises als die naturgemässe Grundlage des ersten Schulunterrichts : Ein Beitrag zur Volksschulpraxis / von Schulrat Dr. Phil. Berthold Hartmann, Königl. Bezirksschulinspektor zu Kamenz (Sachsen), vor dem Direktor der höheren und mittleren Bürgerschule zu Annaberg im Erzgebirge) ; Vorwort zur [anderen] und sechsten Auflage des Verfassers. – 6-te, verbesserte Auflage. – Frankfurt a. M. ; Leipzig : Kesselringsche Hofbuchhandlung Verlag (E. v. Mayer), 1913. – VIII, 240 S.: Literatur-Nachweis : S. 229–232 ; Sach- und Namenverzeichnis : S. 231–240.

Переклад назви: Аналіз дитячого кола думок як природна основа навчання під час першого року в школі : внесок у практику народної школи.

354. **Hippius, A.** Der Kinderarzt als Erzieher : Praktisches Handbuch für Eltern, Ärzte und Lehrer / von A. Hippius. – München : E. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung (Oskar Beck), 1909. – 324 S.

Переклад назви: Педіатр як вихователь : практичний посібник для батьків, лікарів і вчителів.

355. **Hohmann, L.** Pädagogisches Handbuch für die Vor- und Fortbildung der Lehrer und Lehrerinnen. Bd. 1. Pädagogische Psychologie : dargestellt unter Berücksichtigung der übrigen Grundwissenschaften der Pädagogik sowie ihrer Grenzwissenschaften / Herausgegeben von Ludwig Hohmann. – Breslau : Ferdinand Hirt; Königliche Universitäts- und Verlags-Buchhandlung, 1906. – 468 S. : mit 22 Abbildungen im Text.
Переклад назви: Посібник-довідник з педагогіки для підготовки та професійного розвитку вчителів і вчительок. Том 1. Педагогічна психологія у контексті міждисциплінарності.
356. **Huxley, T. H.** T. H. Huxley's Leitfaden für practische Biologie / von T. H. Huxley ; mit Bewilligung des Verfassers in das deutsche Uebertragen von Oskar Thamhayn. – Stuttgart : Verlag von Ferdinand Enke, 1881. – XI, 208 S.
Переклад назви: Посібник з практичної біології.
357. **Klencke, H.** Schul-Diätetik : praktische Gesundheitspflege in Schulen und Gesundheitslehre für Knaben und Mädchen in der Schulzeit : ein Buch für Unterrichtsbehörden, Schulvorstände, Lehrer und Eltern / von Hermann Klencke. – Leipzig : Verlag von Eduard Kummer, 1871. – VI, 235 S.
Переклад назви: Шкільна дієтологія : практична охорона здоров'я в школі та теорія здоров'я дітей шкільного віку : книга для представників органів державного управління освітою, членів шкільних рад, вчителів і батьків.
358. **Koenig, R.** Abriß der deutschen Litteraturgeschichte : ein Hilfsbuch für Schule und Haus / Bearbeitet von Robert Koenig. – 2-te, verbesserte Auflage. – Bielefeld ; Leipzig : Verlag von Velhagen & Klasing, 1891. – VIII, 198, [2] S.: mit 10 Beilagen und 50 Abbildung im Texte.
Переклад назви: Нариси з історії німецької літератури : практичний посібник для школи і дому.
359. **Loewenberg, J.** Geheime Miterzieher : Studien und Plaudereien für Eltern und Erzieher / J. Loewenberg. – 5-te Auflage. – Hamburg : Verlag Dr. Ernst Schultze, 1906. – 201, [4] S.
Переклад назви: Негласні співвихователі : заняття та бесіди для батьків і вихователів.

360. **Müncb, W.** Geist des Lehramts : eine Einführung in die Berufsaufgabe der Lehrer an höheren Schulen / von Wilhelm Müncb. – 2-te verbesserte Auflage. – Berlin : Druck und Verlag von Georg Reimer, 1905. – 318 S.
Переклад назви: Дух вчительської професії : роз'яснення завдання для вчителя вищої загальноосвітньої школи.
361. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Bd. I. **Pestalozzi**, Wie Gertrud ihre Kinder lehrt / Bearbeitet und mit Erläuterungen versehen von Albert Richter ; herausgegeben von Karl Richter. – 5-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, 1894. – 210 S.
Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 1. Песталоцці. Як Гертруда вчить своїх дітей.
362. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Bd. II. Abt. 1. **Salzmann**. Noch etwas über Erziehung / Herausgegeben von Karl Richter ; bearbeitet und mit Erläuterungen versehen von Karl Richter. – 3-te, verbesserte Auflage. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, [1874?]. – 141, [3] S.
Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 2. Відділ 1. Дещо про виховання.
363. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Bd. II. Abt. 2. **Salzmann**. Ameisenbüchlein oder Anweisung zu einer vernünftigen Erziehung der Erzieher / Herausgegeben von Karl Richter ; bearbeitet und mit Erläuterungen versehen von Karl Richter. – 6-te, durchgesehne vermehrte Auflage. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, [1877?]. – 112 S.
Переклад назви: Педагогічна бібліотека: зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 2. Відділ 2. Мурашина книга або настанови щодо розумного виховання вихователів.
364. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit, Bd. II, Abt. 3. **Salzmann**. Ueber die wirksamsten Mittel, Kindern Religion beizubringen / von Karl Richter ; bearbeitet und mit Erläuterungen versehen von Karl Richter. –

3-te, verbesserte Auflage. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, [1872?]. – 192 S.

Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 2. Відділ 3. Про найефективніші засоби релігійного навчання дітей.

365. **Pädagogische Bibliothek** : Eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. IV. Band. **Campe, J. H.** Theophron. Oder der erfahrene Rathgeber für die unerfahrene Jugend / Herausgegeben von Karl Richter ; Mit Einleitung und Anmerkungen versehen von Karl Richter. – Wien : Verlag von Carl Graeser, 1880. – XXIV, 296 S.

Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 4. Теофрон або досвідчений радник для недосвідченої молоді.

366. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Bd. VII. **Pestalozzi**, Lienhard und Gertrud / Bearbeitet und mit Erläuterungen versehen von Karl Richter. – 5-te Auflage, durchgesehene und vermehrte. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, 1893. – 202 S.

Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 7. Песталоцці. Лінгард і Гертруда.

367. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Volker : mit kritischen Erläuterungen versehen / Herausgegeben unter der Redaction von Dr. Adolf Lindner. Band. 3 : Wie Gertrud ihre Kinder lehrt : Mit einer Einleitung : Johann Heinrich Pestalozzi's Leben, Werke und Grundsätze / Johann Heinrich Pestalozzi ; Einleitung und Commentar von Karl Riedel. – Aufl. 2. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, Buchhandlung für pädagogische Literatur, 1890. – СII, 198, [2] S.

Переклад назви: Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 3. Як Гертруда вчить своїх дітей : зі вступом про життя, творчість та основні принципи Й. Г. Песталоцці.

368. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : mit kritischen Erläuterungen versehen, Band VIII. **Marcus Fabius Quintilianus**. Rednerische Unterweisungen / Herausgegeben

unter der Redaction von Gustav Adolf Lindner ; bearbeitet von G. A. Lindner. – Wien : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, 1881. – XXXVI, 241 S.

Переклад назви: Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 8. Марк Фабій Квінтіліан. Настанови з ораторського мистецтва.

369. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker. Mit Kritischen Erläuterungen versehen. Band IX. Roger Ascham's Schulmeister, mit einer Einleitung : R. Ascham's Leben und Wirken / Einleitung, Übersetzung und Commentar von Josef Holzamer / Herausgegeben unter der Redaction von Dr. Gustav Adolf Lindner. – Wien : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, 1881. – 170, [2] S.

Переклад назви: Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 9. Наставник Роджера Ашама, зі вступом : життя й діяльність Р. Ашама.

370. **Praxis der Erziehungsschule** . Bd. 18 / Herausgegeben von Karl Just. – Altenburg : Verlagshandlung H. A. Pierer, 1904. – [96] S.

Переклад назви: Практика виховання в школі. Том 18.

371. **Prüfer, J.** Theorie und Praxis in der Erziehung : ein Buch zur Vertiefung pädagogischen Denkens / von Johannes Prüfer. – Leipzig : Verlag von Julius Klinkhardt, (Buchdruck von Julius Klinkhard in Leipzig), 1917. – VI, 88 S.

Переклад назви: Теорія і практика виховання : книга для поглиблення педагогічного мислення.

372. **Raaf, H. de.** Die Elemente der Psychologie : anschaulich entwickelt und auf die Pädagogik angewandt / von H. de Raaf ; aus dem Holländischen übersetzt von W. Rheinen. – 2-te verbesserte Auflage. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1901. – VIII, 132 S.

Переклад назви: Елементи психології : розроблено й застосовно в педагогіці.

373. **Rassfeld, K.** Grundriss der Pädagogik für Lehrerinnen-Bildungsanstalten und zum Selbstunterricht / von Karl Rassfeld und Hermann Wendt. – 2-te, vermehrte und verbesserte Auflage. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1907. – X, 411 S.

Переклад назви: Загальні основи педагогіки для вчителів закладів освіти та для самонавчання.

374. **Rein, W.** Theorie und Praxis des Volksschulunterrichts nach Herbartischen Grundsätzen : ein theoretisch-praktischer Lehrgang für Lehrer und Lehrerinnen sowie zum Gebrauch an Seminaren. Das erste Schuljahr / Bearbeitet von W. Rein, A. Pickel und E. Scheller. – 7-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Heinrich Bredt, 1903. – VII, 464 S.
Переклад назви: Теорія і практика викладання в народній школі на основі принципів педагогіки Гербарта : теоретико-практичний курс для вчителів і вчительок для використання під час семінарів. Перший рік навчання.
375. **Rein, W.** Theorie und Praxis des Volksschulunterrichts nach Herbartischen Grundsätzen : ein theoretisch-praktischer Lehrgang für Lehrer und Lehrerinnen sowie zum Gebrauch in Seminaren. Das zweite Schuljahr / Bearbeitet von W. Rein, A. Pickel und E. Scheller. – 5-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Heinrich Bredt, 1907. – VII, 208 S.
Переклад назви: Теорія і практика викладання в народній школі на основі принципів педагогіки Гербарта : теоретико-практичний курс для вчителів і вчительок для використання під час семінарів. Другий рік навчання.
376. **Rein, W.** Theorie und Praxis des Volksschulunterrichts nach Herbartischen Grundsätzen : ein theoretisch-praktischer Lehrgang für Lehrer und Lehrerinnen sowie zum Gebrauch in Seminaren. Das dritte Schuljahr / Bearbeitet von W. Rein, A. Pickel und E. Scheller. – 5-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Heinrich Bredt, 1901. – VIII, 256 S.
Переклад назви: Теорія і практика викладання в народній школі на основі принципів педагогіки Гербарта : теоретико-практичний курс для вчителів і вчительок для використання під час семінарів. Третій рік навчання.
377. **Rein, W.** Theorie und Praxis des Volksschulunterrichts nach Herbartischen Grundsätzen : ein theoretisch-praktischer Lehrgang für Lehrer und Lehrerinnen sowie zum Gebrauch in Seminaren. Das vierte Schuljahr / Bearbeitet von W. Rein, A. Pickel und E. Scheller. – 3-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Heinrich Bredt, 1892 (Leipzig–Reudnitz : Druck von Oswald Schmidt). – VIII, 263 S.
Переклад назви: Теорія і практика викладання в народній школі на основі принципів педагогіки Гербарта : теоретико-практичний курс для вчителів і вчительок для використання під час семінарів. Четвертий рік навчання. – 3-тє видання

378. **Rein, W.** Theorie und Praxis des Volksschulunterrichts nach Herbartischen Grundsätzen : ein theoretisch-praktischer Lehrgang für Lehrer und Lehrerinnen sowie zum Gebrauch in Seminaren. Das vierte Schuljahr / Bearbeitet von W. Rein, A. Pickel und E. Scheller. – 4-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Heinrich Bredt (Leipzig : Druck von Oswald Schmidt), 1911. – VIII, 335 S.
Переклад назви: Теорія і практика викладання в народній школі на основі принципів педагогіки Гербарта : теоретико-практичний курс для вчителів і вчительок для використання під час семінарів. Четвертий рік навчання. – 4-те видання
379. **Rein, W.** Theorie und Praxis des Volksschulunterrichts nach Herbartischen Grundsätzen : ein theoretisch-praktischer Lehrgang für Lehrer und Lehrerinnen sowie zum Gebrauch in Seminaren. Das fünfte Schuljahr / Bearbeitet von W. Rein, A. Pickel und E. Scheller. – 3-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Heinrich Bredt, (Leipzig : Druck von Pöschel und Trepte), 1897. – VIII, 250 S.
Переклад назви: Теорія і практика викладання в народній школі на основі принципів педагогіки Гербарта : теоретико-практичний курс для вчителів і вчительок для використання під час семінарів. П'ятий рік навчання.
380. **Rein, W.** Theorie und Praxis des Volksschulunterrichts nach Herbartischen Grundsätzen : ein theoretisch-praktischer Lehrgang für Lehrer und Lehrerinnen sowie zum Gebrauch in Seminaren. Das sechste Schuljahr / Bearbeitet von W. Rein, A. Pickel und E. Scheller. – 3-te Auflage. – Namburg : Verlag von Heinrich Bredt, (Lippert und Co. (G. Patz'sch Buchdr.), 1900. – VIII, 182 S. : 2 Tabl.
Переклад назви: Теорія і практика викладання в народній школі на основі принципів педагогіки Гербарта : теоретико-практичний курс для вчителів і вчительок для використання під час семінарів. Шостий рік навчання.
381. **Sallwürk, E. v.** Die didaktischen Normalformen / von Ernst von Sallwürk. – 3-te Auflage. – Frankfurt a. M. : Verlag von Moritz Diesterweg, 1906. – 167 S.
Переклад назви: Форми організації навчання.
382. **Sammlung der bedeutendsten** pädagogischen Schriften aus alter und neuer Zeit : mit Biographien, Erläuterungen und Erklärenden Anmerkungen. Band 35. **Johann Amos Comenius'** Mutterschule oder Über die fürsorgliche Erziehung der Jugend in den sechs ersten Lebensjahren / Herausgegeben von J. Gansen, A. Keller, Bernh. Schulz ; aus dem Lateinischen übersetzt und mit einer Einleitung und erklärenden Anmerkungen versehen von Schulrat

W. Altemöller. – Paderborn : Druck und Verlag von Ferdinand Schöningh, 1910. – 120 S. – Inhaltsübersicht : I. Einleitung, fünf Teile.

Переклад назви: Зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів : з біографіями та роз'ясненнями. Том 35. Материнська школа Яна Амоса Коменського, або Про турботливе виховання дітей перших шести років життя.

383. **Sassenfeld, M.** Aus dem Luftmeer : meteorologische Betrachtungen für mittlere und reife Schüler / von Max Sassenfeld. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – IV, 183 S. : Mit 40 Abbildungen. – (Dr. Bastian Schmid's naturwissenschaftliche Schülerbibliothek ; 17).

Переклад назви: З повітряного моря : метеорологічні спостереження для учнів середньої та старшої школи.

384. **Schiller, H.** Handbuch der praktischen Pädagogik für höhere Lehranstalten / von Herman Schiller. – Aufl 2, umgearbeitete und vermehrte. – Leipzig : O. R. Reisland, 1904. – 750 S.

Переклад назви: Посібник з практичної педагогіки для вищих навчальних закладів.

385. **Schreibers Anleitung** zum Vorzeichnen für Eltern und Lehrer. Geographischer Bilder. – Esslingen ; München : Verlag von J. F. Schreiber, 1914. – 16 S.

Переклад назви: Керівництво з малювання для батьків і вчителів. Зображення географічних об'єктів.

386. **Scupin, E.** Bubis erste Kindheit : ein Tagebuch über die geistige Entwicklung eines Knaben während der ersten drei Lebensjahre / von Ernst und Gertrud Scupin. – Leipzig : Th. Grieben's Verlag (L. Fernau), 1907. – IV, 263 S. : Mit vier Portrats und Nachbildungen von Kinder Zeichnungen.

Переклад назви: Раннє дитинство хлопчика : щоденник психічного розвитку хлопчика перших трьох років життя.

387. **Seidel, R.** Arbeitsschule, Arbeitsprinzip und Arbeitsmethode / von Robert Seidel. – 2-te, verbesserte Auflage; von der Arbeitsunterricht, eine soziale und pädagogische Notwendigkeit, zugleich eine Kritik der gegen ihn erhobenen Einwände. – Zürich : Art. Institut Orell Füßli, 1910. – XII, 130 S.

Переклад назви: Трудова школа, трудовий принцип і методи трудового навчання.

388. **Siebs, Th.** Deutsche Bühnenaussprache : nach den beratungen zur ausgleichenden regelung der deutschen bühnenaussprache die im april 1898 in Berlin unter mitwirkung der herren graf von Hochberg, freiherr von Ledebur, dr. Tempelty, prof. dr. Sievers, prof. dr. Luick, prof. dr. Siebs, und nach den ergänzenden verhandlungen, die im märz 1908 in Berlin mit der Genossenschaft Deutscher Bühnenangehöriger stattgefunden haben / Bearbeitet von Teodor Siebs. – 10-te Auflage, 10–12 Tausend den Gesang berücksichtigend und mit Aussprachewörterbuch. – Bonn : Verlag Albert Ahn, 1912. – 252 S. – Auf Veranlassung des Deutschen Bühnenvereins und der Genossenschaft Deutscher Bühnenangehöriger

Переклад назви: Німецьке сценічне мовлення : після консультацій щодо узгодження та врегулювання вимог до сценічного мовлення в квітні 1898 р. в Берліні за участю графа фон Хохберга, барона фон Ледебур, доктора Темпельті, професора, доктора Сіверса, професора, доктора Луїка, професора, доктора Сібса та після додаткових нарад з членами Німецької професійної спілки діячів сцени у березні 1908 р. в Берліні.

389. **Trausel, H.** Handfertigungsarbeiten für Knaben / von Heinrich Trausel. – Wien ; Prag ; Leipzig : Schulwissenschaftlicher Verlag A. Haase, [1907]. – [35] S. ; 3 Pl. – Sonderdruck aus der Arbeitskunde von Norbert Ladenbauer.

Переклад назви: Ручна праця для хлопчиків.

390. **Tugendreich, G.** Die Mutter- und Säuglingsfürsorge : kurzgefasstes Handbuch. II Hälfte. 1. Teil / von Gustav Tugendreich ; mit beiträgen von J. F. Landsberg und W. Weinberg. – Stuttgart : Verlag von Ferdinand Enke, 1909. – [148] S.

Переклад назви: Догляд за матерями та немовлятами : короткий посібник. Том 2. Частина 1.

3.3. Методичні рекомендації

391. **Ade, F.** Methodischer Lehrgang für den Gesangunterricht in Schuljahr 1/4 im Anschluß an den Lehrplan für die Grundschule / von Friedrich Ade ; Herausgegeben vom Mürttembergischen Lehrerverein. – Stuttgart : Berthold & Schwedtner Verlag, [191–?]. – 15, [1] S.

Переклад назви: Курс уроків співу з методичними коментарями щодо викладання на 1–4 роках навчання в основній школі.

392. **Budde, G.** Die Theorie des fremdsprachlichen Unterrichts in der Herbart'schen Schule : Eine historisch-kritische Studie : nebst einem Vorschlag zu einer Neugestaltung des gesamten fremdsprachlichen Unterrichts nach einem einheitlichen Prinzip / von Gerhard Budde, Professor am Lyceum I in Hannover. – Hannover ; Leipzig : Hahn'sche Buchhandlung, (Buchdruckerei Friedrich Culemann), 1907. – VIII, 154 S.
Переклад назви: Теорія навчання іноземних мов у школі Гербарта : історико-критичний аналіз : разом із проєктом перебудови викладання іноземних мов за єдиним принципом.
393. **Brzoska, H. G.** Die Notwendigkeit pädagogischer Seminare auf der Universität und ihre zweckmässige Einrichtung / von Henrich Gustav Brzoska ; herausgegeben von Wilhelm Rein. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1887 (Druck von Metzger & Wittig). – XVI, 316 S.
Переклад назви: Необхідність педагогічних семінарів в університеті та їх практичне впровадження.
394. **Comenius, J. A.** Des J. A. Comenius Informatorium der Mutterschule : für den Schulgebrauch herausgegeben, mit Einleitung und Anmerkungen versehen / J. A. Comenius ; herausgegeben, mit Einleitung und Anmerkungen versehen von Dr. L. Voss (Direktor der Reiserin-Augusta-Schule (Lyzeum mit Oberlzzeum und Studienanstalt) zu Köln). – 2-te, durchgesehene Auflage. – Breslau : Ferdinand Hirt, Königliche Universitäts- und Verlagsbuchhandlung, Königsplatz 1, Druck von W. Schulze in Alsleren in a. S., 1913. – 56 S. : mit Anmerkungen zum Text ; S. 46–56. – (Schriften hervorragender Pädagogen für Seminaristen und Lehrer ; Neunzehntes Heft).
Переклад назви: Інформаторій материнської школи Я. А. Коменського : адаптовано для використання в школі, зі вступом та примітками. – (Праці видатних педагогів для семінаристів і вчителів ; Випуск 19).
395. **Comenius, J. A.** Mutterschule : mit einer Einleitung / J. A. Comenius ; herausgegeben von Albert Richter. – 3-te Auflage. – Leipzig : Friedrich Brandstetter, 1910 (Druck von Oscar Brandstetter). – 88 S. – (Neudrucke Pädagogischer Schriften ; VIII). – Перша кн. конволюта.
Переклад назви: Материнська школа : зі вступом.
396. **Francke, A. H.** Kurzer und einfältiger Unterricht : mit einer Einleitung / von August Hermann Francke ; herausgegeben von Albert Richter. – Leipzig : Friedrich Brandstetter, (Druck von Hesse & Becker), 1892. – 87 S. –

(Neudrucke Pädagogischer Schriften / Herausgegeben von Albert Richter X). – Третя кн. конволюта.

Переклад назви: Коротке й просте навчання : зі вступом.

397. **Glöckel, O. F.** Die Wehrhaftmachung der Jugend / vom Reichsratsabgeordneten Otto Friedrich Glöckel. – Wien : Verlag des Zentralvereins der Wiener Lehrerschaft, [1916] (Druck von T. R. Rödiger & Sohn). – IV, 25 S. – (Kleine Wiener Lehrerbibliothek ; 6).

Переклад назви: Військовий обов'язок молоді. – (Мала Віденська бібліотека вчителя ; Випуск 6).

398. **Grünberg, M.** Kritische Darstellung der bestehenden Handelshochschulen in den Hauptkulturländern Europas / von M. Grünberg ; mit einem Vorworte von H. Nicklisch. – Leipzig : Verlag von Carl Ernst Poeschel, 1910. – 47 S.

Переклад назви: Критичні зауваження щодо діяльності вищих шкіл торгівлі у висококультурних країнах Європи.

399. **Herold, T.** Moderne Literatur und Schule : Mit einem Verzeichnis literarisch wertvoller Prosabücher / von Dr. Theodor Herold. – 4. bis 8. Laufend. – Leipzig : Max Helle Verlag, 1909. – 43, [1] S.

Переклад назви: Сучасна література і школа : з описом цінних літературних джерел у прозі.

400. **Hundert psychologische Schulversuche** mit Angabe der Apparate / Zusammengestellt von Aloise Höfler und Stephan Witasek. – 2-te, sehr vermehrte Auflage. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1903. – VIII, 44 S. : mit 14 Abbildungen.

Переклад назви: Сто психологічних експериментів у школі з описом апарату досліджень.

401. **Knauber, A.** Die Herbart-Zillerschen Formalstufen : Anregungen und Winke zur Weiterbildung / von A. Knauber, Königl. Seminarlehrer in Obenkirchen (Reinl.). – Langensalza : Schulbuchhandlung von F. G. L. Greßler, Herzögl. Sächsische Hoflieferantin, [Druck von Julius Betz, Hofbuchdruckerei], 1910. – 33 S. – («Wahlfach» und «Pädagogische Weiterbildung» in der II Lehrerprüfung und im Mittelschulexamen ; Heft 4).

Переклад назви: Формальні етапи навчання за Гербартом-Ціллером : пропозиції і поради щодо продовження професійної освіти.

402. **Kohlhase, F.** Die methodische Gestaltung des erdkundlichen Unterrichts mit besonderer Berücksichtigung der Kultur- bzw. Wirtschaftsgeographie / von Friedrich Kohlhase, Rektor in. Magdeburg. – Langensalza : [Verlag und Druck] Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1905. – 48 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begründet von Friedrich Mann ; Heft 266).
Переклад назви: Методичні засади навчання географії з урахуванням географії культури або економічної географії. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 266).
403. **Lämmel, R.** Die Reformation der nationalen Erziehung / von Rudolph Lämmel ; Mit ein Vorwort von Ernst Mach in Wien. – Zürich : Verlag von E. Speidel, 1910. – 110 S.
Переклад назви: Реформування національного виховання.
404. **Montessori, M.** Selbsttätige Erziehung im frühen Kindesalter : nach den Grundsätzen der wissenschaftlichen Pädagogik methodisch dargelegt / von Dr. Maria Montessori ; Einleitung von Dr. Otto Knapp. – Stuttgart : Verlag von Julius Hoffmann, [Chr. Beltersche Buchdruckerei], [1913]. – VIII, 347 S. : mit 22 Abbildungen.
Переклад назви: Виховання самостійності в ранньому дитинстві : методичні рекомендації на основі принципів наукової педагогіки.
405. **Natorp, P.** Allgemeine Pädagogik in Leitsätzen zu akademischen Vorlesungen / von Paul Natorp. – Marburg : N. G. Elwert'sche Verlagsbuchhandlung, 1905. – IV, 77 S.
Переклад назви: Загальна педагогіка з методичними рекомендаціями до академічних лекцій.
406. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Bd. XVII. Ab. 1. **Pestalozzi**, die Abendstunde eines Einsiedlers / Bearbeitet und mit Erläuterungen versehen von Karl Richter. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, 1885. – 48 S.
Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 17. Відділ 1. Песталоцці. Вечірній час відлюдника.

407. **Perthes, H.** Zur Reform des lateinischehen Unterrichts auf Gymnasien und Realschulen / von Hermann Perthes. – Berlin : Weidmannsche Buchhandlung, 1873. – [22] S. – Separat-Abdruck aus der Zeitschrift für Gymnasialwesen, XXVII Jahrgang.
Переклад назви: Щодо реформи викладання латинської мови в гімназіях і реальних школах. – Окремий передрук із журналу «Гімназійна освіта», Випуск 28.
408. **Perthes, H.** Zur Reform des lateinischehen Unterrichts auf Gymnasien und Realschulen. [Band] II / von Hermann Perthes. – Berlin : Weidmannschen Buchhandlung, 1874. – 30 S. – Separat-Abdruck aus der Zeitschrift für Gymnasialwesen, XXVIII Jahrgang.
Переклад назви: Щодо реформи викладання латинської мови в гімназіях і реальних школах. Том 2. – Окремий передрук із журналу «Гімназійна освіта», Випуск 28.
409. **Pottag, A.** Die ländliche Fortbildungsschule als Arbeits und Erziehungsschule : mit Streiflichtern auf die ländliche Jugendpflege und unter eingehender Berücksichtigung der Knabenhandarbeit / von Alfred Pottag. – Berlin : Union Deutsche Verlagsgesellschaft, [1915]. – 109 S.
Переклад назви: Сільська школа з професійною підготовкою як трудова школа і школа виховання : з висвітленням питань підтримки сільської молоді та з урахуванням особливостей ручної праці хлопчиків.
410. **Reischke, R.** Herbartianismus und Turnunterricht / von Richard Reischke. – Langnsalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1905. – 24 S. – (Pädagogische Magazin : Abhandlungen vom Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften / Begrundet von Friedrich Mann ; Heft 270).
Переклад назви: Гербартіанство та навчання з фізичної культури. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 270).
411. **Rieppel, A. v.** Die Erziehung des Industriearbeiters / von Anton von Rieppel. – Berlin : Buchdruckerei A. W. Schade, [1913]. – 27 S. – Sonderabdruck aus «Technik und Wirtschaft» Monatschrift des Vereines Deutscher Ingenieure. VI. Jahrgang, 1913. Heft VII.
Переклад назви: Виховання працівників промисловості. – Спеціальний передрук із щомісячного журналу Товариства німецьких інженерів «Техніка та економіка». Випуск 6, 1913. Частина 7.

412. **Rohmeder, A. F.** Die Errichtung einer Niederen Handelsschule in München : eine Anregung auch für andre Städte / von A. F. Rohmeder. – München : Verlag von Max Kellers Hofbuchhandlung, 1905. – 20 S.
Переклад назви: Заснування Нижчої школи торгівлі в Мюнхені : пропозиції для інших міст.
413. **Salzmann, Ch. G.** Ameisenbüchlein oder Anweisung zu einer vernünftigen Erziehung der Erzieher / von Christian Gotthilf Salzmann. – Neue billige Ausgabe. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, Buchhandlung für pädagogische Litteratur, [Druck von Hefte & Becker], 1888. – 64 S.
Переклад назви: Мурашина книга або настанови щодо розумного виховання вихователів.
414. **Salzmann, Ch. G.** Konrad Kiefer oder Anweisung zu einer vernünftigen Erziehung der Kinder / von Christian Gotthilf Salzmann ; mit Anmerkungen und einer Einleitung versehen und herausgegeben von P. Schüsse, Seminardirektor in Brieg. – 2-te, durchgesehene Auflage. – Breslau : Ferdinand Hirt, Königliche Universitäts- und Verlags-Buchhandlung, 1913. – 143, [1] S. : Literatur : S. 144. – (Schriften hervorragender Pädagogen für Seminaristen und Lehrer ; Sechstes Heft).
Переклад назви: Конрад Кіфер або настанови з розумного виховання дітей. – (Праці видатних педагогів для семінаристів і вчителів ; Випуск 6).
415. **Schilling, M.** Grundzüge des Unterrichtsverfahrens und die Lehre vom pädagogischen Interesse : Beitrag zur Selbständigkeit der Pädagogik und Handreichung zur Einführung in die Unterrichtspraxis / vom M. Schilling. – Dresden – Blasewitz : Verlag von Bleyl & Kaemmerer, 1916. – VIII, [192] S.
Переклад назви: Ключові особливості навчального процесу та теорія педагогічного інтересу : внесок у самостійність педагогіки та рекомендації щодо вступу до педагогічної практики.
416. **Schopf, A.** Reform des Geographischen Unterrichtes an Gymnasien / von Alois Schopf. – Wien : Commissionsverlag von C. A. Müller, 1875. – 16 S.
Переклад назви: Реформування викладання географії в гімназії.
417. **Seidenberger, J. B.** Staatsbürgerliche Erziehung im Geschichtsunterricht der höheren Schulen / von J. B. Seidenberger. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – VIII, 79 S. – (Schriften der Vereinigung für staatsbürgerliche Bildung und Erziehung ; 4).

Переклад назви: Громадянське виховання на уроках історії у вищих школах. – (Праці Товариства громадянської освіти й виховання; Випуск 4).

418. **Suher, Fr.** Das Zeichnen in der Volksschule : Anleitung für die Hand des Lehrers, angelehnt an die neuen österreichischen Zeichenlehrpläne. Band 1. 1 bis 5 Schuljahr / von Fr. Suher. – Leipzig; Prag; Wien : Schulwissenschaftlicher Verlag A. Haase, 1917. – VIII, 144 S. : mit 217 in den Tert ausgenommen Zeichnungen und 10 Tafel. – (Sammlung methodischer Handbücher im Sinne derschaffenden Arbeit und der Kunsterziehung / Herausgegeben von A. Herget ; Nr. 19).

Переклад назви: Малювання в народній школі : керівництво для вчителів на основі нової австрійської навчальної програми з малювання. Том 1. З першого по п'ятий рік навчання. – (Зібрання методичних посібників з творчої роботи та мистецької освіти ; Номер 19).

419. **Uebersicht über** das Fortbildungsschulwesen und die gewerblichen Unterrichtsanstalten der Stadt Berlin. Achtzehnter Jahrgang. Februar 1901. – Berlin : Druck von Gebrüder Grunec , 1901. – VII, 207 S.

Переклад назви: Огляд системи підвищення кваліфікації та закладів професійно-технічної освіти у Берліні. Випуск 18, лютий 1901 р.

420. **Unterrichtsskizzen** nach dem Arbeitsprinzip / Herausgegeben von Lehrerkollegium der Volksschule zu Oberlotznitz bei Dresden. – Leipzig : Alfred Hahns Verlag, 1912. – 123 S. : Mit 50 Abbildungen.

Переклад назви: Конспекти уроків за трудовим принципом-Підготовлено вчительським колективом народної школи в Оберлоцніц біля Дрездена.

421. **Weihnachtsfeier in der** Schule : Ansprachen mit Deklamation und Gesang / Herausgegeben von Paul Wannlich, Paul Woite. – 2-te Auflage. – Berlin : Hauptverein für christliche Erbauungsschriften, [1898]. – 84 S.

Переклад назви: Святкування Різдва в школі : виступи з декламацією та співом.

422. **Wiget, T.** Die formalen Stufen des Unterrichts : eine Einführung in die Schriften Zillers / von Theodor Wiget. – 11-te, mehrfach ergänzte Auflage. – Chur : Verlag der Buchhandlung Heinrich Keller (vorm. Jul. Rich), 1914. – 126 S.

Переклад назви: Формальні етапи навчання : вступ до вивчення творів Ціллера.

423. **Wiget, T.** Die formalen Stufen des Unterrichts : eine Einführung in das Studium der Herbart-Zillerschen Pädagogik / von Theodor Wiget. – 3-te Auflage. – Chur : Verlag von Jul. Rich, 1888. – 75 S.
Переклад назви: Формальні етапи навчання : вступ до вивчення педагогіки Гербарта–Ціллера.
424. **Wyneken, G.** Schule und Jugendkultur / von Gustav Wyneken. – Jena : Eugen Diederichs Verlag, 1914. – 181, [1] S.
Переклад назви: Школа і молодіжна культура.
425. **Zwitters, A. E.** Leitfaden für den geographischen Unterricht in Volks- und Bürgerschulen wie für die unteren Klassen der Gymnasien und Realschulen mit vielen Fragen und Aufgaben zu mündlicher und schriftlicher Lösung nach dem Lehrbuche der Geographie von Professor Dr. H. Guthe. 2. Lehrerstufe. Physische Geographie / Bearbeitet von August Ernst Zwitters, früherem Seminarlehrer, jeßigem Pastor zu Elberfeld. – Hannover : Hahn'sche Hofbuchhandlung, 1870. – 48 S. : II.
Переклад назви: Керівництво з викладання географії в народних і бюргерських школах, у тому числі в нижчих класах гімназій і реальних шкіл, із питаннями й завданнями для усного й письмового розв'язання на основі підручника з географії професора, доктора Г. Гуте : для учнів середніх класів. Фізична географія.
426. **Zwitters, A. E.** Leitfaden für den geographischen Unterricht in Volks- und Bürgerschulen wie für die unteren Klassen der Gymnasien und Realschulen mit vielen Fragen und Aufgaben zu mündlicher und schriftlicher Lösung nach dem Lehrbuche der Geographie von Professor Dr. H. Guthe. 3. Lehrerstufe. Politische Geographie. 1. Abth. Deutschland und die germanischen Nachbarländer / Bearbeitet von August Ernst Zwitters, früherem Seminarlehrer, jeßigen Pastor zu Elberfeld. – Hannover : Hahn'sche Hofbuchhandlung, 1871. – 59 S.
Переклад назви: Керівництво з викладання географії в народних і бюргерських школах, у тому числі в нижчих класах гімназій і реальних шкіл, із питаннями й завданнями для усного й письмового розв'язання на основі підручника з географії професора, доктора Г. Гуте : для учнів старших класів. Політична географія. Розділ 1. Німеччина та сусідні з нею країни.

3.4. Методичні посібники

427. **Ackermann, E.** Pädagogische Fragen : Nach den Grundsätzen der Herbart'schen Schule / Bearbeitet von Eduard Ackermann, Dr. der Karolinschule und Lehrerinnenseminars zu Eisenach. – Erste Reihe. – 2-te Auflage. – Dresden : Verlag von Bleyl & Kaemmerer (Paul Th. Kaemmerer), 1891. – 144 S.
Переклад назви: Питання педагогіки : на основі принципів гербартівської школи.
428. **Adolf Diesterwegs Pädagogik** : Wegweiser zur Bildung für deutsche Lehrer : in 2 Teile. Erste Teil. Das Allgemeine / Bearbeitet and herausgegeben von Karl Richter. – 7-te, durchgesehene, vermehrte und in der Literatur bis 1906 fortgeführte Auflage; Der Jubiläumsausgabe zu Disterwegs hunderfjährigen Geburtstage am 29. Oktober 1890 zweite Auflage. – Frankfurt a. M. ; Berlin : Verlag von Moritz Diesterweg, 1907. – XXIV, 411 S.
Переклад назви: Педагогіка Адольфа Дістервега : посібник для підготовки німецьких учителів : у двох частинах. Перша частина. Загальні положення. Ювілейне видання до сторіччя А. Дістервега 29 жовтня 1890 р.
429. **Adolf Diesterwegs Pädagogik** : Wegweiser zur Bildung für deutsche Lehrer : in 2 Teile. Zweite Teil. Das Besondere / Bearbeitet and herausgegeben von Karl Richter. – 6-te Auflage. – Frankfurt a. M. ; Berlin : Verlag von Moritz Diesterweg, 1907 (Altenburg : Piererschen Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co). – IX, 440 S.
Переклад назви: Педагогіка Адольфа Дістервега : посібник для підготовки німецьких учителів : у двох частинах. Друга частина. Особливі положення.
430. **Diesterweg's Wegweiser** zur Bildung für deutsche Lehrer. Zweiter Band. Das Besondere. I. Abtheilung / [Curatorium der Diesterwegstiftung]. – 5-te Auflage in neuer, zeitgemäßer Bearbeitung / Herausgegeben von Curatorium der Diesterwegstiftung. – Essen : Druck und Verlag von G. D. Bädeker, 1875. – X, 543, [1] S. : mit dem Lithographirten Bildnisse Distervwg's.
Переклад назви: Посібник Дістервега для підготовки німецьких учителів. Другий том. Особливі положення. Опубліковано за підтримки Фонду Дістервега.

431. **Engleder, F.** Das Zeichnen als Veranschaulichungsmittel beim Volksschulunterricht / von Franz Engleder und Martin Schinnerl. – Bamberg : C. C. Buchners Verlag, 1909. – 126 S.
Переклад назви: Малювання як засіб унаочнення під час навчання в народній школі.
432. **Fröhlich, G.** Die wissenschaftliche Pädagogik Herbart-Ziller-Stoys in ihren Grundlehren gemeinfaßlich dargestellt und an Beispielen erläutert : für Erzieher, Leiter und Lehrer niederer und höherer Schulen / von Gustav Fröhlich. – 6-te, verbesserte und vermehrte Auflage. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichlers Witwe & Sohn, 1896. – XII, 243 S.
Переклад назви: Наукова педагогіка Й. Ф. Гербарта, Т. Ціллера, К. Ф. Стоя у своїх основних положеннях, роз'яснених на прикладах : для вихователів, керівників шкіл та вчителів молодших і старших класів. – 7-ме видання.
433. **Fröhlich, G.** Die wissenschaftliche Pädagogik Herbart-Ziller-Stoys in ihren Grundlehren gemeinfaßlich dargestellt und an Beispielen erläutert : für Erzieher, Leiter und Lehrer niederer und höherer Schulen / von Gustav Fröhlich. – 8-te, nach der neuen Rechtschreibung berichtigte Auflage. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichlers Witwe & Sohn, 1907. – XIII, 242, [2] S.
Переклад назви: Наукова педагогіка Й. Ф. Гербарта, Т. Ціллера, К. Ф. Стоя у своїх основних положеннях, роз'яснених на прикладах : для вихователів, керівників шкіл та вчителів молодших і старших класів. – 8-ме видання.
434. **Häberlin, P.** Das Ziel der Erziehung / von Paul Häberlin. – Basel : Kober C. F. Spittlers Nawfolger, (Buchdruckerei Werner-Riehm), 1917. – 171 S.
Переклад назви: Мета виховання.
435. **Halm, A.** Harmonielehre / von August Halm. – Leipzig : G. J. Göschen'sche Verlagshandlung, 1900. – 128, XXXI S. – (Sammlung Göschen).
Переклад назви: Вчення про гармонію.
436. **Heußner, A.** Geschichte der Kleinkinderpädagogik in Einzeldarstellungen : ein Leitfadens für den Unterricht in den Frauenschulen an Oberlyzeen und in den Seminaren für Kinderschullehrerinnen, Kindergärtnerinnen und Jugendleiterinnen. Heft 1. Pestalozzi, Fröbel, Herbart und die christliche

Kleinkinderschule / von Alfred Heußner. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von V. G. Teubner, 1914. – 41 S.

Переклад назви: Історія педагогіки раннього дитинства з особливими випадками : керівництво для забезпечення навчального процесу в жіночих школах при вищих ліцеях і на семінарах з підготовки вчителів дошкільних закладів освіти, початкових класів та наставників для підлітків. Частина 1. Песталоцці, Фребель, Гербарт і християнська початкова школа.

437. **Hollkamm, F.** Der erziehende Unterricht in der einklassigen Landschule : mit einem Anhang betreffend den Unterricht in der Halbtagsschule und in der zweiklassigen Schule / Bearbeitet von F. Hollkamm. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1904. – X, 357 S.

Переклад назви: Виховне навчання в однокласній сільській школі : з додатком щодо особливостей навчання в школі неповного дня та у двокласній школі.

438. **James, W.** Psychologie und Erziehung : Ansprachen an Lehrer / von William James ; aus dem Englischen von Friedrich Kiesov. – Autorisierte Überetzung in 2-ter, überarbeiter Auflage. – Leipzig : Verlag von Wilhelm Engelmann, 1908 (Burg : Druck von A. Hopfer). – X, 134 S. : mit 2 Figuren im Text. Autorisierte Übersetzung in zweiter, überarbeiter Auflage.

Переклад назви: Психологія і виховання : звернення до вчителів.

439. **Jost, J. M.** Die Schule des freien Gedanken-Ausdrucks in Rede und Schrift für höhere Klassen der Realschulen und der Mädchen-Erziehungsanstalten, wie für den Haus-Unterricht / von Dr. J. M. Jost. – Leipzig : Verlag von Friedrich Brandstetter, 1853. – VI, 316 S.

Переклад назви: Школа вільного висловлювання думок у мовленні та на письмі для вищих класів реальних шкіл і навчальних закладів для дівчат, а також для домашнього навчання.

440. **Junge, F.** Naturgeschichte. Bd. 1. Der Dorfteich als Lebensgemeinschaft nebst einer Abhandlung über Ziel und Verfahren des naturgeschichtlichen Unterrichts / von Friedrich Junge. – 2-te, verbesserte und vermehrte Auflage. – Kiel ; Leipzig : Lipsius & Tischer, 1891. – XV, 256 S.

Переклад назви: Природнича історія. Том 1. Озеро Дорфтайх як природна спільнота : зі статтею про цілі та методи навчання природознавства.

441. **Kehr, K.** Der Anschauungs-Unterricht für Haus und Schule : Auf Grundlage der Hey-Speckterschen Fabeln im Anschluß an die Wandbilder von Wilh. Pfeiffer und Alb. Kull / Herausgegeben von Dr. K. Kehr, Schulrat u. Seminardirektor und Alb. Kleinschmidt, Kreisschulinspektor. – 5-te Auflage. – Gotha : [Verlag] Friedrich Andreas Perthes, [Druck von Andreas Perthes in Gotha], 1897. – XXI, 303 S. – (Inhaltsverzeichnis : 21 Bilder).
Переклад назви: Спостережене навчання вдома та в школі : з використанням байок і фресок.
442. **Kerschensteiner, G.** Die Entwicklung der zeichnerischen Begabung : neue Ergebnisse auf Grund neuer Untersuchungen / von Georg Kerschensteiner. – München : Druck und Verlag von Carl Gerber, 1905. – XV, 508 S. : mit 800 Figuren in Schwarzdruck und 47 Figuren in Farbendruck.
Переклад назви: Розвиток здібностей до малювання : нові результати нових досліджень.
443. **Kerschensteiner, G.** Die Entwicklung der zeichnerischen Begabung : neue Ergebnisse auf Grund neuer Untersuchungen / von Georg Kerschensteiner. – München : Druck und Verlag von Carl Gerber, 1905. – XV, 508 S. : mit 800 figuren in Schwarzdruck und 47 Figuren in Farbendruck.
Переклад назви: Розвиток художніх здібностей : результати нових досліджень.
444. **Kleinkinderfürsorge :** Einführung in ihr Wesen und ihre Aufgaben / Herausgegeben vom Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht Berlin aus Anlatz feiner Sonderausstellung Kleinkinderfürforge. – Leipzig ; Berlin : Verlag und Druck von V. G. Teubner, 1917. – VI, 231 S. : mit 34 Abbildungen auf 24 Tafeln und im Text.
Переклад назви: Догляд за немовлятами : сутність і завдання.
445. **Kron, R.** Die Methode Gouin oder das Serien-System in Theorie und Praxis, auf Grund eines Lehrerbildungskursus, eigener sowie fremder Lehrversuche und Wahrnehmungen an öffentlichen Unterrichtsanstalten / Unter Berücksichtigung der bisher vorliegenden Gouin-Literatur dargestellt R. Kron. – 2-te, ergänzte Auflage. – Marburg (Hessen) : N. G. Elwert'sche Verlagsbuchhandlung, 1900. – 181 S.
Переклад назви: Метод Гуена або послідовна система в теорії та практиці, на основі курсу підготовки вчителів, власного і чужого досвіду викладання та досвіду впровадження в державних закладах освіти.

446. **Muthesius, K.** Die Berufsbildung des Lehrers / von Karl Muthesius. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung (Oskar Beck), 1913 (Nördlingen : C. H. Beck'sche Druckerei). – VI, 227 S.
Переклад назви: Професійна підготовка вчителя.
447. **Neubauer, S.** Stoff und Methode einer Berufskunde für Verkäuferinnenschulen / von S. Neubauer. – Leipzig ; Berlin : Verlag von Julius Klinkhardt, 1913. – IV, 185 S.
Переклад назви: Зміст і методи професійного навчання у школах для продавчинь.
448. **Niessen, J.** Präparationen für den Unterricht in der Naturgeschichte der Volksschule : unter Zugrundelegung von Lehrausflügen, Naturbeobachtungen und Versuchen nach biologischen Gesichtspunkten. Teil II. Oberstufe. Band I / Bearbeitet von J. Niessen. – Goslar : Richard Danehl's Verlag, 1912. – VIII, 496 S.
Переклад назви: Підготовка до уроків з природознавства в народній школі : на основі навчальних екскурсій, спостережень за природою та дослідів з біології. Частина 2. Вищий рівень. Том 1.
449. **Philosophische Bibliothek** oder Sammlung der Hauptwerke der Philosophie alter und neuer Zeit : unter Mitwirkung namhafter Gelehrten. Erster Band. **Kirchmann, J. H. v.** Die Lehre vom Wissen als Einleitung in das Studium philosophischer Werke / Herausgegeben, beziehungsweise übersetzung, erläutert und mit Lebensbeschreibungen versehen von J. H. v. Kirchmann. – 2-te, verbesserte Auflage. – Berlin : Verlag von L. Heimann, 1871. – IX, 96 S.
Переклад назви: Філософська бібліотека або зібрання головних праць з філософії давніх і нових часів. Том 1. Вчення про знання як вступ до вивчення філософських творів.
450. **Philosophische Bibliothek** oder Sammlung der Hauptwerke der Philosophie alter und neuer Zeit. Einundfunzigster Band. **John Locke's** Versuch über den menschlichen Verstand : In vier Büchern. Zweiter Band ; Erläuterungen zu John Locke Versuch über den menschlichen Verstand : unter Mitwirkung namhafter Gelehrten / Herausgegeben, beziehungsweise übersetzung, erläutert und mit Lebensbeschreibungen versehen von J. H. v. Kirchmann. – 2-te, verbesserte Auflage. – Berlin : Heimann's Verlag, 1873. – IX, 96 S.
Переклад назви: Філософська бібліотека або зібрання головних праць з філософії давніх і нових часів. Том 51. Роздуми Джона Локка

про людське розуміння : у чотирьох книгах. Том 2. Роз'яснення до роздумів Джона Локка про людське розуміння : у співпраці з відомими вченими.

451. **Roestel, N.** Methodisches Handbuch der Mineralogie und Geologie / von N. Roestel. – Leipzig : Verlag von Quelle & Meyer, 1912. – 259, [1] S. : mit 170 Textbildern.

Переклад назви: Методичний посібник з мінералогії та геології.

452. **Röhr, J.** Geistesbildung durch Arbeit / von Johannes Röhr. – Hamburg ; Berlin : Alfred Janssen, 1913. – 91 S. : mit 15 Zeichnungen im Text 4 schwarzen u. 2 farbigen Tafeln von K. Weissbach. – (Handbücher für modern Unterricht).

Переклад назви: Гуманітарна освіта через працю. – (Посібники для сучасного навчання).

453. **Scherer, H.** Führer durch die Strömungen auf dem Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften, zugleich ein Ratgeber für Lehrer und Schulbeamte bei der Einrichtung von Bibliotheken. Heft 1. Religionswissenschaft / Herausgegeben unter Mitwirkung von Gelehrten und Schulmännern von H. Scherer. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1907 (Druck von Beitzkopf & Härtel). – [4], 123 S.

Переклад назви: Путівник за галузями педагогіки та суміжних з педагогікою наук разом з порадиником для вчителів і керівництва школи щодо облаштування бібліотек. Випуск 1. Релігієзнавство.

454. **Scherer, H.** Führer durch die Strömungen auf dem Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften, zugleich ein Ratgeber für Lehrer und Schulbeamte bei der Einrichtung von Bibliotheken. Heft 2. Religions- und Moralunterricht / Herausgegeben unter Mitwirkung von Gelehrten und Schulmännern von H. Scherer. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1907 (Druck von Beitzkopf & Härtel). – [8], 141 S.

Переклад назви: Путівник за галузями педагогіки та суміжних з педагогікою наук разом з порадиником для вчителів і керівництва школи щодо облаштування бібліотек. Випуск 2. Викладання релігії та моралі.

455. **Scherer, H.** Führer durch die Strömungen auf dem Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften, zugleich ein Ratgeber für Lehrer und Schulbeamte bei der Einrichtung von Bibliotheken. Heft 3. Geschichtswissenschaft / Herausgegeben unter Mitwirkung von Gelehrten und Schulmännern

von H. Scherer. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich (Druck von Beitzkopf & Härtel), 1907. – [8], 168 S.

Переклад назви: Путівник за галузями педагогіки та суміжних з педагогікою наук разом з poradником для вчителів і керівництва школи щодо облаштування бібліотек. Випуск 3. Исторична наука.

456. **Scherer, H.** Führer durch die Strömungen auf dem Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften, zugleich ein Ratgeber für Lehrer und Schulbeamte bei der Einrichtung von Bibliotheken. Heft 4. Geschichtsunterricht / Herausgegeben unter Mitwirkung von Gelehrten und Schulmännern von H. Scherer. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1908 (Druck von Beitzkopf & Härtel). – [8], 207 S.

Переклад назви: Путівник за галузями педагогіки та суміжних з педагогікою наук разом з poradником для вчителів і керівництва школи щодо облаштування бібліотек. Випуск 4. Навчання історії.

457. **Scherer, H.** Führer durch die Strömungen auf dem Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften, zugleich ein Ratgeber für Lehrer und Schulbeamte bei der Einrichtung von Bibliotheken. Heft 5. Geographie / Herausgegeben unter Mitwirkung von Gelehrten und Schulmännern von H. Scherer. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1908 (Druck von Beitzkopf & Härtel). – VII, 125 S.

Переклад назви: Путівник за галузями педагогіки та суміжних з педагогікою наук разом з poradником для вчителів і керівництва школи щодо облаштування бібліотек. Випуск 5. Географія.

458. **Scherer, H.** Führer durch die Strömungen auf dem Gebiete der Pädagogik und ihrer Hilfswissenschaften, zugleich ein Ratgeber für Lehrer und Schulbeamte bei der Einrichtung von Bibliotheken. Heft 6. Geographieunterricht / Herausgegeben unter Mitwirkung von Gelehrten und Schulmännern von H. Scherer. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1910. – 210 S.

Переклад назви: Путівник за галузями педагогіки та суміжних з педагогікою наук разом з poradником для вчителів і керівництва школи щодо облаштування бібліотек. Випуск 6. Навчання географії.

459. **Schmidt, K.** Karl Schmidts Buch der Erziehung : Gesetze der Erziehung und des Unterrichts, gegründet auf die Naturgesetze des menschlichen Leibes und Geistes : Briefe an Eltern, Lehrer und Erzieher / von Karl Schmidt ; vom Wichard Lange. – 2-te, viesfach vermehrte und verbesserte Auflage

/ vom Wichard Lange. – Göthen : Druck und Verlag von Paul Schettler, 1873. – XIV, 553, [2] S.

Переклад назви: Книга Карла Шмідта про виховання : закони виховання й навчання на основі законів природи людського тіла й розуму : листи до батьків, вчителів і вихователів.

460. **Wagner, P. A.** Praxis der neuen Zeichenmethode für die Volksschule. Teil I. Unterstufe: Gedächtniszeichnen / von Paul Andreas Wagner. – 6-te, verbesserte Auflage. – Breslau : Verlag von Priebatsch's Buchhandlung, [1912?]. – 116 S. : 9 П.

Переклад назви: Застосування нових методів малювання в народній школі. Частина 1. Нижчий рівень : малювання по пам'яті.

461. **Wagner, P. A.** Praxis der neuen Zeichenmethode für die Volksschule. Teil II. Mittelstufe / von Paul Andreas Wagner. – 5-te, vermehrte und verbesserte Auflage. – Breslau : Verlag von Priebatsch's Buchhandlung, [1912]. – 34 S.

Переклад назви: Застосування нових методів малювання в народній школі. Частина 2. Середній рівень.

462. **Walther E.** Der Unterricht in der Naturkunde : auf biologischer Grundlage. I Abteilung. Unterstufe / von Ernst Walther. – 3-te, vermehrte und verbesserte Auflage. – Leipzig : Alfred Hahns Verlag, 1915. – VIII, 175 S. : mit 54 faultskizzen.

Переклад назви: Викладання природознавства : біологічні основи. Частина 1. Початкові класи.

463. **Walther, E.** Unterricht in der Naturkunde : auf biologischer Grundlage. III Abteilung. Oberstufe / von Ernst Walther. – 2-te, vermehrte und verbesserte Auflage. – Leipzig : Alfred Hahns Verlag, 1910. – XX, 172 S. : mit 27 faultskizzen.

Переклад назви: Викладання природознавства : біологічні основи. Частина 3. Старші класи.

464. **Weigand, H.** Der Geschichts-Unterricht nach den Forderungen der Gegenwart : Ein methodisches Handbuch im Anschlusse an die Deutsche Geschichte : im zwei Teile. Erster [und] Zweiter Teil / von Heinich Weigand und A. Tecklenburg ; bearbeitet von Heinrich Weigand. – 2-te, verbesserte Auflage. – Hannover ; Berlin : Verlag von Carl Meyer (Gustav Prior), 1900. –

76, VIII, S ; 474 S. – (Pädagogische Bibliothek ; Einundzwanzigster Band ; I. [und] II. Teil).

Переклад назви: Навчання історії відповідно до вимог сучасності : методичний посібник включно з історією Німеччини : у двох частинах. Перша і друга частини. – (Педагогічна бібліотека ; Том 21 ; Частини 1, 2).

Розділ 4. НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ

4.1. Навчальні програми та плани

465. **Bargmann, A.** Himmelskunde und Klimakunde : Lehrplan, Beobachtungen und Lektionen. Mit einem Skizzenanhang / von Albert Bargmann, Schuldirektor in Meißen. – Leipzig : Verlag von Quelle & Meyer, Druck von Oskar Brandstetter in Leipzig, 1908. – VIII, 215 S.

Переклад назви: Астрономія та кліматологія : навчальні плани, спостереження та лекції. З додатком з ескізами.

466. **Frenkel, R.** Die leichte Holzarbeit in Verbindung mit dem Linearzeichnen : Ein Lehrgang des Arbeits-Unterrichts für Schulen, Schülerwerkstätten Erziehungsanstalten und für den Selbstunterricht / von R. Frenkel. – Berlin : Verlag Albrecht-Dürer-Haus, 1914. – 62 S. : Mit 45 Taf.

Переклад назви: Проста робота по дереву в поєднанні з кресленням : навчальна програма з трудового навчання для шкіл, навчальних майстерень закладів освіти та самонавчання.

467. **Frey, O.** Physikalische Schülerübungen : Lehrgang für die Oberstufe angeschlossen an einen einheitlichen Apparatusatz / von O. Frey. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, (Druck von Breitkopf and Härtel), 1910. – 144 S. : mit 33 Figuren in Text.

Переклад назви: Уроки фізичного виховання : навчальна програма для старшої школи з відповідним обладнанням.

468. **Gille, A.** Aufgaben und Methode der Pädagogik als Wissenschaft : Beilage zum Programm der Lateinischen Hauptschule / von August Gille. – Halle a. S. : Druck der Buchdruckerei des Waisenhauses, 1891. – 36 S.

Переклад назви: Завдання і методи педагогіки як науки : додаток до освітньої програми Латинської вищої школи.

469. **Haberl, J.** Der geschichtliche Unterricht in der Volksschule : Ausführliche Präparationen nach Lehrplan I und II für Landschulen / von Johann Haberl. – München : Verlag von Max Kellers Hofbuchhandlung, (Erlangen : Buchdruckerei von Junge und Cohn), 1910. – VI, 114 S.
Переклад назви: Навчання історії в народній школі : детальний аналіз навчальних планів сільських шкіл I і II ступенів.
470. **Itchner, H.** Bildungsnöte der Volksschullehrer : ein Programm der Lehrerbildung, aus den Bedürfnissen des erziehenden Unterrichts abgeleitet / von Hermann Itchner. – Leipzig : Verlag von Theodor Hofmann, 1901. – 78 S.
Переклад назви: Освітні потреби вчителів народних шкіл : програма підготовки вчителів з урахуванням актуальних потреб навчально-виховного процесу.
471. **Lehrplan und Instruktionen** für den Unterricht an den Gymnasien in Österreich. – 2-te Auflage. – Wien : Verlag von A. Pichlers Witwe & Sohn, (Teschen : K. und k. Hofbuchdruckerei Karl Prochaska), 1900. – VII, 355 S. Mit Erlass des Ministers für Cultus und Unterricht vom 23. Februar 1900, Z. 5146 veröffentlicht.
Переклад назви: Навчальний план та інструкції з викладання в гімназіях Австрії. Опубліковано за розпорядженням Міністра культури й освіти від 23 лютого 1900 р., Z. 5146.
472. **Lehrplan und Instruktionen** für den Unterricht an den Gymnasien in Österreich. – Aufl. 3, unveränderte. – Wien : Im Kaiserlich-Königlichen Schulbücher-Verlage, 1913. – 374 S. : tabl. Einzige vom k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht autorisierte Ausgabe.
Переклад назви: Навчальний план та інструкції з викладання в гімназіях Австрії. Авторизоване видання Міністерства культури й освіти.
473. **Lehrpläne und Lehraufgaben** für die höheren Schulen in Preußen von 1901 nebst den Bestimmungen über die Versetzungen und Prüfungen. – Vierte Abdruck, ergänzt durch eintge Ministerial Erlasse. – Halle : Buchhandlung des Waisenhauses, 1904. – 64 S.
Переклад назви: Навчальні плани і завдання для вищих шкіл Пруссії з 1901 р. разом із положеннями про переведення на наступний рік навчання та проведення екзаменів.

474. **Musterlehrplan für Knaben-Bürgerschulen**, bei welchen die industriellen Bedürfnisse der Bevölkerung Berücksichtigung finden. B. – Wien : Im kaiserlich-königlichen Schulbücher-Verlage, 1909. – 13 S.
Переклад назви: Типовий навчальний план для бюргерських шкіл для хлопчиків з урахуванням промислових потреб населення. Б.
475. **Musterlehrplan für Knaben-Bürgerschulen**, bei welchen die landwirtschaftlichen Bedürfnisse der Bevölkerung Berücksichtigung finden. D. – Wien : Im kaiserlich-königlichen Schulbücher-Verlage, 1909. – 12 S. : Tab.
Переклад назви: Типовий навчальний план для бюргерських шкіл для хлопчиків з урахуванням сільськогосподарських потреб населення. Д.
476. **Musterlehrplan für Mädchen-Bürgerschulen** mit hauswirtschaftlicher Richtung. E. – Wien : Im kaiserlich-königlichen Schulbücher-Verlage, 1910. – 12 S.
Переклад назви: Типовий навчальний план для бюргерських шкіл для дівчат за напрямом «домашнє господарство». Е.
477. **Probst, W.** Lehrplanskizze einer Naturkunde nach Lebensgemeinschaften : auf Grund der Naturkunde von Partheil und Probst / Bearbeitet von W. Probst. – Dessau ; Leipzig : Rich. Kahle's Verlag, [1898]. – 55 S.
Переклад назви: Опис навчального плану з вивчення природознавства за природними спільнотами : на основі підручника з природознавства авторства Г. Партхайла та В. Пробста.
478. **Vormallehrplan für Mädchen-Bürgerschulen.** – Wien : Österreichischer Schulbücherverlag, [1916?]. – 13 S. – Unveränderte Abdruck des Textes vom Jahre 1916.
Переклад назви: Попередній навчальний план бюргерської школи для дівчат. – Передрук тексту 1916 р. без змін.

4.2. Конспекти лекцій

479. **Czerny, A.** Der Arzt als Erzieher des Kindes : Vorlesungen / von Adalbert Czerny. – 3-te Auflage. – Leipzig ; Wien : Franz Deuticke, K. u. k. Hofbuchdruckerei Carl Fromme, 1911. – VII, 103 S.
Переклад назви: Лікар як вихователь для дитини : лекції.

480. **Drobisch, M. W.** Ueber die Fortbildung der Philisophie durch Herbart : akademische Vorlesung zur Mitfeier seines Hundertjährigen Geburtstags gehalten zu Leipzig am 4. Mai 1876 / von Moritz Wilhelm Drobisch. – Leipzig : Verlag von Leopold Voss, 1876. – 40 S.
Переклад назви: Про подальший розвиток філософії Гербарта : академічна лекція на честь його сторіччя, 04 травня 1876 р., Лейпциг.
481. **Frey, H.** Grundzüge der Histologie zur Einleitung in das Studium Derselben : Vierundzwanzig Vorlesungen / von Heinrich Frey. – 3-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Wilhelm Engelmann, 1885. – 311 S. : mit 227 Holzschnitten.
Переклад назви: Основи гістології до вступу до вивчення курсу : двадцять чотири лекції.
482. **Hartmann, L. M.** Über historische Entwicklung : Sechs Vorträge zur Einleitung in eine historische Soziologie / von Ludo Moritz Hartmann. – Gotha ; Leipzig : Friedrich Andreas Perthes Aktiengesellschaft, 1905. – VI, 89 S.
Переклад назви: Про історичний розвиток : шість лекцій до вступу до історичної соціології.
483. **Herbart, J. F.** Umriß pädagogischer Vorlesungen / von Johann Friedrich Herbart ; herausgegeben und mit erläuternden Anmerkungen versehen von Hermann Wendt. – Leipzig : Druck und Verlag von Philipp Reclam-jun, [1888?]. – 208 S.
Переклад назви: Конспект педагогічних лекцій.
484. **Herbart, J. F.** Umriß pädagogischer Vorlesungen / von Johann Friedrich Herbart; herausgegeben und mit Einführung sowie erläuternden Anmerkungen versehen von P. Schütze. – Breslau : Ferdinand Hirt, 1910. – 126 S. – (Schriften hervorragender Pädagogen für Seminaristen und Lehrer ; Heft 17).
Переклад назви: Конспект педагогічних лекцій. – (Праці видатних педагогів для семінаристів і вчителів ; Випуск 17).
485. **Mandorn, B.** Johann Friedrich Herbart : allgemeine Pädagogik und Umriss pädagogischer Vorlesungen / Herausgegeben von Bernhard Mandorn. – Leipzig : Verlag der Dürr'schen Buchhandlung, 1910. – 256 S.
Переклад назви: Йоганн Фрідріх Гербарт : загальна педагогіка та конспект лекцій з педагогіки.

486. **Twiehausen, O.** Der naturgeschichtliche Unterricht in ausgeführten Lektionen : in 5 Abteilungen (1. Unterstufe, 2. Mittelstufe, 3. Oberstufe, 4. Ergänzungsband, 5. Mineralogie, nebst Chemie) : nach den neuen methodischen Grundsätzen für Behandlung und Anordnung (Gruppenbilder). Zweite Abteilung. Mittelstufe / Bearbeitet von Odo Twiehausen. – 9-te, durchgesehene Auflage. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1911. – VIII, 290 S. – (Naturgeschichte ; II).
Переклад назви: Навчання природознавства в конспектах лекцій : у 5 відділах : (1. Нижчий рівень; 2. Середній рівень; 3. Вищий рівень; 4. Доповнення; 5. Мінералогія разом з хімією) : відповідно до оновлених методичних засад. Відділ 2. Середній рівень.
487. **Twiehausen, O.** Der naturgeschichtliche Unterricht in ausgeführten Lektionen : 5 Abteilungen : (1. Unterstufe, 2. Mittelstufe, 3. Oberstufe, 4. Ergänzungsband, 5. Mineralogie, nebst Chemie) : nach den neuen methodischen Grundsätzen für Behandlung und Anordnung (Lebensgemeinschaften). Vierte Abteilung / Bearbeitet von Odo Twiehausen. – 4-te und 5-te, durchgesehene Auflage. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1911. – VIII, 302 S. – (Naturgeschichte ; IV).
Переклад назви: Навчання природознавства в конспектах лекцій : у 5 відділах : (1. Нижчий рівень; 2. Середній рівень; 3. Вищий рівень; 4. Доповнення; 5. Мінералогія разом з хімією) : відповідно до оновлених методичних рекомендацій (природна спільнота). Відділ 4.
488. **Twiehausen, O.** Mineralogie in ausgeführten Lektionen und Entwürfen nebst einem kurzen Abriß der Chemie und einer großen Zahl von einfachen Schulversuchen : 5 Abteilungen : (1. Unterstufe, 2. Mittelstufe, 3. Oberstufe, 4. Ergänzungsband, 5. Mineralogie) / von Odo Twiehausen. – 3-te, verbesserte Auflage. – Leipzig : Verlag von Ernst Wunderlich, 1909. – XII, 256 S. – (Naturgeschichte ; V).
Переклад назви: Мінералогія в конспектах лекцій разом з коротким описом курсу хімії та простих шкільних експериментів : у 5 відділах : (1. Початковий рівень; 2. Середній рівень; 3. Вищий рівень; 4. Доповнення; 5. Мінералогія). Відділ 5.
489. **Universität Bern** : Vorlesungen in Winter-Semester 1899/1900. – Bern : Buchdruckerei Körber, 1899. – 27, [15] S.
Переклад назви: Бернський університет : лекції зимового семестру 1899–1900 навчального року.

490. **Ziller, T.** Vorlesungen über Allgemeine Pädagogik / von Dr. Tuiskon Ziller, Professor an der Universität Leipzig, Vorwort des Verfassers. – Leipzig : Verlag von Heinrich Matthes (C. F. Schilde), [Druck von Graichen & Riel in Leipzig], 1876. – VIII, 344 S.

Переклад назви: Лекції із загальної педагогіки.

4.3. Підручники

4.3.1. Підручники для закладів вищої освіти

491. **A. Diesterwegs Pädagogik** : in systematischer Anordnung und zur Einführung in das Studium der wissenschaftlichen Pädagogik / Bearbeitet von H. Scherer. – Gitzten : Emil Roth, 1890. – VI, 186 S. : Mit Portrait und Facsimile Diesterwegs.

Переклад назви: Педагогіка А. Дістервега : у систематизованому викладі та як вступ до вивчення наукової педагогіки.

492. **Abb, E.** Pädagogische Psychologie / von Dr. Edmund Abb. – München : Verlag Heinrich Hugenbudel, 1913. – 215, [1] S.

Переклад назви: Педагогічна психологія.

493. **Andreae, C.** Die Entwicklung der Theoretischen Pädagogik / von Carl Andreae. – Leipzig : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1911. – 188 S.

Переклад назви: Розвиток теоретичної педагогіки.

494. **Bamberger, Js.** Die sozialpädagogischen Strömungen der Gegenwart / Dargestellt und kritisch beurteilt von Dr. Js. Bamberger. – Bern : Druck und Verlag von Scheitlin, Spring & Cie, 1906. – 95 S. – (Berner Studien zur Philosophie und ihrer Geschichte / Herausgegeben von Dr. Ludwig Stein ; Band XXXXIII).

Переклад назви: Соціально-педагогічні течії сучасності. – (Дослідження з філософії та історії філософії ; Том 43).

495. **Bernheim, E.** Lehrbuch der Historischen Methode und der Geschichtsphilosophie : mit Nachweis der wichtigsten Quellen und Hilfsmittel zum Studium der Geschichte / von Ernst Bernheim. – 5-te und 6-te, neu bearbeitete und vermehrte Auflage. – Leipzig : Verlag von Duncker & Humblot, (Altenburg : Piererschen Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co.), 1908. – X, 842 S.

Переклад назви: Історичні методи та філософія історії: підручник з посиланнями на найважливіші джерела та описом засобів дослідження історії.

496. **Böhm, J.** Geschichte der Pädagogik mit Charakterbildern hervorragender Pädagogen und Zeiten. Hälfte 1. Die Geschichte der Pädagogik vor und nach Christus bis auf Montaigne: als Kommentar zu seiner «Kurzgefassten Geschichte der Pädagogik» / Bearbeit von Johann Böhm. – 2-te, verb. und verm. Auflage. – Nürnberg: Verlag der Friedrich Horn'schen, (Ansbach: Druck von C. Brügel & Sohn), 1892. – XV, 434 S.: mit 100 Abbildungen.

Переклад назви: Історія педагогіки з портретами видатних педагогів та зображеннями життя в різні часи. Частина 1. Історія педагогіки до і після народження Ісуса Христа аж до Мішеля де Монтеня: як коментар до його «Короткої історії педагогіки».

497. **Daniel, H. A.** Lehrbuch der Geographie für höhere Unterrichtsanstalten / von Prof. Dr. Hermann Adalbert Daniel, Inspector am königl. Pädagogium zu Halle; herausgegeben von B. Volz. – 77-te, verbesserte Auflage. – Halle: Verlag der Buchhandlung des Waisenhauses, 1895. – VII, 512 S.

Переклад назви: Підручник географії для вищих навчальних закладів.

498. **Dittes, Fr.** Geschichte der Erziehung und des Unterrichtes: für deutsche Volksschullehrer / von Friedrich Dittes. – Leipzig: Verlag von Julius Klinkhardt, 1871. – VII, 216 S.

Переклад назви: Історія навчання та виховання: для вчителів німецьких народних шкіл.

499. **Die wichtigsten Pädagogen** des XIX. Jahrhunderts: für den Gebrauch an Seminaren / Herausgeben von Justus Baltzer, Director der höheren Mädchenschule und des Lehrerinnenseminars der franckeschen Stiftungen zu Halle a. Saale. – Bielefeld; Leipzig, Verlag von Velhagen & Klasing, [Druck von Velhagen & Klasing in Bielefeld], 1905. – XX, 179 S.: mit 3 Porträts. – (Velhagen und Klasings Sammlung pädagogischer Schriftsteller; 8. Lieferung).

Переклад назви: Найвизначніші педагоги XIX століття: для використання під час семінарів.

500. **Durkheim, E.** Die Methode der Soziologie / von Emile Durkheim, Prof. an der Faculte des lettres in Paris. – Autorisierte Übersetzung nach der vierten Auflage. – Leipzig: Verlag von Dr. Werner Klinkhardt, [Buchdruckerei Julius

Klinkhardt], 1908. – VIII, 177 S. – (Philosophisch-soziologische Bücherei ; Band V).

Переклад назви: Методи соціології. – (Філософсько-соціологічна бібліотека ; Том 5).

501. **Eckert, M.** Grundriss der Handelsgeographie. Band 1. Allgemeine Wirtschafts- und Verkehrsgeographie / von Max Eckert. – Leipzig : G. J. Göschen'sche Verlagshandlung, 1905. – XI, 229 S.

Переклад назви: Основи комерційної географії. Том 1. Загальна економічна й транспортна географія.

502. **Habrigh, L.** Pädagogische Psychologie : Die wichtigsten Kapitel der Seelenlehre unter durchgängiger Anwendung auf Unterricht und Erziehung vom Standpunkte christlicher Philosophie anschaulich dargestellt für Lehrer und Erzieher. Bd. 1. Das Erkenntnisvermögen / von Prof. Leonhard Habrigh. – 5-te Auflage, verbesserte und vermehrte. – Kempten ; München : Verlag der Jos. Kösel'schen Buchhandlung, 1913. – XLIII, 447, [1] S.

Переклад назви: Педагогічна психологія : найважливіші положення вчення про душу та їх використання у навчанні й вихованні на основі християнської філософії : для вчителів і вихователів. Том 1. Здатність до пізнання.

503. **Habrigh, L.** Pädagogische Psychologie : Die wichtigsten Kapitel der Seelenlehre unter durchgängiger Anwendung auf Unterricht und Erziehung vom Standpunkte christlicher Philosophie anschaulich dargestellt für Lehrer und Erzieher. Bd. 2. Das Strebevermögen / von Prof. Leonhard Habrigh. – 5-te, verbesserte und vermehrte Auflage. – Kempten, München : Verlag der Jos. Kösel'schen Buchhandlung, 1913. – XXIV, 308, [1] S.

Переклад назви: Педагогічна психологія : найважливіші положення вчення про душу та їх використання у навчанні й вихованні на основі християнської філософії : для вчителів і вихователів. Том 2. Прагнення.

504. **Habrigh, L.** Pädagogische Psychologie : Die wichtigsten Kapitel der Seelenlehre unter durchgängiger Anwendung auf Erziehung und Unterricht vom Standpunkte christlicher Philosophie anschaulich dargestellt für Lehrer und Erzieher. Band 3. Willensfreiheit und Pädagogik des freien Wollens / von Prof. Leonhard Habrigh. – Kempten ; München : Verlag der Jos. Kösel'schen Buchhandlung, 1912. – XX, 253 S.

Переклад назви: Педагогічна психологія : найважливіші положення вчення про душу та їх використання у навчанні й вихованні на основі християнської філософії : для вчителів і вихователів. Том 3. Свобода волі й педагогіка вільної волі.

505. **Itschner, H.** Unterrichtslehre : Unterricht gefaßt als Entbindung gestaltender Kraft. Teil 1 / von Hermann Itschner. – Aufl. 2, völlig umgearbeitet. – Leipzig : Verlag von Quelle & Meyer, 1913 (Leipzig : Druck vom G. Grumbach). – XI, 294, [1] S.

Переклад назви: Теорія навчання : навчання як вивільнення формувальної сили. Частина 1.

506. **Kappes, M.** Lehrbuch der Geschichte der Pädagogik. Erster Band. Altertum und Mittelalter / von Matthias Kappes. – Münster i W.: Druck und Verlag der Aschendorffschen Buchhandlung, 1898. – VIII, 518 S.

Переклад назви: Підручник з історії педагогіки. Том 1. Давні часи й Середньовіччя.

507. **Koch, Chr. Fr.** Historische Grammatik der englischen Sprache. Band I. Laut- und Flexionslehre der englischen Sprache / von Christian Friedrich Koch. – 2-te, unveränderte Auflage. – Kassel : Georg H. Wigand, 1882. – X, 498, [2] S.

Переклад назви: Історична граматики англійської мови. Том 1. Фонетика та флексія в англійській мові.

508. **Koch, Chr. Fr.** Historische Grammatik der englischen Sprache. Band II. Die Satzlehre der englischen Sprache / von Christian Friedrich Koch ; besorgt von Julius Zupitza. – 2-te Auflage. – Cassel : Georg H. Wigand, 1878. – XXXXI, 550 S.

Переклад назви: Історична граматики англійської мови. Том 2. Синтаксис англійської мови.

509. **Koch, Chr. Fr.** Historische Grammatik der englischen Sprache. Bd. III. Die Wortbildung der englischen Sprache / von Christian Friedrich Koch. – 2-te Auflage zum Drucke besorgt vom Richard Wülker. – Kassel: Georg H. Wigand, 1891. – 452 S.

Переклад назви: Історична граматики англійської мови. Том 3. Словотворення в англійській мові.

510. **Kopsch, F.** Rauber's Lehrbuch der Anatomie des Menschen : in 6 Abteilung. Abteilung 1. Allgemeiner Teil / von Fr. Kopsch. – 10-te, vermehrte und verbesserte Auflage. – Leipzig : Verlag von Georg Thieme, 1914. – 189 S. : mit 238 zum Teil farbigen Abbildungen.
Переклад назви: Підручник Раубера з анатомії людини : у 6 відділах. Відділ 1. Загальна частина.
511. **Krieg, C.** Lehrbuch der Pädagogik : Geschichte und Theorie / von Dr. Cornelius Krieg (Universitätsprofessor und Erzbischöflichem Geistlichen Rate zu Freiburg i. Br.). – 3-te, vermehrte und verbesserte Auflage. – Paderborn : Druck und Verlag von Ferdinand Schöningh, 1905. – XV, 588 S. – (Wissenschaftliche Handbibliothek ; Dritte Reihe, I. Lehrbücher verschiedener Wissenschaften).
Переклад назви: Підручник з педагогіки : історія і теорія.
512. **Landois, L. L.** Landois' Lehrbuch der Physiologie des Menschen mit besonderer Berücksichtigung der praktischen Medizin. Erster Band / L. Landois ; bearbeitet von R. Rosemann. – 13-te Auflage. – Berlin ; Wien : Urban & Schwarzenberg, 1913. – XVI, 464 S.
Переклад назви: Підручник Л. Ландуа з фізіології людини з урахуванням досвіду практичної медицини. Том 1.
513. **Lay, W. A.** Lehrbuch der Pädagogik. Teil 1. Psychologie nebst Logik und Erkenntnislehre / von Prof. Wilhelm August Lay. – Gotha : E. F. Thienemann, 1912. – VIII, 219 S.
Переклад назви: Підручник з педагогіки. Частина 1. Психологія разом з логікою і гносеологією.
514. **Lehmann, R.** Erziehung und Unterricht : Grundzüge einer praktischen Pädagogik / von Rudolf Lehmann. – 2-te, neu bearbeitete und erweiterte Auflage von «Erziehung und Erzieher». – Berlin : Weidmannsche Buchhandlung, 1912. – XII, 454 S.
Переклад назви: Виховання й навчання : основи практичної педагогіки.
515. **Leutz, F.** Lehrbuch der Erziehung und des Unterrichts für Lehrer und Lehrerinnen. Teil I. Die Erziehungslehre / von Ferdinand Leutz. – 6-te Auflage. – Karlsruhe : J. Langs Buchhandlung, 1907. – VII, 228 S.
Переклад назви: Підручник з виховання та навчання для вчителів і вчительок. Частина 1. Теорія виховання.

516. **Leutz, F.** Lehrbuch der Erziehung und des Unterrichts für Lehrer und Lehrerinnen. Teil II. Die Unterrichtslehre / von Ferdinand Leutz, Director des Großherzogl. Badischen Lehrerseminare in Karlsruhe. – 6-te Auflage. – Karlsruhe : J. Langs Buchhandlung, 1909. – VII, 400 S.
Переклад назви: Підручник з виховання та навчання для вчителів і вчительок. Частина 2. Теорія навчання.
517. **Lipschütz, A.** Stoffwechse und Energiewechsel des Menschen / Alexander Lipschütz ; mit einem Vorwort von Max Verworn. – Leipzig : R. Voigtländers Verlag, 1914. – V, 189 S. : mit 17 Abbildungen. – (Ortensliche Veröffentlichung der «Pädagogischen Literatur Gessellschaft»)
Переклад назви: Обмін речовин та енергії в організмі людини. – (Видання «Товариства педагогічної літератури»).
518. **Matthias, A.** Praktische Pädagogik für höhere Lehranstalten / von Adolf Matthias. – 3-te, vielfach verbesserte und vermehrte Auflage. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung (Oskar Beck), 1908. – 277 S.
Переклад назви: Практична педагогіка для вищих навчальних закладів.
519. **Messmer, O.** Grundzüge einer allgemeinen Pädagogik und moralische Erziehung. Teil 2. Band 1. Die moralische Erziehung und die Erziehung des Willens überhaupt / von Oskar Messmer. – Leipzig : Verlag von Julius Klinkhardt, 1909. – IV, 461 S.
Переклад назви: Основи загальної педагогіки та морального виховання. Частина 2. Том 1. Моральне виховання й виховання волі.
520. **Messmer, O.** Grundzüge einer allgemeinen Pädagogik und moralische Erziehung. Teil 2. Band 2. Die moralische Erziehung und die Erziehung des Willens überhaupt / von Oskar Messmer. – Leipzig : Verlag von Julius Klinkhardt, 1909. – [349] S.
Переклад назви: Основи загальної педагогіки та морального виховання. Частина 2. Том 2. Моральне виховання й виховання волі.
521. **Meyer, E.** Allgemeine Unterrichtslehre : für Klasse I der Wissenschaftlichen Klassen des Oberlyzeums (drittes Seminarjahr) / von Erich Meyer. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – 98 S. – (Pädagogischer Unterrichtswerk : zunächst für Obernlyzeen, Lehrerinnenseminare und ähnliche Anstalten).

Переклад назви: Загальна теорія навчання : для першого класу наукових класів вищого ліцею (третій семінарський курс). – (Педагогічна навчальна робота : для вищих ліцеїв, педагогічних семінарів і подібних закладів освіти).

522. **Miehling, H.** Lehrbuch der Pädagogik für Oberlyzeen und verwandte Anstalten. Teil 1 : Die Entwicklung des Kindeslebens / von H. Miehling. – 2-te Auflage. – Hannover : Norddeutsche Verlagsanstalt O. Goedel, 1913. – VII, 183 S.

Переклад назви: Підручник з педагогіки для вищих ліцеїв і подібних закладів освіти. Частина 1. Розвиток життя дитини.

523. **Miehling, H.** Lehrbuch der Pädagogik für Oberlyzeen und verwandte Anstalten. Teil 2. Systematische Psychologie und Logik. Erziehungslehre. Allgemeine Unterrichtslehre. Schulkunde. Die rechtliche Stellung der Lehrerin. Die Höhere Mädchenschule (Lyzeum) / von H. Miehling. – 2-te Auflage. – Hannover : Norddeutsche Verlagsanstalt O. Goedel, 1913. – 176 S.

Переклад назви: Підручник з педагогіки для вищих ліцеїв і подібних закладів освіти. Частина 2. Системна психологія та логіка. Теорія виховання. Загальна теорія навчання. Школознавство. Правовий статус учителя. Вища школа для дівчат (ліцей).

524. **Natorp, P.** Sozialpädagogik : Theorie der Willenserziehung auf der Grundlage der Gemeinschaft / von Paul Natorp [und Vorwort zur zweiten Auflage des Verfassers]. – 2-te, vermehrte Auflage. – Stuttgart : Fr. Frommanns Verlag (E. Hauff), [Druck der Hofmannschen Buchdruckerei in Stuttgart], 1904. – XXIII, 400 S. – Inhalt : Erster Buch. Grundlegung ; Zweiter Buch. Hauptbegriffe der Ethik und Social Philosophie ; Dritter Buch. Organization und Methode der Willenserziehung ; Namen- und Sachregister : S. 389–400.

Переклад назви: Соціальна педагогіка : теорія виховання волі на засадах громадської участі [з передмовою автора до другого видання]. Книга перша : Ґрунтовні принципи ; Книга друга : Основні поняття етики та соціальної філософії ; Книга третя : Організаційні засади та методи виховання волі ; Іменний і предметний покажчики.

525. **Natorp, P.** Sozialpädagogik : Theorie der Willenserziehung auf der Grundlage der Gemeinschaft / von Paul Natorp. – 3-te, vermehrte Auflage. – Stuttgart : Fr. Frommanns Verlag (E. Hauff), 1909. – XXIII, 402 S.

Переклад назви: Соціальна педагогіка : теорія виховання волі на засадах громадської участі.

526. **Nuhn, A.** Lehrbuch der vergleichenden Anatomie : in zwei Theilen. Teil 1. Vegetative Organe und Apparate des Thierkörpers. Teil 2. Animale Organe und Apparate des Thierkörpers / von A. Nuhn. – Heidelberg : Carl Winter's Universitätsbuchhandlung, 1878. – XXXII, 676 S. : mit 636 Holzschnitten.
Переклад назви: Підручник з порівняльної анатомії : у двох частинах. Частина 1. Вегетативні органи та системи органів тварин. Частина 2. Органи та системи органів тварин.
527. **Oppel, A.** Terra incognita : eine kurzgefasste Darstellung der stufenweisen Entwicklung der Erdkenntnis vom Ausgange des Mittelalters bis zur Gegenwart und der derzeitigen Ausdehnung der unerforschten Gebiete / von Alwin Oppel. – Bremen : Max Nöfler's Verlagsbuchhandlung, 1891. – 68, [4] S. : mit fünf Kartentafeln.
Переклад назви: Terra incognita : короткий опис поступового розвитку знань про Землю від кінця Середньовіччя до сьогодення та розширення сучасної сфери знань.
528. **Ostermann, W.** Lehrbuch der Pädagogik. Erste Band. Teil II / von W. Ostermann und L. Wegener. – 12-te Auflage. – Oldenburg : Schulzesche Hof-Buchhandlung und Verlagsbuchhandlung (R. Schwartz), 1902. – VI, 176 S.
Переклад назви: Підручник з педагогіки. Том 1. Частина 2.
529. **Ostermann, W.** Lehrbuch der Pädagogik. Teil I. Psychologie / von W. Ostermann und L. Wegener. – 15-te Auflage. – Oldenburg : Schulzesche Hof-Buchdruckerei und Verlagsbuchhandlung (R. Schwartz), 1914. – VIII, 324 S.
Переклад назви: Підручник з педагогіки. Частина 1. Психологія.
530. **Ostermann, W.** Lehrbuch der Pädagogik. Teil III. Allgemeine Erziehungs- und Unterrichtslehre / von W. Ostermann und L. Wegener ; neu bearbeitet von Provinzial Schulrat Schwartz in Wagdeburg). – 12-te Auflage. – Oldenburg : Schulzesche Hof-Buchhandlung und Verlagsbuchhandlung, 1911. – VIII, 224 S.
Переклад назви: Підручник з педагогіки. Частина 3. Загальна теорія виховання й навчання.

531. **Ostermann, W.** Lehrbuch der Pädagogik. Teil IV. Besondere Unterrichtslehre, unter besonderer Berücksichtigung der Reformgedanken auf allen Unterrichtsgebieten / von W. Ostermann und L. Wegener. – Oldenburg : Schulzesche Hof-Buchdruckerei und Verlagsbuchhandlung (Rudolf Schwartz), 1914. – 808, [2] S.
Переклад назви: Підручник з педагогіки. Частина 4. Спеціальна теорія навчання з урахуванням ідей реформування в усіх сферах навчання.
532. **Ostermann, W.** Lehrbuch der Pädagogik. Teil V. Schulkunde. Ergänzt durch einen Nachtrag, enthaltend die amtlichen Erlasse für das mittlere und niedere Schulwesen in Preußen bis zum 1. Januar 1915 / von W. Ostermann und L. Wegener. – Oldenburg : Schulzesche Hof-Buchdruckerei und Verlagsbuchhandlung (R. Schwartz), 1915. – 290, [2], 82 S.
Переклад назви: Підручник з педагогіки. Частина 5. Школознавство. Доповнено додатком, який містить офіційні накази (видані до 1 січня 1915 р.) щодо організації роботи середньої та початкової ланок шкільної освіти і Пруссії.
533. **Prüfer, J.** Kleinkinderpädagogik / von Dr. Johannes Prüfer. – Leipzig: Otto Nemnich Verlag, 1913. – 251 S. – (Die Pädagogik der Gegenwart : Lektürensammlung für Seminare und verwandte Anstalten sowie für die Fortbildung der Lehrer und Lehrerinnen / Herausgegeben von Dr. E. Meumann, Dr. Albin Möbusz, Dr. Hermann Walsemann ; VIII. Band). : mit Anhang : Maßnahmen zur Verbesserung der gegenwertigen Kleinkindererziehung.
Переклад назви: Дошкільна педагогіка. – (Педагогіка сьогодення : збірник лекцій для семінарів і подібних закладів освіти, а також для підвищення кваліфікації вчителів і вчительок ; Том 8).
534. **Ranke, J.** Der Mensch. Erster Band. Entwicklung, Bau und Leben des menschlichen Körpers / von Johannes J. Ranke. – 2-te, gänzlich neubearbeitete Auflage. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, 1894. – XVI, 639 S. : mit 650 im Text und 26 Farbendrucktafeln.
Переклад назви: Людина. Перший том. Розвиток, будова тіла і функціонування організму людини.

535. **Rein, W.** Grundlagen der Pädagogik und Didaktik / von W. Rein. – Leipzig : Verlag von Quelle & Meyer, 1909 (Druck von C. G. Naumann). – 140 S. – (Wissenschaft und Bildung : einzeldarstellungen aus allen Gebieten des Wissens / Herausgegeben von Paul Herre ; 71).
Переклад назви: Основи педагогіки та дидактики. – (Наука та освіта : відомості з усіх сфер наукового знання ; Випуск 71).
536. **Rein, W.** Pädagogik im Grundriss / W. Rein. – Fünfte Auflage. – Berlin ; Leipzig : G. J. Göschen'sche Verlagshandlung, 1917 (Leipzig : Spamersche Buchdruckerei). – 136 S. – (Sammlung Göschen).
Переклад назви: Основи педагогіки.
537. **Rein, W.** Pädagogik in systematischer Darstellung. Zweiter Band. B. Die Ausführung : die Lehre vom Bildungswesen. Praktische Pädagogik / Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1911. – VII, 348 S.
Переклад назви: Педагогіка в її системному викладі. Том 2 Б. Впровадження : теорія змісту освіти. Практична педагогіка.
538. **Rein, W.** Pädagogik in systematischer Darstellung. Dritter Band. C. Methodologie : die Lehre von den Mitteln der Erziehung / von Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1912. – VII, 361 S.
Переклад назви: Педагогіка в її системному викладі. Том 3. Методологія : вчення про засоби виховання.
539. **Reclam, C.** Der Leib des Menschen. Dessen Bau und Leben : Vorträge für Gebildete / C. Reclam. – Stuttgart : Julius Hoffmann, 1870. – XX, 743 S. : Mit 15 Farbentafeln und 256 Holzschnitten.
Переклад назви: Тіло людини. Його будова та життєдіяльність : реферати для освічених.
540. **Schiller, H.** Lehrbuch der Geschichte der Pädagogik : für Studierende und junge Lehrer höherer Lehranstalten / von Herman Schiller. – 3-te Auflage. – Leipzig : O. R. Reisland, (Altenburg : Pierersche Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co.), 1894. – V, 400 S.
Переклад назви: Підручник з історії педагогіки : для студентів і молодих викладачів вищих навчальних закладів.

541. **Schmidt, K.** Dr. Karl Schmidt's Geschichte der Pädagogik dargestellt in weltgeschichtlicher Entwicklung und im organischen Zusammenhange mit dem Culturleben der Völker. Zweiter Band. Die Geschichte der Pädagogik von Christus bis zur Reformation. II. : Nach Christus. Die Weltepoche der humanen Erziehung ; A. Von Christus bis zur Reformation : Die Fundamente des Christenthums und die Periode der transscendenten Erziehung / von Dr. Karl Schmidt, besorgt durch Dr. Richard Lange. – 2-te, vielfach vermehrte und verbesserte Auflage. – Cöthen : Druck und Verlag von Paul Schettler, 1869. – XVII, 496 S.

Переклад назви: Історія педагогіки Карла Шмідта, представлена в контексті світового історичного розвитку та в органічному зв'язку з культурним життям народів. Том 2. Історія педагогіки від Різдва Христового до періоду Реформації. II. : Після Христа. Світова епоха гуманістичного виховання; А. Від Христа до Реформації : фундамент християнства та період трансцендентного виховання.

542. **Schmidt, K.** Die Geschichte der Pädagogik, dargestellt in weltgeschichtlicher Entwicklung und im organischen Zusammenhange mit dem Culturleben der Völker. Bd. 2. Die Geschichte der Pädagogik von Christus bis zur Reformation / von Dr. Karl Schmidt. – Aufl. 2, vielfach vermehrte und verbesserte / von Richard Lange. – Cöthen : Paul Schettler's Verlag, 1874. – 496 S.

Переклад назви: Історія педагогіки, представлена в контексті світового історичного розвитку та в органічному зв'язку з культурним життям народів. Том 2. Історія педагогіки від Різдва Христового до періоду Реформації.

543. **Schmidt, K.** Die Geschichte der Pädagogik. Dritter Band / von Dr. Karl Schmidt. – Köthen : Druck von Paul Schettler, [1895]. – XVI, 784 S.

Переклад назви: Історія педагогіки. Том 3.

544. **Schumann, J. Chr. G.** Lehrbuch der Pädagogik. T. 1. Einleitung und Geschichte der Pädagogik mit Musterstücken aus den Pädagogischen Meisterwerken der verschiedenen Zeiten / von Dr J. Chr. Gottlob Schumann. – Aufl. 9, verbesserte und vermehrte. – Hannover : Verlag von Carl Meyer, (Hannover : Göhmannsche Buchdruckerei), 1891. – XIV, 508, [2] S. – (Pädagogische Bibliothek ; Bd. 1).

Переклад назви: Підручник з педагогіки. Частина 1. Вступ до педагогічної професії та історія педагогіки зі зразками педагогічної майстерності різних часів.

545. **Schumann, J. Chr. G.** Lehrbuch der Pädagogik. T. 2. Die systematische Pädagogik und die Schulkunde / von Dr J. Chr. Gottlob Schumann. – Hannover : Verlag von Carl Meyer, (Hannover : Göhmansche Buchdruckerei), 1889. – VIII, 462 S.

Переклад назви: Підручник з педагогіки. Частина 2. Системна педагогіка та шкільництво.

546. **Spezielle Paathologie** und Therapie. Band VI. **Mosler, F., Peiper, E.** Teoretische Parasiten / Herausgegeben von Hermann Nothnagel ; bearbeitet von Erich Peiper. – 2-te, vermehrte und verbesserte Auflage. – Wien : Alfred Hölder, 1904. – 376 S. : mit 162 Holzschnitten.

Переклад назви: Спеціальна патологія і терапія. Том 6. Теоретичні основи паразитології.

547. **Stadler, A.** Philosophische Pädagogik / von August Stadler. – Leipzig : R. Voigtländers Verlag, 1911. – 312, [8] S. : II. – (Ausserordentliche Veröffentlichung der pädagogischen Literaturgesellschaft «Neue Bahnen»).

Переклад назви: Філософська педагогіка. – (Спеціальне видання Товариства педагогічної літератури «Нові шляхи»).

548. **Strümpell, L.** Die Pädagogische Pathologie oder die Lehre von den Fehlern der Kinder : Versuch einer Grundlegung für gebildete Eltern, Studierende der Pädagogik, Lehrer, sowie für Schulbehörden und Kinderärzte / von Ludwig Strümpell. – 3-te bedeutend vermehrte Aufl. / Herausgegeben von Dr. Alfred Spikner. – Leipzig : Verlag von E. Ungleich, (Leipzig : Druck von Kamm und Seemann), 1899. – 556 S.

Переклад назви: Педагогічна патологія або вивчення відхилень у розвитку дітей : основні положення для освічених батьків, майбутніх учителів, а також для керівництва школи і лікарів-педіатрів.

549. **Toischer, W.** Geschichte der Pädagogik / von Wendelin Toischer. – Kempten ; München : Verlag der Jos. Kösel'schen Buchhandlung, [1909?]. – 198, [1] S.

Переклад назви: Історія педагогіки.

550. **Vogel, A.** Die Philosophischen Grundlagen der wissenschaftlichen Systeme der Pädagogik : Locke, Kant, Hegel, Schleiermacher, Herbart, Beneke : zur Einführung in das Verständnis der wissenschaftlichen Pädagogik / von August Vogel. – 3-te Auflage. – Langensalza : Schulbuchhandlung von F. G. L. Greßler, 1903. – IV, 187, [1] S. – (Einleitung in «Gressler Klassiker der Pädagogik»).
- Переклад назви:** Філософські основи педагогічних систем : Локк, Кант, Гегель, Шлейермахер, Герbart, Бенекє : до вступу до наукової педагогіки.
551. **Weimer, H.** Geschichte der Pädagogik / H. Weimer. – 2-te, verbesserte Auflage. – Leipzig : E. I. Göschen'sche Verlagshandlung, 1906. – 148 S. – (Sammlung Göschen).
- Переклад назви:** Історія педагогіки.
552. **Ziller, T.** Einleitung in die allgemeine Pädagogik / von Dr. Tuiskon Ziller, weiland Professor der Philosophie und der Pädagogik Leopzig ; herausgegeben von Otto Ziller, Pfarrer a. D. – 2-te Auflage nach des Verfassers Handexemplar herausgegeben von Otto Ziller. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, Herzogl. Sächs. Hofbuchhändler, 1901. – IX, 169 S.
- Переклад назви:** Вступ до загальної педагогіки.
553. **Zühlsdorff, E.** Die Psychologie als Fundamentalwissenschaft der Pädagogik in ihren Grundzügen / von E. Zühlsdorff. – 2-te, umgearbeitete Auflage. – Hannover-List ; Berlin : Verlag von Carl Meyer (Gustav Prior), 1912. – VIII, 288 S. : mit 3 figuren in Text.
- Переклад назви:** Психологія як фундаментальна наука педагогіки та її основні принципи.

4.3.2. Підручники для закладів загальної середньої освіти

554. **Allgemeine Geschichte** in Einzeldarstellungen. Erste Hauptabteilung. Erster Band. Fünfter Theil. **Hertzberg, G. F.** Geschichte von Hellas und Rom / Herausgegeben von Wilhelm Oncken ; unter Mitwirkung von Felix Bamberg, Aler. Brüchner , Felix Dahn u. a. – Berlin : G. Grote'sche Verlagsbuchhandlung, 1879. – 320 S. : mit Illustrationen und Karten.
- Переклад назви:** Загальна історія в окремих викладах. Головний відділ 1. Том 1. Частина 5. Історія Давньої Греції та Риму.

555. **Allgemeine Geschichte** in Einzeldarstellung. Zweite Hauptabteilung. Neunter Teil. **Ruge Sophus**. Geschichte des Zeitalters der Entdeckungen / Herausgegeben von W. Oncken ; Unter Mitwirkung von Felix Bamberg, f. v. Bezold, Aler. Brüchner u. a. – Berlin : Historischer Verlag Baumgärtel, [1883?]. – 542 S. : mit Illustrationen und Karten.
Переклад назви: Загальна історія в деталях. Головний відділ 2. Частина 9. Історія епохи Великих відкриттів.
556. **Allgemeine Geschichte** in Einzeldarstellungen. Dritter Hauptabteilung. Zweiter Theil. **Martin Philippson**. Westeuropa im Zeitalter von Philipp II., Elisabeth und Heinrich IV / Herausgegeben von Wilhelm Oncken. – Berlin : G. Grote'sche Verlagsbuchhandlung, 1882. – [700] S. : mit Porträts, Illustrationen und Karten.
Переклад назви: Загальна історія в окремих викладах. Головний відділ 3. Том 2. Західна Європа в епоху Філіпа II, Єлизавети та Генріха IV.
557. **Allgemeine Geschichte** in Einzeldarstellungen. Vierter Band. **Ferdinand Justi**. Geschichte des alten Persiens / Herausgegeben von Wilhelm Oncken ; unter Mitwirkung von Aler. Brüchner, Felix Dahn, J. Dümichen u. a. – Berlin : G. Grote'sche Verlagsbuchhandlung, 1879. – 250 S. : mit Illustrationen und Karten.
Переклад назви: Загальна історія в окремих викладах. Том 4. Історія Стародавньої Персії.
558. **Becker, A.** Lernbuch der Erdkunde : Erster Teil / von Anton Becker und Julius Mayer. – Wien : Franz Deuticke, 1902. – IV, 92 S. : mit 5 Textfiguren, sowie 4 Abb. und 5 K. in Anhang.
Переклад назви: Підручник з географії : перша частина.
559. **Berg, A.** Besondere Völkerkunde (Die Völker der Erde) / von Alfred Berg. – Berlin ; Leipzig : Hermann Hillger Verlag, 1900. – 83, [1] S. : mit 28 Illustrationen. – (Hilgers Illustrierte Volksbücher ; Band 96).
Переклад назви: Спеціальне народознавство (Народи Землі). – (Ілюстровані народні книжки Хільгера ; Том 96).
560. **Feller, R.** Deutsche Sprachlehre für Fachschulen / Bearbeitet von Reinhold Feller. – 3-te, verbesserte Auflage. – Bautzen : Verlag von Emil Hübner, [Druck von Gebrüder Hordier Radeberg i. Sa.], [1912]. – VIII, 110 S. – (Landwirtschaftliche Unterrichtsbücher).
Переклад назви: Вивчення німецької мови в професійній школі.

561. **Gothan, W.** Aus der Vorgeschichte der Pflanzenwelt / von Walther Gothan. – Leipzig : Verlag von Quelle & Meyer, [1912]. – 184 S. : mit zahlreichen Abbildungen. – (Naturwissenschaftliche Bibliothek für Jugend und Volk / Herausgegeben von Konrad Höller und Georg Almer).
Переклад назви: З передісторії рослинного світу. – (Природничо-наукова бібліотека для молоді та народу).
562. **Günther, S.** Lehrbuch der physikalischen Geographie / von Dr. Siegmund Günther, Professor an der K. Techn-Hochschule in München), [Vorwort des Verfassers]. – Stuttgart : Verlag von Ferdinand Enke, [Druck der Union Deutsche verlagsgesellschaft in Stuttgart], 1891. – VIII, 508 S. : mit 169 in den Text gedruckten Holzschnitten und 3 Tafeln in Farbendruck.
Переклад назви: Підручник з фізичної географії.
563. **Günther, S.** Physische Geographie / Siegm. Günther. – 4-te, durchaus umgearbeitete Auflage. – Berlin ; Leipzig : G. J. Göschen'sche Verlagshandlung G. m. b. H., 1913. – 152 S. : Mit 37 Figuren. – (Sammlung Göschen).
Переклад назви: Фізична географія.
564. **Gurcke, G.** Schreib- und Lesebibel / von Gottfried Gurcke ; mit Bildern von Otto Speckter. – 185-te Auflage (nach der neuen Rechtschreibung). – Hamburg : Otto Meissners Verlag, [Druck von Gesse & Beder in Leipzig], 1903. – 120 S.
Переклад назви: Буквар письма та читання.
565. **Harms, Chr.** Rechenbuch für die Vorschule. – Ersters Heft : Das Rechnen im Zahlenkreise von 1–10 ; 1–20 ; 1–100 / von Christian Harms, veil. Professor in Oldenburg. – 18-te Auflage. – Oldenburg : Druck und Verlag von Gerhard Stalling, 1917. – IV, 74 S. – Inhaltsübersicht : 1. Abschnitt. 1–10 ; 2. Abschnitt. 1–20 ; 3. Abschnitt 1–100. Auffassung der Zahlen.
Переклад назви: Підручник з математики для дошкільних закладів освіти. Випуск 1. Рахунок в межах від 1 до 10; від 1 до 20; від 1 до 100.
566. **Imendörffer, B.** Lehrbuch der Erdkunde für Mädchenlyzeen und verwandte Anstalten. Zweiter Teil. Vierte bis sechste Klasse / von Dr. Benno Imrndörffer (k. k. Professor). – Wien : Verlag von F. Tempsky, (Reichenberg : Druck von Gebrüder Stiepel in Reichenborg), 1903. – V, 145 S. – Inhalt : Lehrstoff der IV. Klasse : vier Abteilungen ; II. Lehrstoff der V Klasse : vier Abteilungen ; III. Lehrstoff der VI Klasse.

Переклад назви: Підручник з географії для дівочих ліцеїв і подібних закладів. Частина 2. Четвертий – шостий класи.

567. **John, G.** Anorganische Chemie für Schulen / von Georg John. – Leipzig : Verlag Von Erwin Nägele, 1909. – VIII, 220 S. : mit 125 Abbildungen in Text.

Переклад назви: Курс неорганічної хімії в школі.

568. **Mela, P.** Geographie des Erdkreises. Erster Teil. Mittelmeerländer / von Pomponius Mela ; aus dem Lateinischen übersetzt und erläutert von Hans Philipp. – Leipzig : R. Voigtländers Verlag, [1911]. – 91 S. – (Voigtländers Quellenbücher ; Band 11).

Переклад назви: Географія світу. Частина 1. Країни Середземномор'я.

569. **Mela, P.** Geographie des Erdkreises. Zweiter Teil. Ozeanländer / von Pomponius Mela ; aus dem Lateinischen übersetzt und erläutert von Hans Philipp. – Leipzig : R. Voigtländers Verlag, [1912]. – 65 S. : mit 17 Abbildungen. – (Voigtländers Quellenbücher ; Band 31).

Переклад назви: Географія світу. Частина 2. Країни Океанії.

570. **Neuse, R.** Landeskunde von Frankreich I / von Richard Neuse. – Leipzig : G. J. Göschen'sche Verlagshandlung, 1910. – 140 S. : mit 23 Abbildung im Text und 16 Landschaftsbildern auf 16 Tafeln. – (Sammlung Göschen).

Переклад назви: Географія Франції. Том 1.

571. **Sauer, C. M.** Kleine Italienische Sprachlehre für den Gebrauch in Schulen und zum Selbstunterricht / von Carl Marquard Sauer ; neu bearbeitet von G. Cattaneo. – 9-te Auflage. – Heidelberg ; Paris ; London : Julius Groos, Verlag, 1906. – VIII, 242 S. – (Lehrbücher Methode Gaspey-Otto-Sauer).

Переклад назви: Короткий курс італійської мови для використання в школі та для самонавчання. – (Підручники за методом Гаспей-Отто-Зауера).

572. **Seydlitz, E. v.** Seydlitzsche Geographie : in fünf Ausgaben / E. von Seydlitz ; 22. Bearbeitung, unter Mitwirkung vieler hervorragender Fachmanner besorgt von E. Oehlmann. – Größte Ausgabe C. – Breslau : Ferdinand Hirt, 1899. – XVI, 608 S. : mit 227 Karten und erläutern den Abbildungen, sowie 5 Karten und 8 Tafeln in vierfachem Farbendrucke.

Переклад назви: Географія Зейдліца : у п'яти випусках.

573. **Walter, E. T.** Schwedische Konversations-Grammatik zum Schul- und Privatunterricht / von Edward Theodor Walter. – Heidelberg : Julius Groos' Verlag, 1899. – X, 399 S. – (Lehrbücher Methode Gaspey-Otto-Sauer).
Переклад назви: Граматика розмовної шведської мови для шкільних та приватних уроків. – (Підручники за методом Гаспей-Отто-Зауера).
574. **Weltgeschichte.** Erster Band. Allgemeines. Die Vorgeschichte. Amerika. Der Stille Ozean / von Haus F. Helmolt, Jpsef Rohler, Friedrich Ratzel u. a. / Herausgegeben von Hans F. Helmolt ; unter Mitarbeit von Thomas Achelis u. a. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, 1899. – X, 630 S. : mit 24 Karten, 46 Farbendrucktafeln und 125 schwarzen Beilagen.
Переклад назви: Всесвітня історія. Том 1. Загальні положення. Передмова. Америка. Тихий океан.
575. **Weltgeschichte.** Zweiter Band. Ostasien und Ozeanien. Der Indische Ozean / von Max von Brandt, Heirich Schurtz, Karl Weule und Emil Schmidt / Herausgegeben von Hans F. Helmolt ; unter Mitarbeit von Thomas Achelis u. a. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, 1902. – XV, 638 S. : mit etwa 51 Karten, 48 Farbendrucktafeln und 136 schwarzen Beilagen.
Переклад назви: Всесвітня історія. Том 2. Східна Азія та Океанія. Індійський океан.
576. **Weltgeschichte.** Dritter Band. Westasien und Afrika / von Hugo Winckler, Heinrich Schurtz, Carl Niebuhr / Herausgegeben von Hans F. Helmolt ; unter Mitarbeit von Thomas Achelis u. a. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, 1901. – XIV, 735 S. : mit 45 Karten, 49 Farbendrucktafeln und 134 schwarzen Beilagen.
Переклад назви: Всесвітня історія. Том 3. Західна Азія та Африка.
577. **Weltgeschichte.** Vierter Band. Die Randländer des Mittelmeers / von Eduard Graf Wilezef, Haus F. Helmolt, Karl George Brandis u. a. / Herausgegeben von Hans F. Helmolt ; unter Mitarbeit von Thomas Achelis u. a. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, 1900. – X, 574 S. : mit 32 Karten, 47 Farbendrucktafeln und 125 schwarzen Beilagen.
Переклад назви: Всесвітня історія. Том 4. Середземномор'я.

578. **Weltgeschichte.** Fünfter Band. Südosteuropa und Osteuropa / von Rudolf von Scala, Heinrich Zimmerer, Karl Pauli a. u. / Herausgegeben von Hans F. Helmolt ; unter Mitarbeit von Thomas Achelis u. a. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, 1905. – XVI, 630 S. : mit etwa 51 Karten, 42 Farbendrucktafeln und 128 schwarzen Beilagen.
Переклад назви: Всесвітня історія. Том 5. Південно-Східна та Східна Європа.
579. **Weltgeschichte.** Sechter Band. Mitteleuropa und Nordeuropa / von Karl Weule, Joseph Girgensohn, Eduard Heyck u. a. / Herausgegeben von Hans F. Helmolt ; unter Mitarbeit von Thomas Achelis u. a. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, 1906. – XVIII, 630 S. : mit 53 Karten, 46 Farbendrucktafeln und 131 schwarzen Beilagen.
Переклад назви: Всесвітня історія. Том 6. Центральна і Північна Європа.
580. **Weltgeschichte.** Siebenter Band. Westeuropa. Erster Teil / Richard Mayr, Armin Tille, Wilhelm Walther u. a.; herausgegeben von Hans F. Helmolt ; unter Mitarbeit von Thomas Achelis u. a. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, 1900. – XII, 573 S. : mit etwa 43 Karten, 48 Farbendrucktafeln und 131 schwarzen Beilagen.
Переклад назви: Всесвітня історія. Том 7. Західна Європа. Частина 1.
581. **Weltgeschichte.** Achter Band. Westeuropa. Zweiter Teil. Der Atlantische Ozean / Arthur Kleinschmidt, Hans von Zwiedineck-Südenhorst, Heinrich Friedjung u. a. / Herausgegeben von Hans F. Helmolt ; unter Mitarbeit von Thomas Achelis u. a. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, 1903. – XIII, 646 S. : mit etwa 51 Karten, 42 Farbendrucktafeln und 128 schwarzen Beilagen.
Переклад назви: Всесвітня історія. Том 8. Західна Європа. Частина 2. Атлантичний океан.
582. **Weltgeschichte.** Neunter Band. Nachträge. Quellenkunde. Generalregister / von Alexander Tille, Richard Mayr, Viktor Hantzsch u. a. / herausgegeben von Hans F. Helmolt ; unter Mitarbeit von Thomas Achelis u. a. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, 1907. – VIII, 677 S. : mit 55 Karten, 46 Farbendrucktafeln und 132 schwarzen Beilagen.
Переклад назви: Всесвітня історія. Том 9. Доповнення. Використані джерела. Узагальнений перелік.

583. **Zehden, K.** Handelsgeographie / von Karl Zehden ; bearbeitet von Robert Sieger. – Wien : Alfred Hölder, 1911. – IV, 702 S. : mit einer Karte des Wiltwerkehrs.

Переклад назви: Географія торгівлі.

4.4. Навчально-методичні посібники

584. **Achenbach, F.** Zur Theorie und Praxis des darstellenden Unterrichts / von Fritz Achenbach, [Vorwort des Autors]. – Osterwieck ; Harz : Verlag von A. W. Zickfeldt, 1908. – 359, [1] S. – I Teil : Zur Theorie des darstellenden Unterrichts ; II. Teil : Zur Praxis des darstellenden Unterrichts.

Переклад назви: Теорія і практика описового навчання.

585. **Baer, H.** Grundriß eines Systems der ästhetischen Entwicklung / von Hans Baer. – Straßburg : Verlag von Karl J. Trübner, 1913. – V, 147 S.

Переклад назви: Загальний опис системи естетичного розвитку.

586. **Baldwin, J. M.** Die Entwicklung des Geistes beim Kinde und bei der Rasse : (Methoden und Verfahren) / von James Mark Baldwin ; Unter Mitwirkung des Autors nach der dritten englischen Auflage ins Deutsche übersetzt von der Arnold E. Ortmann ; nebst einem Vorwort von Th. Ziehen. – Berlin : Verlag von Reuther & Reichard, 1898. – XII, 470 S. : mit siebzehn Figuren und zehn Tabellen.

Переклад назви: Духовний розвиток дитини і раси: (методи й процеси).

587. **Der Bucherschatz des Lehrers** : wissenschaftliches Sammelwerk zur Vorbereitung und Weiterbildung. Achter Band. **Rude Adolf.** Methodik des gesamten Volksschulunterrichts. Unter besonderer Berücksichtigung der neueren Bestrebungen. Evangelische Ausgabe. Band 1. Methodik des Gesinnungs- und des Sprachunterrichts : 1. Evangelischer Religionsunterricht. 2. Geschichtsunterricht. 3. Deutschunterricht / Herausgegeben von K. O. Beetz, Ad. Rude. – Evangelische Ausgabe. – Leipzig ; Osterwieck : Verlag von A. W. Zickfeldt, 1910. – XV, 397 S.

Переклад назви: Книжкова скарбниця вчителя : зібрання наукових праць для професійної підготовки та підвищення кваліфікації вчителів. Том 8. Методика викладання навчальних дисциплін у народній школі з урахуванням останніх змін. Том 1. Методика проведення уроків осмислення та викладання мов : 1. Навчання євангелізму. 2. Навчання історії. 3. Навчання німецької мови.

588. **Der Bucherschatz des Lehrers** : wissenschaftliches Sammelwerk zur Vorbereitung und Weiterbildung. Neunter Band : Adolf Rude. Methodik des gesamten Volksschulunterrichts : unter besonderer Berücksichtigung der neueren Bestrebungen. Band II : Methodik des naturkundlich-mathematischen und des technischen Unterrichts : 1. Geographischer Unterricht ; 2. Naturkundlicher Unterricht : A) Naturgeschichte ; B) Naturlehre : a) Physik ; b) Chemie und Mineralogie ; 3. Rechenunterricht ; 4. Unterricht in der Raumlehre ; 5. Schreibunterricht ; 6. Zeichenunterricht ; 7. Gesangunterricht ; 8. Turnunterricht / Herausgegeben von K. O. Beetz, Ad. Rude. – 6-te, mit 5-ter übereinstimmende Auflage. – Leipzig ; Osterwieck : Verlag von A. W. Zickfeldt, 1909. – XII, 601 S.

Переклад назви: Книжкова скарбниця вчителя : зібрання наукових праць для професійної підготовки та підвищення кваліфікації вчителів. Том 9. Методика викладання навчальних дисциплін у народній школі з урахуванням останніх змін. Том 2. Методика викладання природничо-математичних і технічних дисциплін : 1. Навчання географії ; 2. Навчання природознавства: А) Природнича історія ; Б) Природознавство : а) фізика ; б) хімія та мінералогія ; 3. Навчання арифметики ; 4. Навчання геометрії ; 5. Навчання письма ; 6. Навчання малювання ; 7. Навчання співу ; 8. Викладання фізичної культури.

589. **Gansberg, F.** Demokratische Pädagogik : Ein Weckruf zur Selbstbetätigung im Unterricht / von Fritz Gansberg. – Leipzig : Verlag von Quelle & Meyer, [Druck Der Spammerschen Buchdruckerei], 1911. – 283 S. – [Inhaltsverzeichnis : 24 Kapitel].

Переклад назви: Демократична педагогіка : пробудження самосвідомості під час навчання.

590. **Geschichte der Methodik** des deutschen Volksschulunterrichts : Unter Mitwirkung einer Anzahl Schulmänner. Bd. 1. Geschichte des deutschen Unterrichts in der Volksschule / Herausgegeben von C. Kehr ; bearbeitet von A. Engelen, H. Fechner, C. Kehr, T. Kriebitzsch, F. Schäfer. – 2-te Auflage. – Gotha : Verlag von E. F. Thienemanns Hofbuchhandlung, 1889. – 521 S.

Переклад назви: Історія становлення методики навчання в німецькій народній школі. Том 1. Історія становлення методики викладання німецької мови в народній школі.

591. **Geschichte der Methodik** des deutschen Volksschulunterrichts : Unter Mitwirkung einer Anzahl Schulmänner. Bd. 3. Geschichte des Unterrichts in den mathematischen Lehrfächern in der Volksschule / Herausgegeben von C. Kehr, Schulrat und Seminardirektor in Erfurt ; bearbeitet von E. Jänicke, G. Schurig. – 2-te Auflage. – Gotha : Verlag von E. F. Thienemanns Hofbuchhandlung, 1888. – 235 S.
Переклад назви: Історія становлення методики навчання в німецькій народній школі. Том 3. Історія викладання математичних дисциплін у народній школі.
592. **Geschichte der Methodik** des deutschen Volksschulunterrichts : Unter Mitwirkung einer Anzahl Schulmänner. Bd. 4. Geschichte des Unterrichts in den technischen Fertigkeiten in der Volksschule / Herausgegeben von C. Kehr ; bearbeitet von C. Hey, W. Rein, J. Helm, Ed. Wiekner, F. Kraufe. – 2-te Auflage. – Gotha : Verlag von E. F. Thienemanns Hofbuchhandlung, 1889. – 403 S.
Переклад назви: Історія становлення методики навчання в німецькій народній школі. Том 4. Історія становлення методики формування технічних навичок у народній школі.
593. **Geschichte der Methodik** des deutschen Volksschulunterrichts : Unter Mitwirkung einer Anzahl Schulmänner. Bd. 5. **Euler Carl.** Die Geschichte des Turnunterrichts / Herausgegeben von C. Kehr ; neu bearbeitet von Carl Rossow. – 3-te Auflage. – Gotha : E. F. Thienemann, 1907. – VI, 435 S.
Переклад назви: Історія становлення методики навчання в німецькій народній школі. Том 5. Історія становлення методики викладання фізичної культури.
594. **Geschichte der Methodik** des deutschen Volksschulunterrichts : Unter Mitwirkung einer Anzahl Schulmänner. Bd. 6 A. Geschichte des Religionsunterrichts in der evangelischen Volksschule / Herausgegeben von C. Kehr (Schulrat und Seminardirektor in Erfurt) ; bearbeitet von G. Schumann [Redierungs- und Schulrätin Trier] und E. Sperber [Regierungs- und Schulrat in Breslau]. – 2-te Auflage. – Gotha : Verlag von E. F. Thienemanns Hofbuchhandlung, Druck der Engelhard-Revberschen Hofbuchbrüderrei in Gotha, 1890. – 155 S.: Literatur : S. 152–155. – Inhalt : Geschichte des Unterrichts in der biblischen Geschichts- und Bibel-unterrichts ; 2. Geschichte der Behandlung des Kirchenliedes.

Переклад назви: Історія становлення методики навчання в німецькій народній школі. Том 6 А. Історія становлення релігійного навчання в євангельській народній школі.

595. **Geschichte der Methodik** des deutschen Volksschulunterrichts : Unter Mitwirkung einer Anzahl Schulmänner. Bd. 6 B. Geschichte des Religionsunterrichts in der katholischen Volksschule / Herausgegeben von C. Kehr ; bearbeitet von Friedrich Wilhelm Bürgel. – 2-te Auflage. – Gotha : Verlag von E. F. Thienemanns Hofbuchhandlung, 1890. – VI, 305 S.

Переклад назви: Історія становлення методики навчання в німецькій народній школі. Том 6 Б. Історія становлення релігійного навчання в католицькій народній школі.

596. **Geschichte der Methodik** des deutschen Volksschulunterrichts : Unter Mitwirkung einer Anzahl Schulmänner. Anhang. Ausführliches Personen- und Sachregister / Herausgegeben von C. Kehr ; bearbeitet von A. Puls. – 2-te Auflage. – Gotha : Verlag von E. F. Thienemann, 1893. – 142 S.

Переклад назви: Історія становлення методики навчання в німецькій народній школі. Додаток. Іменний і предметний покажчики.

597. **Hohmann, L.** Methodik der einzelnen Unterrichtsfächer in zeitgemäßer Gestaltung : Ein Führer durch die Methodologie der Unterrichtsfächer / von Ludwig Hohmann. – Breslau : Ferdinand Hirt; Königliche Universitäts- und Verlags-Buchhandlung, (Leipzig : Druck von Karl Marquart), 1902. – 510, [2] S.

Переклад назви: Методика викладання окремих навчальних дисциплін у сучасному контексті : керівництво з методології та методика викладання навчальних дисциплін.

598. **Jäger, O.** Didaktik und Methodik des Geschichtsunterrichts / von Oskar Jäger, Direktor am k. Friedrich-Wilhelms-Gymnasium zu Köln. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, [C. H. Beck'sche Buchdruckerei in Nördlingen], 1895. – 110 S. – Sonderausgabe aus Dr. A. Baumeister «Handbuch der Erziehungs- und Unterrichtslehre für höhere Schulen» : (Handbuch der Erziehungs- und Unterrichtslehre ; VIII : Geschichte).

Переклад назви: Дидактика та методика навчання історії. – (Посібник із виховання та навчання для вищих шкіл ; Том 8. Історія).

599. **Jäger, O.** Didaktik und Methodik des Geschichtsunterrichts / von Oskar Jäger, Direktor am k. Friedrich-Wilhelms-Gymnasium zu Köln. – 2-te Auflage. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung (Oskar Beck), 1905. – VI, 114 S. – Sonderausgabe aus Dr. A. Baumeister's «Handbuch der Erziehungs- und Unterrichtslehre für höhere Schulen».

Переклад назви: Дидактика і методика навчання історії.

600. **Jetter, J. L.** Neue Schulkunst : spezielle Didaktik und Methodik eines entwickelnderziehenden Unterrichts. Bd. 1. Spezielle Didaktik / von J. L. Jetter. – Dresden : Verlag von Bleyl & Kaemmerer (O. Schambach), 1906. – VI, 71 S.

Переклад назви: Нове мистецтво шкільництва : спеціальна дидактика та методика розвивального виховного навчання. Том 1. Спеціальна дидактика.

601. **Junge, F.** Beiträge zur Methodik des naturkundlichen Unterrichts : in Abhandlungen und Beispielen / von Friedrich Junge. – 3-te, vermehrte Auflage. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1898. – VIII, 182 S.

Переклад назви: Внесок у розвиток методики викладання природознавства : у наукових статтях і конспектах уроків.

602. **Kehr, C.** Der Deutsche Sprachunterricht im ersten Schuljahre nach seiner geschichtlichen Entwicklung, theoretischen Begründung und praktischen Gestaltung : Eine Methodik des sprachlichen Elementarunterrichts / von C. Kehr, weiland Schulrat und Seminardirektor in Erfurt ; G. Schlimbach, weiland Lehrer in Gotha ; neu bearbeitet von Ernst Laide, Lehrer in Gotha ; und Edwin Wilke, Rektor in Quedlinburg. – 10-te Auflage. – Gotha : Verlag von E. F. Thienemann, [Druck den Engelhardt-Regberschen Hofbuchdruckerei], 1907. – XII, 288 S. : Register zum geschichtlichen Teile : S. 287–288.

Переклад назви: Навчання німецької мови на першому році навчання в школі : історичний розвиток, теоретичне обґрунтування, практичне оформлення. Методика викладання в початковій школі.

603. **Kerschensteiner, G.** Wesen und Wert des naturwissenschaftlichen Unterrichtes : neue Untersuchungen einer alten Frage / von Gerg Kerschensteiner. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner,

1914. – X, 141 S. – (Die Schule der Naturwissenschaften in der Erziehung / Herausgegeben von K. T. Fischer).

Переклад назви: Зміст і значення викладання дисциплін природничо-наукового циклу : нові пошуки відповіді на старе питання.

604. **Kienitz-Gerloff, F.** Methodik des Botanischen Unterrichts / von F. Kienitz-Gerloff. – Berlin : Verlag von Otto Salle, 1904. – VIII, 290 S. : mit 114 zum Teil farbigen Abbildungen.

Переклад назви: Методика викладання ботаніки.

605. **Kießling, F.** Naturgeschichte für die einfache Volksschule : Naturkörper der Heimat innerhalb natürlicher Gruppen vorgeführt und von einheitlichem Gesichtspunkte aus betrachtet. Nebst Anleitung zu zahlreichen Beobachtungen : ein Handbuch für Lehrer in 2 Kursen zu je 40 Lektionen / Bearbeitet von Franz Kießling und Edmont Pfalz. – 3-te, verbesserte Auflage, (6.–8. Tausend). – Braunschweig : E. Appelhans & Comp., 1900. – VIII, 194, [1] S. : mit zahlreichen Holzschnitt Abbildungen.

Переклад назви: Природознавство для простої народної школи : природні тіла, представлені в природних групах з їх уніфікованим оглядом. З рекомендаціями щодо проведення спостережень : посібник для вчителів : два курси по 40 лекцій.

606. **Klemm, G.** Kulturkunde auf heimatlicher Grundlage : Tat und Ziel der Einheitsschule mit Lehrplan, Lehrbeispielen und Abbildungen / von Gustav Klemm. – 3-te, vermehrte Auflage. – Dresden : Verlag von C. Heinrich, [1911]. – 257 S. : II.

Переклад назви: Культурознавство рідного краю : цілі та завдання діяльності єдиної державної школи з навчальними планами, прикладами навчання, ілюстраціями.

607. **Knörk, O.** Der kaufmännische Unterricht : Handbuch der Methodik für Lehrer, Kaufleute und Studierende unter Mitarbeit namhafter Fachmänner / von Otto Knörk. – Berlin : Ernst Siegfried Mittler und Sohn, 1913. – VIII, 510 S.

Переклад назви: Навчання комерції : посібник з методики викладання для викладачів, працівників торгівлі та студентів, укладений у співпраці з визнаними фахівцями.

608. **Kobel, O.** Methodik des deutschen Sprachunterrichts. Teil II. (Angewandte Beispiele). Lehrproben und Entwürfe für den deutschen Literaturunterricht in Volks- und höheren Schulen zum Zwecke ethisch-ästhetischer Erziehung, enthaltend sämtliche durch Ministerialerlaß zur Behandlung in den Volksschulen vorgeschriebenen Gedichte / von Oskar Kobel. – Breslau : Verlag von Mar Woywod, 1909. – XVI, 310 S.
Переклад назви: Методика викладання німецької мови. Частина 2 (прикладні аспекти). Конспекти і проекти уроків німецької літератури в народних і вищих школах з урахуванням цілей етичного й естетичного виховання. Містить поетичні твори для вивчення в народній школі, передбачені міністерськими розпорядженнями.
609. **Lay, W. A.** Führer durch den Rechtschreib-Unterricht gegründet auf psychologische Versuche und angeschlossen an seine Entwicklungsgeschichte und eine Kritik des ersten Sach- und Sprachunterrichts / von Wilhelm August Lay, Seminarlehrer in Karlsruhe, [Vorwort des Verfassers zur zweiten Auflage]. – 2-te, verbesserte Auflage. – Karlsruhe : Verlag von Otto Nemnich, Druck der Actiengesellschaft Badenia Karlsruhe, 1899. – XII, 202 S.
Переклад назви: Керівництво до уроків орфографії, укладене на основі результатів психологічних експериментів включно з історією їх розвитку й критикою перших загальних уроків і уроків мови.
610. **Lay, W. A.** Methodik des naturgeschichtlichen Unterrichts und Kritik der Reformbestrebungen auf Grund der neueren Psychologie / von Wilhelm August Lay. – Karlsruhe : Verlag von Otto Nemnich, 1899. – VII, 123, [1] S.
Переклад назви: Методика навчання природничих дисциплін і критика реформаторських зусиль на основі сучасної психології.
611. **Lehmensick, F.** Probleme und Prinzipien des Geschichts-Unterrichts : durch Beispiele erläutert / von Fritz Lehmensick. – Strassburg : Friedrich Bull Verlagsbuchhandlung, 1912 (Strasburg : Druck von M. DuMont Schauberg). – XV, 206 S. – (Aus Schule und Leben : beiträge zur Pädagogik und allgemeinen Bildung / Herausgegeben von Karl König ; Reihe II, Nummer 4).
Переклад назви: Проблеми і принципи навчання історії : продемонстровано на практичних прикладах. – (Зі школи та життя : внесок у розвиток педагогіки та загальної освіти ; Том 2, Випуск 4).

612. **Messer, A** Das Problem der staatsbürgerlichen Erziehung / Historisch und systematisch behandelt von August Messer. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1912. – VII, 238 S. (Die Pädagogik der Gegenwart : Lektürensammlung für Seminare und verwandte Anstalten sowie für die Fortbildung der Lehrer und Lehrerinnen / Unter Mitwirkung namhafter Pädagogen herausgegeben von Albin Möbusz und Hermann Walsemann ; Band VI).
Переклад назви: Проблема громадянського виховання. – (Педагогіка сьогодення : збірник лекцій для семінарів і суміжних установ, а також для підвищення кваліфікації вчителів і вчительок ; Том 6).
613. **Messmer, O.** Grundlinien zur Lehre von den Unterrichtsmethoden auf logischer und experimenteller Basis nebst kritischen Bemerkungen über die «formalen Stufen» von Ziller / von Oskar Messmer. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1905. – XII, 238 S.
Переклад назви: Основні напрями вчення про методи навчання на логічній та експериментальній основі разом із критичними зауваженнями щодо «формальних етапів» Ціллера.
614. **Münch, W.** Didaktik und Methodik des französischen Unterrichts / von Wilhelm Münch ; in Verbindung mit den Herren Arendt, Brunner, Dettweiler u. a. ; herausgegeben von A. Baumeister. – 2-te, umgearbeitete Auflage. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung (Oskar Beck), (Nördlinger : C. H. Beck'sche Buchdruckerei), 1902. – IV, 179 S. – (Handbuch der Erziehungs- und Unterrichtslehre für höhere Schulen ; Band 3, Abteilung 2, Hälfte 1).
Переклад назви: Дидактика і методика навчання французької мови. – (Посібник із виховання й навчання для вищих шкіл ; Том 3, Відділ 2, Частина 1).
615. **Regener, Fr.** Grundzüge einer allgemeinen Methodenlehre des Unterrichts / von Fr[idrich] Regener. – 2-te Auflage. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1908. – V, 508 S.
Переклад назви: Основи загальної методики навчання.
616. **Reim, C.** Methodik des Geschichtsunterrichts / von Carl Reim. – Halle : Pädagogischer Verlag von Hermann Schroedel, 1907. – VII, 212 S.
Переклад назви: Методика викладання історії.

617. **Rosenburg, H.** Methodik des Geschichtsunterrichts / von Hermann Rosenburg. – 6-te, durchgesehene Auflage. – Breslau : Ferdinand Hirt, 1910. – 155 S.
Переклад назви: Методика викладання історії.
618. **Scheibhuber, A. Cl.** Beiträge zur Reform des Geschichtsunterrichtes : mit Materialien für den Geschichtsunterricht / von A. Cl. Scheibhuber. – Straubing : Cl. Attenkofer Buchdruckerei, 1901. – 308 S.
Переклад назви: Внесок у реформування викладання історії : з матеріалами до уроків історії.
619. **Scherer, H.** Arbeitsschule und Werkunterricht : Beitrag zur Ausgestaltung der Volksschule als Erziehungs – und Bildungsschule. II. Ausbau / von Heinrich Scherer. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1913. – IV, 213 S. : Literatur : S. 205–207. – (Die Pädagogik der Gegenwart : Lektürensammlung für Seminare und verwandte Anstalten sowie für die Fortbildung der Lehrer und Lehrerinnen / unter Mitwirkung namhafter Pädagogen herausgegeben von Albin Möbusz und Hermann Walsemann ; Band IV, Teil 2).
Переклад назви: Трудова школа і трудове навчання : внесок у розбудову народної школи як школи виховання й навчання. – (Педагогіка сьогодення : збірник лекцій для семінарів і суміжних установ, а також для підвищення кваліфікації вчителів і вчительок ; Том 4, Частина 2).
620. **Schotten, H.** Inhalt und Methode des Planimetrischen Unterrichts : eine vergleichende Planimetrie / von Heinrich Schotten. – Leipzig : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1890. – IV, 370 S.
Переклад назви: Зміст і методи навчання планіметрії : порівняльна планіметрія.
621. **Trunk, H.** Die Anschaulichkeit des geographischen Unterrichtes : ein Beitrag zur Methodik dieses Gegenstandes / von Hans Trunk. – 4-te, gänzlich umgearbeitete Auflage. – Wien : Carl Graeser & Co. ; Leipzig : B. G. Teubner, 1902. – VI, 252 S.
Переклад назви: Наочні засоби під час навчання географії : внесок у розвиток методики викладання цієї навчальної дисципліни.

622. **Walsemann, H.** Die Lehrkunst in ihren Grundzügen. Erster Theil. Theorie der Lehrkunst / von Dr. Hermann Walsemann, Director des Lyzeums und Oberlyzeums in Schleswig. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1912. – IV, 163 S. : [Portr.]. – (Die Pädagogik der Gegenwart : Lektürensammlung für Seminare und verwandte Anstalten sowie für die Fortbildung der Lehrer und Lehrerinnen / Unter Mitwirkung namhafter Pädagogen herausgegeben von Albin Möbusz, Hermann Walsemann ; Band II, Teil I).
- Переклад назви:** Мистецтво навчання в його основах. Частина 1. Теорія навчання. – (Педагогіка сьогодення : збірник лекцій для семінарів і суміжних установ, а також для підвищення кваліфікації вчителів і вчительок ; Том 2. Частина 1).
623. **Walsemann, H.** Die Lehrkunst in ihren Grundzügen. Zweiter Theil : Praktische Anleitung und Lehrbeispiele / von Hermann Walsemann, Director des Lyzeums und Oberlyzeums in Schleswig. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, [Druck der Dieterichschen Univ. Buchdruckerei (W. Fr. Kaesner), Göttingen], 1912. – [135] S. – (Die Pädagogik der Gegenwart : Lektürensammlung für Seminare und verwandte Anstalten sowie für die Fortbildung der Lehrer und Lehrerinnen / Unter Mitwirkung namhafter Pädagogen herausgegeben von Albin Möbusz, Hermann Walsemann ; Band II, Teil II).
- Переклад назви:** Мистецтво навчання в його основах. Частина 2. Практичний посібник з прикладами для навчання. – (Педагогіка сьогодення : збірник лекцій для семінарів і суміжних установ, а також для підвищення кваліфікації вчителів і вчительок ; Том 2. Частина 2.).
624. **Wendt, G.** Didaktik und Methodik des deutschen Unterrichts und der philosophischen Propädeutik / von Dr. Gustav Wendt, Geheimrat und Direktor des Grossh.Gymnasiums in Karlsruhe. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung Oscar Beck, 1896. – 160 S. – Sonderausgabe aus Dr. A. Baumeister «Handbuch der Erziehungs- und Unterrichtslehre für höhere Schulen» : (Handbuch der Erziehungs- und Unterrichtslehre ; III : Geschichte ; VII : Der deutsche Unterricht und die philosophische Propädeutik).
- Переклад назви:** Дидактика і методика навчання німецької мови та філософська пропедевтика. – (Посібник із виховання й навчання для вищих шкіл ; Том 3 : Історія ; Том 4: Навчання німецької мови та філософська пропедевтика).

625. **Winkler, F.** Methodik des geographischen Unterrichts nach erprobten Grundsätzen : Mit spezieller Beziehung auf die Schullehrerseminare und deren Uebungsschulen / von Florens Winkler, Oberlehrer am k. Schullehrerseminar zu Friedrichstadt-Dresden. – Dresden : L. Wolf's Buchhandlung (G. Salomon), [Druck von Ferdinand Thompson], 1872. – 58, [1] S.

Переклад назви: Методика викладання географії за апробованими принципами : для вчительських семінарів та практики в школі.

626. **Zeissig, E.** Präparationen für Formenkunde (Raumlehre – Geometrie) als Fach an Volksschulen : mit einem Vorschlage zur Vereinheitlichung von Formenkunde, Zeichnen und Handfertigkeitsunterricht. Teil I. Betrachtung, Darstellung und Berechnung der geradflächigen Körperformen und geradlinigen Flächen / Verfasst von Emil Zeissig. – 3-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1916. – VIII, 203 S.

Переклад назви: Вступ до формознавства (геометрія) як дисципліни у народній школі : з пропозиціями щодо стандартизації навчання формознавства, малювання та ручної праці. Частина 1. Огляд і зображення плоских геометричних фігур та обчислення їх площі.

627. **Zeissig, E.** Theoretische Volksschulmethodik (Unterrichtsfächer und Unterrichtsprinzipien) für Seminaristen und Lehrer / von Emil Zeissig, Seminaroberlehrer in Oschatz. – Leipzig : Verlag von Julius Klinkhardt, 1910. – X, 279 S. : mit Sach- und Personenverzeichnis : S. 275.

Переклад назви: Теоретичні основи методики викладання в народній школі (навчальні дисципліни та принципи навчання) для семінаристів і вчителів.

4.5. Навчально-наочні посібники

628. **Bilder aus dem Kinderleben Bilder aus dem Kinderleben** des Pestalozzi-Fröbel-Hauses in Berlin / [Clara Richter. Lili Dröscher]. – Hamburg : Grossborstel Gutenberg-Verlag, [Berlin : Druck von J. S. Preuss], 1904. – 95 [9] S.

Переклад назви: Картини з життя дітей Будинку Песталоцці-Фребеля в Берліні.

629. **Dr. K. von Spruner's** historisch-geographischer **Schul-Atlas** : Drei und zwanzig colorirte Karten in Kupferstich. – 1875. – 12 S. : und 23 Karten.
Переклад назви: Історико-географічний шкільний атлас доктора К. фон Шпрунера : двадцять три кольорові карти в гравюрі на міді.
630. **Feichtinger, A.** Praktische Tabellen für Touristen um die Seehöhen mittelst Barometer (an Ort und Stelle) ohne Berechnung zu bestimmen / Alexius v. Feichtinger. – Fiume : Carlo Spiess, Editore, 1893 (Druck von G. Zahn and H. Braendel). – 71 S.
Переклад назви: Практичні таблиці для туристів для визначення висоти над рівнем моря за допомогою барометра (на місцевості) без спеціальних розрахунків.
631. **Förster, E.** Tabellen zur Geschichte der Pädagogik : Unter besonderer Berücksichtigung der wichtigsten Erscheinungen auf dem Gebiete der pädagogischen Litteratur für den Seminar- und Selbstunterricht / Bearbeitet von Eduard Förster. – 2-te Auflage. – Strassburg : C. F. Schmidts Universitäts-Buchhandlung. Friedrich Bull, 1891. – 83, VIII S.
Переклад назви: Таблиці з історії педагогіки : з оглядом найважливіших феноменів на основі педагогічних літературних джерел для семінарської та самостійної роботи.
632. **Geisel, J.** Landschafts- Völker- und Städtebilder : Geographische und ethnographische Schilderungen im Anschluss an die geographischen Wandbilder von A. Lehmann, E. Hölzel und die ethnographischen Bilder (Völkertypen) von Lehmann-Leutemann / Methodisch bearbeitet und herausgegeben von J. Geisel. – Halle : Pädagogischer Verlag von Hermann Schroedel, 1892. – VIII, 132 S.
Переклад назви: Зображення ландшафтів, народів і міст : географічні та етнографічні описи.
633. **Hübner, O.** Otto Hübner's Geographisch-statistische Tabellen aller Länder der Erde / von Otto Hübner ; herausgegeben von Universitäts-Professor Dr. Franz von Juraschek, Hofrat der k. k. österr. stat. Zentral-Kommission, Ehrenmitglied der Royal Stat. Society in London etc. – 52-te Ausgabe für das Jahr 1903. – Frankfurt a. M. : Verlag von Heirich Keller, 1903. – VII, 100 S.
Переклад назви: Статистичні таблиці з географії всіх країн світу. – 52-ге видання за 1903 рік.

634. **Hübner, O.** Otto Hübner's Geographisch-statistische Tabellen aller Länder der Erde / von Otto Hübner ; herausgegeben von Franz von Juraschek. – 55-te Ausgabe für das Jahr 1906. – Frankfurt a. M. : Verlag von Heirich Keller, 1906. – VII, 102 S.
Переклад назви: Статистичні таблиці з географії всіх країн світу. – 55-те видання за 1906 рік.
635. **Hübner, O.** Otto Hübner's Geographisch-statistische Tabellen aller Länder der Erde / von Otto Hübner ; herausgegeben von Franz von Juraschek. – 57-te Ausgabe für das Jahr 1908. – Frankfurt a. M. : Verlag von Heirich Keller, 1908. – VII, 102 S.
Переклад назви: Статистичні таблиці з географії всіх країн світу. – 57-ме видання за 1908 рік.
636. **Hübner, O.** Otto Hübner's Geographisch-statistische Tabellen aller Länder der Erde / von Otto Hübner ; herausgegeben von Franz von Juraschek. – 58-te Ausgabe für das Jahr 1909. – Frankfurt a. M. : Verlag von Heirich Keller, 1909. – VII, 103 S.
Переклад назви: Статистичні таблиці з географії всіх країн світу. – 58-ме видання за 1909 рік.
637. **Hübner, O.** Otto Hübner's Geographisch-statistische Tabellen aller Länder der Erde / von Otto Hübner ; fortgeführt und ausgestaltet von Franz von Juraschek. – 60-te Ausgabe für das Jahr 1911 / Herausgegeben von Franz von Juraschek und Hofrat Hermann R. v. Schullern. – Frankfurt a. M. : Verlag von Heirich Keller, 1911. – VI, 107 S.
Переклад назви: Статистичні таблиці з географії всіх країн світу. – 60-те видання за 1911 рік.
638. **Hübner, O.** Otto Hübner's Geographisch-statistische Tabellen aller Länder der Erde / von Otto Hübner ; fortgeführt und ausgestaltet von Franz von Juraschek. – 61-te Ausgabe für das Jahr 1912 / Herausgegeben von Franz von Juraschek und Hofrat Hermann R. v. Schullern. – Frankfurt a. M. : Verlag von Heirich Keller, 1912. – VII, 111 S.
Переклад назви: Статистичні таблиці з географії всіх країн світу. – 61-ше видання за 1912 рік.

639. **Kirchner, O. v.** Blumem und Insekten : ihre Anpassungen aneinander und ihre gegenseitige Abhängigkeit / von O. von Kirchner. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1911. – IV, 436 S. : mit 159 Abbildungen im Text und 2 Tafeln.
Переклад назви: Квіти та комахи : їх пристосування одне до одного та їх взаємозалежність.
640. **Maltzan, H.** Meine Wallfahrt nach Mekka / von Heinrich Maltzan, bearbeitet von Fritz Gansberg. – Hamburg : Alfred, 1910. – 154 S. : Mit acht Bildern hervorragender mohammedanischer Tempelbauten. – (Wissenschaftliche Volksbücher für Schule und Haus / Herausgegeben von Fritz Gansberg).
Переклад назви: Моє паломництво в Мекку : з 8-ма зображеннями видатних магометанських храмових будівель. – (Науково-популярні видання для школи та дому).
641. **Polack, F.** Bilder aus der Naturbeschreibung und aus der Naturlehre : ein Leitfaden für Volks- und Bürgerschulen / von Fridrich Polack. – Aufl. 121/124. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – 144 S. : mit 167 in den Tert gebrudten Abbildungen.
Переклад назви: Ілюстрації із зображенням природи : керівництво для народних і бюргерських шкіл.
642. **Putzgers, F. W.** Historischer Schul-Atlas zur alten, mittleren und neuen Geschichte : In 240 Haupt- und Nebenkarten / von Friedrich Wilhelm Putzgers. – 32-te Auflage. – Bielefeld : Verlag von Velhagen & Klasing, 1908. – XVI, 31 S. und 40 Karten. – Ausgefuhrt in der Geographischen Anstalt von Velhagen & Klasing in Leipzig.
Переклад назви: Шкільний атлас з історії давніх часів, середніх віків та новітнього часу : 240 основних і допоміжних карт.
643. **Rothert, E.** Karten und Skizzen aus der ausserdeutschen Geschichte der letzten Jahrhunderte : Ergänzung zu den «Karten und Skizzen aus der vaterländischen Geschichte» : zur raschen und sichern Einprägung / Zusammengestellt und erläuter von Eduard Rothert. – Düsseldorf : Druck und Verlag von August Bagel, [1895]. – 20 S.
Переклад назви: Карти та ескізи до історії інших країни останніх століть : додаток до видання «Карти та ескізи до історії Батьківщини» : для швидкого й тривалого запам'ятовування.

644. **Rothert, E.** Karten und Skizzen aus der Geschichte des Mittelalters. II Band des Gesamtwerkes. Zur raschen und sichern Einprägung / Zusammengestellt und erläutert von Eduard Rothert. – Düsseldorf : Druck und Verlag von August Bagel, [1896]. – 88 S.
Переклад назви: Карти та ескізи карт з історії середніх віків. Том 2 повного зібрання праць : для швидкого й тривалого запам'ятовування.
645. **Rothert, E.** Karten und Skizzen aus der vaterländischen Geschichte der Neuere Zeit (1517–1789). III Band des Gesamtwerkes. Zur raschen und sichern Einprägung / Zusammengestellt und erläutert von Eduard Rothert. – 2-te, vermehrte und verbesserte Auflage. – Düsseldorf : Druck und Verlag von August Bagel, [1895]. – 46 S.
Переклад назви: Карти та ескізи до історії Батьківщини нового часу (1517–1789). Том 3 повного зібрання праць : для швидкого й тривалого запам'ятовування.
646. **Rothert, E.** Karten und Skizzen aus der vaterländischen Geschichte der letzten 100 Jahre : (Neueste Zeit). IV Band des Gesamtwerkes. Zur raschen und sichern Einprägung / Zusammengestellt und erläutert von Eduard Rothert. – 4-te, vermehrte und verbesserte Auflage. – Düsseldorf : Druck und Verlag von August Bagel, [1896]. – 48 S.
Переклад назви: Карти та ескізи до історії Батьківщини останнього століття : (найновіший час). Том 4 повного зібрання праць : для швидкого й тривалого запам'ятовування.

4.6. Хрестоматії

647. **Aristoteles' Werke.** Zweiter Band : Vier Bücher über das Himmelsgebäude und Zwei Bücher über Entstehen und Vergehen : Griechisch und Deutsch mit facherklärenden Anmerkungen / Herausgegeben von Dr. Carl Prantl, Prof. in München. – Leipzig : Verlag von Wilhelm Engelmann, 1857. – 228 S.
Переклад назви: Праці Арістотеля. Том 2. Чотири книги Арістотеля про будову небес і Дві книги про виникнення і зникнення : грецькою й німецькою мовами з роз'ясненнями та зауваженнями.
648. **Aus deutschen Lehrbüchern :** Epische, lyrische und dramatische Dichtungen erläutert für die Othberklassen der höheren Schulen und für das deutsche Haus. Band 5. Wegweiser durch die klassischen Schuldramen. Abteilung 2. Friedrich Schillers Dramen : Die Räuber, Die Verschwörung des Fiesco, Kabale

und Liebe. Don Carlos, Wallenstein / Bearbeitet von O. Frick und H. Gaudig. – 2-te, durchgesehene Auflage. – Gera ; Leipzig : Druck und Verlag von Theodor Hofmann, 1894. – VII, 360 S.

Переклад назви: З німецьких підручників : епічна, лірична та драматична поезія з роз'ясненнями для учнів старших класів вищих шкіл і учнів, які перебувають на домашньому навчанні. Том 5. Путівник за класичними драматичними творами шкільної програми. Частина 2. Драми Фрідріха Шиллера: «Розбійники», «Змова Фієско», «Підступність і кохання», «Дон Карлос», «Валленштейн».

649. **Bibliothek Pädagogischer Klassiker** : eine Sammlung der bedeutendsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Dritter Band. **Niemeyer, A. H.** A. H. Niemeyer's Grundsätze der Erziehung und des Unterrichts : Mit Ergänzung des geschichtlich literarischen Theils und mit Niemeyers Biographie / Unter Mitwirkung mehrerer Gchulmänner und Gelehrten fortgeführt, bezw. neu herausgegeben von Friedrich Mann [u.] Wilhelm Rein. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne, 1879. – 454 S.

Переклад назви: Бібліотека педагогічної класики Г. Бенера : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 3. Принципи виховання й навчання А. Г. Німеєра : з оглядом історико-літературного контексту та біографії А. Г. Німеєра.

650. **Bär, A.** Hilfsmittel für den staats- und gessellschaftskundlichen Unttericht. Heft 1. Heeresverfassungen : mit einer Auswahl der wichtigsten Gesetze über Heer und Marine des Deutschen Reichs / von Adolf Bär. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1895. – VI, 98 S. – (Pädagogische Magazin : Abhaldungen vom Gebieto der Pädagogik und ihre Hilfswissenschaftten / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Heft 60).

Переклад назви: Допоміжні матеріали для навчання суспільствознавчих дисциплін. Випуск 1. Статут збройних сил : з добіркою найважливіших законодавчих актів щодо функціонування армії та флоту Німецького Рейху. – (Педагогічний журнал : трактати з педагогіки та суміжних наук ; Випуск 60).

651. **Descartes, R.** Rene Descartes philosophische Werke. Erste Abtheilung. Lebensbeschreibung. Abhandlung über die Methode / von René Descartes ; uebersetzt, erläuter und mit einer Lebensbeschreibung des Descartes versehen von J. H. v. Kirchmann. – Berlin : Verlag von L. Heimann, 1870. – VIII, 144 S.

Переклад назви: Філософські праці Рене Декарта. Перший відділ. Біографія. Міркування про метод.

652. **Deutsches Lesebuch für** allgemeine Volksschulen : (Ausgabe für Wien). Teil 3 / vom Karl Rieger, Karl Stejskal, Rudolf Ruffreiter [u. a.]. – Wien : K. k. Schulbücherverlag, 1917. – 177 S. – Titel : Lesebuch für allgemeine Volksschulen. – Im wesentlichen unveränderte Abdruck des Textes von Jahre 1915.

Переклад назви: Німецька читанка для загальноосвітніх народних шкіл: (Віденське видання). Частина 3. Перевидання тексту 1915 року без змін.

653. **Die Klassiker der Pädagogik.** Bd. I. Vollständige Darstellung der Lehre Herbarts : (Psychologie, Ethik und Pädagogik) : Aus sämtlichen Werken und mit eigenen Worten des großen Denkers übersichtlich und systematisch geordnet und zusammengestellt : Zum Studium für Lehrer und Freunde der Pädagogik / Herausgegeben von Ernst Wagner. – 7-te Auflage. – Langensalza : Schulbuchhandlung von F. G. L. Greßler, [Druck von Julius Beltz in Langensalza], 1894. – X, 398 S. : Mit dem Bildnisse Herbarts.

Переклад назви: Класики педагогіки. Том 1. Повний виклад вчення Гербарта : (Психологія, етика і педагогіка) : праці та висловлювання великого мислителя зібрано, систематизовано й упорядковано для ознайомлення вчителями й тими, хто цікавиться педагогікою.

654. **Die Klassiker der Pädagogik.** Bd. V. **Niemeyer, A. H.** August Hermann Niemeyers Ausgewählte Pädagogische Schriften. Teil I. Einführung in Niemeyers Leben und Lehre. Niemeyers «Grundsätze der Erziehung und des Unterrichts» / Unter Mitwirkung der Herren Regierung und Schulrat Schumann u. a. ; herausgegeben von Gustav Fröhlich und Johannes Mener. – 2-te Auflage. – Langensalza : Schulbuchhandlung von F. G. L. Greßler, 1894. – XVI, 320 S. : mit dem Bildnis Niemeyers.

Переклад назви: Класики педагогіки. Том 5. Вибрані педагогічні твори Августа Германа Німеєра. Частина 1. Вступ до життя та вчення Німеєра. Німеєрові «Основні принципи виховання й навчання».

655. **Die Klassiker der Pädagogik.** Bd. VI. **Niemeyer, A. H.** August Hermann Niemeyers Ausgewählte Pädagogische Schriften. Teil II. Niemeyers «Grundsätze der Erziehung und des Unterrichts» / Unter Mitwirkung der Herren Regierung und Schulrat Schumann u. a. ; herausgegeben von Gustav Fröhlich

und Johannes Mener. – Langensalza : Schulbuchhandlung von F. G. L. Greßler, 1888. – XII, 328 S.

Переклад назви: Класики педагогіки. Том 6. Вибрані педагогічні твори Августа Германа Німеєра. Частина 2. Німеєрові «Основні принципи виховання й навчання».

656. **Eduard von Hartmanns Ausgewählte Werke.** Bd. 11. Geschichte der Metaphysik. Erster Teil : bis Kant / von Eduard von Hartmann. – Leipzig : Hermann Haacke, Verlagsbuchhandlung, 1899. – XIV, 512 S. – Alphabetisches Namenregister : S. XII–XIV.

Переклад назви: Вибрані праці Едуарда фон Гартмана. Том 11. Історія метафізики. Перша частина : до Канта.

657. **Epikurs Philosophie** der Lebensfreude / von Epikur ; herausgegeben von H. Schmid. – Leipzig : Alfred Kröner Verlag, 1911. – VII, 107 S. – (Kröners Taschenausgabe).

Переклад назви: Філософія радості життя Епікура.

658. **Herbart, J. Fr.** Die bedeutendsten Pädagogischen Schriften Herbarts. Band III. Pädagogische Abhandlungen, Aufsätze, Briefe, Berichte, Reden, Aphorismen / Joh. Friedr. Herbart. – Langensalza : Schulbuchhandlung von F. G. L. Gressler, 1899. – 316 S.

Переклад назви: Найважливіші педагогічні праці Гербарта. Том 3. Педагогічні трактати, нариси, листи, доповіді, промови, афоризми.

659. **Kempinsky, H.** An Lehrers Hand ins Wunderland der deutschen Dichtung : ein Führer bei der Behandlung deutscher Musterstücke / von Heinrich Kempinsky. – 3-te Auflage. – Langensalza : Verlag von Julius Beltz, [19--?]. – 262 S.

Переклад назви: За руку з учителем у дивокрай німецької поезії : провідник під час ознайомлення з кращими зразками німецької поезії.

660. **Koehlers Lehrerbibliothek** : eine Sammlung von Büchern vorwiegend für die Hand des Lehrers zu Fortbildungs-, Prüfungs- und Unterrichtszwecken. Vierter Band. **Teuscher, A. und Franke, Th.** Quellen zur Geschichte der Arbeitsschule / Herausgegeben von Theodore Fritsch. – Leipzig : Verlag von K. F. Koehler, 1913. – XII, 223 S.

Переклад назви: Навчальна бібліотека Кьолера : зібрання книжок переважно для використання вчителями з метою підвищення кваліфікації,

підготовки до екзаменів, проведення уроків. Том 4. Джерела з історії розвитку трудової школи.

661. **Pädagogische Bibliothek** : Eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften alterer und neuerer Zeit. I. Bd. **Comenius**, Ausgewählte Schriften / Herausgegeben von Karl Richter ; aus dem Lateinischen übersetzt und mit Einleitung und Anmerkungen versehen von Julius Beeger und J. Leutbecher. – Wien : Verlag von Carl Graeser, 1880. – XVI, 352 S.
Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 1. Коменський, вибрані твори.
662. **Pädagogische Bibliothek** : Eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Bd. III. **Comenius**, Grosse Unterrichtslehre (Comenius' Werke. I. Band) / Herausgegeben von Karl Richter ; aus dem Lateinischen übersetzt und mit Einleitung und Anmerkungen versehen von Julius Beeger und J. Leutbecher. – 4-te verbesserte und verwehrte Ausgabe. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, Buchhandlung für pädagogische Litteratur, 1878. – CLXXVI, 280 S.
Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 3. Коменський, Велика теорія навчання (дидактика). (Праці Я. А. Коменського. Том 1).
663. **Pädagogische Bibliothek** : Eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. III. Band. 2. Abteilung. **Comenius, J. A.** Grosse Unterrichtslehre (Comenius' Werke I. Band) / Herausgegeben von Karl Richter ; aus dem Lateinischen übersetzt, nochmals überarbeitet und mit Anmerkungen versehen von Julius Beeger. – 5-te, aufs neue durchgesehene und verbesserte Auflage / Karl Hultgren, Hermann Gebhardt. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, Buchhandlung für pädagogische Literatur, [1908] (Spamersche Buchdruckerei). – VII, 262 S.
Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 3. Відділ 2. Коменський, Я. А. Велика теорія навчання (дидактика). (Праці Я. А. Коменського. Том 1).
664. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Bd. IV. Abtheilung 1. **Michael von Montaigne**. Ansichten über die Erziehung der Kinder / Herausgegeben von Karl Richter ; übersetzt und mit Anmerkungen versehen von Karl Reimer. –

2-te, durchgesehene und verbesserte Auflage. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, [19 – ?]. – 58 S.

Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 4. Відділ 1. Мішель де Монтень. Погляди на виховання дітей.

665. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. IV Band 2. Abteilung. **Rabelais, Fr.** Gedanken über Erziehung und Unterricht aus seinem «Gargantua und Pantagruel» / Herausgegeben von Karl Richter ; bearbeitet von Fr. Aug. Arnsfädt. – Leipzig : Verlag von Siegismund und Volkening, [1877]. – 128 S.

Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 4. Відділ 2. Рабле, Ф. Роздуми про виховання й навчання в його романі «Гаргантюа і Пантагрюель».

666. **Pädagogische Bibliothek** : Eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Bd. IV. Abtheilung 3. **Fénelon.** Über Töchtererziehung / Herausgegeben von Karl Richter ; Übersetzt und mit Einleitung und Anmerkungen versehen von Aug. Arnflädt. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, [1879]. – 190, [1] S.

Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 4. Відділ 3. Фенелон Ф. Про виховання дочок.

667. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Band VIII. **J. J. Rousseau.** Emil oder Über die Erziehung / Herausgegeben von Karl Richter ; bearbeitet von Karl Reimer ; übersetzt und mit Einleitung und Erläuterungen versehen von Karl Reimer. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, [1880?]. – LXIV, 567 S.

Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 8. Ж. Ж. Руссо. Еміль або про виховання.

668. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Bd. X. **Immanuel Kant**, über Pädagogik / im Vereine mit Gesinnungsgenossen herausgegeben von Karl Richter ; bearbeitet [und] mit Einleitung und Anmerkungen versehen von

Dr. O. Willmann. – 3-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, Buchbandlung für pädagogischer Literatur, [1885?]. – 128, [1] S.

Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 10. Іммануель Кант, про педагогіку.

669. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. Bd. XIII. **Herbart, J. F.** Pädagogische Schriften I. [Т. 1. Allgemeine Pädagogik und Umriss pädagogischer Vorlesungen] / Herausgegeben von Karl Richter. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, 1876. – CXVI, 400 S.

Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 13. Й. Ф. Герbart Педагогічні праці. [Частина 1. Загальна педагогіка та конспект лекцій з педагогіки].

670. **Pädagogische Bibliothek** : eine Sammlung der wichtigsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit. XVI Band. **Ludwig Vives.** Ausgewählte pädagogische Schriften / Herausgegeben von Karl Richter ; Uebersetz und mit Einleitung und Anmerkungen versehen von Rudolf Heine. – Leipzig : Verlag von Siegismund & Volkening, [1881]. – LXIV, 424 S.

Переклад назви: Педагогічна бібліотека : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів. Том 16. Людвіг Вівес. Вибрані педагогічні твори.

671. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : Mit Kritischen Erläuterungen versehen. Band I. **Johann Amos Comenius** Große Unterrichtslehre mit einer Einleitung : J. Comenius, sein Leben und Wirken / Herausgegeben unter der Redaktion von Dr. Gustav Adolf Lindner ; Einleitung, Übersetzung und Kommentar von Schufrath Gustav Adolf Lindner. – 4-te Auflage. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichlers Witwe & Sohn, 1902. – LXXXIX, 311 S.

Переклад назви: Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 1. Ян Амос Коменський. Велика теорія навчання (дидактика) зі вступом : Я. А. Коменський, його життя і творчість.

672. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : mit kritischen Erläuterungen versehen. Band II. **Helvetius C. A.** Vom Menschen, seinen Geisteskräften und seiner Erziehung : Mit einer Einleitung: Claude Adrien Helvetius 1715 – 1771. Ein Zeit- und Lebensbild / Herausgegeben unter der Redaktion von Dr. Gustav Adolf Lindner ; Einleitung, Übersetzung und Kommentar von Schufrath Gustav Adolf Lindner. – Wien : Verlag von A. Pichlers Witwe & Sohn, 1876. – LII, 287 S.
Переклад назви: Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 2. Про людину, її розумові здібності та її виховання : зі вступом : Клод Адріан Гельвецій (1715–1771). Картина епохи та життя.
673. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : mit kritischen Erläuterungen versehen. Band IV und V. **Niemeyer, A. H.** Grundsätze der Erziehung und des Unterrichtes : Mit einer Einleitung: August Hermann Niemeyer, sein Leben und Wirken. Band 1. Erziehungslehre / Herausgegeben unter der Redaction von Dr. Gustav Adolf Lindner ; geordnet und mit Einleitung und Commentar versehen von G. A. Lindner. – Wien : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, 1877. – XXIV, 207 S.
Переклад назви: Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 4 і 5. Принципи виховання й навчання : зі вступом: Август Герман Німеєр : його життя і творчість. Том 1. Теорія виховання.
674. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : mit kritischen Erläuterungen versehen. Band IV und V. **Niemeyer, A. H.** Grundsätze der Erziehung und des Unterrichtes : Mit einer Einleitung : August Hermann Niemeyer, sein Leben und Wirken. Band 2. Unterrichtslehre / Herausgegeben unter der Redaction von Dr. Gustav Adolf Lindner ; geordnet und mit Einleitung und Commentar versehen von G. A. Lindner. – Wien : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, 1878. – XVI, 331 S.
Переклад назви: Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Томи 4 і 5. Принципи виховання й навчання : зі вступом: Август Герман Німеєр, його життя і творчість. Том 2. Теорія навчання.

675. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : mit kritischen Erläuterungen versehen. / Herausgegeben unter der Redaction von Dr. Gustav Adolf Lindner, Professor. Bd. 10. **Hugo Göring**. Joseph Jacotot's Universal-Unterricht : Eine Auswahl aus dessen pädagogischen Schriften nebst den bedeutendsten Berichten seiner Zeitgenossen in revidierter Übersetzung herausgegeben und mit einer Darstellung des Lebens und der Lehre Jacotots / von Hugo Göring, Privatdocent an der Universität und Lehrer an der oberen Realschule zu Basel. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, Buchhandlung für pädagogische Literatur und Lehrmittel-Anstalt, [V. Margaretenplatz, 2], 1883. – CLXXIX, 362, [2] S.
- Переклад назви:** Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 10. Універсальне навчання Жозефа Жакото : вибрані педагогічні праці та найважливіші свідчення його сучасників опубліковано в перекладі разом з описом його життя та вчення.
676. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : Mit Kritischen Erläuterungen versehen. Band XI. **Fröbel, F.** Friedrich Fröbel's Pädagogische Schriften. Band I. Friedrich Fröbel's Menschen-Erziehung, Erziehungs-, Unterrichts- und Lehrkunst / von Friedrich Fröbel; herausgegeben und mit einer Einleitung versehen von Friedrich Seidel. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, 1883. – XXXII, 332 S.
- Переклад назви:** Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 11. Педагогічні праці Фрідріха Фребеля. Том 1. Виховання людини, мистецтво виховання, навчання та учіння Фрідріха Фребеля.
677. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : Mit Kritischen Erläuterungen versehen. Band XII. **Fröbel, F.** Friedrich Fröbel's Pädagogische Schriften. Bd. II. Friedrich Fröbel's Kindergartenwesen / von Friedrich Fröbel ; herausgegeben und mit einer Einleitung versehen von Friedrich Seidel. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, Buchhandlung für pädagogische Literatur und Lehrmittel-Anstalt, 1883. – VIII, 463 S.
- Переклад назви:** Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 12. Педагогічні праці Фрідріха Фребеля. Том 2. Система дошкільного виховання Фрідріха Фребеля.

678. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : Mit Kritischen Erläuterungen versehen. Band XIII (Neue Serie. III. Band). **Keferstein Horst. J. G.** Fichte's pädagogische Schriften und Ideen : mit biographischer Einleitung und gedrängter Darstellung von Fichte's Pädagogik / Herausgegeben unter der Redaktion von Dr. Gustav Adolf Lindner. – Wien ; Lipzig : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, 1883. – XCIV, 238, [2] S.
Переклад назви: Класики педагогіки: зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 13. Педагогічні праці та ідеї Й. Г. Фіхте : з біографічним вступом та коротким описом його педагогіки.
679. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : Mit Kritischen Erläuterungen versehen. Band XV. **Martin Luthers** Pädagogische Schriften : mit einer Einleitung über Luthers Leben und Werke / Herausgegeben unter der Redaktion von Dr. Gustav Adolf Lindner ; mit erläuternden Anmerkungen herausgegeben von Joh. Christ. Gottlob Schumann. – Wien ; Lipzig : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, 1884. – VII, 356 S.: Portr.
Переклад назви: Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 15. Педагогічні праці Мартіна Лютера : зі вступом про життя і творчість Лютера.
680. **Pädagogische Klassiker** : Auswahl der besten pädagogischen Schriftsteller aller Zeiten und Völker : mit kritischen Erläuterungen versehen. Band XVI. **Salzmann Chr. Gotth.** Chr. Gotth. Salzmann's pädagogische Schriften : mit einer Einführung über Salzmann's Leben und Pädagogik, sowie mit Einleitungen und Anmerkungen / Herausgegeben unter der Redaction von Dr. Gustav Adolf Lindner ; herausgegeben von Richard Rolle und Johannes Meyer. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichler's Witwe & Sohn, 1886. – XIX, 592 S.
Переклад назви: Класики педагогіки : зібрання творів кращих педагогів усіх часів і народів : з критикою та роз'ясненнями. Том 16. Педагогічні праці Христіана Готгільфа Зальцмана : з передмовою про життя і педагогіку Зальцмана, зі вступом і коментарями.
681. **Pädagogische Lesestücke** aus den wichtigsten Schriften hervorragender Pädadogen der Neuzeit. 5. Heft der pädagogischen Lesestücke aus den wichtigsten Schriften der pädagogischen Klassiker / Herausgegeben

von E. Sperber und H. Großer. – Gütersloh : Druck und Verlag von C. Bertelsmann, 1909. – 185 S.

Переклад назви: Педагогічні читання : уривки з найкращих праць видатних педагогів сучасності. Випуск 5. Педагогічні читання : уривки з найкращих праць класиків педагогіки.

682. **Pestalozzi's sämtliche Werke.** Bd. 16 / Gesichtet, vervollständigt und mit erläuternden Einleitungen versehen von L. W. Seyffarth. – Brandenburg a. N. : Druck und Verlag von Adolph Müller, 1872. – 407 S.

Переклад назви: Повне зібрання творів Песталоцці. Том 16.

683. **Philosophisches** Lesebuch / Herausgegeben von Max Dessoir und Paul Menzer. – 2-te, vermehrte Auflage. – Stuttgart : Verlag von Ferdinand Enke, 1905 (Druck der Union Deutsche Verlagsgesellschaft). – VIII, 300 S.

Переклад назви: Читанка з філософії.

684. **Platon.** Platons Werke : Griechisch und Deutsch mit kritischen und erklärenden Anmerkungen : Buch 1–5. Fünfundzwanzigster Theil. Erster Band. Platon. Der Staat / Platon. – Leipzig : Verlag von Wilhelm Engelmann, 1881. – VIII, 382 S.

Переклад назви: Праці Платона : грецькою і німецькою мовами з критичними зауваженнями та роз'ясненнями. Книги 1–5. Частина 25. Том 1. Держава.

685. **Platon.** Platons Werke : Griechisch und Deutsch mit kritischen und erklärenden Anmerkungen. Erster Theil. Platon. Das Gastmahl / Platon. – 2-te, verbesserte Auflage. – Leipzig : Verlag von Wilhelm Engelmann, 1853. – XLII, 180 S.

Переклад назви: Праці Платона : грецькою і німецькою мовами з критичними зауваженнями та роз'ясненнями. Частина 1. Бенкет.

686. **Platon.** Platons Werke : Griechisch und Deutsch mit kritischen und erklärenden Anmerkungen. Zweite Theil. Platon. Platons Phädon / Platon. – 3-te, verbesserte und vermehrte Auflage. – Leipzig : Verlag von Wilhelm Engelmann, 1852. – XXXVI, 211 S.

Переклад назви: Праці Платона : грецькою і німецькою мовами з критичними зауваженнями та роз'ясненнями. Частина 2. Федон.

687. **Ratichianische Schriften I.** Mit einer Einleitung / Herausgegeben von Dr. Paul Stötzner. – Leipzig : Verlag von Richard Richter, 1892. – 164 S. – (Neudrucke Pädagogischer Schriften / Herausgegeben von Albert Richter ; IX). Друга кн. конволюта.
Переклад назви: Праці Вольфганга Ратке (Ratichius)¹. Том 1. Зі вступом. – (Перевидання педагогічних праць ; Том 9).
688. **Ratichianische Schriften II.** Mit einer Einleitung und Anmerkungen / Herausgegeben von Dr. Paul Stötzner. – Leipzig : Verlag von Richard Richter, 1893. – 164 S. – (Neudrucke Pädagogischer Schriften / Herausgegeben von Albert Richter ; XII). – П'ята кн. конволюта.
Переклад назви: Праці Вольфганга Ратке (Ratichius). Том 2. Зі вступом та коментарями. – (Перевидання педагогічних праць ; Том 12).
689. **Quellen zur Geschichte der Kleinkindererziehung** / Zusammengestellt Johannes Prüfer. – Frankfurt am Main ; Berlin : Verlag von Moritz Diesterweg, 1913. – 190 S. – (Diesterwegs deutsche Schulausgaben / Herausgegeben von E. Keller ; Bd. 28).
Переклад назви: Джерела з історії дошкільного виховання. – (Німецькі видання творів Дістервега для школи ; Том 28).
690. **Raumer, K. v.** Geschichte der Pädagogik vom Wiederaufblühen klassischer Studien bis auf unsere Zeit. Erster Teil / von Karl von Raumer. – 3-te, durchgesehene und vermehrte Auflage. – Stuttgart : Verlag von Samuel Gottlieb Liesching, [Schnellpressendruck von J. Kreuzer], 1857. – XII, 447 S. : Beilagen S. 413–440.
Переклад назви: Історія педагогіки від відродження класичного вчення до нашого часу. Частина 1.
691. **Raumer, K. v.** Geschichte der Pädagogik vom Wiederaufblühen klassischer Studien bis auf unsere Zeit. Vierter Teil. Die deutschen Universitäten / von Karl von Raumer. – 3-te, durchgesehene und vermehrte Auflage. – Stuttgart : Verlag von Samuel Gottlieb Liesching, 1861. – XII, 404 S. : Alphabetisches Sach- und Namen- Register zu den vier Theilen der Geschichte der Pädagogik : S. 392–400.

¹ Ratichius – латинізована форма прізвища Вольфганга Ратке (1571–1635). Джерело: https://books.google.com.ua/books?id=Ji27cyxQ2iMC&printsec=frontcover&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.

Переклад назви: Історія педагогіки від відродження класичного вчення до нашого часу. Частина 4. Німецький університет.

692. **Richter, K.** Herbart : Auswahl aus seinen pädagogischen Werken / Herausgegeben von Paul Richter. – Bielefeld ; Leipzig : Verlag von Velhagen & Klasing, 1905. – IV, 130 S. – (Velhagen & Klasings Sammlung pädagogischer Schriftsteller ; Lieferung 2).

Переклад назви: Гербарт : збірник його педагогічних праць.

693. **Sammlung der bedeutendsten** pädagogischen Schriften aus alter und neuer Zeit : mit Biographien, Erläuterungen und Erklärenden Anmerkungen. Band 10. **Johann Friedrich Herbarts** Pädagogische Schriften : mit einer Darstellung und Beurteilung der ethischen und metaphysisch-psychologischen Grundlagen der Pädagogik Herbarts versehen. Band 1. / Herausgegeben von J. Gansen, A. Keller, B. Schulz ; bearbeitet von J. Josef Wolff. – 2-te, verbesserte Auflage. – Paderborn : Druck und Verlag von Ferdinand Schöningh, 1911. – VII, 474 S.

Переклад назви: Зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів : з біографіями, коментарями та роз'ясненнями. Том 10. Педагогічні праці Йоганна Фрідріха Гербарта : з висвітленням та обговоренням етичних і метафізичних психологічних основ педагогіки Гербарта. Том 1.

694. **Sammlung der bedeutendsten** pädagogischen Schriften aus alter und neuer Zeit : mit Biographien, Erläuterungen und Erklärenden Anmerkungen. Band 21. **Johann Friedrich Herbarts** Pädagogische Schriften. Band 2. Ausgewählte kleinere pädagogische Schriften : mit einem Lebensbilde Herbarts und mit Anmerkungen versehen / Herausgegeben von J. Gansen, A. Keller, B. Schulz ; bearbeitet von Joh. Josef Wolff. – Paderborn : Druck und Verlag von Ferdinand Schöningh, 1895. – 384 S.

Переклад назви: Зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів : з біографіями, коментарями та роз'ясненнями. Том 21. Педагогічні праці Йоганна Фрідріха Гербарта. Том 2. Вибрані малі педагогічні твори : з біографією Гербарта та коментарями.

695. **Wendt, H.** Herbart-Anthologie : Sammlung pädagogischer Kernstellen aus Joh. Friedr. Herbart's Werken / von Hermann Wendt. – Langensalza : Druck und Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1886. – 43 S.

Переклад назви: Антологія творів Й. Ф. Гербарта : зібрання основних педагогічних праць Йогана Фрідріха Гербарта.

4.7. Практикуми

696. **Allerhand Spielzeug** zum Selbsterstellen fürs Spiel im Freien, für Regentage und Winterabende. Heft II / Herausgegeben von M. Berthfeld und T. Göhl. – Esslingen ; München : Verlag von J. F. Schreiber, 1914. – [14] S. – (Schreibers Beschäftigungsbogen).

Переклад назви: Іграшки своїми руками для ігор на свіжому повітрі, у дощові дні, зимовими вечорами. Зошит 2.

697. **Allerhand Spielzeug** zum Selbsterstellen fürs Spiel im Freien, für Regentage und Winterabende. Heft III / Herausgegeben von M. Berthfeld und T. Göhl. – Esslingen ; München : Verlag von J. F. Schreiber, 1914. – [14] S. – (Schreibers Beschäftigungsbogen).

Переклад назви: Іграшки своїми руками для ігор на свіжому повітрі, у дощові дні, зимовими вечорами. Зошит 3.

698. **Eckardt, J.** Aufgaben für das gewerbliche Rechnen in den Fachkursen der Fortbildungsschule. III. Für die Kellnerkurse. Erste Schuljahr. Grundrechnungsarten, Schlußrechnung, Prozentrechnung, Einkaufskalkulationen, Längen- und Flächenberechnung / von J. Eckardt. – Nürnberg : Verlag der Friedr. Kornschen Buchhandlung, 1906. – 49 S.

Переклад назви: Завдання з комерційної арифметики для слухачів професійних курсів школи підвищення кваліфікації. Курси для офіціантів. Перший рік навчання. Основні види розрахунків, остаточний розрахунок, розрахунок відсотків, розрахунок очікуваної вартості, обчислення довжини і площі.

699. **Göpfert, A.** Erziehungslehre und Allgemeine Unterrichtslehre : für den Unterricht im Seminar / Dargestellt von Armin Göpfert. – Dresden ; Blasewitz : Verlag von Bleyl & Kaemmerer, 1913. – 48 S.

Переклад назви: Теорія виховання та загальна теорія навчання : для опрацювання під час семінарів.

700. **Selenka, E.** E. Selenkas Zoologisches Taschenbuch für Studierende : zum Gebrauch bei Vorlesungen und praktischen Übungen zusammengestellt. Heft 1 : Wirbellose. Heft 2 : Wirbeltiere / von E. Selenka ;

Richard Goldschmidt. – 6-te, vermehrte Auflage. – Leipzig : Verlag von Georg Thieme, 1912. – [273] S.

Переклад назви: Кишеньковий довідник із зоології для студентів для використання під час лекцій і практичних занять. Частина 1 : Безхребетні ; Частина 2 : Хребетні.

701. **Stacke, M.** Handnäharbeit / Maria Stacke, Frieda Küntzel. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – 16 S. – (Handarbeit für Knaben und Mädchen ; 8).

Переклад назви: Ручне шиття. – (Ручна праця для хлопців і дівчат ; Випуск 8).

702. **Storch, K.** Modellschifbau / Karl Storch. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – 21 S. – (Handarbeit für Knaben und Mädchen ; 8).

Переклад назви: Виготовлення моделей кораблів. – (Ручна праця для хлопців і дівчат ; Випуск 8).

703. **Strasburger, E.** Das botanische Practicum : Anleitung zum Selbststudium der mikroskopischen Botanik : für Anfänger und Geübtere : zugleich ein Handbuch der mikroskopischen Technik / von Eduard Strasburger. – 3-te, umgearbeitete Auflage. – Jena : Verlag von Gustav Fischer, 1897. – XLVIII, 739 S. : mit 221 Holzschnitten.

Переклад назви: Практикум з ботаніки : керівництво для самостійного вивчення мікроскопічної ботаніки : для початківців і досвідчених : з довідником мікроскопічної техніки.

704. **Zwollo, F.** Metallarbeit / F. Zwollo, W. Rüsing. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1913. – 21 S. – (Handarbeit für Knaben und Mädchen ; 11).

Переклад назви: Робота з металом. – (Ручна праця для хлопців і дівчат ; Випуск 11).

4.8. Робочі зошити

705. **Frey, O.** Mein Handwerkszeug : Für 12–15 jährige Knaben / von Oskar Frey. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1914. – 44 S. : mit 12 Abbildungen im Text. – (Prof. Dr. Bastian Schmidts Naturwissenschaftl. Schülerbibliothek ; 27).

Переклад назви: Мої інструменти для ручної праці : для хлопців 12–15 років.

706. **Hefte Fröbelsche Kinderarbeiten :** Ausschneiden, Täfelchenlegen, Stäbchenlegen, Winkellegen, Stäbchenformen, Erbsenlegen. Mappe 1. Stäbchenlegen (Bestellnummer 6006) / Herausgegeben Mitwirkung von Fachgenossen von Hans Denzer und Marie Coppius. – Ravensburg : Verlag von Otto Maier, [1910?]. – 10 S. – (Abhandlungen).

Переклад назви: Зошити фребелівської дитячої праці : вирізання, розкладання дощечок, розкладання паличок, розкладання кутиків, об'ємні фігури з паличок, розкладання горошин. Папка 1. Об'ємні фігури з паличок.

707. **Lay, W. A.** Schülerhefte für den Sach-, Sprach- und Rechtschreibunterricht nach naturgemäßen Grundsätzen und mit Anwendung der Schreibschrift als Anschauungsmittel für den Rechtschreibunterricht. 1. Heft (1. Schuljahr) / von Wilgelm August Lay. – Karlsruhe : Verlag von Otto Nemnich, [1903?]. – 40 S.

Переклад назви: Шкільні зошити для загальних уроків, уроків мови й орфографії за природними принципами та з використанням рукописного шрифту як засобу наочності під час навчання письма. Зошит 1 (для першого класу).

II. **Lay, W. A.** Schülerhefte für den Sach-, Sprach- und Rechtschreibunterricht nach naturgemäßen Grundsätzen und mit Anwendung der Schreibschrift als Anschauungsmittel für den Rechtschreibunterricht. 2. Heft (2. Schuljahr) / von Wilgelm August Lay. – Karlsruhe : Verlag von Otto Nemnich, [1903?]. – 80 S.

Переклад назви: Шкільні зошити для загальних уроків, уроків мови й орфографії за природними принципами та з використанням рукописного шрифту як засобу наочності під час навчання письма. Зошит 2 (для другого класу).

III. **Lay, W. A.** Schülerhefte für den Sach-, Sprach- und Rechtschreibunterricht nach naturgemäßen Grundsätzen und mit Anwendung der Schreibschrift als Anschauungsmittel für den Rechtschreibunterricht. 3. Heft (3. und 4. Schuljahr) / von Wilgelm August Lay. – Karlsruhe : Verlag von Otto Nemnich, [1903?]. – 99 S.

Переклад назви: Шкільні зошити для загальних уроків, уроків мови й орфографії за природними принципами та з використанням рукописного шрифту як засобу наочності під час навчання письма. Зошит 3 (для третього і четвертого класів).

Розділ 5. ДОВІДКОВІ ВИДАННЯ

5.1. Енциклопедії

708. **Brockhaus' Kleines Konversations-Lexikon** : in zwei Bänden. Zweiter Band. L – Z. – 5-te, vollständig neubearbeitete Auflage. – Leipzig : F. A. Brockhaus, 1906. – 1052, [2] S. : mit 1000 Text Abbildung, 65 Bildtafeln, darunter 10 bunte, 210 Karten und Nebenkarten, fowie 27 textbeilagen.
Переклад назви: Короткий енциклопедичний словник Брокгауза : у двох томах. Том 2. Від L до Z.
709. **Encyclopädie** des gesammten Erziehungs- und Unterrichtswesens. Band 6. Philologie, classische – Reformation / Herausgegeben unter Mitwirkung von Prof. Dr. v. Balmer und Prof. Dr. Wildermuth in Tübingen ; von Dr. R. A. Schmid. – Gotha : Verlag von Rudolf Besser, (Stuttgart : Schnellpressndruck von Aug. Wörner), 1867. – 958 S.
Переклад назви: Енциклопедія виховання й навчання. Том 6. Філологія, класична – Реформація.
710. **Encyklopädisches Handbuch** der Pädagogik : Systematisches Inhaltsverzeichnis / Herausgegeben von W. Rein ; aufgestellt von Emil Zeibig. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1911. – 162 S.
Переклад назви: Енциклопедичний довідник з педагогіки : систематизований покажчик змісту.
711. **Encyklopädisches Handbuch** der Pädagogik. Band 1. Abbitte – Degeneration, psychische / Herausgegeben von Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1903. – X, 1000 S.
Переклад назви: Енциклопедичний довідник з педагогіки. Том 1. Вибачення – Дегенерація психічна.
712. **Encyklopädisches Handbuch** der Pädagogik. Band 2. Deklamieren – Franziskaner / Herausgegeben von Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1904. – VIII, 999 S.
Переклад назви: Енциклопедичний довідник з педагогіки. Том 2. Декламація – Францисканці.

713. **Encyklopädisches Handbuch** der Pädagogik. Band 3. Französischer Unterricht, geschichtlicher Abriss – Handelshochschulen / Herausgegeben von Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1905. – VII, 967 S.
Переклад назви: Енциклопедичний довідник з педагогіки. Том 3. Уроки французької мови, історичний нарис – вищі школи торгівлі.
714. **Encyklopädisches Handbuch** der Pädagogik. Band 4. Handelsschulen – Klassenoberster / Herausgegeben von Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1906. – VII, 956 S.
Переклад назви: Енциклопедичний довідник з педагогіки. Том 4. Школи торгівлі – Класний керівник.
715. **Encyklopädisches Handbuch** der Pädagogik. Band 5. Klassenorganisation der Volksschule – Munterkeit / Herausgegeben von Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1906. – VII, 982 S.
Переклад назви: Енциклопедичний довідник з педагогіки. Том 5. Організація класів у народній школі – Жвавість.
716. **Encyklopädisches Handbuch** der Pädagogik. Band 6. Musikalische Erziehung – Präparieren / Herausgegeben von Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1907. – VII, 927 S.
Переклад назви: Енциклопедичний довідник з педагогіки. Том 6. Музичне виховання – Препарування.
717. **Encyklopädisches Handbuch** der Pädagogik. Band 7. Prinzenerziehung – Schulberichte / Herausgegeben von Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1908. – VII, 932 S.
Переклад назви: Енциклопедичний довідник з педагогіки. Том 7. Аристократичне виховання – Шкільний табель успішності.
718. **Encyklopädisches Handbuch** der Pädagogik. Band 8. Schulbesuch usw. – Stoy, Karl Volkmar / Herausgegeben von Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1908. – VII, 937 S.
Переклад назви: Енциклопедичний довідник з педагогіки. Том 8. Відвідування школи – Стой Карл Фолькмар.

719. **Encyklopädisches Handbuch** der Pädagogik. Band 9. Strafe – Vortrag, mündlicher / Herausgegeben von Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1909. – VII, 91 S.
Переклад назви: Енциклопедичний довідник з педагогіки. Том 9. Покарання – Доповідь усна.
720. **Encyklopädisches Handbuch** der Pädagogik. Band 10. Wagehalsig – Zwingli, Huldreich. Nachträge / Herausgegeben von Wilhelm Rein. – 2-te Auflage. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1910. – VI, 1026 S.
Переклад назви: Енциклопедичний довідник з педагогіки. Том 10. Ризикований – Цвінглі Ульріх.
721. **Fr. Berge's Schmetterlingsbuch** nach dem gegenwärtigen Stande der Lepidopterologie / Neu bearbeitet und herausgegeben von H. Rebel. – Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, 1910. – 509 S.
Переклад назви: Метелики : книга Фрідріха Берге з урахуванням сучасного стану розвитку лепідоптерології.
722. **Hegel, G. W. F.** Encyclopädie der philosophischen Wissenschaften im Grundrisse / von Georg Wilhelm Friedrich Hegel ; neu herausgegeben von Georg Lasson. – 2-te Auflage. – Leipzig : Verlag der Dürr'schen Buchhandlung, 1905. – LXXVI, 522 S. – (Philosophische Bibliothek ; Band 33).
Переклад назви: Енциклопедія філософських наук у загальних положеннях. – (Філософська бібліотека ; Том 33).
723. **Herbart und die Herbartianer** : ein Beitrag zur Geschichte der Philosophie und der Pädagogik / Zusammengestellt aus den Arbeiten von Thilo, Flügel, Rein [u. a.]. – Langensalza : Verlag von Hermann Beyer & Söhne, 1897. – 154 S. – Sonderabdruck aus dem encyklopädischen Handbuch der Pädagogik von W. Rein in Jena zusammengestellt aus den Arbeiten von Thilo, Flügel, Rein, Rude.
Переклад назви: Герbart і герbartіанці : внесок в історію філософії та педагогіки. Окремий передрук з енциклопедичного довідника з педагогіки В. Райна.
724. **Kraemer, H.** Das XIX. Jahrhundert in Wort und Bild : Politische und Kultur-Geschichte. Erster Band. 1795–1840 / von Hans Kraemer. – Berlin ; Leipzig ; Stuttgart ; Wien : Deutsches Verlagshaus Bong & Co, [1900]. – VIII, 504 S.

Переклад назви: XIX століття в текстах та ілюстраціях : політична й культурна історія. Том 1. 1795–1840 роки.

725. **Kraemer, H.** Das XIX. Jahrhundert in Wort und Bild : Politische und Kultur-Geschichte. Zweiter Band. 1840–1871 / von Hans Kraemer. – Berlin ; Leipzig ; Stuttgart ; Wien : Deutsches Verlagshaus Bong & Co, [1900]. – VIII, 488 S.

Переклад назви: XIX століття в текстах та ілюстраціях : політична й культурна історія. Том 2. 1840–1871 роки.

726. **Kraemer, H.** Das XIX. Jahrhundert in Wort und Bild : Politische und Kultur-Geschichte. Dritter Band. 1871–1899 / von Hans Kraemer. – Berlin ; Leipzig ; Stuttgart ; Wien : Deutsches Verlagshaus Bong & Co, [1900]. – VII, 447 S.

Переклад назви: XIX століття в текстах та ілюстраціях : політична й культурна історія. Том 3. 1871–1899 роки.

727. **Kraemer, H.** Das XIX. Jahrhundert in Wort und Bild : Politische und Kultur-Geschichte. Vierter (Supplement) Band. 1900 / von Hans Kraemer. – Berlin ; Leipzig ; Stuttgart ; Wien : Deutsches Verlagshaus Bong & Co, [1900]. – VIII, 480 S.

Переклад назви: XIX століття в текстах та ілюстраціях : політична й культурна історія. Том 4 (додатковий). 1900 рік.

728. **Mell, A.** Encyclopädisches Handbuch des Blindenwesens. I Halbband. Aachen-Keratoconus (Hornhautkegel) / von Alexander Mell ; herausgegeben unter mitwirkung Vieler Hervorragender Schul- und Fachmänner. – Wien ; Leipzig : Verlag von A. Pichlers Witwe and Sonn, 1899 (1900). – 891 S.

Переклад назви: Енциклопедичний довідник захворювань очей. Перший півтом. Кератоконус (рогівковий конус).

729. **Spamers Illustrierte Weltgeschichte** : mit besonderer Berücksichtigung der Kulturgeschichte. Erste Band. Von den ersten Anfängen der Geschichte bis zum Verfall der Selbständigkeit von Hellas / Bearbeitet von B. Volz, J. Petersmann und K. Sturmhoefel / Unter Mitwirkung anderer bewährter Fachmänner neuarbeitet und bis zur Gegenwart fortgeführt von Otto Kaemel und K. Sturmhoefel. – 3-te Auflage. – Leipzig : Verlag und Druck von Otto Spamer, 1893. – VIII, 720 S. : mit 400 Text-Abbildungen und 41 Kunstbeilagen und Karten.

Переклад назви: Всесвітня історія. Ілюстрована енциклопедія Шпамера : з урахуванням особливостей розвитку культури. Том 1. Від початку історії до занепаду самостійності Стародавньої Греції.

730. **Spamers Illustrierte Weltgeschichte** : mit besonderer Berücksichtigung der Kulturgeschichte. Zweiter Band. Illustrierte Geschichte des Altertums. Zweiter Theil. Von Alexander dem Großen bis zum Beginn der Völkerwanderung / Bearbeitet von Ferd. Rösiger und O. E. Schmidt / Unter mitwirkung von G. Diestel [u. a.] ; neubearbeitet und bis zur Gegenwart fortgeführt von Otto Kaemmel. – 3-te Auflage. – Leipzig : Verlag und Druck von Otto Spamer, 1896. – XIII, 862 S. : mit 418 Text-Abbildungen und 14 Kunstbeilagen und Karten.

Переклад назви: Всесвітня історія. Ілюстрована енциклопедія Шпамера : з урахуванням особливостей розвитку культури. Том 2. Історія стародавнього світу. Частина 2. Від Олександра Македонського до початку великого переселення народів.

731. **Spamers Illustrierte Weltgeschichte** : mit besonderer Berücksichtigung der Kulturgeschichte. Dritter Band. Illustrierte Geschichte des Mittelalters. Erster Theil. Von der Völkerwanderung bis zu den Kreuzzügen / Unter mitwirkung von G. Diestel [u. a.] ; neubearbeitet und bis zur Gegenwart fortgeführt von Otto Kaemmel. – 3-te Auflage. – Leipzig : Verlag und Druck von Otto Spamer, 1896. – XIII, 726 S. : mit 300 Text-Abbildungen und 8 Beilagen und Karten.

Переклад назви: Всесвітня історія. Ілюстрована енциклопедія Шпамера : з урахуванням особливостей розвитку культури. Том 3. Ілюстрована історія середніх віків. Частина 1. Від великого переселення народів до хрестових походів. – 3-тє видання.

732. **Spamers Illustrierte Weltgeschichte** : mit besonderer Berücksichtigung der Kulturgeschichte. Dritter Band. Illustrierte Geschichte des Mittelalters. Erster Theil. Von der Völkerwanderung bis zu den Kreuzzügen / Unter mitwirkung von G. Diestel [u. a.] ; neubearbeitet und bis zur Gegenwart fortgeführt von Otto Kaemmel. – 4-te, bis zur Gegenwart fortgeführte Auflage. – Leipzig : Verlag und Druck von Otto Spamer, 1902. – XIII, 726 S. : mit 300 Text-Abbildungen und 8 Beilagen und Karten.

Переклад назви: Всесвітня історія. Ілюстрована енциклопедія Шпамера : з урахуванням особливостей розвитку культури. Том 3. Ілюстрована

історія середніх віків. Частина 1. Від великого переселення народів до хрестових походів. – 4-те видання.

733. **Spamers Illustrierte Weltgeschichte** : mit besonderer Berücksichtigung der Kulturgeschichte. Vierte Band. Geschichte des Mittelalters. II. Von den Kreuzzügen bis zum Zeitalter der Renaissance / Unter mitwirkung von G. Diestel [u. a.] ; herausgegeben von Otto Kaemmel. – 3-te, völlig neu gestaltete Auflage. – Leipzig : Verlag von Otto Spamer, 1897. – XIV, 808 S.
Переклад назви: Всесвітня історія. Ілюстрована енциклопедія Шпамера : з урахуванням особливостей розвитку культури. Том 4. Історія середніх віків. Від хрестових походів до епохи Відродження. – 3-те видання.
734. **Spamers Illustrierte Weltgeschichte** : mit besonderer Berücksichtigung der Kulturgeschichte. Vierte Band. Geschichte des Mittelalters. II. Von den Kreuzzügen bis zum Zeitalter der Renaissance / Unter mitwirkung von G. Diestel [u. a.] ; herausgegeben von Otto Kaemmel. – 4-te, bis zur Gegenwart fortgeführte Auflage. – Leipzig : Verlag von Otto Spamer, 1902. – XIV, 808 S.
Переклад назви: Всесвітня історія. Ілюстрована енциклопедія Шпамера : з урахуванням особливостей розвитку культури. Том 4. Історія середніх віків. Від хрестових походів до епохи Відродження. – 4-те видання.
735. **Spamers Illustrierte Weltgeschichte** : mit besonderer Berücksichtigung der Kulturgeschichte. Fünfter Band. Illustrierte Geschichte der Neueren Zeit. Erster Teil. Vom Beginn der großen Entdeckungen bis zum Dreißigjährigen Kriege / Unter Mitwirkung anderer bewährter Fachmänner neuarbeitet und bis zur Gegenwart fortgeführt von Otto Kaemel und Konrad Sturmhoefel. – 3-te, völlig neu gestaltete Auflage. – Leipzig : Verlag und Druck von Otto Spamer, 1894. – XI, 752 S. : mit 340 Text-Abbildungen und 40 Beilagen und Karten.
Переклад назви: Всесвітня історія. Ілюстрована енциклопедія Шпамера : з урахуванням особливостей розвитку культури. Том 5. Ілюстрована історія нового часу. Частина 1. Від початку великих географічних відкриттів до Тридцятилітньої війни.
736. **Spamers Illustrierte Weltgeschichte** : mit besonderer Berücksichtigung der Kulturgeschichte. Sechster Band. Illustrierte Geschichte der Neueren Zeit. Zweiter Teil. Vom Dreißigjährigen Kriege bis zur Machthöhe Ludwigs XIV / Unter Mitwirkung anderer bewährter Fachmänner neuarbeitet und bis zur Gegenwart fortgeführt von Otto Kaemel und Konrad Sturmhoefel. – 3-te, völlig neu gestaltete Auflage. – Leipzig : Verlag und Druck

von Otto Spamer, 1894. – XI, 768 S. : mit 457 Text-Abbildungen sowie 41 Beilagen und Karten.

Переклад назви: Всесвітня історія. Ілюстрована енциклопедія Шпамера : з урахуванням особливостей розвитку культури. Том 6. Ілюстрована історія нового часу. Частина 2. Від Тридцятилітньої війни до вершини могутності Людовика XIV.

5.2. Словники

737. **Duden, K.** Orthographisches Wörterbuch der deutschen Sprache : nach den für Deutschland, Österreich und die Schweiz gültigen amtlichen Regeln / von Konrad Duden. – 8-te, neu bearbeitete Auflage. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, 1914. – XXIV, 415 S.

Переклад назви: Орфографічний словник німецької мови : відповідно до чинного правопису для Німеччини, Австрії та Швейцарії.

738. **Eisler, R.** Wörterbuch der Philosophischen Begriffe und Ausdrücke / Quellenmässig bearbeitet von Rudolf Eisler ; [Vorwort des Verfassers]. – Berlin : Ernst Siegfried Mittler und Sohn, Königliche Hofbuchhandlung, Kochstrasse, 68–71, 1899. – VI, 956 S.

Переклад назви: Словник філософських понять і категорій.

739. **Eisler, R.** Wörterbuch der philosophischen Begriffe. Erster Band. A – K / Historisch-quellenmässig bearbeitet von Rudolf Eisler. – 3-te, völlig neu bearbeitete Auflage. – Berlin : Verlegt bei Ernst Siegfried Mittler und Sohn, Königliche Hofbuchhandlung, Kochstrasse, 68–71, 1910. – VIII, 686 S.

Переклад назви: Словник філософських термінів. Том 1. А – К.

740. **Eisler, R.** Wörterbuch der philosophischen Begriffe. Zweiter Band. L – Sch / Historisch-quellenmässig bearbeitet von Rudolf Eisler. – 3-te, völlig neu bearbeitete Auflage. – Berlin : Verlegt bei Ernst Siegfried Mittler und Sohn, Königliche Hofbuchhandlung, Kochstrasse, 68–71, 1910. – [578] S.

Переклад назви: Словник філософських термінів. Том 2. L – Sch.

741. **Mauthner, F.** Wörterbuch der Philosophie. Neue Beiträge zu einer Kritik der Sprache. Erster Band : A – J / von Fritz Mauthner. – München ; Leipzig : Bei Georg Müller, 1910. – XCVI, 586 S.

Переклад назви: Словник з філософії : з новими статтями. Том 1. А – J.

742. **Mauthner, F.** Wörterbuch der Philosophie. Neue Beiträge zu einer Kritik der Sprache. Zweiter Band : K – Z / von Fritz Mauthner. – München ; Leipzig : Bei Georg Müller, 1910. – XCVI, 664 S.
Переклад назви: Словник з філософії : з новими статтями. Том 2. К – Z.

5.3. Довідники

743. **Bibliotheca Paedagogica :** Verzeichnis der bewährtesten und neuesten Lehrmittel für höhere, mittlere und Elementarschulen sowie von Werken der Erziehungs- und Unterrichts-Wissenschaft / Redigiert und herausgegeben von K. E. Koehler. – Leipzig : Gustav A. Rietzschel Buch- und Lehrmittelhandlung, (Altenburg : Druck von Oskar Bonde), 1914. – LXXVIII, 1160 S.
Переклад назви: Бібліотека педагогічна : довідник перевірених та найновіших навчальних посібників для вищих, середніх і початкових шкіл, а також наукових праць з проблем навчання й виховання.
744. **Bibliothek des allgemeinen** und praktischen Wissens : zum Studium und Selbstunterricht in den hauptsächlichsten Wissenszweigen und Sprachen. Erster Band / Herausgegeben von Emanuel Müller-Baden. – Berlin ; Leipzig ; Wien : Deutsches Verlagshaus Bong & Co, [1912?]. – [954] S. : II.
Переклад назви: Бібліотека загальних і практичних знань : для навчання та самонавчання основних галузей знань і мов. Том 1.
745. **Bibliothek des allgemeinen** und praktischen Wissens : zum Studium und Selbstunterricht in den hauptsächlichsten Wissenszweigen und Sprachen. Zweiter Band / Herausgegeben von Emanuel Müller-Baden. – Berlin ; Leipzig ; Wien : Deutsches Verlagshaus Bong & Co, [1912?]. – [840] S. : II.
Переклад назви: Бібліотека загальних і практичних знань : для навчання та самонавчання основних галузей знань і мов. Том 2.
746. **Bibliothek des allgemeinen** und praktischen Wissens : zum Studium und Selbstunterricht in den hauptsächlichsten Wissenszweigen und Sprachen. Dritter Band / Herausgegeben von Emanuel Müller-Baden. – Berlin ; Leipzig ; Wien : Deutsches Verlagshaus Bong & Co, [1912?]. – 950 S. : II.
Переклад назви: Бібліотека загальних і практичних знань : для навчання та самонавчання основних галузей знань і мов. Том 3.

747. **Bibliothek des allgemeinen** und praktischen Wissens : zum Studium und Selbstunterricht in den hauptsächlichsten Wissenszweigen und Sprachen. Vierter Band / Herausgegeben von Emanuel Müller-Baden. – Berlin ; Leipzig ; Wien : Deutsches Verlagshaus Bong & Co, [1912?]. – 1032 S. : II.
Переклад назви: Бібліотека загальних і практичних знань : для навчання та самонавчання основних галузей знань і мов. Том 4.
748. **Bibliothek des allgemeinen** und praktischen Wissens: zum Studium und Selbstunterricht in den hauptsächlichsten Wissenszweigen und Sprachen. Fünfter Band / Herausgegeben von Emanuel Müller-Baden. – Berlin ; Leipzig ; Wien : Deutsches Verlagshaus Bong & Co, [1912?]. – [990] S. : II.
Переклад назви: Бібліотека загальних і практичних знань : для навчання та самонавчання основних галузей знань і мов. Том 5.
749. **Bibliothek des allgemeinen** und praktischen Wissens : zum Studium und Selbstunterricht in den hauptsächlichsten Wissenszweigen und Sprachen. Sechster Band / Herausgegeben von Emanuel Müller-Baden. – Berlin ; Leipzig ; Wien : Deutsches Verlagshaus Bong & Co, [1912?]. – 948 S. : II.
Переклад назви: Бібліотека загальних і практичних знань : для навчання та самонавчання основних галузей знань і мов. Том 6.
750. **Braun, G.** Mitteleuropa und seine Grenzmarken : Ein Hilfsbuch für geographische Studien und Exkursionen / von Braun Gustav, ord. Professor des Geographie, Dorfleher des Geographischen Institutes der Universität Babel. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1917. – 165 S. : mit 2 Kartenbeilagen. – (Wissenschaft und Bildung : einzeldarstellungen aus allen Gebieten des Wissens ; 141).
Переклад назви: Центральна Європа та її межі : довідник для географічних досліджень та екскурсій. – (Наука й освіта : відомості з усіх сфер наукового знання ; Випуск 141).
751. **Der Praktische Schulmann** : Archiv für Materialien zum Unterricht in der Real-, Bürger- und Volksschule. Bd. 60. 3. Heft / Herausgegeben von Rudolf Schmidt. – Leipzig : Friedrich Brandstetter, 1911. – 166 S.
Переклад назви: Педагог-практик : архів навчальних матеріалів до уроків у реальній, бюргерській і народній школах. Том 60. Частина 3.

752. **Flügel, O.** Der Philosoph J. F. Herbart / von Otto Flügel. – Leipzig : Verlag von Wilhelm Weicher, 1905. – 47 S. – (Männer der Wissenschaft : ein Sammlung von Lebensbeschreibungen zur Geschichte der Wissenschaftlichen Forschung und Praxis / Herausgegeben von Dr. Julius Ziehen ; Heft 1).
Переклад назви: Філософ Й. Ф. Гербарт. – (Люди науки : збірник біографій до історії розвитку наукових досліджень і практики ; Випуск 1).
753. **Geyer, A.** Illustriertes Jahrbuch der Weltgeschichte. Fünfte Jahrgang. Das Jahr 1904 / von Albin Geyer. – Leipzig ; Wien ; Teschen : Karl Prochaska, 1904. – 250 S. : II. – (Prochaskas Illustrierte Jahrbücher).
Переклад назви: Ілюстрований щорічник з історії світу. Випуск 5 за 1904 рік.
754. **Geyer, D.** Unsere Land- und Süßwasser-Mollusken : Einführung in die Molluskenfauna Deutschlands / von David Geyer. – Stuttgart : Süddeutsches Verlags-Institut, 1896. – XII, 82 S. : mit über 400 lithographischen Abbildungen auf 12 Tafeln und Text-Illustrationen. – Nebst einem Anhang über das Sammeln der Mollusken.
Переклад назви: Наші наземні та прісноводні молюски : ознайомлення з фауною молюсків Німеччини.
755. **Grosse Denker :** Unter Mitwirkung von E. von Aster, O. Baensch, M. Baumgartner, O. Braun, F. Bretano, H. Falkenheim, A. Fischer, M. Frischeisen-Köhler, R. Hönigswald, W. Kinkel, R. Lehmann, F. Medikus, P. Menzer, P. Natorp, A. Pfänder, R. Richter, A. Schmekel, W. Windelband. Bd. 1 / Herausgegeben von E. von Aster. – Leipzig : Quelle & Meyer, [1911]. – 385 S.
Переклад назви: Великі мислителі. Том 1.
756. **Hanauer, W.** Die soziale Hygiene des Jugendalters : Kurz gefaßtes Handbuch für Ärzte, Verwaltungsbeamte und Sozialpolitiker / von Dr. med. Wilhelm Hanauer, prakt. Arzt in Frankfurt a. M.). – Berlin : Verlagsbuchhandlung von Richard Schoetz, [Druck von Gebrüder Grunert, Berlin S. W.], 1911. – 255 S.: Sachregister : S. 253–255. – Inhaltverzeichnis : Einleitung ; I. Die sociale Hzygiene des Säuglingsalters ; II. Die soziale Hygiene des vorschulpflichtigen Kindesalters ; III. Die soziale Hygiene des schulpflichtigen Alters ; IV. Die sozialhygienische Fürsorge für die schulentlassene Jugend.

Переклад назви: Соціальна гігієна в підлітковому віці : короткий посібник-довідник для лікарів, адміністраторів та осіб, залучених до реалізації соціальної політики.

757. **Hand- und Lehrbuch** der Staatswissenschaften in Selbständigen Bänden. Dritte Abteilung. Staats- und Verwaltungslehre. III. Band. **Petersilie, A.** Das öffentliche Unterrichtswesen im Deutschen Reiche und in den übrigen europäischen Kulturländern / von A. Petersilie ; II. Bd. Verfassungsmässige Organisation des öffentlichen Unterrichts / Herausgegeben von Kuno Frankenstein ; bearbeitet von G. Adler in Basel, A. Arndt in Halle, R. Borgh in Aachen [et al.]. – Leipzig : Verlag von C. L. Hirschfeld, 1897. – X, 608 S.

Переклад назви: Суспільно-політичні науки : довідник і навчальний посібник в окремих томах. Том 3. Державна система освіти в Німецькому Рейху й інших європейських цивілізованих країнах. Частина 2. Конституційні гарантії права на державну освіту.

758. **Hand- und Lehrbuch** der Staatswissenschaften in Selbständigen Bänden. Dritte Abteilung. Staats- und Verwaltungslehre. VI. Band. **Rapmund, O.** Das öffentliche Gesundheitswesen. Allgemeiner Teil / Bearbeitet von G. Adler, A. Arndt, R. van der Borgh in Aachen [u. a.]; begründet von Kuno Frankenstein ; fortgesetzt Max von Heckel. – Leipzig : Verlag von C. L. Hirschfeld, 1901. – X, 336 S.

Переклад назви: Суспільно-політичні науки : довідник і навчальний посібник в окремих томах. Том 6. Громадська охорона здоров'я. Загальна частина.

759. **Handbuch der Erziehungs-** und Unterrichtslehre für höhere Schulen. Bd. 1. Abteilung 1. **Ziegler Theobald.** Geschichte der Pädagogik mit besonderer Rücksicht auf das höhere Unterrichtswesen / in Verbindung mit den Herren Arendt, Brunner, Dettweiler, Fries u. a. ; herausgegeben von A. Baumeister. – Nebst allgemeiner Einleitung. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung (Oskar Beck), 1895 (Nördlinger : C. H. Beck'sche Buchdruckerei). – LXX, 361 S.

Переклад назви: Довідник з теорії виховання й навчання для вищих шкіл. Том 1. Відділ 1. Історія педагогіки з урахуванням особливостей навчання у школах вищого ступеня.

760. **Handbuch der Erziehungs-** und Unterrichtslehre für höhere Schulen. Bd. 1. Abteilung 1. **Ziegler Theobald.** Geschichte der Pädagogik mit besonderer Rücksicht auf das höhere Unterrichtswesen / von Theobald Ziegler in Verbindung mit den Herren Arendt, Brunner, Dettweiler, Fries u. a. ; herausgegeben von A. Baumeister. – 3-te, durchgesehene und ergänzte Auflage. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung (Oskar Beck), (Nördlinger : C. H. Beck'sche Buchdruckerei), 1909. – X, 416 S.
Переклад назви: Довідник з теорії виховання й навчання для вищих шкіл. Том 1. Відділ 1. Історія педагогіки з урахуванням особливостей навчання у школах вищого ступеня. – 3-тє видання.
761. **Handbuch der Erziehungs-** und Unterrichtslehre für höhere Schulen. Bd. 2. Abteilung 1. **Fries Wilhelm.** Die Vorbildung der Lehrer für das Lehramt / in Verbindung mit den Herren Arendt, Brocks, Brunner, Dettweiler u. a. ; herausgegeben von A. Baumeister. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung (Oskar Beck), (Nördlinger : C. H. Beck'sche Buchdruckerei), 1895. – VIII, 206 S.
Переклад назви: Довідник з теорії виховання й навчання для вищих шкіл. Том 2. Відділ 1. Підготовка вчителя до професійної діяльності.
762. **Handbuch der Erziehungs-** und Unterrichtslehre für höhere Schulen. Zweiter Band. 1. Abteilung. 1. Hälfte. **Toischer Wendelin.** Theoretische Pädagogik und allgemeine Didaktik / in Verbindung mit den Herren Arendt, Brunner, Dettweiler u. a. ; herausgegeben von A. Baumeister. – Nebst allgemeiner Einleitung. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung (Oskar Beck), (Nördlinger : C. H. Beck'sche Buchdruckerei), 1912. – XI, 250 S. : Namen- und Sachregister : S. 244–250.
Переклад назви: Довідник з теорії виховання й навчання для вищих шкіл. Том 2. Відділ 1. Частина 1. Теоретична педагогіка і загальна дидактика.
763. **Handbuch der Erziehungs-** und Unterrichtslehre für höhere Schulen. Bd. 2. Abteilung 2. **Matthias Adolf.** Praktische Pädagogik für höhere Lehranstalten / in Verbindung mit den Herren Arendt, Brocks, Brunner, Dettweiler u. a. ; herausgegeben von A. Baumeister. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung (Oskar Beck), 1895 (Nördlinger : C. H. Beck'sche Buchdruckerei). – 397 S.
Переклад назви: Довідник з теорії виховання й навчання для вищих шкіл. Том 2. Відділ 2. Практична педагогіка для вищих навчальних закладів.

764. **Handbuch der Erziehungs-** und Unterrichtslehre für höhere Schulen / in Verbindung mit den Herren Arendt, Brocks, Brunner, Dettweiler [u. a.]; herausgegeben von Dr. Karl August Baumeister. Bd. 4. Didaktik und Methodik der einzelnen Lehrfächer. Hälfte 2. Rechnen und Mathematik – Physik – Mathematische Geographie – Erdkunde – Naturbeschreibung – Chemie – Zeichnen – Gesang – Turnen und Jugendspiele / von Max Simon, J. Kiessling, Siegmund Günter, Alfred Kirchhoff [u. a.]. – München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung (Oskar Beck), [Nördlinger : C. H. Beck'sche Buchdruckerei], 1898. – [736] S.

Переклад назви: Довідник з теорії виховання й навчання для вищих шкіл. Том 4. Дидактика і методика викладання окремих навчальних дисциплін. Частина 2. Арифметика і математика – Фізика – Математична географія – Фізична географія – Географія – Природознавство – Хімія – Малювання – Співи – Гімнастика та фізичні вправи.

765. **Handbuch der Hygiene** / Herausgegeben von Prof. Th. Weyl ; Louis Ascher, M. Berlowitz und a. : in acht Bänden. Sechster Band : Schulhygiene und Öffentlicher Kinderschutz. Erste Abteilung. Handbuch der Schulhygiene / von L. Burgerstein und A. Netolitzky, herausgegeben von Prof. Dr. Th. Weyl ; Zweite Abteilung (Schluß des VI. Bandes): Öffentlicher Kinderschutz. Die Mutter- und Säuglingsfürsorge und die Fürsorge für das Kleinkinderalter / von W. Birk, F. Rolffs, Gustav Tugendreich. – 2-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1912. – XII, 543 S. : mit 223 Abbildungen im Text und Alphabetisches Namen- und Sachregister ; 265 S (813 S.) : mit 38 Abbildungen im Text.

Переклад назви: Довідник з гігієни : у восьми томах. Том 6. Шкільна гігієна та громадський захист дітей. Відділ 1. Довідник зі шкільної гігієни. Відділ 2. Громадський захист дітей. Догляд за матерями й немовлятами та догляд за дітьми раннього віку.

766. **Handbuch der Hygiene** : in acht Bänden. Band 7. Allgemeiner Teil. Erste Abteilung. Hygienische Fürsorge für Arbeiterinnen und deren Kinder / von Agnes Bluhm. Zweite Abteilung. Reinhaltung der Luft in Arbeitsräumen / von Konrad Hartmann. Dritte Abteilung. Allgemeine Gewerbepathologie und Gewerbehygiene / von Fr. Koelsch. Vierte Abteilung. Allgemeine Unfallverhütung in gewerblichen Betrieben / von Konrad Hartmann / Herausgegeben von A. Gärtner ; bearbeitet von Louis Ascher u. a. – 2-te Auflage. – Leipzig : Verlag von Johann Ambrosius Barth, 1917. – III, 675 S.

Переклад назви: Довідник з гігієни : у восьми томах. Том 7. Загальна частина. Відділ 1. Гігієнічний догляд за робітницями та їхніми дітьми. Відділ 2. Санітарна охорона повітря в робочих приміщеннях. Відділ 3. Загальна виробнича патологія та виробнича гігієна. Відділ 4. Запобігання нещасним випадкам на промислових підприємствах.

767. **Miehe, H.** Zellenlehre und Anatomie der Pflanzen / von H. Miehe. – Berlin ; Leipzig : G. J. Göschen'sche Verlagshandlung, 1917. – 142 S. : mit 79 Abbildungen. – (Sammlung Göschen).

Переклад назви: Клітинна теорія та анатомія рослин.

768. **Oldenburg, G.** Das landwirtschaftliche Unterrichtswesen im Königreich Preußen, zugleich landwirtschaftliche Schulstatistik für die Jahre 1909, 1910 und 1911 : auf Grund amtlicher Unterlagen und Berichte im Auftrage des Ministers für Landwirtschaft, Domänen und Forsten / Bearbeitet von G. Oldenburg. – Berlin : Verlagsbuchhandlung Paul Parey, 1913. – XIX, 685 S. : Mit 2 Karten.

Переклад назви: Сільськогосподарська освіта в Королівстві Пруссія, включно зі шкільною статистикою за 1909, 1910 і 1911 роки : на основі офіційних документів і звітів за підписом Міністра сільського господарства, земельних і лісових ресурсів.

769. **Ploetz, C.** Auszug aus der alten, mittleren und heueren Geschichte / von Carl Ploetz. – 5-te, verbesserte und vermehrte Auflage. – Berlin : Verlag von F. A. Herbig, 1874. – VIII, 504 S.

Переклад назви: Фрагменти історії давніх часів, середніх віків та новітнього часу.

770. **Redtenbacher, L.** Fauna Austriaca : Die Käfer. [T. 1] / nach der analytischen Methode bearbeitet von Ludwig Redtenbacher. – 2-te, gänzlich umgearbeitete, mit mehreren Hunderten von Arten und mit der Charakteristik sammtlicher europäischen Käfergattungen vermehrte Auflage. – Wien : Verlag von Carl Gerold's Sohn, 1858. – XLIV, 394 S. : mit zwei Kupfertafeln.

Переклад назви: Фауна австрійська : твердокрилі комахи. [Частина 1].

771. **Redtenbacher, L.** Fauna Austriaca : Die Käfer. [T. 2] / nach der analytischen Methode bearbeitet von Ludwig Redtenbacher. – 2-te, gänzlich umgearbeitete, mit mehreren Hunderten von Arten und mit der Charakteristik sammtlicher

europäischen Käfergattungen vermehrte Auflage. – Wien : Verlag von Carl Gerold's Sohn, 1857. – [623] S.

Переклад назви: Фауна австрійська : твердокрилі комахи. [Частина 2].

772. **Reitter, E.** Fauna Germanica : Die Käfer des Deutschen Reiches. Band I / nach der analytischen Methode bearbeitet von Edmund Reitter ; [Il. von K. G. Lutz]. – Stuttgart : K. G. Lutz' Verlag, 1908. – 248 S. : mit 66 Text-Illustrationen und 40 Farben Drucktafeln, zusammengestellt und redigiert. – (Schriften des Deutschen Vereins für Naturkunde ; XXVI Band).

Переклад назви: Фауна німецька : твердокрилі комахи Німецького Рейху. Том 1. – (Праці Німецького товариства натурознавства ; Том 26).

773. **Reitter, E.** Fauna Germanica : Die Käfer des Deutschen Reiches. Band II / nach der analytischen Methode bearbeitet von Edmund Reitter ; [Il. von K. G. Lutz]. – Stuttgart : K. G. Lutz' Verlag, 1909. – 392 S. : mit 70 Text-Illustrationen und 40 Farben Drucktafeln, zusammengestellt und redigiert. – (Schriften des Deutschen Vereins für Naturkunde ; XXVI Band).

Переклад назви: Фауна німецька : твердокрилі комахи Німецького Рейху. Том 2. – (Праці Німецького товариства натурознавства ; Том 26).

774. **Reitter, E.** Fauna Germanica : Die Käfer des Deutschen Reiches. Band III / nach der analytischen Methode bearbeitet von Edmund Reitter ; [Il. von K. G. Lutz]. – Stuttgart : K. G. Lutz' Verlag, 1911. – 436 S. : mit 147 Text-Illustrationen und 48 Farben Drucktafeln, zusammengestellt und redigiert. – (Schriften des Deutschen Vereins für Naturkunde ; XXVI Band).

Переклад назви: Фауна німецька : твердокрилі комахи Німецького Рейху. Том 3. – (Праці Німецького товариства натурознавства ; Том 26).

775. **Reitter, E.** Fauna Germanica : Die Käfer des Deutschen Reiches. Band IV / nach der analytischen Methode bearbeitet von Edmund Reitter ; [Il. von K. G. Lutz]. – Stuttgart : K. G. Lutz' Verlag, 1912. – 236 S. : mit 31 Text-Illustrationen und 22 Farben Drucktafeln, zusammengestellt und redigiert.

Переклад назви: Фауна німецька : твердокрилі комахи Німецького Рейху. Том 4.

776. **Reitter, E.** Fauna Germanica : Die Käfer des Deutschen Reiches. Band V / nach der analytischen Methode bearbeitet von Edmund Reitter ; [Il. von K. G. Lutz]. – Stuttgart : K. G. Lutz' Verlag, 1916. – 343 S. : mit 18 Text-Illustrationen und 16 Farben Drucktafeln, zusammengestellt und redigiert.

Переклад назви: Фауна німецька : твердокрилі комахи Німецького Рейху.
Том 5.

777. **Schmidt, E. O.** Handbuch der vergleichenden Anatomie : Leitfaden bei zoologischen und zootomischen Vorlesungen / von Eduard Oskar Schmidt. – 8-te, umgearbeitete und holzschnitte, versehene Auflage. – Jena : Verlag von Gustav Fischer, 1882. – IV, 327 S.

Переклад назви: Довідник з порівняльної анатомії : керівництво до лекцій із зоології та зоотомії.

778. **Siebold, C. Th. E.** Die Süßwasserfische von Mitteleuropa / Bearbeitet von C. Th. E. Siebold. – Leipzig : Verlag von Wilhelm Engelmann, 1863. – VIII, 430, [2] S.

Переклад назви: Прісноводна риба Центральної Європи.

779. **Sommer, W.** Materialien zu pädagogischen und didaktischen Aufsätzen : ein Hilfsbüchlein für Lehrende und Lernende / von W. Sommer. – 2-te, vermehrte und verbesserte Auflage. – Münster i W. : Nassesche Verlagshandlung, 1884. – 119, [1] S.

Переклад назви: Матеріали до педагогічних і дидактичних праць : довідник для тих, хто навчає, й тих, хто навчається.

5.4. Каталоги

780. **Achtundzwanzigster** Jahresbericht des Pestalozzianums (Schweizerische permanente Schulausstellung) in Zürich : 1902. – Zürich : [Buchdruckerei von Emil Rüegg], [1902]. – 20 S.

Переклад назви: Двадцять восьмий щорічний звіт Песталоцціануму (Швейцарська постійна освітня виставка) в Цюріху : за результатами роботи в 1902 році.

781. **Beeger, J.** Die Pädagogischen Bibliotheken, Schulumuseen und ständigen Lehrmittelausstellungen der Welt, mit besonderer Berücksichtigung der Pädagogischen Centralbibliothek (Comenius-Stiftung) zu Leipzig : Eine geschichtlich-statistische Zusammenstellung / von Julius Beeger, Director der pädagogischen Zentralbibliothek (Comenius-Stiftung) zu Leipzig. – Leipzig : Zangenberg & Himly, [Hofberg'sche Buchdruckerei in Leipzig], 1892. – 84 [3] S.

Переклад назви: Педагогічні бібліотеки, шкільні музеї та постійні міжнародні виставки навчальних матеріалів з оглядом фонду Центральної педагогічної бібліотеки (Фонд Коменського) у Лейпцигу : історико-статистичний збірник.

782. **Bibliotheca Geographica** : jahresbibliographie der gesamten geographischen Literatur. Band III. Jahrgang 1894 / Herausgegeben von der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin ; bearbeitet von Otto Baschin. – Berlin : W. H. Köhl, 1897. – XVI, 402 S.

Переклад назви: Бібліотека географічна : щорічний бібліографічний покажчик літературних джерел з географії. Том 3 за 1894 рік.

783. **Bibliotheca Geographica** : jahresbibliographie der gesamten geographischen Literatur. Band IV. Jahrgang 1895 / Herausgegeben von der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin ; bearbeitet von Otto Baschin. – Berlin : W. H. Köhl, 1898. – XVI, 411 S.

Переклад назви: Бібліотека географічна : щорічний бібліографічний покажчик літературних джерел з географії. Том 4 за 1895 рік.

784. **Bibliotheca Geographica** : jahresbibliographie der gesamten geographischen Literatur. Band V. Jahrgang 1896 / Herausgegeben von der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin ; bearbeitet von Otto Baschin. – Berlin : W. H. Köhl, 1899. – XVIII, 450 S.

Переклад назви: Бібліотека географічна : щорічний бібліографічний покажчик літературних джерел з географії. Том 5 за 1896 рік.

785. **Bibliotheca Geographica** : jahresbibliographie der gesamten geographischen Literatur. Band IX. Jahrgang 1900 / Herausgegeben von der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin ; bearbeitet von Otto Baschin. – Berlin : W. H. Köhl, 1903. – XVI, 510 S.

Переклад назви: Бібліотека географічна : щорічний бібліографічний покажчик літературних джерел з географії. Том 9 за 1900 рік.

786. **Bibliotheca Geographica** : Jahresbibliographie der gesamten geographischen Literatur. Band XII. Jahrgang 1903 / Herausgegeben von der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin ; bearbeitet von Otto Baschin. – Berlin : W. H. Köhl, 1907. – XVI, 518 S.

Переклад назви: Бібліотека географічна : щорічний бібліографічний покажчик літературних джерел з географії. Том 12 за 1903 рік.

787. **Bibliotheca Geographica** : jahresbibliographie der gesamten geographischen Literatur. Band XIV. Jahrgang 1905 / Herausgegeben von der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin ; bearbeitet von Otto Baschin. – Berlin : W. H. Kühl, 1909. – XVI, 144 S.
Переклад назви: Бібліотека географічна : щорічний бібліографічний покажчик літературних джерел з географії. Том 14 за 1905 рік.
788. **Biologische Schularbeit** : Sonderausstellung im Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht in Berlin. – Leipzig : Verlagsbuchhandlung Quelle & Meyer, (Druck von C. G. Naumann G. m. b. H.), 1916. – 212 S. : Ausführliche Beschreibung mit 200 Abbildungen auf Tafeln und im Text.
Переклад назви: Шкільна праця з біології : Спеціалізована виставка в Центральному інституті виховання й навчання в Берліні.
789. **Die Kinderwelt** : Internationale Ausstellung in St. Petersburg 1903 : deutsche Abteilung. – Berlin : Druck von Wilhelm Baensch, 1903. – 73 S. : II.
Переклад назви: Дитячий світ : Міжнародна виставка у Санкт-Петербурзі в 1903 році.
790. **Die zweite öffentliche Lesehalle** der Stadt Berlin im Lehrerwohngebäude an der Ravenéstraße. – Berlin : Buchdruckerei von H. Cheinhardt, 1898. – 40, [2] S.
Переклад назви: Другий публічний читальний зал міста Берліна в будинку вчителя на вулиці Равена.
791. **Eschner, M.** Illustriertes Verzeichnis von Lehrmitteln und Büchern für Erziehung und Unterricht : Gesamt-Ausgabe. III Jahrgang. Ausgegeben März 1904 / Bearbeitet von Max Eschner. – Leipzig : F. A. Brockhaus, Buchhandlung, 1904. – [404] S.
Переклад назви: Ілюстрований каталог навчальних матеріалів і книжок для навчання й виховання : повне видання. Випуск 3, березень 1904.
792. **Forschung und Untrricht** in der Jugendkunde : Im Auftrage des Ausschusses für Jugendkunde. Teil 1. Systematische Übersicht über die bestehenden Veranstaltungen / Herausgegeben von Otto Lipmann und William Stern. – Leipzig ; Berlin : Verlag von B. G. Teubner, 1912. – V, 42 S.
Переклад назви: Дослідження та навчання серед молоді : за дорученням Комітету з питань молоді. Частина 1. Систематичний огляд наявних заходів.

793. **Führer durch** die Wanderausstellung für Kleinkinderfürsorge : veranstaltet vom Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht Berlin. – Leipzig ; Berlin : Verlag von B. G. Teubner, 1917. – [90] S.
Переклад назви: Путівник по пересувній виставці засобів для догляду за дітьми раннього віку : організовано Центральним інститутом виховання й навчання в Берліні.
794. **Katalog der Oeffentlichen Bibliothek** der Pestalozzi-Gesellschaft in Zürich : die Benutzung der Bibliothek ist im Uebrigen unentgeltlich. – Zürich : Druck von C. Aschmann, 1898. – 123 S.
Переклад назви: Каталог публічної бібліотеки Товариства імені Песталоцці в Цюриху : користування бібліотекою є безкоштовним.
795. **Kataloge des Pestalozzianums** in Zürich. II. Sammlungen: Veranschaulichungsmittel, Lehr-, Hilfs- und Übungsbücher, Schulbaupläne und Schulmobiliar. – Zürich : Buchdruckerei Emil Rüegg, 1897. – IV, 252 S.
Переклад назви: Каталоги Песталоцціануму в Цюриху. Збірник 2. Наочні матеріали, навчальні посібники, допоміжна література, збірники вправ, плани шкільних будівель, описи шкільних меблів.
796. **Männel, B.** Mikroskopische Abteilung im Schulmuseum des Sächsischen Lehrervereins / Bearbeitet von Bruno Männel. – Dresden : Schulmuseum des Sächsischen Lehrervereins, 1909. – 35 S.
Переклад назви: Мікроскопічний відділ у шкільному музеї Саксонського вчительського товариства.
797. **Musik fürs Haus** : Verzeichnis einer Auswahl beliebter Musikalien, Musikbücher und Musikinstrumente / Bearbeitet und herausgegeben unter Mitwirkung von hervorragenden Fachleuten. – Leipzig : F. Koehlers Antiquarium, [19--?]. – X, 124 S. – (Kompendien Katalog : Verzeichnisse von Büchern aus Allen Gebieten ; XII).
Переклад назви: Музика для дому : каталог кращих популярних музичних творів, музичної літератури, музичних інструментів. – (Компендіум-каталог : каталог книжок з усіх галузей знань ; Випуск XII).

798. **Musterkatalog** für Haus-, Vereins-, Volks- und Schul-Bibliotheken : nebst einer Anleitung zur Errichtung und Verwaltung von Bibliotheken : mit Formularen / Herausgegeben von der Gesellschaft für Verbreitung von Volksbildung zu Berlin. – Hannover ; Linden : Verlag von Manz & Lange, [1892-?]. – IV, 160 S.
Переклад назви: Каталог зразків створення домашніх, народних, шкільних бібліотек і бібліотек товариств : разом з керівництвом щодо створення та управління бібліотеками : з бланками. Видано Товариством з поширення народної освіти в Берліні.
799. **Perthes, J.** Neuer geographischer Schulverlag : für das Schuljahr 1900–1901 / Justus Perthes. – Gotha : [s. n.], 1901. – 32 S.
Переклад назви: Нова навчальна література для школи від видавництва : для 1900–1901 навчального року.
800. **Schulwart-Katalog** : ein illustriertes Verzeichnis der besten Lehr- und Lernmittel. – Altenburg : Pierersche Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co., 1911. – XCVI, 728 S. : mit zahlreichen Illuistrationen und bunten Beilagen. Mit dem Erscheinen dieses Kataloges verlieren alla früheren Ausgaben ihre Gültigkeit.
Переклад назви: Шувльварт-каталог : ілюстрований каталог кращих матеріалів для викладання та навчання : з численними ілюстраціями та кольоровими додатками. З виходом цього каталогу всі попередні версії видання втрачають чинність.
801. **Verzeichniß der Bücher** und Zeitschriften der ersten Volksbibliothek und Lesehalle der Stadt Berlin, Wohrenstratze 41. – Berlin : Druck von Gebrüder Grunecck, 1898. – VIII, 303 S.
Переклад назви: Каталог книжок і журналів з фонду Першої народної бібліотеки та читального залу в місті Берлін.
802. **Vierundzwanzigster** Jahresbericht des Pestalozzianums (Schweizerische permanente Schulausstellung) in Zürich : Umfassend das Jahr 1898. – Zürich : Buchdruckerei von Emil Rüegg, 1899. – 12 S.
Переклад назви: Двадцять четвертий щорічний звіт Песталоцціануму (Швейцарська постійна шкільна виставка) в Цюріху : за результатами роботи в 1898 році.

Розділ 6. ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІ ВИДАННЯ

803. **Goltz, B.** Buch der Kindheit / von Bogumil Goltz ; Herausgegeben von Karl Muthesius. – Langensalza : Hermann Beyer & Söhne (Beyer & Mann), 1908. – XVII, 282 S. – (Bibliothek Pädagogischer Klassiker : eine Sammlung der bedeutendsten pädagogischen Schriften älterer und neuerer Zeit / Herausgegeben von Friedrich Mann ; Band 43).
Переклад назви: Книга дитинства. – (Бібліотека педагогічної класики : зібрання найважливіших педагогічних праць давніх і нових часів ; Том 43).
804. **Grimm Brüder.** Kinder Märchen / von Brüder Grimm. – Nürnberg : Theo. Stroefel Kunstverlag, [19--?]. – 175 S.: mit 4 farbigen und 130 schwarzen Bildern.
Переклад назви: Казки для дітей.
805. **Hertwig, R.** Struwelpeter auf Reisen : eine lustige Wandergeschichte / Text von R[obert] Hertwig ; mit vielen, vielen Illustrationen von H. Neuber. – Gotha : Verlagsanstalt u. Druckerei H. Bartholomäus, [1897?]. – [48] S. : Il.
Переклад назви: Подорожі Нечупари Петера : весела історія з чудесами.
806. **Hofmann, El.** 's Annebärbele : Eine Erzählung für junge Mädchen / von Else Hofmann ; mit acht Tondruckbildern von Erdm. Wagner. – Stuttgart : K. Thienemanns-Esslinger Verlag, [Papier und Druck der Deutschen Verlags-Anstalt in Stuttgart] o. J. [1895]. – 240 S. : mit acht Condruk Bildern.
Переклад назви: Історія Анне-Бербель : оповідання для молодих дівчат.
807. **Kampe, O.** Ein Korb voll Kirschen : kleine Geschichten / von Otto Kampe. – 6-te Auflage. – Halle : Carl Marhold Verlagsbuchhandlung, [191--?]. – 64 S. – (Marholds Bücherei : zur Untergung und Förderung für unsere Jugend / Herausgegeben von Eduard Schulze).
Переклад назви: Повний кошик вишень : короткі історії. – (Бібліотека Мархольда : для захоочення і підбадьорення нашої молоді).
808. **Klemm, J.** Die beiden Schwarzbraunen : eine Erzählung für junge Mädchen / von Johanna Klemm ; Abbildungen von H. Koberstein. – Stuttgart ; Berlin ; Leipzig : Union Deutsche Verlags-gesellschaft, 1910. – 285 S.: mit 25 Abbildungen.
Переклад назви: Двоє чорно-коричневих : розповідь для дівчат.

809. **Kohlhepp, Qu.** Der böse Geist Alkohol : drei Erzählungen für Schulkinder / von Qu. Kohlhepp und Dr. Baur. – Leipzig : Otto Nemnich Verlag, 1909. – 293 S. – Назва на корінці : Gesundheitswar. VII.
Переклад назви: Злий дух алкоголю : три оповідання для школярів.
810. **Levetzow, H. v.** Lies und Lene. Die Schwestern von Max und Moritz : eine Buschiade für Groß und Klein in sieben Streichen / von Hulda von Levetzow ; reich illustriert von F. Maddalena. – Augsburg : Verlag der kgl. bayer. Hofbuchdruckerei von Gebrüder Reichel, [1900?]. – 48 S.
Переклад назви: Ліза і Лена. Сестри Макса і Моріца : історії для великих і малих у семи витівках.
811. **Linz-Godin, A.** Märchenbuch : Auszug aus dem Märchenbuch von A. Godin / von Amèlie Linz-Godin ; Bildern von Rudolf Geitzler, Leopold Venus. – 3-te Auflage. – Glogau : Verlag von Carl Slemming, [1889?]. – VIII, 225 S. : mit 4 Bildern in Farbendruck und 27 Volzschnitten.
Переклад назви: Книга казок : фрагмент із книги казок Амелі Годін.
812. **Schlipköter, W.** Frau Christa und ihr Sohn : ein Erziehungsbilderbuch für Eltern und Kinderfreunde / von Wilhelm Schlipköter. – 3-te Auflage. – Wernigerode : Verlag von Gottlob Koezle, [19--?]. – 206 S.
Переклад назви: Пані Христа та її син : повчальна ілюстрована книга для батьків і друзів дітей.
813. **Spyri, J.** Geschichten für Kinder und auch für solche, welche die Kinder lieb haben. Bd. 15. Schloß Wildenstein / von Johanna Spyri. – 7-te Auflage. – Gotha : Friedrich Andreas Perthes, [1892]. – 262 S. : mit vier Bildern.
Переклад назви: Оповідання для дітей, а також для тих, хто їх любить. Том 15. Замок Вільденштайн.
814. **Twain, M.** Mark Twains ausgewählte Humoristische Schriften. Erster Band. Tom Sawyers Abenteuer und Streiche / von Mark Twain ; Illustriert von H. Schrödter mit einem Frontispiz des Autors. – Stuttgart : Verlag von Robert Lutz, 1898. – 307 S.
Переклад назви: Вибрані гумористичні твори Марка Твена. Том 1. Пригоди й витівки Тома Соєра.

Розділ 7. ЕПІСТОЛЯРНІ ДЖЕРЕЛА

815. **Brandis, K. G.** Ungedruckte Briefe von Johann Friedr. Herbart / Mitgeteilt von Karl Georg Brandis. – Gotha : Verlag von E. F. Thienemann, 1898. – 36 S. – (Beiträge zur Lehrerbildung und Lehrerfortbildung / Herausgegeben von K. Muthelius ; Heft 6).
Переклад назви: Неопубліковані листи Йоганна Фрідріха Гербарта. – (Внесок в освіту вчителів та підвищення їх кваліфікації ; Випуск 6).
816. **Spinoza.** Spinozas Briefwechsel / von Spinozas ; [überz. J. Stern]. – Leipzig : Druck und Verlag von Philipp Reclam jun., [1904]. – 295 S.
Переклад назви: Листування Бенедикта Спінози.
817. **Willers, F.** Die psychologische Denkweise Herbart's in seiner Schrift : «Briefe über die Anwendung der Psychologie auf die Pädagogik» im Verhältnis zu der modernen physiologischen Psychologie / von Franz Willers. – Eisleben : Ernst Schneiber, 1908. – 46, [2] S.
Переклад назви: Психологічний спосіб мислення Гербарта в його праці «Листи про застосування психологічних знань у педагогіці» в контексті сучасної фізіологічної психології.
818. **Zimmermann, R.** Ungedruckte Briefe von und an Herbart / von Robert Zimmermann. – Wien : Wilhelm Braumüller, 1877. – XII, 147 S.
Переклад назви: Неопубліковані листи Гербарта та листи, адресовані йому.

Іменний покажчик

- Abb E. **492**
Achelis T. **574–582** (упоряд.)
Achenbach F. **584**
Achinger C. **135** (ред.)
Ackermann E. **427**
Ade F. **391**
Adler G. v. **757, 758** (упоряд.)
Akbroit S. **198**
Aldinger Fr. **105** (перекл.)
Almer G. **561**
Altemöller S. W. **382** (перекл.)
Altmann E. **228** (упоряд.)
Amira K. v. **290** (упоряд.)
Andreae C. **433; 270** (упоряд.)
Arendt **614**
Aristoteles **647** (перс.)
Arndt A. **757** (упоряд.)
Arndt P. **126**
Arndt W. **290** (упоряд.)
Arnflädt A. **665** (перекл.)
Arnold O. **256**
Arnsfädt F. A. **665** (упоряд.)
Ascham R. **369**
Ascher L. **765**
Ascherson P. **343**
Aster E. v. **755** (ред.)
Baade W. **65**
Baensch O. **755**
Baer H. **585**
Bagier G. **107**
Baldwin J. M. **15, 586**
Balmer V. **709**
Baltzer J. **499** (упоряд.)
Bamberg F. **14, 554, 555** (упоряд.)
Bamberger Js. **494**
Bär A. **649**
Bargmann A. **465**
Bartels F. **18**
Barth E. **127**
Barth P. **19, 228** (упоряд.)
Bartholomäi F. **16; 43, 44** (відп. ред.)
Baschin O. **782–787**
Bauch B. **63** (упоряд.)
Baumann J. **6**
Baumeister A. **598, 624** (перс.); **614** (ред.)
Bäumer G. **263, 270** (упоряд.)
Baumgarten F. **257**
Baumgartner M. **755** (упоряд.)
Baur [Dr.] **809**
Baur G. **84** (упоряд.)
Becker A. **558**
Beeger J. **661, 662, 663** (перекл.)
Beetz K. O. **587, 588** (ред.)
Behaghel O. **290** (упоряд.)
Beneke F. E. **110, 550** (перс.)
Benz G. **128**
Berg A. **559**
Berge Fr. **721** (перс.)
Bergmann E. **119** (перс.)
Bergmann P. **20** (авт-упоряд.)
Bernheim E. **495**
Berthfeld M. **696, 697** (упоряд.)
Bezold F. v. **14, 555** (упоряд.)
Biedermann A. **39** (перс.)
Biller T. **91** (перс.)
Birk W. **765**
Blauert I. **228** (упоряд.)
Bluhm A. **766**
Bluwstein J. **22** (перекл.)
Bobertag O. **222** (перс.)
Böhm J. **496**
Böhm A. **129**
Bonnet Ch. **286** (перс.)
Borchardt O. **2** (упоряд.)
Bordes O. **108**
Borghet R. van der **757, 758**
Borowski L. E. v. **40** (упоряд.)
Böttcher J. E. **219** (перс.)
Brandell G. **17**
Brandis K. G. **577** (упоряд.)
Brandt M. v. **575**
Braun G. **750**
Braun O. **755** (упоряд.)
Bretano F. **755** (упоряд.)
Brocks A. **761, 763, 764** (упоряд.)
Brosow **116** (перс.)

Brückner A. **4, 554, 555, 557** (упоряд.)
 Brunn A. H. **109** (авт.-упоряд.)
 Brunner [] **614, 759–764**
 Brzoska H. G. **393**
 Budde G. **21, 392**
 Bühlmann J. **348**
 Bürgel F. W. **595**
 Burgerstein L. **765** (упоряд.)
 Bürklen K. **258**
 Busse L. **259**
 Campe J. H. **365**
 Cartesius R. *див.* Descartes R.
 Cattaneo G. **571** (упоряд.)
 Claassen W. **260**
 Clausniser E. **228** (ред.)
 Clausnitzer E. **264** (упоряд.)
 Cohn H. **204, 205**
 Cohn J. **261**
 Comenius J. A. **382, 394, 395, 661, 662, 663, 671**
 Corpius M. **706** (упоряд.)
 Cornelius H. **130**
 Credaro L. **22**
 Cronau R.
 Czerny A. **206, 479**
 Dahn F. **554, 557** (упоряд.)
 Daniel H. A. **497**
 Dannmeier H. **131**
 Darwin Ch. **80** (перс.)
 Debar R. **110** (авт.-упоряд.)
 Deinhardt H. **75** (авт. передм., перекл.)
 Denzer H. **706** (авт.-упоряд.)
 Descartes R. **651; 53, 145** (перс.)
 Dessoir M. **683** (упоряд.)
 Dettweiler B. **614** (упоряд.)
 Dieffenbacher J. **261**
 Diestel G. **730–734** (ред.)
 Diesterweg F. A. W. **321; 116, 428, 429, 430, 491** (перс.)
 Dilthey W. **274** (авт.-упоряд.)
 Dittes F. **498**
 Dix K. W. **23, 24, 25; 222** (перс.)
 Dornblüth O. **338**
 Dörpfeld F. W. **26, 27; 98** (перс.)
 Dost O. **134** (авт.-упоряд.)
 Drobisch M. W. **480; 282** (перс.)
 Dröscher L. **628**
 Du Bois-Reymond E. **28**
 Duden K. **737**
 Dühring E. **29**
 Dümichen J. **557** (упоряд.)
 Durkheim E. **500**
 Düvel W. J. F. **111** (авт.-упоряд.)
 Eckardt J. **698**
 Eckert M. **501**
 Eisler H. **136**
 Eisler R. **738–740** (авт.-упоряд.)
 Eng H. **275**
 Engeliën A. **590** (упоряд.)
 Engleder F. **431**
 Епикур **657**
 Eschner M. **791** (авт.-упоряд.)
 Eucken R. Ch. **21** (перс.)
 Eulenburg F. **137**
 Euler C. **593**
 Exarchopoulos N. **276**
 Falkenberg W. **339** (авт.-упоряд.)
 Falkenheim H. **755** (упоряд.)
 Fechner G. T. **30**
 Fechner H. **590** (упоряд.)
 Feichtinger A. v. **630**
 Feller R. **560** (авт.-упоряд.)
 Fénelon F. d. S. **666**
 Fetz A. **31**
 Fichte J. G. **138; 59, 108, 333** (перс.)
 Fickert A. **277**
 Fischer A. **755** (упоряд.); **289** (відп. ред.)
 Fischer A. S. **351**
 Fitger A. **147** (перс.)
 Flügel O. **32, 139, 140, 279, 280, 281, 282; 152, 723** (перс.)
 Foerster A. **225** (упоряд.)
 Foltz O. **283; 33** (авт.-упоряд.)
 Förster E. **631**
 Förster Fr. W. **129** (перс.)
 Fraenkel M. **352**
 Francke A. H. **396; 212** (перс.)
 Franke F. **34**
 Franke Th. **660**
 Frankenstein K. **757, 758** (упоряд.)

Free H. **141** (упоряд.)
 Frenkel R. **466**
 Frentag K. **225** (упоряд.)
 Frey H. **481**
 Frey O. **467**
 Frick G. **284** (ред.)
 Frick O. **284, 648** (упоряд.)
 Friedjung H. **581** (упоряд.)
 Fries W. **759–761** (упоряд.)
 Frisch A. **225** (упоряд.)
 Frischeisen-Köhler M. **755** (упоряд.)
 Fritsch Th. **142, 214; 37, 660** (ред.)
 Fritzsche R. **285**
 Fritzsche W. **286**
 Fröbel F. W. A. **150, 436** (перс.)
 Fröhlich G. **432, 433; 655** (ред.)
 Furtwängler Ph. **253**
 Gansberg F. **589, 640** (ред.)
 Gansen J. **382** (ред.)
 Gärtner A. **343, 766** (упоряд.)
 Gaudig F. **270** (упоряд.)
 Gaudig H. **648** (упоряд.)
 Gebhardt H. **663** (упоряд.)
 Gebhardt O. **102** (ред.)
 Gehmlich E. **143**
 Geiger L. **14**
 Geisel J. **632** (авт-упоряд.)
 Geisse W. F. G. **15** (перекл.)
 Geitzler R. **811** (художн.)
 Geyer A. **753**
 Geyer D. **754**
 Ghidionescu V. **287**
 Giese Fr. **288**
 Giggel G. **209, 210, 211**(упоряд.)
 Gille A. **112, 468**
 Girgensohn J. **579**
 Giżycki P. v. **264, 265** (упоряд.)
 Gleichmann A. **35, 144**
 Glöckel O. F. **397**
 Godin A. *див.* Linz-Godin A.
 Goetzke K. **113** (авт-упоряд.)
 Göhl T. **696, 697** (упоряд.)
 Goldbaum H. **68** (перекл.)
 Goldschmidt R. **700**
 Goltz B. **803**
 Göpfert A. **699**
 Göring H. **675**
 Gothan W. **561**
 Gouin F. **445** (перс.)
 Grassauer F. **3**
 Grimm Brüder **804**
 Grimm E. **145**
 Großer H. **681** (ред.)
 Grössler H. **146**
 Grünberg M. **398**
 Grunder F. **289**
 Grünweller A. **215**
 Gscheidlen Em. **340**
 Gulbins H. **341**
 Günther S. **562, 563**
 Gurcke G. **564**
 Guthe H. **425** (перс.)
 Haase H. **36**
 Haberl J. **469**
 Häberlin P. **434**
 Habrich L. **502, 503, 504**
 Haeckel E. H. Ph. A. **147, 291**
 Haese A. **251** (упоряд.)
 Halm A. **435**
 Halma A. **8, 9** (відп. ред.)
 Hanauer W. **756**
 Häntsch K. **148, 292**
 Hantzsch V. **582**
 Harms Chr. **565**
 Hartenstein G. **282** (перс.)
 Hartmann B. **353**
 Hartmann E. v. **656**
 Hartmann K. **766**
 Hartmann L. M. **482**
 Hartmann M. **149**
 Haumann A. **120** (перс.)
 Hayward F. H. **150**
 Heckel M. v. **758** (ред.)
 Hegel G. W. F. **550** (перс.)
 Heine R. **670** (перекл.)
 Heinz F. **5** (ред.)
 Heim A. **151**
 Helm J. **592** (упоряд.)
 Helmolt H. F. **574–582** (упоряд.)
 Helvetius C. A. **672**

Hemprich K. **152**
 Henkel C. **114** (авт.-упоряд.)
 Hensel P. **293**
 Herbart J. F. **37, 294, 483, 484, 658, 659, 669; 16, 18, 33–35, 38, 43, 44, 52, 55, 57, 79, 91, 96, 100, 103, 107–113, 115–117, 119, 121–125, 135, 139–141, 144, 146, 148, 150, 153, 154, 159, 164, 167, 174–176, 197, 215, 216, 241, 243, 278–282, 292, 309, 323, 324, 334, 350, 401, 423, 432, 433, 436, 480, 485, 550, 653, 692–695, 723, 815, 817, 818** (перс.)
 Herget A. **418** (ред.)
 Herold Th. **399**
 Hertwig R. **805**
 Hertzberg G. F. **554**
 Heußner A. **436**
 Hey C. **592** (упоряд.)
 Heyck E. **579**
 Hierl E. **39**
 Hierongmus D. **153**
 Hinneberg P. **274** (ред.)
 Hippus A. **354**
 Hirsch M. **342**
 Hoffmann A. **40** (відп. ред.)
 Hoffmann E. T. A. **315** (перс.)
 Höfler A. **400** (упоряд.)
 Hofmann El. **806**
 Hohmann L. **597**
 Höller K. **561**
 Hollkamm F. **437**
 Holzamer J. **369** (перекл.)
 Hölzel E. **632** (художн.)
 Hönigswald R. **295, 755** (упоряд.)
 Hubatsch O. **216**
 Humboldt W. v. **314** (перс.)
 Hübner O. **634, 635–638**
 Hultgren K. **663** (упоряд.)
 Hunter A. **70**
 Hüttner A. **296**
 Huxley T. H. **356**
 Imendörffer B. **566**
 Israel A. G. **197** (упоряд.)
 Israel G. A. **154**
 Itschner H. **470, 505**
 Jachmann E. v. **40** (упоряд.)
 Jacotot J. **675** (перс.)
 Jäger O. **598, 599**
 Jahnke J. **252**
 James W. **438**
 Jänicke E. **591** (упоряд.)
 Jarotzky A. **155**
 Jessen A. Chr. **321** (відп. ред.)
 Jetter J. L. **600; 99** (ред.)
 John G. **567**
 Jonas Joh. A. **45**
 Jost J. M. **439**
 Junge Fr. **440, 601**
 Juraschek F. v. **634, 635, 636, 637, 638** (ред.)
 Just K. S. **324; 370** (відп. ред.)
 Justi F. **557**
 Kaemel O. **729, 735, 736** (авт.-упоряд.)
 Kaftan J. **115**
 Kampe O. **807**
 Kant I. **668; 40, 41, 46, 47, 48; 53, 55, 59, 114, 118, 178, 324, 550** (перс.)
 Kappes M. **506**
 Karrenberg C. **69**
 Keferstejn H. **156, 157**
 Kehr C. **602; 590, 591–596** (ред.)
 Kehr K. **441**
 Keller A. **201, 208** (ред.); **382** (упоряд.)
 Kempinsky H. **659**
 Kemsies F. **116**
 Kerschensteiner G. **50, 130, 268, 442, 443, 603; 39** (перс.)
 Key E. **51**
 Kiefer K. **414** (перс.)
 Kienitz-Gerloff F. **604**
 Kiesov F. **438** (перекл.)
 Kießling F. **605**
 Kik C. **222** (перс.)
 Kinkel W. **52** (авт.-упоряд.); **755** (упоряд.)
 Kirchmann J. H. v. **449** (ред.); **450, 651** (перекл.)
 Kirchner O. v. **639**
 Kirste E. **305**
 Klein F. **247, 248, 249–254** (відп. ред.)

Kleinschmidt A. **581** (авт.-упоряд.);
441 (упоряд.)
 Klemm G. **606**
 Klemm J. **808**
 Klenske H. **357**
 Knapp O. **404** (авт. вступ. ст.)
 Knauber A. **401**
 Knörk O. **607**
 Kobel O. **608**
 Koberstein H. **808**
 Koch Chr. Fr. **507, 508, 509**
 Koehler J. **307; 660** (перс.)
 Koehler K. F. **660** (перс.)
 Koelsch F. **766** (упоряд.)
 Koenig E. **53**
 Koenig R. **53; 358** (упоряд.)
 Kohler J. **2** (ред.)
 Kohlhase F. **402**
 Kohlhepp [B]. **809**
 Koigen D. **54**
 Končnik P. **4**
 König von Sachsen Fr. Aug. **242** (перс.)
 König K. **611** (ред.)
 Конопка О. **308** (авт.-упоряд.)
 Kopsch Fr. **510**
 Kraemer H. **335** (упоряд.)
 Kraepelin E. **311** (перс.)
 Kraufe F. **592** (упоряд.)
 Krause F. W. D. **55**
 Kretschmar J. **56**
 Kriebitzsch T. **590**
 Krieg C. **511**
 Kron R. **445**
 Kröner A. **291** (перс.)
 Kubbe K. **309**
 Kull Al. **441** (ілюстр.)
 Kühn V. **117** (авт.-упоряд.)
 Küntzel F. **701**
 Laass [Rekt.] **158**
 Læmmel R. **403**
 Lagarde Chr. **39** (перс.)
 Laide E. **602** (упоряд.)
 Landois L. **512**
 Landsberg J. F. **390**
 Lange R. **541** (упоряд.)
 Lange W. **459**
 Langenbeck H. **57**
 Lasson G. **722** (упоряд.)
 Lay W. A. **58, 513, 609, 610, 707; 271, 272** (відп. ред.)
 Lazarus M. **159**
 Lehmann A. **632** (художн.)
 Lehmann R. **514; 170** (перс.); **263, 755** (упоряд.)
 Lehmensick F. **611**
 Leutbecher J. **661, 662** (упоряд.)
 Leutz F. **516**
 Levetzow H. v. **810**
 Lexis W. **262, 263, 265, 266, 267** (ред.)
 Liebmann O. **63**
 Lietzmann W. **247**
 Lindner G. A. **672, 673** (упоряд.); **674, 680** (ред.); **321, 367, 368, 369, 671, 675, 678, 679** (відп. ред.)
 Linz-Godin A. **811**
 Lipmann O. **310; 17, 222, 257** (ред.); **258, 261, 275, 288, 315, 792** (відп. ред.)
 Lipschütz A. **517**
 Lobsien M. **311**
 Locke J. **450; 134, 334, 550** (перс.)
 Loewe J. H. **59**
 Loewenberg J. **359**
 Loewenthal W. **94, 95** (перекл.)
 Lombroso P. **68**
 Lorentz Fr. **313**
 Löwenfeld R. **160**
 Luther M. **139, 679** (перс.)
 Lutz K. G. **772–776** (ілюстр.)
 Mach E. **403** (авт. вступ. ст.)
 Maddalena F. **810** (ілюстр.)
 Maiweg H. **314; 120** (перс.)
 Maltzan H. **640**
 Mandorn B. **485** (авт.-упоряд.)
 Mann A. **222** (перс.)
 Mann Fr. **6, 41, 42–44, 83, 102, 107, 143, 156, 157, 161, 169, 178, 256, 276, 279, 285–287, 296, 307, 308, 311, 314, 317, 318, 328, 333, 334, 402, 410, 649, 650** (відпов. ред.)
 Mann R. **210** (перс.)

Männel B. **796**
 Margis P. **315**
 Maro Fr. **51** (перекл.)
 Martin M. **316**
 Matthias A. **518; 223** (авт. передм.)
 Matthies J. **264** (упоряд.)
 Maumann E. **68** (ред.)
 Mauthner F. **741, 742**
 Mayer J. **558**
 Mayr R. **580, 582**
 Medikus F. **755** (упоряд.)
 Mela P. **568, 506**
 Meldau H. **250**
 Mell A. **728** (авт.-упоряд.)
 Meltzer E. **207** (ред.)
 Mener J. **655** (ред.)
 Menzer P. **755** (упоряд.)
 Messer A. **60, 612**
 Messmer O. **519, 520; 289, 613**
 (відп. ред.)
 Meumann E. **61; 65, 66–72** (відп. ред.);
271, 272 (ред.); **309** (перс.)
 Meyer E. **521**
 Meyer J. **317, 680**
 Meyer-Warfau W. **174** (ред.)
 Mische H. **767**
 Miehling H. **522, 523**
 Mittenzwey L. **318**
 Möbusz A. **82, 612, 622, 623** (ред.)
 Montaigne M. E. de *div.* Montaigne M. v.
 Montaigne M. v. **496**
 Montessori M. **404**
 Morsch H. **10, 62**
 Mosler F. **546**
 Müller-Baden E. **744–749** (ред.)
 Münch W. **223, 360, 614**
 Muthefius E. **268** (ред.)
 Muthesius K. **446; 803** (ред.)
 Natorp P. **319, 405, 524, 525; 755** (упоряд.)
 Netolitzky A. **765**
 Neubauer S. **447**
 Neuber H. **805** (ілюстр.)
 Neuert G. **66**
 Neumayer G. **343**
 Neuse R. **570**
 Nicklisch H. **398** (авт. передм.)
 Niebuhr C. **576**
 Niemeyer A. H. **650, 654, 655, 673, 674**
 Niessen J. **448**
 Nietner **312** (авт. вступ. ст.)
 Nietzsche Fr. **39** (перс.)
 Nuhn A. **526**
 Oehlmann E. **572** (упоряд.)
 Oertli E. **224**
 Oldenburg G. **768**
 Oncken W. **554, 555** (ред.); **14, 556**
 (відп. ред.)
 Oppel A. **527**
 Ortman A. E. **586** (перекл.)
 Ostermann W. **64, 528, 529, 530, 531,**
532
 Pabst A. **320**
 Partheil G. **477** (авт.-упоряд.)
 Paßkönig O. **73**
 Paul H. **290** (відп. ред.)
 Paul J. **334** (перс.)
 Pauli K. **578**
 Peiper E. **546**
 Perthes H. **407, 408**
 Perthes J. **799**
 Pestalozzi J. H. **361, 366, 367, 406;**
11, 42, 150, 180, 229, 230, 231–233,
436, 628 (перс.)
 Petersen J. **161**
 Petersilie A. **757**
 Petersmann J. **729** (упоряд.)
 Pfalz E. **605**
 Pfänder A. **755** (упоряд.)
 Pfeiffer L. **67**
 Pfeiffer W. **441** (ілюстр.)
 Pfordten O. **74**
 Philipp H. **568, 569** (перекл.)
 Philippson M. **556**
 Pickel A. **374, 375–380** (авт.-упоряд.)
 Pickel G. **118** (авт.-упоряд.)
 Platon **684–686** (перс.)
 Platz C. **83** (ред.)
 Ploetz C. **769**
 Plutarch **75** (перс.)
 Pohle L. **162**

Pohlmann A. **76**
 Pohlmann H. **72**
 Polack F. **641**
 Pottag A. **409**
 Prantl C. **647** (ред.)
 Prass H. **163**
 Preiss **116** (перс.)
 Preyer W. **77**
 Probst W. **477** (авт.-упоряд.)
 Prüfer J. **371, 533**
 Puls A. **596** (упоряд.)
 Putzgers F. W. **642**
 Quintilianus M. F. **368**
 Raaf H. de. **372**
 Rabelais F. **665**
 Rabes O. **344**
 Ranke J. **534**
 Rapmund O. **758**
 Rassfeld K. **373**
 Ratichius *див.* Ratke W.
 Ratke W. **687, 688** (перс.)
 Ratzel Fr. **574**
 Raumer K. v. **690, 691**
 Rebel H. **721** (упоряд.)
 Reclam C. **539**
 Redtenbacher L. **770, 771**
 Regener Fr. **615**
 Regler W. **164**
 Rehmke J. **165**
 Rehr [Dr.] **154** (ред.)
 Reichinstein-Zimann E. **166**
 Reim C. **616**
 Reimer K. v. **664, 667** (перекл.)
 Rein W. **167, 323, 325, 374, 375–380, 535–538; 592, 650, 710–720, 723** (ред.); **300–304, 324, 393** (відп. ред.)
 Reinecke H. **1** (упоряд.)
 Reischke R. **410**
 Reiser H. **326**
 Reisinger E. **130**
 Reitter E. **772–776**
 Rethwisch C. v. **220, 221** (відп. ред.); **263** (упоряд.)
 Reyer E. **168, 345**
 Rheinen W. **372** (перекл.)
 Richter A. **169, 170, 327; 361** (упоряд.); **106, 396** (ред.); **394, 395** (відп. ред.)
 Richter K. **78, 79; 361, 363–366, 662–670** (відп. ред.)
 Richter R. **119; 755** (упоряд.)
 Richthofen F. F. v. **171**
 Riedel K. **367** (упоряд.)
 Rieger K. **652**
 Rieppel A. v. **411**
 Roestel N. **451**
 Rohler J. **511**
 Rohmeder A. F. **412**
 Röhr J. **452**
 Rolffs F. **765**
 Rolle R. **680** (ред.)
 Romanes G. J. **80**
 Rosemann R. **542** (упоряд.)
 Rosenberg H. **617**
 Rösiger F. **730**
 Ross R. **172**
 Rossbach F. **173**
 Rossow C. **593** (упоряд.)
 Rothert E. **643–646** (авт.-упоряд.)
 Rousseau J. J. **667; 293** (перс.)
 Rude Ad. **587, 588, 723** (ред.)
 Ruffreiter R. **652**
 Ruhm G. **253**
 Rümker K. **234**
 Rüsing W. **704**
 Sachse J. J. **81**
 Sallwürk E. v. **82, 174–176, 235, 381**
 Salzmann Chr. G. **362, 363, 364, 413, 414; 143, 166, 680** (перс.)
 Sassenfeld M. **383**
 Sauer C. M. **571**
 Scala R. v. **578**
 Schaefer K. L. **77** (ред.)
 Schäfer F. **590** (упоряд.)
 Scheiblhuber A. Cl. **618**
 Scheller E. **374–380** (авт.-упоряд.)
 Scherer H. **453, 454–458, 619; 491** (упоряд.); **225** (ред.)
 Schiller F. **648**
 Schiller H. **384, 540**
 Schilling C. **250;**

Schilling G. **8, 9** (відп. ред.)
 Schilling M. **415; 325** (ред.)
 Schimmack R. **248**
 Schinnerl M. **431** (упоряд.)
 Schlager P. **226–228** (ред.)
 Schleiermacher F. **83, 296, 550** (перс.)
 Schleinitz O. **328**
 Schlimbach G. **602**
 Schlipkötter W. **812**
 Schmekel A. **755** (упоряд.)
 Schmid B. **340, 383** (перс.)
 Schmid G. **85–90** (упоряд.)
 Schmid H. **657**
 Schmid K. A. **459**
 Schmidt A. M. **96** (ред.)
 Schmidt Chr. **91**
 Schmidt E. **575** (упоряд.)
 Schmidt E. O. **777**
 Schmidt K. **541–543**
 Schmid K. A. **84–90** (авт-упоряд.)
 Schmidt O. E. **730** (упоряд.)
 Schmidt R. **751**
 Schmoller G. **329** (упоряд.)
 Schnell F. **346**
 Schoel A. **177**
 Schoeneberger H. **71**
 Schopenhauer A. **118** (перс.)
 Schön F. **178**
 Schopf A. **416**
 Schöprra G. **1** (упоряд.)
 Schotten H. **620**
 Schrödter H. **814** (ілюстр.)
 Schröter A. **179**
 Schubert-Soldern R. v. **92**
 Schullern R. v. **638** (ред.)
 Schulz B. **392** (упоряд.)
 Schulze E. **807** (ред.)
 Schulze K. **120**
 Schulze O. **330**
 Schumacher T. **347**
 Schumann G. **594, 655** (упоряд.)
 Schumann J. Ch. G. **544, 545**
 Schuppe W. **331**
 Schurig G. **591** (упоряд.)
 Schurtz H. **575, 576**
 Schüsse P. **414** (упоряд.)
 Schütze P. **484** (упоряд.)
 Scupin E. **93, 386**
 Scupin G. **93, 386**
 Seidel F. **676** (ред.)
 Seidel R. **180, 387**
 Seidenberger J. B. **417**
 Seiffert-Strausberg P. **269** (ред.)
 Selenka E. **700**
 Seydlitz E. v. **572**
 Seyffarth L. W. **682** (упоряд.)
 Siebold C. Th. E. **778** (упоряд.)
 Siebs Th. **388**
 Sieger R. **583** (упоряд.)
 Smith A. **94, 95**
 Sommer R. **306** (ред.)
 Sommer W. **779**
 Sophus R. **555**
 Span P. **121**
 Speckter O. **441, 564** (художн.)
 Sperber E. **594** (упоряд.)
 Spiess C. **630** (вид.)
 Spikner A. **548**
 Spinoza B. d. **59, 816** (перс.)
 Spranger E. **238**
 Spruner K. v. **629**
 Spyri J. **813**
 Stacke M. **701**
 Stäckel P. **254**
 Stadler A. **547**
 Stein L. **494** (ред.)
 Stejskal K. **652**
 Stern J. **816** (перекл.)
 Stern W. **17** (перекл.); **222, 258, 275, 288, 310** (ред.)
 Stimpfl J. **332** (перекл.)
 Storch K. **702**
 Stössel E. **96**
 Stötzner P. **687, 688** (упоряд.)
 Stoy K. C. V. **181, 182, 718; 18, 432, 433** (перс.)
 Strasburger E. **703**
 Stritter P. **207** (ред.)
 Ströle H. **122** (упоряд.)
 Strumhoefel K. **729** (упоряд.)

Strümpell L. **548; 279** (перс.)
 Sturmhoefel K. **729, 735**
 Suher Fr. **418**
 Sully J. **332**
 Tecklenburg A. **464**
 Teuscher A. **66**
 Tews J. **185, 186, 240**
 Thamhayn O. **356** (перекл.)
 Theophron H. **365** (перс.)
 Thilo E. A. **723** (упоряд.)
 Tille A. **574, 580, 582**
 Tillich E. **142** (перс.)
 Timerding H. E. **251** (авт. передм.)
 Tögel H. **97**
 Toischer W. **549, 762**
 Tontscheff N. **123** (авт.-упоряд.)
 Trausel H. **389**
 Trendelenburg A. **241**
 Troeltsch E. **187**
 Trost W. **251**
 Trunk H. **621**
 Trüper J. **98**
 Tugendreich G. **390**
 Twain M. **815**
 Twiehausen O. **486, 487, 488** (авт-
 упоряд.)
 Ufer Chr. **99**
 Veeh L. **188**
 Venus L. **812** (художн.)
 Verworn M. **517** (авт. вступ. ст.)
 Vives L. **670**
 Vogel A. **333, 550**
 Vogelsang W. **189**
 Vogt Th. **303, 304; 41** (ред.)
 Voigt G. **100**
 Volkelt **110** (перс.)
 Volz B. **497** (упоряд.)
 Voss L. **394** (ред.)
 Wagner E. **350** (ред.); **653** (ред.)
 Wagner Erd. **806** (художн.)
 Wagner P. A. **461**
 Waitz Th. **101, 102**
 Walsemann H. **622, 623** (авт., ред.);
82, 612, 619 (ред.)
 Walter E. T. **573**
 Walther Ed. **462, 463; 264** (упоряд.)
 Walther H. **103**
 Walther M. **124**
 Walther W. **124, 517**
 Wannlich P. **421** (упоряд.)
 Wasianski E. A. **40** (упоряд.)
 Weber A. **190**
 Weber G. **104**
 Wegener L. **528, 530, 532**
 Weigand H. **464** (авт.-упоряд.)
 Weimer H. **551**
 Weinberg W. **390**
 Weissbach K. **452** (иллюстр.)
 Weller H. E. **334**
 Wendt G. **624**
 Wendt H. **373, 483** (упоряд.)
 Wernike A. **249**
 Wesendonck-Saarbrücken H. **243**
 Weule K. **575**
 Weyl Th. **765** (ред.)
 Wiekner Ed. **592** (упоряд.)
 Wiget T. **422, 423**
 Wildermuth **709**
 Wilezef E. G. v. **577**
 Wilke E. **602** (упоряд.)
 Willers F. **817**
 Willmann O. **192, 668** (упоряд.)
 Winckler H. **576**
 Windelband W. **755** (упоряд.)
 Winkler F. **625**
 Winter M. **193**
 Witasek S. **400** (упоряд.)
 Wohlleben P. **194**
 Woite P. **421** (упоряд.)
 Wolf H. **336**
 Wolff J. J. **693, 694**
 Wolodkewitsch N. **105**
 Wundt W. **337**
 Wyneken G. **424**
 Zehden K. **583**
 Zeibig E. **710**
 Zeidler J. G. **106**
 Zeissig E. **626, 627**
 Ziechner A. **125**
 Ziegler Th. **195; 273** (ред.)

Ziehen Th. **196; 273** (упоряд.); **586** (авт. передм.)

Ziller O. **552** (ред.)

Ziller T. **490, 552; 79, 300–304** (засновн.); **18, 35, 121, 216, 243, 300, 401, 422, 423, 432, 433, 613** (перс.); **38** (відп. ред.)

Zimmerer H. **578**

Zimmermann R. **819**

Zupitza J. **508** (упоряд.)

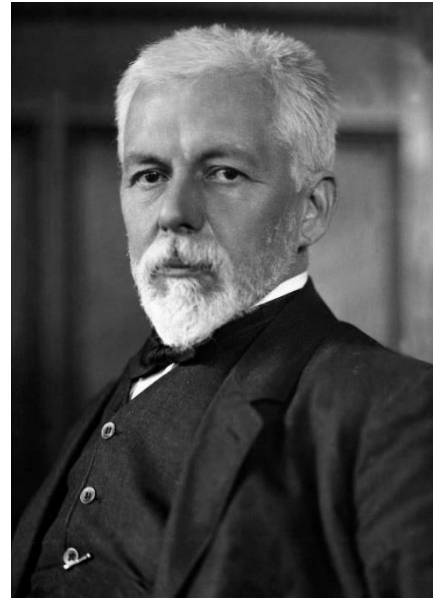
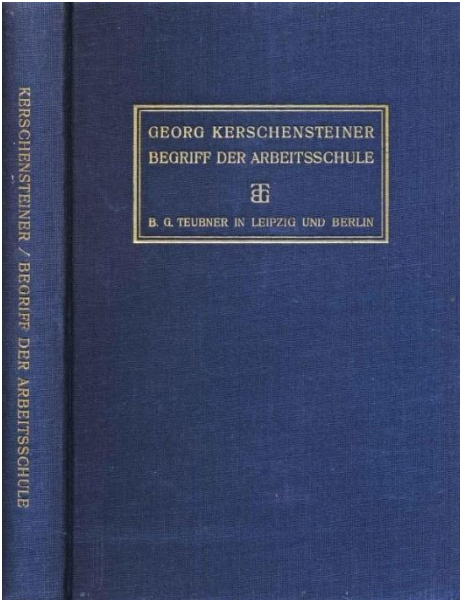
Zühlsdorff E. **553**

Zwiedineck-Südenhorst H.v. **518** (авт-упоряд.)

Zwitzers A. E. **425, 426**

Zwollo F. **704**

ДОДАТКИ

Georg Kerschensteiner / Георг Кершенштайнер (1854–1932)
Німецький педагог, автор теорії громадянського виховання

Kerschensteiner, G. Begriff der Arbeitsschule / von Georg Kerschensteiner. – 2-te, verbesserte und wesentlich vermehrte Auflage. – Leipzig ; Berlin : B. G. Teubner Verlag, 1913. – VI, 143 S. : Tab.

Переклад назви: Концепт трудової школи.

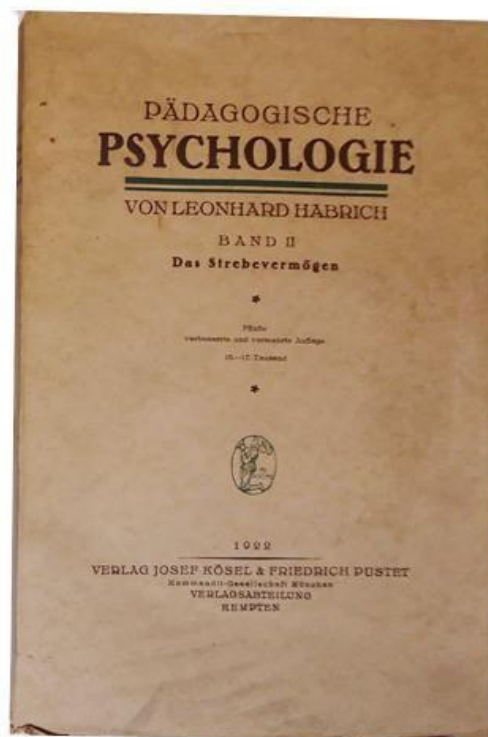
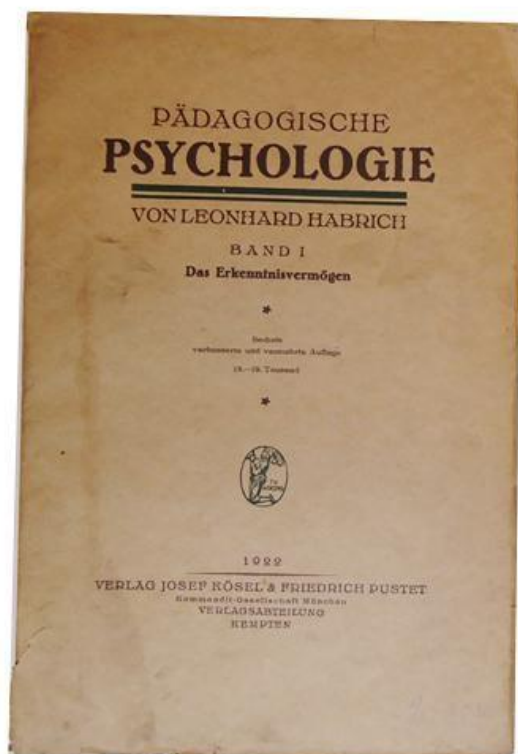
У своїй праці «Концепт трудової школи» (1913) Г. Кершенштайнер висловлює міркування щодо реформування народної школи. На чільне місце вчений поставив запровадження творчої праці учнів відповідно до їх віку та характеру школи. З огляду на це тодішню так звану «книжну» або вербальну школу мала замінити діяльна трудова школа. Вчений був прихильником подвійної системи народної освіти. На середню школу його «трудовий принцип» майже не поширювався. На думку вченого, у реальних училищах праця може здійснюватись у лабораторіях, а в гімназіях трудова діяльність обмежується роботою з книжкою. Така подвійність його педагогіки пояснюється поглядами на суспільну потребу в працівниках для різних галузей діяльності: рільників, робітників фабрик і представників інтелектуальної праці.

Gscheidlen, Em. An der Werkbank : Anleitung zur Handfertigkeit mit besonderer Berücksichtigung der Herstellung physikalischer Apparate : Für mittlere und reife Schüler / von Prof. Em. [Emanuel] Gscheidlen. – Leipzig ; Berlin : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1912. – 60 S. : mit 120 Figuren im Text und 44 Tafeln. – Inhaltsangabe : Einleitung ; 1. Rie Wertstatt ; 2. Werkzeug ; 3. Material ; 4. Die Bearbeitung des Materials ; 5. Entwürfe ; 6. Abbildungen- bzw. Werkzeugverzeichnis ; 7. Verzeichnis der Tafeln. – (Dr. Bastian Schmid naturwissenschaftliche Schülerbibliothek ; 13).

Переклад назви: За верстаком : керівництво з розвитку навичок ручної праці з описом обладнання : для середньої і старшої школи.

На допомогу в реалізації ідеї впровадження «трудової школи» в Німеччині було опубліковано низку інструктивних матеріалів з розвитку вправності учнів під час використання механізованих засобів виробництва, щоб після закінчення школи вони вже мали відповідні навички для можливої роботи на підприємствах, де на той час активно відбувалась механізація всіх виробничих процесів.

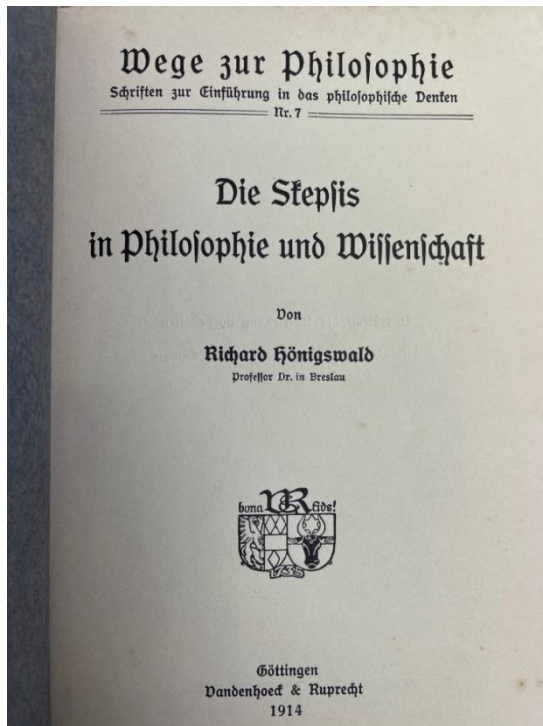

Habrich, L. Pädagogische Psychologie : Die wichtigsten Kapitel der Seelenlehre unter durchgängiger Anwendung auf Unterricht und Erziehung vom Standpunkte christlicher Philosophie anschaulich dargestellt für Lehrer und Erzieher. Bd. 1. Das Erkenntnisvermögen / von Prof. Leonhard Habrich. – 5-te, verbesserte und vermehrte Auflage. – Kempten ; München : Verlag der Jos. Kösel'schen Buchhandlung, 1913. – XLIII, 447, [1] S.

Переклад назви: Педагогічна психологія : найважливіші положення вчення про душу та їх використання у навчанні й вихованні на основі християнської філософії : для вчителів і вихователів. Том 1. Здатність до пізнання.

Habrich, L. Pädagogische Psychologie : Die wichtigsten Kapitel der Seelenlehre unter durchgängiger Anwendung auf Unterricht und Erziehung vom Standpunkte christlicher Philosophie anschaulich dargestellt für Lehrer und Erzieher. Bd. 2. Das Strebevermögen / von Prof. Leonhard Habrich. – 5-te, verbesserte und vermehrte Auflage. – Kempten ; München : Verlag der Jos. Kösel'schen Buchhandlung, 1913. – XXIV, 308, [1] S.

Переклад назви: Педагогічна психологія : найважливіші положення вчення про душу та їх використання у навчанні й вихованні на основі християнської філософії : для вчителів і вихователів. Том 2. Прагнення.

Inhaltsübersicht.

	Seite
I. Das Problem des Zweifels	1—24
Zweifel und Urteil	1
Das Urteil des Zweifels, Zweifel, Bejahung und Verneinung, Form und Inhalt des Zweifelsurteils	2
Zweifel und Erkenntnis	6
Der Prozeß des Zweifels und der Begriff des Zweifels, begründeter und nicht begründeter Zweifel	8
Gründe des Zweifels und Motive, beziehungsweise Ursachen des Zweifels	12
Grund und Bedeutung des Zweifels	13
Wissenschaftlicher und stimmungsmäßiger Zweifel	14
Wissenschaftlicher und „philosophischer“ Zweifel	15
Begriff und Gegenstand des Zweifels	16
Philosophische Skepsis und Erkenntniswissenschaft, Grenzen des wissenschaftlichen Zweifels	17
Zweifel und Wissenschaft, Zweifel und nichtwissenschaftliche Geltungswerte	18
Die Begriffe des Zweifelsgrundes, beziehungsweise des begründeten Zweifels und der nichtwissenschaftlichen Geltungswerte	21
Stimmungsskepsis und nichtwissenschaftliche Geltungswerte	23
II. Der Zweifel als Gegenstand philosophisch-wissenschaftlicher Analyse	24—67
Der Zweifel als Problem der empirischen Psychologie	24
Der Zweifel als Problem der „Phänomenologie“	26
Das psychologische Problem des Zweifels, die Bewußtheit der Möglichkeit von Bejahung und Verneinung	28
Die Tendenz zur „Entscheidung“, der begründete Zweifel als Gegenstand logischer und phänomenologischer Analyse	29
Begründeter Zweifel und „Entscheidung“, der sprachlich-logische Träger des Zweifelsurteils	31

Vorwort.

Die Wege zur Philosophie sind die Wege zu ihren Problemen: Probleme sehen lernen, das allein kann das eigentliche Ziel ihres systematischen Studiums sein. Probleme aber können immer nur durch sich selbst begriffen werden. Nicht einen fertigen Bestand, den die Tradition als gesichertes Gut bewahrt und weitergibt, bedeuten sie, sondern Aufgaben, die immer aufs neue gestellt und begründet, an immer neuen Gesichtspunkten geprüft und bewährt werden müssen: immer aufs neue ist das Problem, soll es als solches erfasst und gewürdigt werden, in der ganzen Fülle seiner Beziehungen und der vollen Komplexion seiner Struktur aufzuzeigen. — Gewiß, es ist die unabwiesbare pädagogische Pflicht jeder Darstellung, und ganz besonders einer solchen, die wie die vorliegende, der Einführung in ein Problemgebiet dienen soll, zu den Schwierigkeiten, die mit dem Begriff ihrer Aufgabe gegeben sind, schrittweise und methodisch hinzuleiten. Gerade deshalb aber darf sie auch vor den Schwierigkeiten, die in der Sache selbst liegen, nicht zurückschrecken. Wohl brauchen sie als Schwierigkeiten nicht gesucht, sie dürfen aber, wo sie sich als unweigerliche Folgen der Problemlage selbst aufdrängen, unter keiner Bedingung verhüllt oder umgangen werden. Unter solchen Gesichtspunkten sei hier das Phänomen des Zweifels behandelt. Es kann nicht die Absicht der vorliegenden Schrift sein, eine umfassende Theorie des Zweifels zu entwickeln. Was sie anstrebt, ist im wesentlichen und in erster Linie vielmehr nur dies: sich auf die Fülle wissenschaftlicher Voraussetzungen zu besinnen, die eine solche Theorie be-

Hönigswald, R. Die Skepsis in Philosophie und Wissenschaft / von Richard Hönigswald. — Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht, 1914. — IV, 170 S. — (Wege zur Philosophie : Schriften zur Einführung in das philosophische Denken ; 7).
Переклад назви: Скептицизм у філософії та науці. — (Шлях філософії : твори для вступу до філософського мислення ; Випуск 7).

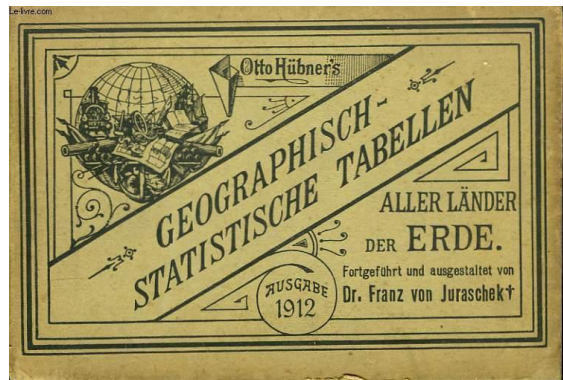
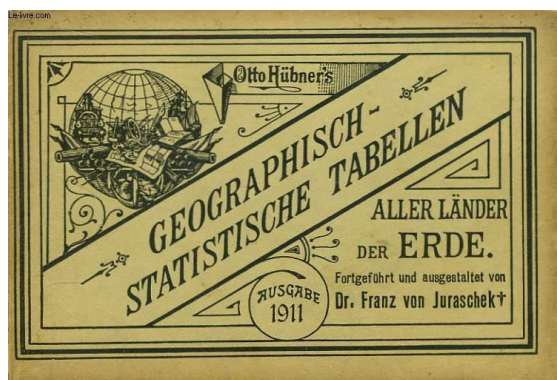
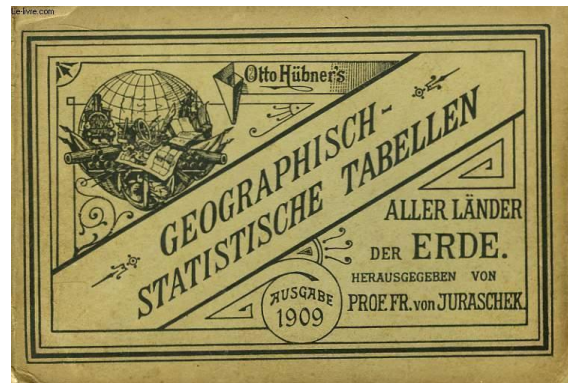
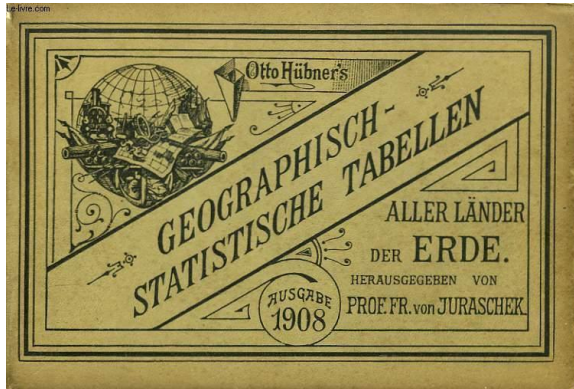
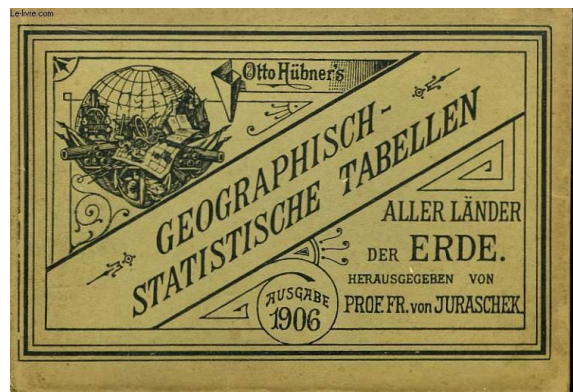

August Otto Halm / Август Отто Хальм (1869–1929)
Німецький композитор, письменник, вчитель музики

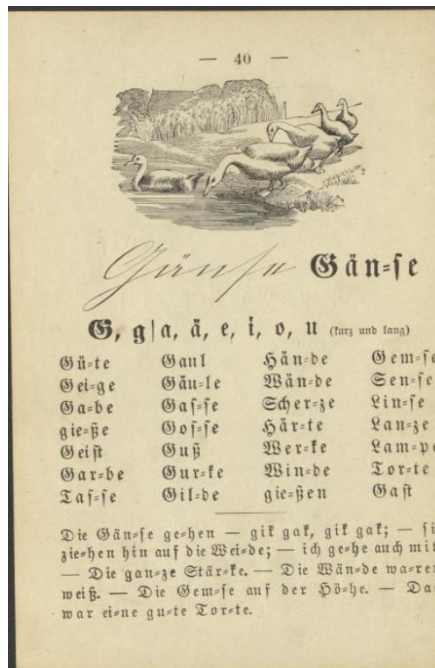
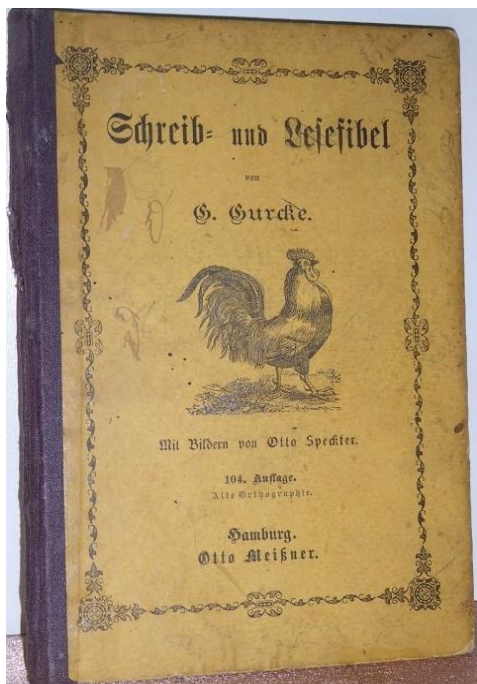
Halm, A. Harmonielehre / von August Halm. – Leipzig: G. J. Göschen'sche Verlagshandlung, 1900. – 128, XXXI S. – (Sammlung Göschen).

Переклад назви: Вчення про гармонію.

У своїй праці письменник і композитор розповідає про закони і принципи побудови гармонії не лише нотами і звуками, а й словами. Він ставить питання щодо впливу музики на почуття людини і дитини, гармонійне спілкування людей одне з одним.

Otto Hübner / Отто Губнер – німецький статистик і фахівець з політекономіки (1818–1877). Став засновником статистичного центрального архіву у Франкфурті-на-Майні. Статистичні таблиці, які пізніше були названі на його честь, давали уявлення про стан економіки в різних країнах світу й використовувались під час навчального процесу в комерційних школах Німеччини.

Gurcke, G. Schreib- und Lesefibel / von Gottfried Gurcke ; mit Bildern von Otto Speckter. – 185-te Auflage (nach der neuen Rechtschreibung). – Hamburg : Otto Meissners Verlag, [Druck von Gesse & Beder in Leipzig], 1903. – 120 S.

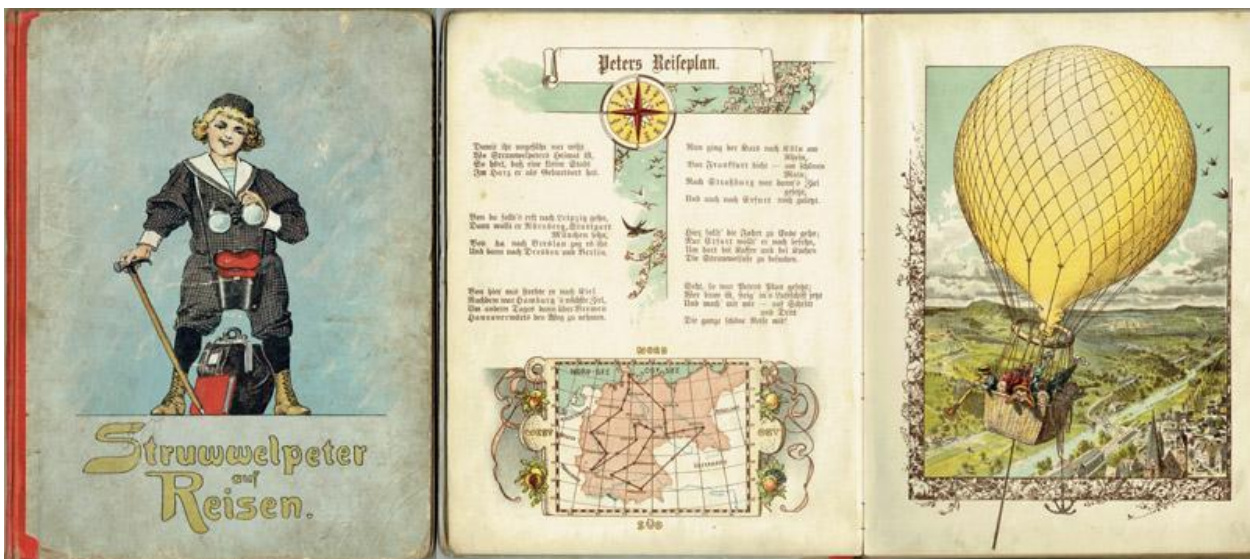
Переклад назви: Буквар письма та читання.

Це один з найбільш поширених букварів на території Німеччини й німецькомовних країн. Видання витримало понад 200 перевидань і відкрило двері в науку читання й письма для багатьох поколінь малят на межі XVI – XIX століть.

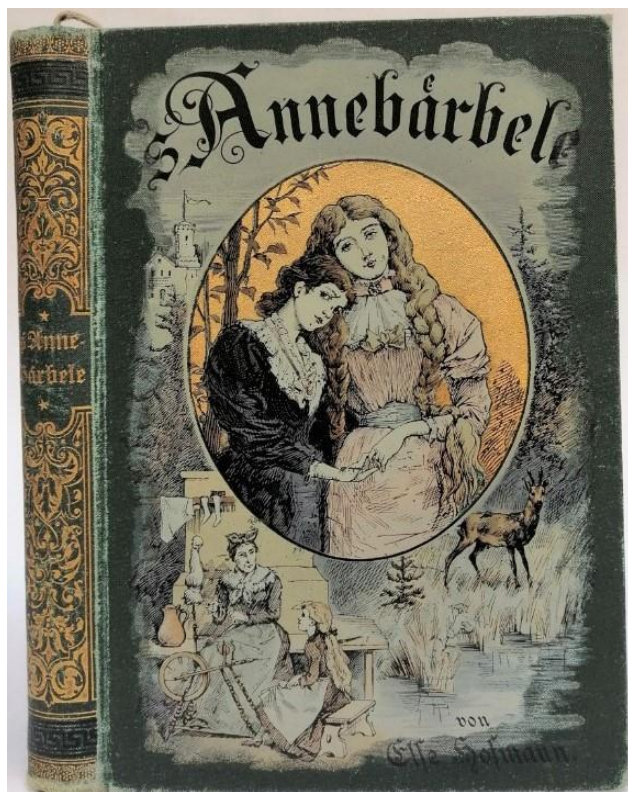
Історії про Нечупару Петера були створені в 1845 р. франкфуртським психіатром Генріхом Гофманом для свого сина. Це був збірник з десяти повчальних віршів і став одним з перших історій дитячих книжок з картинками. Метою цих віршів було позбавити дітей шкідливих звичок, але зміст цих історій був досить страхітливим і нагадував «педагогічний театр жахів». Наприклад, дівчинка бавиться сірниками – і від неї залишається купа попелу; хлопчик відмовляється їсти суп – і помирає від зневоднення і т.д.

Втім збірник набув великої популярності і став джерелом для різних варіацій історії про хлопчика-нечупару. Одна з них, написана Робертом Гертвігом і проілюстрована Германом Нойберем, розповідає про пригода Нечупари Петера у повчальному, але жартівливому тоні без страхітливих погроз і смертельних небезпек.

Hertwig, R. Struwwelpeter auf Reisen : eine lustige Wandergeschichte / Text von R[obert] Hertwig ; mit vielen, vielen Illustrationen von H. Neuber. – Gotha : Verlagsanstalt u. Druckerei H. Bartholomäus, [1897?]. – [48] S. : II.

Переклад назви: Подорожі Нечупари Петера : весела історія з чудесами.

Hofmann, El. 's Annebärbele : Eine Erzählung für junge Mädchen / von Else Hofmann ; mit acht Tondruckbildern von Erdm. Wagner. – Stuttgart : K. Thienemanns-Esslinger Verlag, [Papier und Druck der Deutschen Verlags-Anstalt in Stuttgart] o. J. [1895]. – 240 S. : mit acht Condruk Bildern.

Переклад назви: Історія Анне-Бербель : оповідання для молодих дівчат.

ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ

**ПЕДАГОГІЧНІ ВИДАННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ ст. – 1917 р.
У ФОНДІ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Науково-допоміжний бібліографічний покажчик

Електронне видання

Упорядники

Дяченко Людмила Миколаївна

Кропочева Наталія Миколаївна

Науковий редактор

Березівська Лариса Дмитрівна

Бібліографічний редактор

Кропочева Наталія Миколаївна

Літературний редактор

Василенко Наталія Миколаївна

Відповідальна за випуск

Тарнавська Сніжана Вікторівна

Підписано 18.07.2022. Зам. № 3182/1.

Видавець ТОВ «ТВОРИ».

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 6188 від 18.05.2018 р.

21034, м. Вінниця, вул. Немирівське шосе, 62а.

Тел.: 0 (800) 33-00-90, (096) 97-30-934, (093) 89-13-852, (098) 46-98-043.

e-mail: info@tvoru.com.ua

<http://www.tvoru.com.ua>